

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566

Volume 17 No.1 January - April 2023

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2566

Volume 17 No.1 January – April 2023

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธิ์นาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุทธราช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพลักษ์ ชามะรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Professor Dr.William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr.Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตักสิลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรรณธร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุทธา	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุจิตรา ฤทธิมนตร์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทบวงมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สมาน อัสวภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทร์จิต	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์วิรัตน์ พงษ์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ฝาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสสา พลนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พ่อคำ	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาววรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียาภรณ์ เจริญบุตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ยาสมร	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ปริญญา บริพุฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิธร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจธรรม พรทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.เดือนเพ็ญ รัชทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ	บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7) https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 17 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน 2566 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ธีระพงษ์ นุ่นสะพาน, วิจิต กำนันตะคุณ และ ภัทรวรรณ คำแปล.....	3
การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วาสนาไทย วิเศษสัตย์.....	17
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พชรดนัย มุลาสิ และ วิจิต กำนันตะคุณ.....	33
ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชลธิชา อินอุ่นโชติ และ อินทร์ อินอุ่นโชติ.....	47
การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ชัชวาล ชันติคเชนชาติ และ ธเนศ ศรพรหม.....	59
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ศุภณัฐ ทัดณีนรินทร์ และ อรัญ ชูกระเดื่อง.....	77
พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพพนักงานเงินเนอเรชั่นวาย ในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต จิรวัดน์ ทิพยรส.....	89
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อยุธยาและธนบุรี เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จตุพร ดวงศรี และ อรัญ ชูกระเดื่อง.....	102
การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สิริรัมย์ กุลโชตธนานนท์ และ จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์.....	114

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พลวัตร พัฒนินบูลย์ และ วิชิต กำมันตะคุณ.....	125
การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้ง กนกวรรณ โนรีวงศ์ และ ชิมโสมน์ วิสิฐนิจกิจ.....	142
การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สิริกัลยา สุขชี และ พิศาล สุขชี.....	154
การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร สมชัย ไชแสงจันทร์ วลัยนิภา ฉลากบาง และ วันเพ็ญ นันทะศรี.....	168
การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ ชฎานนท์ สุวรรณเพชร และ พิระพร รัตนเกียรติ.....	180
ผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ ในประเทศไทย สินใจ สิลิปะเสิด และ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล	193
การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทิวาวรรณ ราโช และ สมใจ ภูมิพันธ์.....	208
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี พลธาวิณ วัชรพรธำรงค์, ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ และนิรชา จุมพล.....	221
การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พลพิศิษฐ์ ตาละซอน, อรุสา พรหมทา และ จำเนียร พลหาญ.....	231

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	
การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก วัชรระ ป้านภูมิ.....	241
การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนบ้านห้วยทราย วัชรระ พลพิทักษ์.....	252
ภาคผนวก.....	265
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	267

บทความวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

Confirmatory Factor Analysis of Creative Leadership of Administrators in the Royal Award Schools

ธีระพงษ์ นุ่นสะพาน¹ วิจิต กำมันตะคุณ² และ ปัทธวรรณ คำแปล³

Teerapong Nunsaphan¹, Wichit Khummantakhun² and Pattarawan Kamploe³

Received: 26 มิ.ย. 2564

Revised: 2 ต.ค. 2564

Accepted: 7 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน จำนวน 440 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ ความยืดหยุ่นและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากันรองลงมา คือ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ และ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square = 68.18 ค่า df = 62 $\chi^2/df = 1.10$ ค่า p = 0.27 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.95 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.02

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, โรงเรียนพระราชทาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: teerapongza_1994@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: k_wichit@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: pattarawank@hotmail.co.uk

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: teerapongza_1994@hotmail.com

² Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: k_wichit@yahoo.com

³ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: pattarawank@hotmail.co.uk

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors of creative leadership of administrators in the royal award school, and 2) to examine the consensus of factors model of creative leadership administrator in the royal award school with empirical data. Data were collected from 440 samples comprising school administrators and teachers in 29 schools, which received the royal award. The research instrument used to collect the data was a creative leadership questionnaire of the school administrator with 0.98 reliability. The statistics used were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), coefficient of distribution (C.V.). The research results were as follows:

1) The factors of creative leadership administrators in the royal award school consist of 5 factors (latent variable) and 17 observed variables which sorted by factor loading include flexibility, creative problem solving, creativity, imagination, and vision.

2) The results from the test regarding the consistency of the model of confirmatory factor analysis of creative leadership administrators in the royal award school with empirical data indicate that the model of creative leadership administrators in the royal award school is consistent with the empirical data, with Chi-Square = 68.18, df = 62, χ^2/df = 1.10, p = 0.27, GFI = 0.98, AGFI = 0.95 and RMSEA = 0.02.

Keywords: Confirmatory factor analysis, Creative leadership, The Royal Award School

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและความสลับซับซ้อนมากขึ้น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่ต้องใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารนั้น จะต้องมีความรู้ ทักษะในการบริหารที่เหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ มีการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาองค์การควบคู่กันไป จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2555: 69) เพื่อขยายขอบเขตของการแก้ปัญหาแตกต่างไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ ให้ได้จึงจะสามารถแก้ปัญหาและสร้างสิ่งที่ดี ๆ ยั่งยืนในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Stoll and Temperley (2009: 181) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการ โดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนในสถานการณ์ต่าง ๆ และประเด็นต่าง ๆ ที่ท้าทาย ปัจจุบันนักวิชาการศึกษาต่างก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative leadership) จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้า ตั้งสมมติฐาน อธิบาย ตลอดจนวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับเรื่องของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative leadership)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานกับผู้อื่น ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีวิสัยทัศน์ในการตัดสินใจ และมีปฏิสัมพันธ์กับทุกฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555: 1-2) ที่ได้ประมวลคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจำนวนหลายข้อหนึ่ง ในนั้นคือ การเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีจินตนาการ ส่วนคุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องสามารถพัฒนาและใช้แนวทางการบริหารสถานศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น

และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2554: 141) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ต้องมีบุคลิกภาพของการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดสร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อการทำงานโดยรวมหรือมีผลต่อบุคลากรโดยตรง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นมาก

เมื่อกล่าวถึงคุณภาพการศึกษาโดยรวมแล้ว ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่คุณภาพนักเรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของครู คุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับท้องถิ่น และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบผลักดันการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เข้มแข็งและยั่งยืนภายใต้ระบบการบริหาร และจัดการที่มีประสิทธิภาพ งานการคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ รางวัลพระราชทานเป็นรางวัลที่ทรงคุณค่าและเป็นเกียรติประวัติต่อผู้รับอย่างสูงสุด คุณความดีจะถูกประกาศและเผยแพร่ไปยังสาธารณชนทั่วไป ฉะนั้น ในการดำเนินงานคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทาน นักเรียนและสถานศึกษาที่ผ่านการตัดสิน ต้องมีสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความยอดเยี่ยมอย่างโดดเด่นชัดเจน สมควรที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายหรือทุกคนต้องตระหนักไว้เสมอว่าการดำเนินงานทุกด้านต้องกระทำอย่างรอบคอบ และผู้ที่ได้รับรางวัลไปแล้วจะต้องดำรงรักษาคุณความดีนั้นให้ยาวนานสืบไป (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 1)

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2561 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องรายชื่อ นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2561 อาศัยอำนาจตามความในข้อ 6 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 15 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ. 2555 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 กระทรวงศึกษา สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานปีการศึกษา 2561 ระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 10 โรงเรียน ประถมศึกษาขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน และประถมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งหมด 29 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษานั้น สถานศึกษาจะได้รับการประเมินด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตรวม 5 ด้าน ซึ่งด้านที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหาร สถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561: 2) ดังนั้น สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการบริหารสถานศึกษาร่วมด้วยเริ่มตั้งแต่ มีวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ มีจินตนาการสร้างสรรค์ สามารถยืดหยุ่นการทำงาน และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าคุณภาพของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานนั้น สามารถเป็นแบบอย่างในการศึกษาค้นคว้าวิจัย

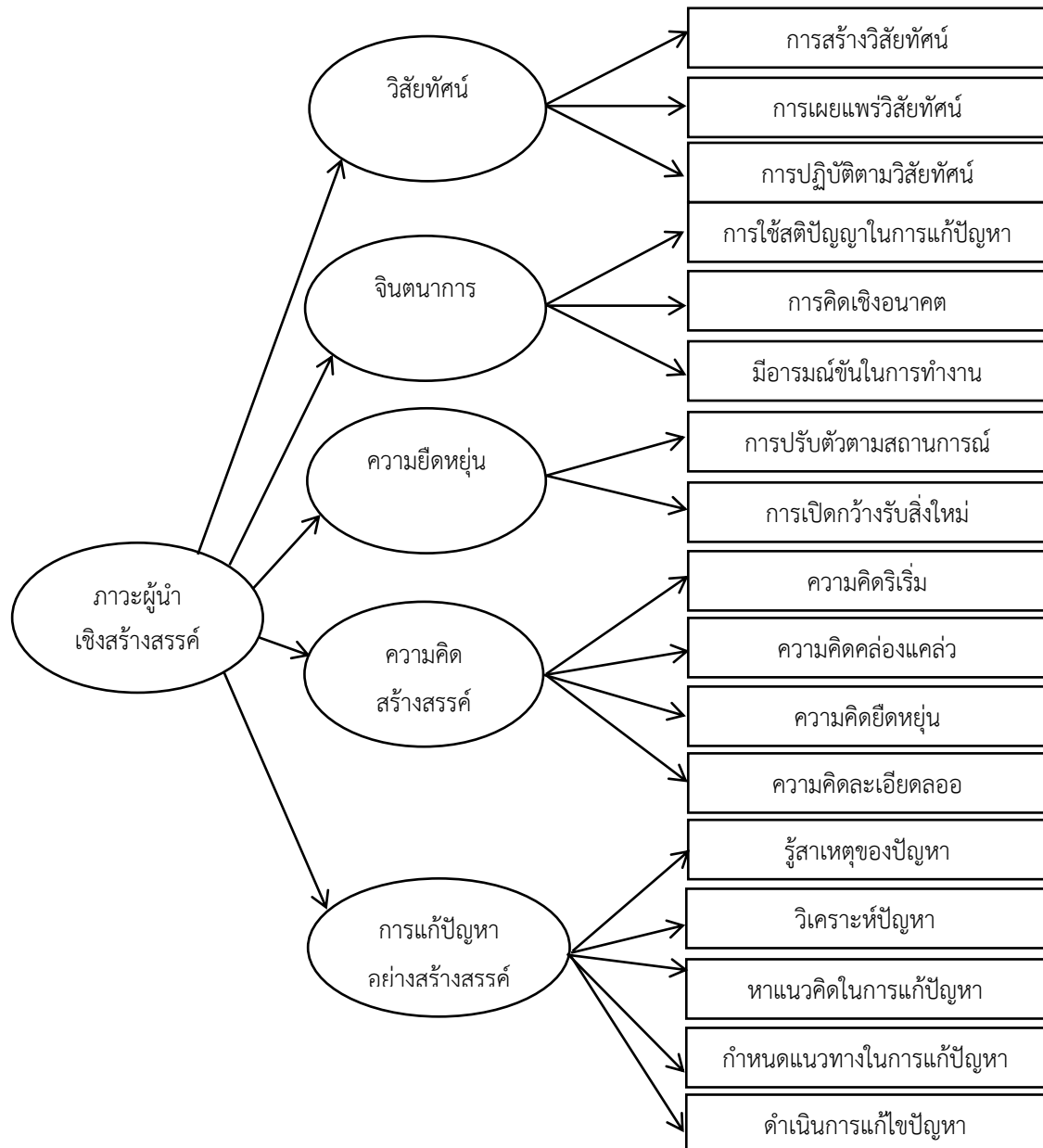
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการบริหารโรงเรียนที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ยกเอา โรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์จากนักวิชาการมาทดสอบกับโมเดลเชิงทฤษฎี ซึ่งได้ศึกษามาอย่างกว้างขวาง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน องค์ประกอบที่ได้ศึกษาจำนวน 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ โดยใช้กรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้ มณฑาทิพย์ เสยงคะ (2556: 9-12), สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 50), จารินี ลีกุลจ้อย (2557: 30), ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559: 39), จุฑามาส ชุ่มห้วน (2562: 29), Sousa (2003: 102), Parker and Begnaud (2004: 157), Puccio and others (2007, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28), Sternberg (2008, อ้างถึงใน สุขพัชรา ชัมเจริญ, 2556: 44), Mueller, Goncal and Kamder (2010, อ้างถึงใน สุขพัชรา ชัมเจริญ, 2556: 45), Ubben, Hughes and Norris (2010: 101), Robinson (2011, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28) และ Delich (2016, อ้างถึงใน พัฒนวงศ์ ดอกไม้, 2560: 28) ได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

สมมติฐาน

โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่ผู้วิจัย
พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน ในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) ประชากรที่ใช้ปี พ.ศ. 2563 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 29 คน และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 1,322 คน รวมทั้งสิ้น 1,351 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 29 โรงเรียน ในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 16-18) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ปี พ.ศ. 2563 ใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20: 1 ตามแนวคิดของ Gold (1980, อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์ 22 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 440 คน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20: 1 ตามแนวคิดของ Gold (1980 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์ 22 พารามิเตอร์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 440 คน

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกรณีผู้บริหารสถานศึกษาทำการเลือกแบบเจาะจงในทุกสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 29 คน

ขั้นตอนที่ 3 ครูใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้มาตราส่วนของจำนวนประชากรในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากแบบแทนที่ (รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม, 2560: 65-71)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน และวุฒิการศึกษาสูงสุด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ จินตนาการ ความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1976: 247) นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มประชากร ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1-3 โดยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด และ สุรทอง ศรีสะอาด, 2552: 105-110) ซึ่งผู้วิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทำการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.1.2 ศึกษาองค์ประกอบเชิงสมมติฐานที่เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์สร้างองค์ประกอบเชิงสมมติฐาน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ

3.2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งและรับแบบสอบถามโดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และขอความกรุณาให้ทางโรงเรียนส่งกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม จำนวน 440 ฉบับ ในกรณีไม่ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืน ผู้วิจัยจะติดตามทางโทรศัพท์ รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของแบบสอบถามในแต่ละตอนมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิดเบื้องต้นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบวิสัยทัศน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบจินตนาการ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความยืดหยุ่น จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิดเบื้องต้นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 68.18 df เท่ากับ 62 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 1.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องน้อยกว่า 2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า p เท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมากกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.98 และ 0.95 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 มากกว่า 0.95 แสดงว่าโมเดล

ทางทฤษฎีมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ ค่า RMR มีค่า 0.003 มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ซึ่งระดับการยอมรับ คือ น้อยกว่า 0.06 แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดล ตามตาราง 1 และภาพประกอบ 2 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ องค์ประกอบความยืดหยุ่นและองค์ประกอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 รองลงมาคือ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 องค์ประกอบจินตนาการมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบวิสัยทัศน์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.83

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกิดจากองค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นและองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านจินตนาการ และองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ดังแสดงใน ตาราง 1 และภาพประกอบ 2

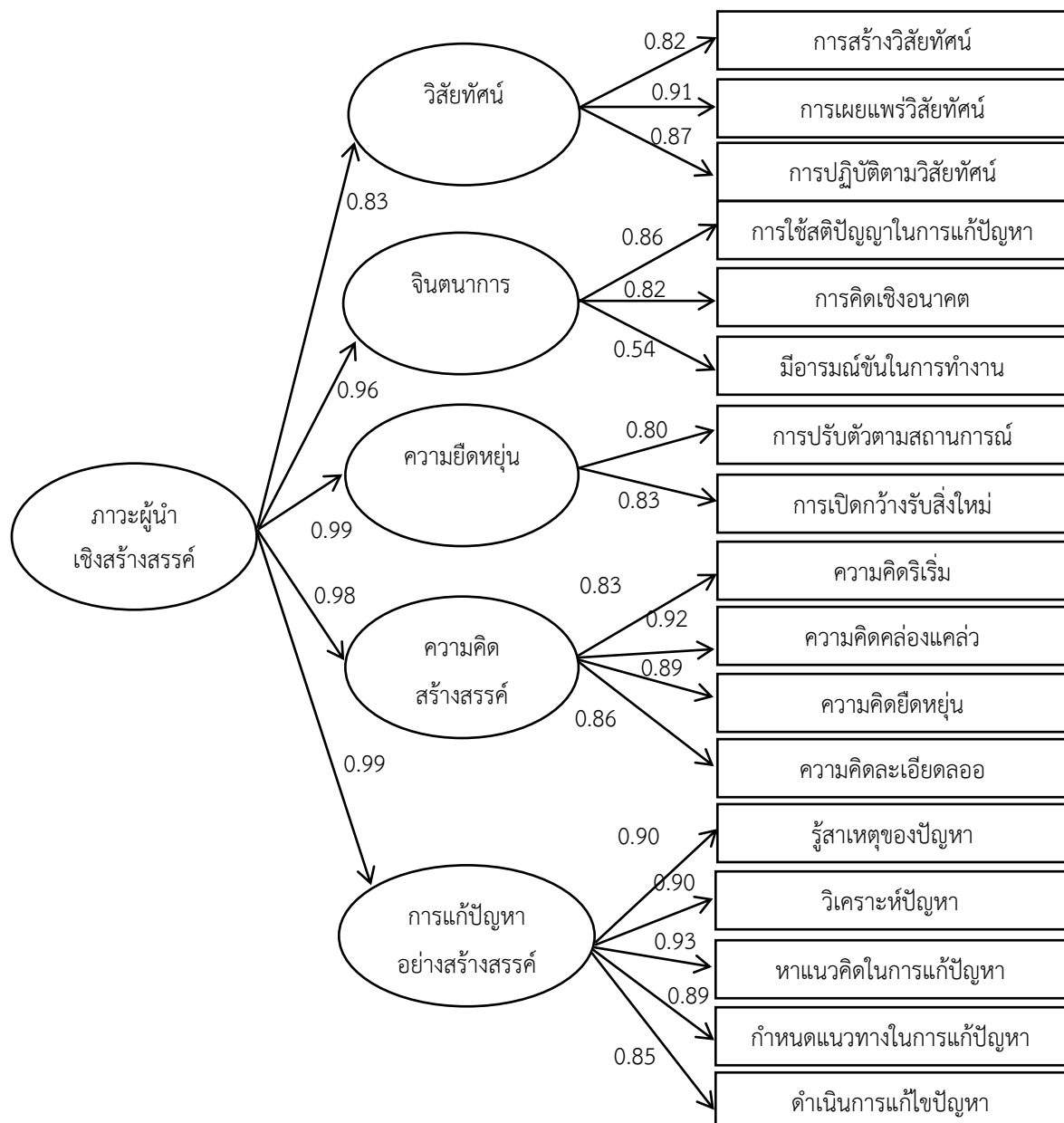
ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกรอบแนวคิด กับข้อมูลเชิงประจักษ์

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์ พยากรณ์ (R^2)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
วิสัยทัศน์	0.83	1.00	0.04
จินตนาการ	0.96	1.33	0.01
ความยืดหยุ่น	0.99	1.31	0.00
ความคิดสร้างสรรค์	0.98	1.39	0.01
การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	0.99	1.45	0.00
ตัวบ่งชี้			
การสร้างวิสัยทัศน์	0.82	1.00	0.05
การเผยแพร่วิสัยทัศน์	0.91	1.07	0.03
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	0.87	1.11	0.04
การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา	0.86	1.00	0.05
การคิดเชิงอนาคต	0.82	0.94	0.07
มีอารมณ์ขันในการทำงาน	0.54	0.80	0.23
การปรับตัวตามสถานการณ์	0.80	1.00	0.07
การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่	0.83	0.97	0.06
ความคิดริเริ่ม	0.83	1.00	0.07
ความคิดคล่องแคล่ว	0.92	1.15	0.04
ความคิดยืดหยุ่น	0.89	1.10	0.05
ความคิดละเอียดลออ	0.86	1.04	0.06

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์ พยากรณ์ (R^2)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
รู้สาเหตุของปัญหา	0.90	1.00	0.04
วิเคราะห์ปัญหา	0.90	1.03	0.04
หาแนวคิดในการแก้ปัญหา	0.93	1.09	0.03
กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา	0.89	1.01	0.04
ดำเนินการแก้ไข้ปัญหา	0.85	0.92	0.05

$\chi^2 = 68.18$, $df=62$, $p=0.27$, $\chi^2/df=1.10$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.95$, $CFI=0.99$ $RMR=0.003$, $RMSEA=0.02$

ภาพประกอบ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มี 5 องค์ประกอบสอดคล้องและสมควรมานำอภิปรายเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นและองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านจินตนาการ และองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่น พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว 1) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ และ 2) การปรับตัวตามสถานการณ์ เนื่องจากผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น เปิดใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกันได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบเพร สัฟโธ (2562: 160-161) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือด้านความยืดหยุ่น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการและด้านวิสัยทัศน์ และได้กล่าวว่าองค์ประกอบของความยืดหยุ่น คือ 1) การปรับตัวตามสถานการณ์ และ 2) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น และได้กล่าวว่าองค์ประกอบของความยืดหยุ่น คือ 1) การปรับตัวตามสถานการณ์ และ 2) การเปิดกว้างรับสิ่งใหม่

1.2 องค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ 1) หาแนวคิดในการแก้ปัญหา 2) รู้สาเหตุของปัญหา 3) วิเคราะห์ปัญหา 4) กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และ 5) ดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื่องจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการหาแนวคิดในการแก้ปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหานั้นได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นก็วางแผนกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส ชุ่มห้วน (2562: 111-112) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการแก้ปัญหา และด้านจินตนาการ ตามลำดับ และได้กล่าวว่า องค์ประกอบในการแก้ปัญหา ตามแนวคิดของผู้วิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหา เป็นการพิจารณาปัญหาที่ต้องแก้ไขว่าต้องทำอะไรก่อน อะไรหลัง 2) การเลือกสาเหตุของปัญหา เป็นขั้นตอนเลือกทางที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และทำการทดลองกับทางเลือกนั้นก่อน และเลือกทางที่สมเหตุสมผลที่สุด 3) กำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ 4) การแก้ไขปัญหา เป็นการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วว่าจะแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไรผลที่ได้จากการค้นพบจะไปสู่การเกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ความรู้ใหม่

1.3 องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว คือ 1) ความคิดคล่องแคล่ว 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดละเอียดลออ และ 4) ความคิดริเริ่ม เนื่องจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อความคิดที่คล่องแคล่ว คิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว ความคิดยืดหยุ่นโดยการคิดหาคำตอบได้หลากหลาย ความคิดละเอียดลออ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 60) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สรุปองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่องในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิด และ 4) ความละเอียดลออในการคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Danner (2008, อ้างถึงใน อมรรัตน์ นามบ้านผือ, 2560: 51) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ

เชิงสร้างสรรค์ด้านศิลปศึกษาในมุมมองของนักศิลปะนี้ นำเสนอคำนิยามความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผ่านการทำงานร่วมกับชุมชน และปฏิบัติตามกรอบแนวคิดสาขามนุษยวิทยา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาเกิดขึ้นจากประสบการณ์แสดงออกได้ถึงวิธีการสอน ในการดำเนินชีวิตกระบวนการสร้างความเป็นผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับความหมายช่วยให้นักศึกษาเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าว และความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการศึกษาศิลปะเป็นสะพานเชื่อมต่อระหว่างความคิดสร้างสรรค์ และการเป็นผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์

1.4 องค์ประกอบด้านจินตนาการ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1) การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา 2) การคิดเชิงอนาคต และ 3) มีอารมณ์ขันในการทำงาน เนื่องจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา การคิดเชิงอนาคต และมีอารมณ์ขันในการทำงาน ผู้บริหารที่มีอารมณ์ขันในการทำงานจะทำให้ไม่มีความตึงเครียด มีความผ่อนคลายในการคิด และการทำงานก็มีแต่ความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบแพร สัพโส (2562: 160) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของจินตนาการ ดังนี้ 1) คิดใหม่ 2) การคิดเชิงอนาคต 3) อารมณ์ขัน และ 4) สติปัญญา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaminker (2011: 57) อธิบายองค์ประกอบของจินตนาการ ประกอบด้วย 1) อารมณ์ขัน (Humor) อารมณ์ขันจะทำให้เป็นคนมีความสุข ความมีอิสระนำไปสู่จินตนาการที่สร้างสรรค์ และ 2) สติปัญญา (intelligence) สติปัญญาที่เป็นเลิศเหนือกว่าปกติธรรมดา นำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

1.5 องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ พบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 2) การสร้างวิสัยทัศน์ และ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เนื่องจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างวิสัยทัศน์ ตลอดจนถึงการสื่อสารทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและปฏิบัติจริงโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2563: 171) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) จินตนาการ และ 3) ความยืดหยุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา ปะกิกา (2560: 143-147) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ (Vision) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaccaro & Banks (2004: 367-380) นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวชี้วัดการมีวิสัยทัศน์จากผลการศึกษาพฤติกรรมไว้ว่าจะต้องมี 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกตั้งแต่ 0.83-1.00 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 68.18 df เท่ากับ 62 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 1.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องน้อยกว่า 2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่า p เท่ากับ 0.27 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมากกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.98 และ 0.95 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ค่า CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 มากกว่า 0.95 แสดงว่าโมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์ ค่า RMR มีค่า 0.003 มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ซึ่งระดับการยอมรับคือน้อยกว่า 0.06 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สไบแพร สัพโส (2562: 160) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าโมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริดา แพงไทย (2562: 3,304-3,308) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มี 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 1.1) การสร้างวิสัยทัศน์ 1.2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 1.3) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) ด้านผู้นำของผู้นำ 2.1) ความตระหนักรู้วัฒนธรรมและบรรยากาศ 2.2) ความสามารถด้านเทคโนโลยี 2.3) ความสามารถทางสติปัญญา 3) ด้านคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3.1) สร้างสรรค์นวัตกรรม 3.2) ประยุกต์ใช้นวัตกรรม 3.3) ความท้าทาย 3.4) ความยืดหยุ่น และจินตนาการ ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ ระหว่าง 0.57-0.95, $p = 0.07$, GFI = 0.99, AGFI = 0.95, RMSEA=0.04 แสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานพบว่ามี 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบวิสัยทัศน์ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบจินตนาการจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความยืดหยุ่น จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบกรแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดองค์ประกอบหรือกำหนดนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นตัววัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ไม่เคยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบซึ่งเชื่อได้ว่าองค์ประกอบเหล่านี้ มีความตรงเชิงเนื้อหาของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ดังนั้นจึงควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปเป็นแนวทางในการประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และจัดทำแผนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่จะรับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนพระราชทาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยศึกษาตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

2.3 ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้บริหาร ให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายชื่อนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จารินี สิกุลจ้อย. (2557). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- จุฑามาส ชุ่มห้วน. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลีเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุรทอง ศรีสะอาด. (2552). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- พัฒน์วงศ์ ดอกไม้. (2560). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุโขทัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มณฑาทิพย์ เสยงคะ. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยงยุทธ ไชยชนะ. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(2), 165-175.
- รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2560). การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- วัฒนา ปะกิดา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธดา แงไทย. (2562). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 6(7), 3,304-3,308.
- สไบแพร สัพโส. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ ศักดิ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพพัชรา ชิมเจริญ. (2556). โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *จะปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลจริงได้อย่างไร รายงานเรื่องภาวะการศึกษาไทย ปี 2552-2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- อมรรัตน์ งามบ้านผือ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยม ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Kaminker, J. P. (2011). *The Leadership Factor*. London. United Kingdom: Collier Macmillan.
- Likert, R. (1976). *New way and Managing Conflict*. NewYork: McGraw-Hill.
- Parker, J. P. and Begnaud, L. G. (2004). *Developing Creative Leadership*. New Hampshire: ortsmouth.
- Sousa, D. (2003). *The Leadership brain: How to lead today's schools more effectively*. Thousand Oaks: Sage.
- Stoll, L. and Temperley, J. (2009). Creative leadership theme. *Journal of Management in Education*, 23(1), 12-18.
- Ubben, G. C., Hughes, L. W. and Norris, C. J. (2010). *The Principal: Creative Leadership for Excellence in Schools* (7th ed.). Boston: Pearson.
- Zaccaro, S. J. and D. Banks. (2004). Leader Visioning and Adaptability: Bridging the Gap Between Research and Practice on Developing the Ability to Manage Change. *Human Resource Management*, 43(4), 367-380.

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Developing a Learning Model to Enhance Innovation Skills in Additional Physics Courses of Students in Grade 11

วาสนาไทย วิเศษสัตย์¹
Wasanathai Wisetsat¹

Received: 29 มิ.ย. 2564
Revised: 15 ต.ค. 2564
Accepted: 18 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินทักษะนวัตกรรมของนักเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะนวัตกรรมเป็นทักษะสำคัญที่ต้องนำมาใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการศึกษาข้อมูลพบว่านักเรียนมีทักษะนวัตกรรมอยู่ในระดับต่ำ การจัดสภาพการเรียนรู้การสอนส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ยังมีการใช้ในระบายน้อยมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นระบุเป้าหมาย 2) ขั้นระดมสมอง 3) ขั้นประดิษฐ์ชิ้นงาน 4) ขั้นทดลองใช้ และ 5) ขั้นสรุปผล 3) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ทักษะนวัตกรรม, ฟิสิกส์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the basic information and the need for the development of a learning management model to promote innovative skills of Grade 11 students; 2) to develop a learning management model to promote innovative skills of Grade 11 students; and 3) to investigate the results of using the learning management model to promote innovative skills of Grade 11 students. The samples

¹ โรงเรียนรณบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ อีเมล: Wasana.thai@hotmail.com

¹ Romburipittayakhom Ratchamungklapisek Secondary Educational Service Area Office Buriram, Email: Wasana.thai@hotmail.com

were 29 students in Grade 11, room 1, which was obtained by purposive sampling. The tools used to collect information include a learning management plan, behavioral observation form, student innovation skills assessment form, and learning achievement test. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and t-test

The results of the research were as follows: 1) The innovation skills are important skills that should be promoted to grade 11 students, indicating that the students' innovation skills were at a low level. Teaching conditions based on innovative skills and learning achievement of Grade 11 students were also used at a very low level; 2) The learning management model to promote innovative skills and the student's learning achievement consisted of 6 components, those were 1) Principles, Concepts, and Basic Theories 2) Objectives 3) Learning Steps 4) Social Systems 5) Response Principles and 6) Support Systems. The synthesized instructional process with 5 steps consisted of 1) the goals identification step 2) the Brainstorming step 3) the Fabrication stage 4) the Trial stage and 5) the Conclusion; and 3) The results of using the learning management model to promote innovative skills and student achievement were post-study innovation skills were significantly higher than the average score of pre-study at the .05 level, and post-learning achievement was significantly higher than the average score of pre-learning at the .05 level.

Keywords: Learning management model, Innovation skills, Physics

บทนำ

ปัจจุบันการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีความซับซ้อนมาก เพราะองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ถูกคิดค้นมากมายมหาศาล ภายในเวลาอันสั้น ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงตามข้อมูลข่าวสารและความรู้ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโลกมากมาย แต่นวัตกรรมต่าง ๆ ถูกพัฒนาและสร้างขึ้นมานั้นจะอยู่ได้ไม่นานก็จะถูกแทนที่ด้วยนวัตกรรมใหม่ทันที หากไม่เกิดการพัฒนาต่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Bellanca, 2010: 263-272) เนื่องด้วยมนุษย์ขาดทักษะในการสร้างนวัตกรรม (Innovation Skills) ซึ่งทำให้ไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมแข่งขันในภาคเศรษฐกิจโลกได้ (Drapeau, 2014: 3-72) ซึ่งนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในยุคศตวรรษที่ 21 (Lee and Benza, 2015: 43-50) ถ้าสถาบันการศึกษาติดอยู่กับวิธีการเดิม รูปแบบเดิม ส่งผลให้ไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งทักษะด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก (Kay, 2010: 151-163) เนื่องจากยุคปัจจุบันเป็นยุคสังคมดิจิทัลที่มีการแข่งขันสูง คนที่มีความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาเท่านั้นที่จะเป็นคนที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต (รูปทอง กว้างสวาสดี, 2552: 24-30) ทักษะที่สำคัญมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ทักษะนวัตกรรม (Innovative Thinking Skill) (Weiss and Legrand, 2011: 36-37) โดยทักษะนวัตกรรมเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญ และความสะดวกสบายให้แก่สังคม โดยสิ่งใหม่อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน หรือเคยทำมาแล้วในอดีตแต่ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ หรือสิ่งใหม่มีการพัฒนาต่อยอดมาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม (Wheeler, 1998: 61-68) โดยที่ผู้คิดมองเห็นผลผลิตที่จะสำเร็จแตกต่างไปจากบุคคลอื่น และคาดว่าจะได้รับการยอมรับที่ดีจากสังคม โดยผู้คิดมีการดำเนินการปฏิบัติจนกระทั่งความคิดนั้นสำเร็จและเกิดเป็นผลผลิตใหม่ ๆ โดยที่มนุษย์มีทักษะนวัตกรรม ที่จะสามารถแก้ปัญหา ออกแบบ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ชีวิตก็จะประสบผลสำเร็จ ทักษะนวัตกรรมจึงเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์มาก เพราะจะนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ (Ma, 2014: 111-114 and Wheeler, 1998: 61-68) ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหา หรือพัฒนาชีวิตมนุษย์และสังคมให้เกิดความเจริญต่อไป (Desai, 2018: 243-253)

สำหรับประเทศไทยมีนโยบายให้ความสำคัญของทักษะนวัตกรรม ในด้านการศึกษาในแผนการศึกษาชาติได้ระบุเป้าหมายด้านผู้เรียนโดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนเกิดคุณลักษณะ และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 11-17) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาการศึกษาระบบ ให้สามารถผลิตนวัตกรรมได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้โมเดลประเทศไทย 4.0 ได้ระบุว่าการที่คนไทยจะนำพาประเทศไปสู่ความยั่งยืนได้ ต้องพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม โดยการพัฒนาด้านทักษะนวัตกรรมให้เกิดในเยาวชนไทย (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560) ในบริบทประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทย ได้นำทักษะนวัตกรรมมาพัฒนานักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ โดยได้เปิดสอนในชื่อวิชาทักษะนวัตกรรม ได้รับความสนใจจากนักศึกษาและคณาจารย์เป็นอย่างยิ่ง (ธงชัย โรจน์กังสดาล, 2559: 78-90) โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนาเป็นโรงเรียนต้นแบบการปฏิรูปการศึกษามีการพัฒนาครูใหม่ ให้มีทักษะนวัตกรรม จนโรงเรียนเกิดความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา ได้รับรางวัลระดับประเทศมากมาย ปัจจุบันเป็นแหล่งศึกษาดูงานสำคัญของประเทศ (วิเชียร ไชยบัง, 2561: 47-86) ความสามารถของมนุษย์ในทักษะนวัตกรรม เป็นเรื่องสำคัญมากในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ (Knirk and Gustafson, 1986: 23-27) การที่ประเทศจะพัฒนาไปได้นั้นจำเป็นต้องเกิดนวัตกรรม โดยผู้สร้างนวัตกรรม ให้เกิดขึ้นได้แก่เยาวชนไทยที่มีทักษะนวัตกรรม โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะและพัฒนาเยาวชนคนไทยให้เกิดทักษะนวัตกรรม ซึ่งครูจะต้องสามารถจัดการเรียนรู้ให้เยาวชนไทยเกิดทักษะนวัตกรรมได้ดั่งนั้น ควรที่จะถูกบ่มเพาะตั้งแต่ช่วงที่เรียนเนื้อหาและทฤษฎี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ด้วยบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้างานแผนงาน การศึกษาต่อ โดยการเก็บข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ย้อนหลัง 2 ปีที่ผ่านมา พบว่าจากสถิตินักเรียน เข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาสูงกว่าร้อยละ 35 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำงานก่อนศึกษาในระดับที่สูงขึ้นร้อยละ 65 (โรงเรียนมัธยมบุรีรัมย์วิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก, 2562) จากรายงานพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำงานก่อนที่จะศึกษาต่อ และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน O-net กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ย 28.85 เทียบกับ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 26.68 มีค่า -2.17 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ลดลง และด้วยเหตุผลที่สำคัญนี้ผู้วิจัยจึงออกแบบการจัดการ เรียนการสอนซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้มีทักษะนวัตกรรมในการเรียนจะสามารถนำไปต่อยอดการสร้างงาน สร้างรายได้และสร้าง อาชีพให้กับตนเองได้ และหน้าที่สำคัญผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสอน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาฟิสิกส์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยมีการปรับหลักสูตร เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมที่ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจพื้นฐานก่อนจะเรียน ในระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยของสถาบันการศึกษาและตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ได้สอนและส่งเสริม ด้านทักษะนวัตกรรมให้กับนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยสอนเนื้อหา ที่เป็นพื้นฐานขั้นแรกที่นักเรียนต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย โดยในเนื้อหาเป็นการอธิบาย ลักษณะพื้นฐานเบื้องต้นของการเรียนเรื่องคลื่น เรื่องเสียง เรื่องแสง ต่อไป การเรียนเรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย นักเรียนต้องมีความเข้าใจเนื้อหาและทฤษฎีอย่างถูกต้องและชัดเจน และตรงกับความสามารถในการเรียนในเนื้อหาของผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ต่อยอดในการออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรมต่อไป โดยที่ผู้วิจัยสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะนวัตกรรมในการประยุกต์ และนำเนื้อหาที่เรียนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ความคาดหวังหลังจากที่นักเรียน ได้เรียนเนื้อหาหรือทฤษฎีแต่ละส่วนของ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย นักเรียนสามารถนำหลักการและนำสิ่งที่ได้ จากการเรียน เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายไปประยุกต์ใช้ โดยที่นักเรียนสามารถออกแบบเป็นนวัตกรรม ประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนสามารถสร้างรายได้นำมาสู่อาชีพให้กับตนเองลำดับต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งนำมาสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมทักษะนวัตกรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ขึ้น โดยมีแนวคิดพื้นฐานมาจาก 4 แนวคิด ได้แก่

1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ตามแนวคิดของบาร์คลีย์ ครอส เมเจอร์ (Barkley Cross and Major, 2014, 83-90) 2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของคอลบ (Kolb, 2015) 3) การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-based learning) ตามแนวคิดของเบนเดอร์ (Bender, 2012) และ 4) เทคโนโลยีการศึกษา (Technologies and Education) ตามแนวคิดของเอ็ดเวิร์ด (Edwards, 2012) ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดองค์ประกอบของ จอยส์ เวลล์และคาลฮอลล์ (Joyce, Weil and Calhoun, 2014) มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อต้องการให้นักเรียนเกิดทักษะนวัตกรรม และนำเข้าสู่การสร้างนวัตกรรม ของนักเรียนและเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และช่วยสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับนักเรียนเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - 3.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - 3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce, Weil and Calhoun (2014) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะนวัตกรรมนี้ เป็นการออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นเพื่อการส่งเสริมทักษะนวัตกรรมสำหรับนักเรียนในการเรียนรู้ นักเรียนจะได้ร่วมมือกันระดมความคิด ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมในชั้นเรียนร่วมกัน โดยใช้ทักษะดิจิทัลและเทคโนโลยีในการศึกษาและช่วยออกแบบ ซึ่งนักเรียนสามารถออกแบบนวัตกรรมและสามารถนำเสนอนวัตกรรมของตนเองไปทดลองใช้ พัฒนาต่อยอด และใช้งานได้ ซึ่งมี 6 องค์ประกอบในการจัดการเรียนสำหรับนักเรียนประกอบด้วย 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน และนำทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบ คือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นแนวคิดสำคัญ 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-based learning) ยึดแนวคิดของเบนเดอร์ (Bender, 2012) 2) แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ยึดแนวคิดของบาร์คลีย์ ครอส เมเจอร์ (Barkley Cross & Major, 2014) 3) แนวคิดการเรียนรู้แบบผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ยึดแนวคิดของคอลบ (Kolb, 2015) และ 4) แนวคิดการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา (Technologies and Education) ยึดแนวคิดของเอ็ดเวิร์ด (Edwards, 2012) มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุเป้าหมาย (Goal Identification) ขั้นที่ 2 ระดมสมอง (Brainstorming) ขั้นที่ 3 ประดิษฐ์ชิ้นงาน (Creating) ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ (Try Out) ขั้นที่ 5 สรุปผล (Conclusion) ดังภาพประกอบ 1

รูปแบบเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน

ตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2014) มี 6 องค์ประกอบ
ดังนี้

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน: เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งการจัด
ประสบการณ์ให้กับนักเรียน ได้ออกแบบ พัฒนานวัตกรรมในชั้นเรียน
2. วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาทักษะนวัตกรรมของนักเรียน
3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้: มี 5 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นระบุเป้าหมาย (Goal Identification)
ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง (Brainstorming)
ขั้นที่ 3 ขั้นประดิษฐ์ชิ้นงาน (Creating)
ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองใช้ (Try out)
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผล (Conclusion)
4. ระบบสังคม
5. ระบบสังคม

ทักษะนวัตกรรมของนักเรียน

ประกอบด้วยความสามารถ

6 ด้าน คือ

1. ตีความบริบท (Interpret)
2. ความสามารถในการสร้างแนวคิด
(Generate)
3. ร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborate)
4. สะท้อนแนวคิด (Reflect)
5. นำเสนอแนวคิด (Represent)
6. ประเมินความสำเร็จ (Evaluate)

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาการวิจัยและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม เป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียด
ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ขั้นนี้เป็นการศึกษาแนวคิดเพื่อกำหนดนิยามทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งจะนำไปใช้ในการกำหนดข้อคำถาม แบบสอบถาม
สำหรับศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียน

1.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สอดคล้องสัมพันธ์ของทักษะนวัตกรรมของนักเรียน กับกรอบมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อพัฒนา
ประเทศที่ยั่งยืน โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษาความสอดคล้อง ระหว่างทักษะนวัตกรรมกับกรอบมาตรฐาน
การศึกษาชาติ

1.3 สำนัวจระดับทักษะนวัตกรรมของนักเรียนขั้นตอนนี้ใช้การศึกษาเชิงสำรวจ โดยมีเครื่องมือวิจัย คือ แบบสำนัจ
ระดับทักษะนวัตกรรมของนักเรียนใช้สำนัจกับนักเรียน โดยผู้สอนได้ทำงานกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.4 สำนัจสภาพการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ใช้การศึกษาเชิงสำนัจ โดยใช้เครื่องมือ
วิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการศึกษาแนวคิด และร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐาน ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้ใช้ในการเลือกฐานข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งผู้สอนเลือกฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการสืบค้นเอกสารงานวิจัย ได้แก่ Springer ERIC Emerald และ ProQuest จากนั้นจึงได้นำแนวคิดที่ได้ไปสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐาน ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.2 สังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานส่งเสริมทักษะนวัตกรรม มีแนวคิดสำคัญ 2 ส่วน คือ แนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2014) มีความเหมาะสมที่จะยึดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบ คือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นแนวคิดสำคัญ 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดการเรียนรู้แบบผ่านประสบการณ์ และแนวคิดการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา จากนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดเหล่านี้ไปร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ขึ้น

2.3 ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยนำแนวคิดที่ได้กำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบของการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามแนวคิดของ Joyce Weil and Calhoun (2014) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน ร่างรูปแบบ ผลการร่างรูปแบบ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นระบุเป้าหมาย ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง ขั้นที่ 3 ขั้นประดิษฐ์ชิ้นงาน ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองใช้ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผล

2.4 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และหาคุณภาพของเอกสารประกอบรูปแบบ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรม ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากนั้นปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบให้มีคุณภาพ

2.6 ทดลองจัดการเรียนรู้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบรูปแบบให้มีคุณภาพสมบูรณ์

3. การดำเนินการระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

3.1 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับกลุ่มทดลอง โดยขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ ในการทดลองวัดทักษะนวัตกรรมของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินทักษะนวัตกรรมด้วยตนเองใช้วัดก่อนเรียน 1 ครั้ง และแบบสังเกตพฤติกรรมใช้สำหรับวัดหลังเรียน 3 ครั้ง ซึ่งเป็นเครื่องมือเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

3.2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นการศึกษาผลการเก็บข้อมูลหลังจากที่ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนรรมย์บุรีพิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 118 คน ภาคเรียนที่ 1/2563 ซึ่งประกอบด้วย ห้อง 5/1, 5/2 และ 5/3

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนรรมย์บุรีพิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling) จำนวนนักเรียน 29 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาและหาคุณภาพโดยสมบูรณ์แล้ว ประกอบด้วย คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 17 แผน แบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 6 ฉบับ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยเครื่องมือแต่ละชนิดได้ผ่านการหาคุณภาพดังนี้

2.1 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อหาคุณภาพโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ นำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะ แล้วผู้สอนนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจัดพิมพ์คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อหาคุณภาพโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ โดยได้ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.41-4.67 ปรับปรุงพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนมีคุณภาพ แล้วนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้เป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ลักษณะและปริมาณเกี่ยวกับการเคลื่อนที่แบบซิมเปิลฮาร์โมนิกอย่างง่าย หน่วยที่ 2 แรงกับการสั่นของมวลติดปลายสปริงและลูกตุ้มอย่างง่าย และหน่วยที่ 3 ความถี่ธรรมชาติ การสั่นพ้อง และการประยุกต์ใช้หลักการเคลื่อนที่แบบฮาร์โมนิกอย่างง่าย รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น จำนวน 17 ชั่วโมง ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.89-4.67 จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จนมีคุณภาพ

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบรูบริค ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.11-4.89

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC) เพื่อเลือกเอาข้อสอบที่ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาวิเคราะห์โดยทำการทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นำกระดาษคำตอบมาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปของ SIA (Simple Items Analysis) นำกระดาษคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อ แล้วเลือกข้อสอบที่มีระดับค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ข้อทดสอบข้อใดมีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ก็ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง P มีค่า 0.23-0.77 และ r มีค่าระหว่าง 0.25-1.00 นำแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการพัฒนา การวิจัยและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 3 ศึกษาผล การใช้รูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะดังกล่าว ในการดำเนินการวิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการ การเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม รหัสวิชา ว30203 เรื่องการเคลื่อนที่ แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น จำนวน 17 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 29 คน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ก่อนเรียนประเมินทักษะนวัตกรรมจากแบบประเมินตนเอง และวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนของนักเรียน จากนั้น จัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายและการพัฒนานวัตกรรม ของวัตถุติดปลายสปริง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายและการพัฒนานวัตกรรมของการสั่นของ สายเครื่องดนตรี และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่ายและการพัฒนานวัตกรรมของการแกว่งของ ลูกตุ้มนาฬิกา ซึ่งขณะดำเนินการทดลองวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทักษะนวัตกรรมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และเก็บข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงดังตาราง 1 และตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงระดับทักษะนวัตกรรมจากการประเมินตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

องค์ประกอบทักษะนวัตกรรม	คะแนนเฉลี่ยผลการสำรวจ (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับทักษะนวัตกรรม
ด้านตีความบริบท	0.94	(ต่ำที่สุด)
ด้านสร้างแนวคิด	0.66	(ต่ำที่สุด)
ด้านร่วมมือกับผู้อื่น	1.16	(ต่ำที่สุด)
ด้านสะท้อนแนวคิด	0.83	(ต่ำที่สุด)
ด้านนำเสนอแนวคิด	0.97	(ต่ำที่สุด)
ด้านประเมินความสำเร็จ	0.77	(ต่ำที่สุด)
ภาพรวม	0.89	(ต่ำที่สุด)

ตาราง 2 แสดงการสำรวจการจัดสภาพการเรียนการสอนในการส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการส่งเสริม
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการตีความบริบทของนักเรียน	1.11	0.58	น้อยที่สุด
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสร้างแนวคิดของนักเรียน	0.69	0.47	น้อยที่สุด
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการร่วมมือกับผู้อื่นของนักเรียน	1.38	0.68	น้อยที่สุด
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสะท้อนแนวคิดของนักเรียน	0.87	0.46	น้อยที่สุด
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการนำเสนอแนวคิดของนักเรียน	1.23	0.59	น้อยที่สุด
ด้านสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการประเมินความสำเร็จของนักเรียน	0.83	0.55	น้อยที่สุด
โดยรวม	1.01	0.21	น้อยที่สุด

จากตาราง 1 และ 2 จากการเก็บข้อมูล พบว่าระดับทักษะนวัตกรรมของนักเรียน โดยมีทักษะนวัตกรรมจากการประเมินตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 29 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 1.23 หมายความว่านักเรียนใช้ทักษะนวัตกรรมอยู่ในระดับต่ำที่สุด และจากการสำรวจการจัดสภาพการเรียนการสอน พบว่าการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังมีการส่งเสริมในระดับ 0.21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแสดงดังตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ผลการประเมินความสอดคล้อง เหมาะสม ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน		ประเมิน	ข้อ คำถาม	ผลการประเมิน	การแปลผล
1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริม ทักษะนวัตกรรมของนักเรียน		ความสอดคล้อง	7 ข้อ	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.5	ใช้ได้
		ความเหมาะสม	24 ข้อ	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง (3.51-5.00)	เหมาะสมมาก
2. คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน		ความเหมาะสม	9 ข้อ	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง (3.51-5.00)	เหมาะสมมากที่สุด
3. เอกสารประกอบ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ส่งเสริมทักษะ นวัตกรรมและ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน	3.1 แบบสังเกต พฤติกรรม	ความสอดคล้อง	7 ข้อ	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.5	ใช้ได้
		ความเหมาะสม	24 ข้อ	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง (3.51-5.00)	เหมาะสมมาก
	3.2 แผนการ จัดการเรียนรู้	ความเหมาะสม	17 แผน	ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง (3.51-5.00)	เหมาะสมมาก

จากตาราง 3 ผลการประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมของรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบ และเอกสารประกอบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่ารูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบ และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถนำไปใช้ได้

4.3 วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน แสดงดังตาราง 4 และตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน) (N=29, df=28)	ผลต่างค่าเฉลี่ย	T	Sig
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 0.89 คะแนน	-2.54	-94.314	0.00
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 3.43 คะแนน			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษาผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะ นวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน) (N=29 , df=28)	ผลต่างค่าเฉลี่ย	T	Sig
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 9.03 คะแนน	17.07	-68.88	0.00
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 26.10 คะแนน			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษาผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าทักษะนวัตกรรมของนักเรียนเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียน จากการสำรวจทักษะนวัตกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนมีทักษะนวัตกรรมอยู่ในระดับ 1.01 อยู่ในระดับต่ำ และจากการสำรวจการจัดสภาพการเรียนรู้การสอน พบว่าการจัดสภาพการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังมีการส่งเสริมในระดับ 0.21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด
2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่าแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุเป้าหมาย (Goal Identification) ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง (Brainstorming) ขั้นที่ 3 ประดิษฐ์ชิ้นงาน (Creating) ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ (Try Out) และขั้นที่ 5 สรุปผล (Conclusion)
3. ผลการใช้แบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปรากฏผล ดังนี้
 - 3.1 จากการศึกษาผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.2 จากการศึกษาผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ โดยมีประเด็นการอภิปรายผลในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าทักษะนวัตกรรมของนักเรียนเป็นทักษะสำคัญที่ควรใช้กับนักเรียน จากการสำรวจทักษะนวัตกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนมีทักษะนวัตกรรมอยู่ในระดับต่ำ และจากการสำรวจการจัดสภาพการเรียนรู้การสอน พบว่าการจัดสภาพการเรียนรู้การสอน โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังมีการใช้ในระบุน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบประเด็นอภิปรายได้ดังนี้ การศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะนวัตกรรมของนักเรียน พบว่าแนวคิดของสถาบันการพัฒนานวัตกรรมแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian National Training Authority, 2001) มีความเหมาะสมที่จะใช้ยึดเป็นองค์ประกอบของทักษะนวัตกรรมของนักเรียนมี 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการตีความบริบท (Interpret) ความสามารถในการสร้างแนวคิด (Generate) ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น (Collaboration) ความสามารถในการสะท้อนแนวคิด (Reflect) ความสามารถในการนำเสนอแนวคิด (Represent) และความสามารถในการประเมินความสำเร็จ (Evaluate) สอดคล้องกับ Horth and Buchner (2009) ได้กล่าวว่า มี 6 องค์ประกอบได้แก่ การใส่ใจ (Paying attention) การเห็นคุณค่า ลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (Personalizing) การถ่ายทอดจินตนาการ (Imaging) การทำอย่างจริงจัง (Serious Play) การร่วมมือกันในการสืบเสาะ (Collaborative Inquiry) และการปั้นแต่ง (Crafting) และพบว่าทักษะนวัตกรรมของนักเรียน

เป็นทักษะที่จำเป็น โดยใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับผู้วิจัยได้สำรวจทักษะนวัตกรรมของนักเรียนที่พบว่าอยู่ในระดับต่ำที่สุด และสอดคล้องกับการสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนกับครูผู้สอน พบว่าการจัดสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การศึกษาระดับชาติ ที่ได้เห็นความสำคัญของทักษะนวัตกรรม โดยได้ระบุมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะนวัตกรรมของนักเรียนไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ระบุว่าให้นักเรียนมีการบูรณาการความรู้กับทักษะอาชีพ ด้านทักษะทางปัญญา ระบุว่าให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความสลับซับซ้อน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่ได้ระบุเป้าหมายด้านผู้เรียนของแผนการศึกษาชาติ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เกิดคุณลักษณะ และทักษะด้านการสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนมีประเด็นการอภิปรายดังนี้ ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้น คือระบุเป้าหมาย (Goal Identification) ระดมสมอง (Brainstorming) ประดิษฐ์ชิ้นงาน (Creating) ทดลองใช้ (Try Out) และประเมินผล (Assessment) 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2014) มีประเด็นอภิปรายผลดังนี้

2.1 แนวคิดพื้นฐานสำหรับพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยแนวคิดนี้ใช้ทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คือ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้ร่วมมือกันเป็นกลุ่ม เป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมาย เพื่อการค้นคว้าหาคำตอบ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเรียนรู้เพื่อที่จะให้เกิดชิ้นงานใหม่ ๆ ลักษณะของการเรียนรู้จะมีความยืดหยุ่นสูง มีการจัดโครงสร้างของภาระงานแบบหลวม ๆ กิจกรรมของการเรียนรู้จะเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน จากนั้นสมาชิกในกลุ่มจะร่วมมือกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันออกแบบภาระงานต่าง ๆ ร่วมกัน แล้วมอบหมายภาระงานให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน พัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละคนอาจได้รับการงานที่เหมือนหรือต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับขนาดของภาระงานที่เรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามก็จะอยู่ภายใต้งานที่ได้รับมอบหมายเดียวกัน เมื่อเรียนรู้เสร็จจะต้องเกิดความรู้ที่สูงขึ้น หรือเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น (Barkley, Cross and Major, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับ สกุลรัตน์ แก้วสมบัติ (2563: 114-125) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการแปรรูปอาหารโดยการเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ส่งผลต่อทักษะปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1) ชุดกิจกรรมการแปรรูปอาหารโดยการเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.64/80.152) ทักษะปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นที่ 1 ระบุเป้าหมาย มีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กำหนดประเด็นปัญหา หรือเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรม และระบุเนื้อหา สารวิชาที่ต้องการออกแบบและสร้างนวัตกรรม (Bender, 2012: 462-466) 2) ขั้นที่ 2 ระดมสมอง เป็นการจัดการกิจกรรมผู้เรียนได้คิดหาวิธีการที่แปลกใหม่ และหลากหลาย สำหรับใช้เป็นแนวคิดสำหรับพัฒนาเป็นนวัตกรรม การสอนของนักเรียน โดยแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนสามารถคิดวิธีการที่หลากหลาย สำหรับออกแบบและสร้างเป็นนวัตกรรม 2) ผู้เรียนคิดวิธีการที่แปลกใหม่ สำหรับพัฒนาเป็นนวัตกรรม 3) ผู้เรียนประเมิน วิเคราะห์ วิจัยหาแนวคิดที่เหมาะสมของนวัตกรรม และ 4) ผู้เรียนเลือกหรือหลอมรวมแนวคิดให้ได้แนวคิดที่ดีที่สุดสำหรับพัฒนาเป็นนวัตกรรม

(Australian National Training Authority, 2001) 3) ขั้นที่ 3 ประดิษฐ์ขึ้นงาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างหรือประดิษฐ์นวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นกลุ่มให้สำเร็จตามแนวคิดที่กำหนดไว้ แล้วรับฟังการสะท้อนนวัตกรรมจากบุคคลอื่น นำผลการสะท้อนไปปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 4) ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ (Try Out) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการงาน โดยนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ทดลองใช้จริงและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันนำนวัตกรรมที่นักเรียนสร้างขึ้นร่วมกัน ศึกษาผลการใช้นวัตกรรม (Barkley, Cross and Major, 2014) และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถจากประสบการณ์เดิม ที่มีจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในโรงเรียน (Kolb, 2015) 5) ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Assessment) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการงาน โดยมีการประเมินนวัตกรรม และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันประเมินนวัตกรรม ในประเด็นที่สำเร็จ ไม่สำเร็จ ของนวัตกรรม และร่วมกันศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขในประเด็นที่ไม่สำเร็จ ร่วมกันสรุปผลการประเมินนวัตกรรม สอดคล้องกับ Barkley, Cross and Major (2014) พบว่าการศึกษาเป็นองค์ประกอบซึ่งมีส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากการผู้สอนได้ดำเนินการศึกษาโดยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนในส่วนของพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นั้น เริ่มต้นด้วยการศึกษาเอกสารงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐาน จากนั้นจึงสร้างร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และปรับโครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ และจากข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ ต่อจากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมของรูปแบบคู่มือการใช้รูปแบบ และเอกสารประกอบรูปแบบ แล้วนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากขึ้น จนได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนที่มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ที่กล่าวว่า กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับว่าเมื่อนำนวัตกรรมใด ๆ มาผ่านกระบวนการแล้วนวัตกรรมนั้นจะมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งควรเริ่มจากการศึกษาปัญหาและความต้องการ แล้วค่อยพัฒนาและศึกษาผลการใช้นวัตกรรม

3. การศึกษาผลพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้ การศึกษาผลการเปรียบเทียบทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะนวัตกรรมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสาเหตุมาจากการที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนที่ผู้สอนพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนจัดการเรียนรู้เอื้อต่อทักษะนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Australian National Training Authority (2001) ที่ว่าการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้คิดหาวิธีการที่หลากหลาย (Many Ideas) แปลงใหม่ (New Ideas) แล้วประเมิน วิเคราะห์ วิจัยแนวคิด ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการเก็บข้อมูลพบว่านักเรียนที่เรียน เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนั้นอาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหา ซึ่งมีความท้าทายในการปฏิบัติการงาน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้จะมีการสร้างแรงบันดาลใจโดยการตั้งคำถามกระตุ้นให้คิด เพื่อให้เกิดความท้าทายอยากออกแบบ

และสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จในขณะที่วิธีสอนปกติไม่มี โดยสอดคล้องกับแนวคิดของเบนเดอร์ (Bender, 2012: 18-22) ที่ว่าการเรียนรู้ในลักษณะโครงการ (Project) ผู้เรียนจะได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์จริง โดยที่ผู้สอนมีการสร้างแรงบันดาลใจ (Motivating) และกระตุ้นด้วยคำถาม (Engaging Question) จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้ และการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork) จะส่งผลให้ภาระงาน (Task) ที่พัฒนาขึ้นประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาอื่น ๆ ได้ ซึ่งก่อนจัดการเรียนรู้ควรวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดภาระงานให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อน แล้วจึงจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีข้อค้นพบปัจจัยที่จะทำการจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ คือ การจัดกลุ่มแบบคละระดับทักษะนวัตกรรม การให้นักเรียนได้ทดลองสร้างโมเดลก่อนสร้างนวัตกรรมจริงอย่างน้อย 2 วงรอบ และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในขณะที่เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดกลุ่มแบบคละระดับทักษะนวัตกรรม ซึ่งสามารถใช้แบบสำรวจทักษะนวัตกรรมของนักเรียนช่วยในการสำรวจเพื่อจัดระดับทักษะนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญกับการกระตุ้นความร่วมมือกันของนักเรียนในขณะที่เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม

1.3 ผู้วิจัยนำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมไปใช้ ควรมีการแจ้งให้นักเรียนทราบข้อตกลงอย่างชัดเจนก่อนการเรียนรู้ ได้แก่ แจ้งลักษณะการเรียนรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มตลอดหน่วยการเรียนรู้ แจ้งภาระงานหรือนวัตกรรมให้ทราบชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง อย่างไร แจ้งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นระดมสมอง (Brainstorming) โดยออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการสร้างแนวคิด (Generate) เพิ่มขึ้น เพราะในการเก็บข้อมูล พบว่าเป็นด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดทั้งก่อนและหลังเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการสร้างแนวคิดนั้น นักเรียนจะต้องคิดให้หลากหลายและแปลกใหม่ และการวิเคราะห์วิจารณ์พิจารณาแนวคิดที่เหมาะสมในการพัฒนานวัตกรรม (Australian National Training Authority, 2001) ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคยในบริบทการศึกษาไทย

2.2 ควรศึกษานวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมทักษะนวัตกรรมของนักเรียน ว่าลักษณะนวัตกรรมจะออกมาในรูปแบบใดบ้างซึ่งอาจเป็นไปได้ในหลาย ๆ รูปแบบ ในขณะที่ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2561) ได้กล่าวว่านวัตกรรมทางการศึกษามีหลากหลายรูปแบบมาก

2.3 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการสอนเชิงนวัตกรรม (Innovative Teaching Skills) ต่อไป เพราะทักษะนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้กับนักเรียนในการเก็บข้อมูลนี้ ครูเห็นพฤติกรรมของนักเรียน คือ การนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปจัดการเรียนรู้กับนักเรียน ซึ่งจะเป็นลักษณะการสอนเชิงนวัตกรรมดังที่ Zhu, Wang, Cai and Engels (2013) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นสมรรถหลัก (Core Competencies) ของการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

- ธงชัย โรจน์กังสดาล. (2559). *Innovative Thinking Skills: ค้นหาทักษะในการเป็นผู้สร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับตัวคุณ*. กรุงเทพฯ: พีเพิล แวลู โซลูชั่น โพรไวเดอร์.
- ธูปทอง กว้างสวาสดี. (2552). *การสอนทักษะการคิด*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2556). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย.
- โรงเรียนนรรมย์บุรีพิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก. (2562). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2562*. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์.
- วิเชียร ไชยบัง. (2561). *วุฒิภาวะของความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 9). บุรีรัมย์: เรียนนอกกะลา.
- สกุลรัตน์ แก้วสมบัติ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการแปรรูปอาหารโดยการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งผลต่อทักษะปฏิบัติ ความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 14(2), 114-125.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค .
- Australian National Training Authority (ANTA). (2001). *Innovation: Ideas That Work for Trainers of Innovation at Work Skills*. Brisbane: Australian National Training Authority.
- Barkley, E. F., Cross, K. P., & Major, C. H. (2014). *Collaborative Learning Techniques: a handbook for college faculty* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons: 83-90.
- Bellanca, J. A. (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. United States: Solution Tree Press.
- Bender, W. N. (2012). *Project-based learning: Differentiating instruction for the 21st century*. United States: Corwin.
- Desai, K. C. (2018). *Cultivate the Habit of Innovative Thinking: To Strengthen Your Professional Career and Enhance Your Personality*. India: Educreation Publishing. 243–253.
- Drapeau, P. (2014). *Sparkling student creativity: Practical ways to promote innovative thinking and problem solving*. Virginia USA: ASCD.
- Edwards, A. (2012). *New technology and education*. London: A&C Black.
- Horth, D. and Buchner, D. (2009). *Innovation Leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results*. London: Center for Creative Leadership.
- Joyce, B., Weil, M. and Calhoun, E. (2014). *Models of Teaching* (9th ed.). Boston: Pearson Education.
- Kay, K. (2010). 21st Century Skills: Why the Matter, What They are, and How We Get There. In Bellanca, J. & Brandt, R. (Eds.), *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bloomington, In: Solution Tree Press.
- Knirk, F. G. and Gustafson, K. L. (1986). *Instructional Technology: A Systematic Approach to Education*. Florida: Holt, Rinehart and Winston.
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). United States: Pearson Education.
- Lee, C. and Benza, R. (2015). Teaching Innovation Skills: Application of Design Thinking in a Graduate Marketing Course. *Business Education Innovation Journal*, 7(1), 43-50.

- Ma, Y. (2014). *Innovative Thinking Plays Important Role in Graphic Design*. International Conference on Education, Management and Computing Technology (ICEMCT 2014). June 14-15, 2014. Qingdao Binhai University, China.
- Weiss, D. S. and Legrand, C. (2011). *Innovative Intelligence: The art and practice of leading sustainable innovation in your organization*. New York: John Wiley & Sons.
- Wheeler, J. (1998). *The Power of Innovative Thinking: Let New Ideas Lead You to Success*. Career Press Inc.
- Zhu, C., Wang, D., Cai, Y. and Engels, N. (2013). What core competencies are related to teachers' innovative teaching?. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 41(1), 9-27

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

The Relationship between Transformational Leadership of School Administrators and Work Performance Motivation of Teachers under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2

พชรดนัย มุลาลี¹ และ วิชิต ก้ามันตะคุณ²

Photcharadanai Mulalee¹ and Wichit Kammutakun²

Received: 28 มิ.ย. 2564

Revised: 4 ต.ค. 2564

Accepted: 8 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 2) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 จำนวน 327 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of transformational leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2; 2) to study the level of teachers' work performance motivation under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2; and 3) to study the relationship between the transformational leadership of school administrators and teachers' work

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: ootoaoyoo@yahoo.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: K_wichit@yahoo.com

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: ootoaoyoo@yahoo.com

² Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: k_wichit@yahoo.com

performance motivation under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 327 teachers in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, selected by using a stratified random sampling technique. The instrument for collecting data was the questionnaire with 5 Likert's scale. The statistics used were mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the research showed that: 1) transformational leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level in overall and each aspect; 2) work performance motivation of teachers under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level in overall and each aspect; 3) The relationship between the transformational leadership of school administrators and teachers' work performance motivation under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a high level with the significance level of .01.

Keywords: transformational leadership, Work performance motivation, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การพัฒนาองค์กรเป็นความต้องการที่จะให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ก้าวหน้าขึ้นในอนาคตโดยใช้ความรู้และเทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์เป็นหลัก และทิศทางที่ก้าวหน้าขององค์กรในอนาคตนั้น จะเป็นระบบที่องค์กรได้จัดรูปแบบให้อื้ออานวยการพัฒนาบุคคล และสร้างกลุ่มทำงานที่มีประสิทธิภาพให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพให้กับองค์กร กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาองค์กรนั้น ควรมีผู้นำที่มีการบริหารจัดการที่ดีและมีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนองค์กร ใ้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงด้วยการใช้หลายกระบวนการ เช่น การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การสื่อสาร การมีส่วนร่วม การวางแผน และการจัดการกับความขัดแย้ง การพัฒนาองค์กรจะมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรขององค์กร โดยเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถและต้องการจะมีสภาพชีวิตที่ดี โดยการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่เสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร พร้อมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (วิลาวรรณ ธิพิศาล, 2554: 140)

ในแต่ละองค์กรบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ก็คือ “ผู้นำ” หรือ “ผู้บังคับบัญชา” นั่นเอง ซึ่งผู้นำจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปกครองบังคับบัญชาหรือมีลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership) ที่สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ หรือเรียกว่าร่วมมือทั้งด้านร่างกายและจิตใจ แล้วหลอมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับผู้นำให้สามารถดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายตามต้องการนั้น วางวัตถุประสงค์เอาไว้ (จิรภัทร คงะมาศ, 2561: 1)

ความเป็นผู้นำ หรือที่เรียกว่าภาวะผู้นำ (Leadership) นั้นเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน และจัดองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทำให้ผู้นำมีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัฒนธรรมขององค์กร พร้อมกับการส่งเสริมการริเริ่มสร้างสรรค์ด้านผลงานผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นำ ไม่ใช่แรงจูงใจทางวัตถุให้มีอิทธิพลเหนือผู้ตามแต่จะเน้นคุณลักษณะที่เป็นนามธรรมมากกว่า เช่น ใช้วิสัยทัศน์ ค่านิยมร่วม และความคิดในการสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน การทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความหมายในเชิงคุณค่าการสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกร่วมของผู้ตามตลอดจนกระบวนการเปลี่ยนแปลง (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545: 338)

มีแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดและเหมาะสมกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังเช่นยุคปัจจุบัน คือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership theory) ผลจากการวิจัยเชิงประจักษ์และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับในทุกองค์กรต่าง ๆ จำนวนมากพบว่าผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงาน และองค์การสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการขององค์การจะมีข้อจำกัดใดก็ตาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 2-3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ผู้นำกระตุ้นจูงใจให้ผู้ร่วมงานใช้ทักษะความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความพยายามให้สูงขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงพันธกิจในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (วิมลพรรณ ช่างคิด, 2560: 18-19)

นอกจากผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารควรมี คือ การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงาน องค์กรใดที่บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานสูง ย่อมจะส่งผลให้องค์กรนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เพราะบุคลากรดังกล่าวจะทุ่มเทพลังและความสามารถอย่างเต็มที่ โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เพื่อให้ผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นการบริหารงานในสถานศึกษาผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่ ครูในสถานศึกษา และคำนึงถึงขวัญและกำลังใจด้วย เพราะคนที่มีขวัญและกำลังใจดีย่อมนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ในขณะเดียวกัน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งกระตุ้นเสริมแรง สร้างกำลังใจแก่บุคคลเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของโรงเรียน (ลำพึง บัวจันอัฐ และแกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี, 2559: 70) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vroom (1970: 10) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำงานใดก็ตาม ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ ความสามารถหรือทักษะในการทำงานของบุคคล และการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน แรงจูงใจจึงมีอิทธิพลต่อผลผลิตของงานซึ่งจะมีคุณภาพดีหรือมีปริมาณมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจูงใจในการทำงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา สนับสนุนและให้บริการด้านการศึกษา จากการบริหารงานที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนในสังกัดจำนวน 208 โรงเรียน มีปัญหาเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนบางส่วน พึงได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ทำให้มีประสบการณ์การทำงาน มีความรู้ ความสามารถด้านการจัดการ และการบริหารงานยังไม่เพียงพอ ไม่สามารถกระตุ้นหรือจูงใจให้ครูปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตรงตามเป้าหมายขององค์กรได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2563: 14) ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำในการจูงใจบุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการจูงใจที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจะทำงานอย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นที่จะให้ผลงานออกมาดีที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรและความสำเร็จของครูผู้สอนด้วย แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในองค์กรมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร ถ้าหากบุคลากรในองค์กรไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะทำให้เกิดการขาดงาน และการลาออกจากงานบ่อย หรืออาจจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของแรงจูงใจที่จะสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในองค์กร (ณัฐนัย ไทยถาวร, 2561: 2) ซึ่งจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูจากนักวิจัยหลายท่าน ดังเช่น งานวิจัยของบุษยมาส ผาติ (2563: 79) และนันทน์ภัส งามข้า (2559: 85) มีผลการวิจัยสอดคล้องกัน ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

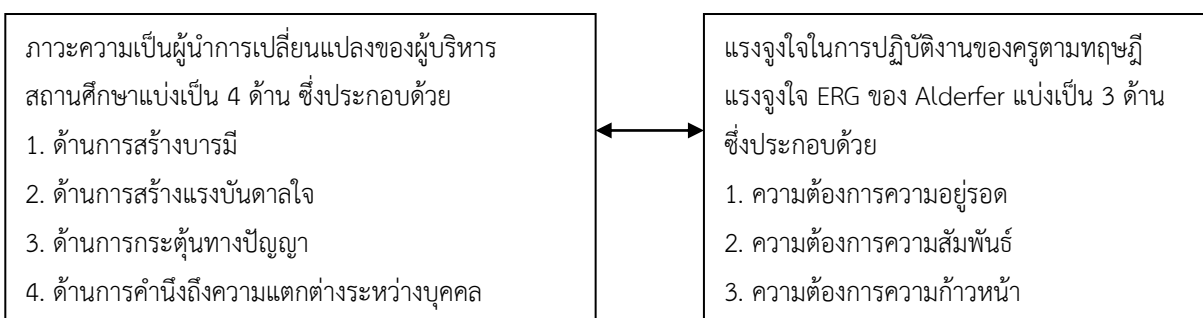
ขอนแก่น เขต 2 โดยใช้แนวคิดเรื่อง ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของ Bass and Avolio (1990: 19) 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างบาร์มี 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามทฤษฎีแรงจูงใจ ERG ของ Alderfer (1972: 507-532) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ความต้องการความอยู่รอด ความต้องการความสัมพันธ์ และ ความต้องการความก้าวหน้า ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เสริมสร้าง และรักษาระดับแรงจูงใจของคณะครู อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

กรอบแนวคิด

ในการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้แนวคิดเรื่อง ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของ Bass and Avolio (1990: 19) 4 ด้านซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างบาร์มี (Idealized Influence of Charisma Leadership) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual stimulation) 4) การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualized consideration) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูตามทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer (1972: 507-532) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ความต้องการความอยู่รอด ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการความก้าวหน้า จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,136 คน แยกตามอำเภอ 6 อำเภอ ได้ดังนี้ อำเภอโคกโพธิ์ไชย จำนวน 188 คน อำเภอบ้านไผ่ จำนวน 655 คน อำเภอบ้านแฮด จำนวน 213 คน อำเภอเปือยน้อย จำนวน 169 คน อำเภอมัญจาคีรี จำนวน 558 คน อำเภอชนบท จำนวน 353 คน รวมกลุ่มประชากรทั้งสิ้น จำนวน 2,136 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน (รพีเพ็ญ พลเยี่ยม, 2560: 65) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 327 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วนตามอำเภอ 6 อำเภอ และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีจับสลาก ได้ดังนี้ อำเภอโคกโพธิ์ไชย จำนวน 28 คน อำเภอบ้านไผ่ จำนวน 101 คน อำเภอบ้านแฮด จำนวน 32 คน อำเภอเปือยน้อย จำนวน 26 คน อำเภอมัญจาคีรี จำนวน 86 คน อำเภอชนบท จำนวน 54 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 327 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของ Bass and Avolio (1990: 19) ประกอบด้วย การสร้างบาร์มี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 99-100) จำนวน 40 ข้อ กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ตามทฤษฎีแรงจูงใจ ERG ของ Alderfer (1972: 507-532) แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการความอยู่รอด ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการความก้าวหน้า ซึ่งแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) จำนวน 24 ข้อ กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

2.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990: 202-204) ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .922 และแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .919

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยขอหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 327 และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

4.51–5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับน้อยที่สุด

4.3 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการความอยู่รอด ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการความก้าวหน้า นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

4.51–5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์หาสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การแปลผลค่าความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ดังนี้

≥ 0.81 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

0.61–0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

0.41–0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

0.21–0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

≤ 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย (+, -) หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ โดยหาก

r มีเครื่องหมาย + (บวก) หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน
(ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีก ตัวหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

r มีเครื่องหมาย - (ลบ) หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม
(ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

ยกเว้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางชนิดที่มีลักษณะ $0 \leq r \leq 1$ ซึ่งจะบอกได้เพียงขนาด หรือระดับของความสัมพัทธ์เท่านั้น ไม่สามารถบอกทิศทางของความสัมพัทธ์ได้

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการสร้างบารมี ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{x}$	S.D.	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ด้านการสร้างบารมี	3.88	0.51	มาก
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.90	0.52	มาก
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.91	0.43	มาก
ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.02	0.46	มาก
โดยรวม	3.93	0.38	มาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความต้องการความสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านความต้องการความอยู่รอด และด้านความต้องการความก้าวหน้า ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายข้อ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ความต้องการความอยู่รอด	3.88	0.56	มาก
2. ความต้องการความสัมพันธ์	3.91	0.49	มาก
3. ความต้องการความก้าวหน้า	3.86	0.49	มาก
โดยรวม	3.88	0.47	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการสร้างบารมี (X_1) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y) อยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y) โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

แรงจูงใจ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง				ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X)
	การสร้างบารมี (X_1)	การสร้างแรงบันดาลใจ (X_2)	การกระตุ้นทางปัญญา (X_3)	การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_4)	
ความต้องการความอยู่รอด (Y_1)	.868**	.892**	.768**	.153**	.869**
ความต้องการความสัมพันธ์ (Y_2)	.789**	.974**	.869**	.193**	.912**
ความต้องการความก้าวหน้า (Y_3)	.878**	.699**	.824**	.215**	.840**
แรงจูงใจ (Y)	.925**	.935**	.893**	.203**	.954**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย ปีงบประมาณ 2563 โดยมีวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน” และกำหนดพันธกิจไว้ว่า “พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: 23) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จึงนำวิสัยทัศน์และพันธกิจดังกล่าวสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565 กำหนดนโยบายข้อที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าประสงค์ก็คือ การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ และกำหนดกิจกรรมหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมพัฒนาประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษา และกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งการบริหารงานบุคคล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2563: 40-51) จึงมีผลทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของธนาพงศ์ ปราณีบุตร (2559: 77-78) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถอย่างเต็มที่โดยมอบหมายให้บุคลากรแต่ละคนตามความรู้ความสามารถและความถนัดอย่างเหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการ สอนประสบการณ์ การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าแก่บุคลากร สนใจดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ปรึกษาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ทำให้บุคลากรมีความรู้สึว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร (ธนากร คุ่มนายอ, 2562: 56) จึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยรวมในระดับมาก

1.2 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูคิดสิ่งใหม่ ยั่วให้แก้ปัญหาด้วยวิธีการอย่างใหม่ กระตุ้นการสร้างระบบความคิด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และมียุทธศาสตร์ในการคิด ตลอดจนส่งเสริมให้ครูแสดงความคิดเห็นโดยมีเหตุผลสนับสนุนจึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร กระตุ้น จูงใจให้ครูเกิดแรงจูงใจภายใน หรือมีแรงบันดาลใจในการทำงาน สร้างเจตคติที่ดี และการคิดในแง่บวกเห็นคุณค่าของงาน เห็นว่างานนั้นมีความท้าทาย และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีม มีการตั้งมาตรฐานในการทำงานสูง และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ด้วยการสนับสนุน

ให้กำลังใจ กระตุ้นครูให้ตระหนักถึงสิ่งที่สำคัญและเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จนเป็นผลให้ครูเกิดความพยายาม ในการปฏิบัติงานเกินความคาดหวัง จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างบารมี พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบารมี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับ เชื่อมั่น ศรัทธา ภาคภูมิใจ และไว้วางใจ ในความสามารถ มีความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้อื่น เสียสละเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการบริหาร อารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม เสียสละ เน้นความสำคัญในเรื่องค่านิยม ความเชื่อและมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความมั่นใจที่จะเอาชนะ อุปสรรค เป็นแบบอย่างที่ดีของต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็น ของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดี และมีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการทำงาน ตลอดจนผู้บริหารช่วยเหลือ สนับสนุน ทำให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน ก่อให้เกิดพลังของครู เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน ทำให้เกิดแรงจูงใจให้ครูเกิดความทุ่มเท มีความพยายามในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการวิจัยของณัฐนัย ไทยถาวร (2561: 90) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.1 ด้านความต้องการความสัมพันธ์ พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านความต้องการความสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครู ทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับครู เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จนได้รับความไว้วางใจและเกิดความร่วมมือจากครูในการปฏิบัติงานอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัย ของอารีรัตน์ ศรีวิพันธุ์ (2559: 54) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนพานทอง 2 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความต้องการสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความต้องการความอยู่รอด พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านความต้องการความอยู่รอดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่ และผู้บริหารในการพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ตลอดจนการให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่ครู ทำให้ได้รับ การตอบสนอง สิ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ สภาพการทำงาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคง ในการทำงานและฐานะทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ครูมีความรู้สึกที่มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพครู ได้รับอนุญาตให้ ลาหยุดงานเมื่อจำเป็น และเมื่อเจ็บป่วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านความต้องการ ความอยู่รอดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณีภา พระพล (2558: 75-76) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียน ศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ด้านความต้องการด้านดำรงชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความต้องการความก้าวหน้า พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านความต้องการความก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครู มีความพอใจงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาตนเอง มีความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่งหรือระดับให้สูงขึ้นตามผลงาน และผู้บริหารมีการยกย่องชมเชยให้เป็นบุคคลตัวอย่างของโรงเรียน

จึงทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความต้องการความก้าวหน้า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพรณ เทียนคันฉัตร (2560: 83) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ด้านความต้องการความก้าวหน้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต้องอาศัยการเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ถือเป็นกระบวนการที่คนใหม่มีแนวคิดว่าจะต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้เกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานเกินเป้าหมายที่กำหนด ต้องเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจและความเชื่อมั่นของผู้ตามให้มีวุฒิภาวะอยู่ในระดับสูง นอกจากนั้นผู้บริหารต้องกระตุ้นครูและบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน องค์กรใดที่บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานสูง ย่อมจะส่งผลให้องค์กรนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เพราะบุคลากรดังกล่าวจะทุ่มเทพลังและความสามารถอย่างเต็มที่ โดยไม่รู้จักรู้จักเหน็ดเหนื่อย เพื่อให้ผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของธันยาภรณ์ (พาฬางาม) นวลสิงห์, ยุวธิดา ขาปัญญา และชีวันต์ ศิลพันธ์ (2559: 45) ที่ว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ และเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความรู้สึกเต็มใจ และมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ดีที่สุดตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

ส่วนประเด็นด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะบกพร่องในเรื่องของการขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงาน มอบหมายงานโดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความแตกต่างรายบุคคล ขาดการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในตนเอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน ตลอดจนขาดการดูแลให้คำแนะนำ สนับสนุน และการช่วยให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานลดต่ำลง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สนใจ ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นตามต้องการความสนใจ และความสามารถ ช่วยเหลือชี้แนะให้ประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยบรรยากาศการสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 10–11) ที่ว่า การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคนเพื่อการพัฒนาผู้ตาม ผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคลเพื่อความสัมพันธ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้นำจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตามโดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของรัตติภรณ์ จงวิศาล (2556: 28) ที่ว่า การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางและเป็นรายบุคคล สนใจและเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล มีการวิเคราะห์ความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ และส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง มีการกระจายอำนาจโดยการมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงาน โดยผู้นำจะมีคุณลักษณะสำคัญในด้านความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและเทคนิคการมอบหมายงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบารมี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องของผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความยุติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนเป็นที่น่าเคารพเชื่อถือ และเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้ร่วมงาน และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอุดมการณ์และเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน

1.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการความก้าวหน้า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องของการส่งเสริมให้จัดทำผลงานวิชาการและการสนับสนุนในการพัฒนาตนเอง เช่น การเข้าร่วมประชุม การฝึกอบรมศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่ครูเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญ เอาใจใส่และพัฒนาศักยภาพของครูให้สูงขึ้น มีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง และเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ให้คำแนะนำ การสนับสนุน และการช่วยให้ก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรคือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาจากกลุ่มประชากรผู้บริหารสถานศึกษาร่วมด้วย เพื่อการสรุปผลการวิจัยที่ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการบริหารและจัดการศึกษายิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: อินเทอร์เน็ต.
- จิรภัทร คงยะมาศ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนกลุ่มศรีราชา 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐดนัย ไทยถาวร. (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธนากร คุ่มนายอ. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ธนาพงศ์ ปราณีบุตร. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธัญยาภรณ์ (พาพลงาม) นวลสิงห์, ยุวธิดา ขาปัญญา และชีวันต์ ศิลพันธ์. (2559). ผู้บริหารกับการสร้างแรงจูงใจ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 10(2), 45-53.
- นันทน์ภัส งามคำ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการบริหารเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษยมาส ผาดี. (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรณิภา พระพล. (2558). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2560). *การวิจัยทางการศึกษา*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- รัตติภรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำพึง บัวจันอัฐ และแกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ, *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 34(4), 68-82.
- วิมลพรรณ ช่างคิด (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2554). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์: Human resource management* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรחדถกร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. (2563). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อารีรัตน์ ศรีวิพันธุ์. (2559). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนพานทอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence: Relatedness and growth, human needs in organizational setting*. New York: Free Press.

- Bass, B. M. and Avolio, B. J. (1990). The four Is Transformational Leadership. *Journal of European Industrial Training*, 15(2), 89-102.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Vroom, V. H. (1970). *Management and motivation*. Baltimore: Penguin.

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากร สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Relationship between Modern Self-development on Work Success of Support Personnel at Mahasarakham University

ชลธิชา อินอุ้นโชติ¹ และ อินทร์ อินอุ้นโชติ²
Cholticha Inouchot¹ and In Inouchot²

Received: 16 ก.ค. 2564

Revised: 12 ต.ค. 2564

Accepted: 12 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 218 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่าบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านทัศนคติ ด้านการฝึกฝนทักษะ และด้านการเพิ่มพูนความรู้ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือในหน้าที่การงานทัศนคติ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคามควรให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ และด้านทัศนคติซึ่งส่งผลต่อตัวพนักงานสายสนับสนุนในองค์กรให้มีความเชี่ยวชาญในการทำงาน และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน และสามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

คำสำคัญ: การพัฒนาตนเองสมัยใหม่, ความสำเร็จในการทำงาน, บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between modern self-development on work success of support personnel at Mahasarakham University by using a questionnaire as an instrument for collecting data from 218 support personnel. The statistics used for data analyses were percentage, mean, multiple correlation analysis, simple regression analysis and multiple regression analysis.

¹ นักวิชาการศึกษา คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: wai.ple.fiew@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจการค้าปลีก คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: wai.ple.fiew@gmail.com

¹ Academic Studies in Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, Email: wai.ple.fiew@gmail.com

² Lecturer, Program in Retail Business Innovation, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University, Email: wai.ple.fiew@gmail.com

The results of the research revealed that the support personnel's opinion on modern self-development overall and each aspect including attitude, skill training, and knowledge enhancement, were at a high level, The support personnel 's opinion on work success overall and each aspect, including achievement, job satisfaction, job stability, and job recognition. were at a high level.

According to analyses of correlation and effect, they were found that the modern self-development in the aspects of knowledge enhancement and attitude correlated and positive effect on overall work success, therefore, Mahasarakham University Administrators should focus on enhancing knowledge and attitude for job experts and morale of support personnel those affect the effective work success of the university.

Keywords: Modern self-development, Job success, Support Personnel in Mahasarakham University

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารงานไม่ว่าภาครัฐ หรือเอกชน ผู้บริหารทุกคนล้วนมีความต้องการให้บุคลากรของตนได้รับการพัฒนา และต้องการให้บุคลากรของตนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบุคคลที่มีการพัฒนาด้านตนเองอยู่ตลอดเวลา นั้น จะมีความพร้อมต่อการแข่งขัน และจะเป็นบุคคลที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตาม ที่บุคลากรมีการพัฒนาด้านตนเอง ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าขององค์กร นอกเหนือจากการพัฒนาบุคลากรเพื่อองค์กรแล้ว การพัฒนาตนเองของบุคลากรยังส่งผลต่อความสำเร็จหรือเพื่อความก้าวหน้า ในอาชีพอีกด้วย การพัฒนาตนเองนั้นถือเป็นการแข่งขันกับตัวเอง เพื่อเป็นบันไดไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต และเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะต้องแข่งขันกับคนอื่น ในโลกของการทำงานที่มีการแข่งขันสูง เวทีการทำงานจะเปิดโอกาสให้กับคนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานเสมอ และเช่นเดียวกัน คนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงจากการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องต่าง ๆ มักจะพร้อมอยู่เสมอสำหรับการแข่งขันไม่ว่าในเวทีหรือสถานการณ์ใดก็ตาม (พจน์ พจนพานิชย์กุล, 2562: ออนไลน์) การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ (Modern Self Development) คือ การที่บุคคลแต่ละคนแสวงหาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถของตนขึ้นเองเพื่อเป็นการเตรียมตนสำหรับความก้าวหน้าในสายงานหรือสายอาชีพต่อไปภายหน้า การพัฒนาตนเองนี้อาจเป็นไปโดยการศึกษาหรือฝึกอบรมที่เป็นทางการได้รับคุณวุฒิเพิ่มขึ้นหรือเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ โดยการศึกษาด้วยตนเองโดยมิได้มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้นหากแต่มีคุณภาพการทำงานเพิ่มขึ้น ในทางที่เป็นประโยชน์แก่องค์กรนอกจากนี้ การพัฒนาตนเอง เป็นไปในลักษณะของการพัฒนาจิตใจ หรือบุคลิกภาพพนักงานก็ได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554: 90) ซึ่งประกอบไปด้วยการเพิ่มพูนความรู้ (Augmentation Knowledge) การฝึกทักษะ (Skill Training) และทัศนคติ (Attitude) ในการเตรียมตัวสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าในสายงาน และส่งผลต่อการปฏิบัติงานการให้บริการ การติดต่อ ประสานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความสำเร็จในการทำงาน (Work Success) เป็นการทำงานที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ อย่างมีเป้าหมาย และมีการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้าที่ใช้บริการตลอดจนบุคคลรอบข้าง จนเป็นที่ยอมรับอันนำไปสู่ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น เกิดความพึงพอใจและมีความสุข ในการทำงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การรับรู้และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล ว่ามีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุในผลที่คาดหวังของความสำเร็จ ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จเป็นการพิจารณา ผลผลิตของการทำงานว่าตรงเป้าหมายที่ต้องการเพียงใดเป็นสำคัญ ด้านการจัดหาและใช้ปัจจัยทรัพยากรเป็นการพิจารณา ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรว่ามีความเหมาะสมถูกต้องเพียงใด และจะไม่ทำให้เกิดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร ในการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาว่าจะต้องปฏิบัติงานภายในองค์กร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หน้าที่ตามบทบาท วิชาชีพ การมีประสิทธิภาพของการทำงานที่ได้งานครบถ้วน ถูกต้อง ใช้เวลาที่เหมาะสม มีการใช้นวัตกรรม

ใหม่ ๆ ในการช่วยปฏิบัติงาน และด้านความพอใจของการทำงานทุกฝ่ายซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ (Gold Accomplishment) ด้านความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) ด้านความมั่นคงในการทำงาน (Job Stability) และด้านการได้รับการยอมรับนับถือในหน้าที่การงาน (Job Respected) เป็นการพิจารณาว่าผลงานมีความสำคัญด้านต่าง ๆ ในกระบวนการทำงานของตนเอง ที่ใช้ต้องนำมาซึ่งความพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามไปด้วย (สมใจ ลักษณะ, 2552: 64)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Mahasarakham University) เป็นหน่วยงานภาครัฐบริหารดำเนินงาน กรอบการทำงาน งบประมาณภายใต้นโยบายปฏิรูประบอบราชการ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการงานภาครัฐ การบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบราชการ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ส่วนราชการเกิดการยกระดับคุณภาพในการปฏิบัติราชการให้มีความเหมาะสม เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามโครงสร้างภาครัฐโดยปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น ด้วยกระบวนการของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในกระบวนการ หรือรูปแบบการทำงาน การสั่งการ ควบคุม การวางแผน การดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์แทนการควบคุมปัจจัยนำเข้า และกระจายความรับผิดชอบในการทำงานในองค์กร และตัวบุคลากรในหน่วยงานมีอิสระและคล่องตัวในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อผลิตผลงานตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การทำงาน และการพัฒนาตนเองส่งผลต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติ และรับผิดชอบในการงานหลักของแต่ละฝ่ายของตัวบุคลากร สายสนับสนุนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมุ่งเน้นให้ได้รับการฝึกอบรม การเพิ่มพูนความรู้ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562: ออนไลน์)

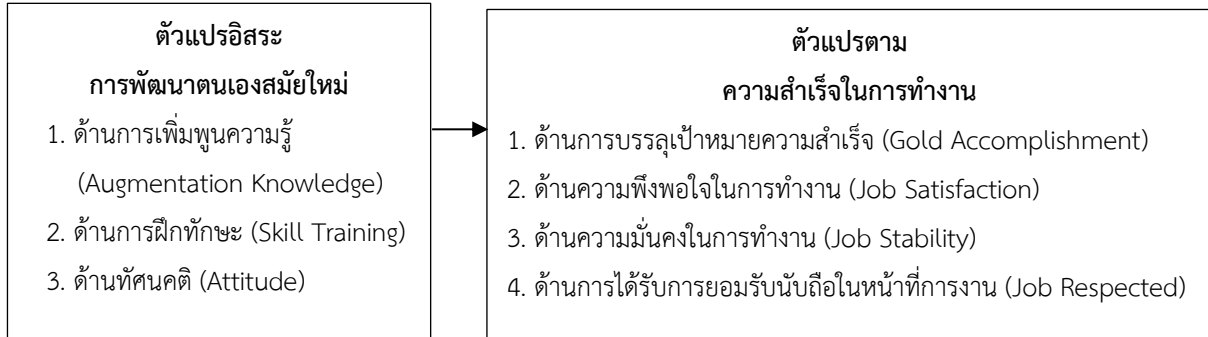
จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานระดับปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในการทำงานขององค์กรในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. เพื่อทดสอบผลกระทบของการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถกำหนดแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมมติฐาน

1. การพัฒนาตนเองสมัยใหม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. การพัฒนาตนเองสมัยใหม่มีผลกระทบกับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 810 คน (กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มพนักงานปฏิบัติการ จำนวน 260 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 108) และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังที่แสดงในตาราง 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ต่อเดือน ประเภทตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการพัฒนาตนเอง

สมัยใหม่ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 4 ข้อ ด้านการฝึกทักษะ จำนวน 4 ข้อ และด้านทัศนคติ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาความสำเร็จในการทำงาน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ จำนวน 4 ข้อ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ ด้านความมั่นคงในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ และด้านการได้รับการยอมรับนับถือในหน้าที่การงาน จำนวน 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรสายสนับสนุน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 30 คน การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการพัฒนางานครั้งนี้ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.721-0.950 และความสำเร็จในการทำงาน ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.825-0.942 ซึ่งสอดคล้องกับบุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์ (2549: 442) ได้เสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 หมายความว่าเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Test) ของแบบสอบถามเป็นรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการพัฒนางานครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.842-0.956 และความสำเร็จในการทำงาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.803-0.942 ซึ่งสอดคล้องกับเกียรติสุดา ศรีสุข (2552: 144) ได้เสนอว่าการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเกินกว่า 0.70 หมายความว่าเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามที่มีจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์แบบของเอกสารเพื่อเตรียมส่งให้ประธานหน่วย นำแบบสอบถามไปแจกให้สมาชิกในหน่วยอำเภอ ของตนเอง

3.2 ขออนุญาตจากคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยฝากผ่านหัวหน้าหน่วยงาน ตัวแทนคณะภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และให้ผู้ร่วมวิจัยเก็บเพิ่มเติมจากโรงอาหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเริ่มส่งแบบสอบถาม จำนวน 260 ฉบับ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 เพื่อ ขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบกลับ หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับมา ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
จำแนกตามประเภทตำแหน่งงาน

ประเภทตำแหน่งงาน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม (คน)
1. นักวิชาการศึกษา	118	37	32
2. นักวิชาการโสตทัศนศึกษา	25	9	8
3. นักวิชาการพัสดุ	51	16	12
4. นักวิชาการเงินและบัญชี	74	23	22
5. บุคลากร	21	6	6
6. นักวิชาการคอมพิวเตอร์	47	15	14
7. นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	34	12	11
8. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	118	37	33
9. พนักงานขับรถยนต์	7	3	1
10. นักประชาสัมพันธ์	12	5	5
11. อื่น ๆ โปรตระกูล	303	97	74
รวม	810	260	218

ที่มา: (กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2562)

3.4 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่ได้รับการตอบกลับทั้งหมด 260 ฉบับ และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม ซึ่งมีความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวน 218 ชุด ที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลได้ ดังตารางจำแนกจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงาน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการดำเนินการวิจัย ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2557: 87-88)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2557: 87-88)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00 หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ และผลกระทบของการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้การวิเคราะห์สหพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังตาราง 2-3

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ โดยรวมและเป็นรายด้านของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาตนเองสมัยใหม่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการเพิ่มพูนความรู้	4.19	0.52	มาก
2. ด้านการฝึกฝนทักษะ	4.27	0.51	มาก
3. ด้านทัศนคติ	4.33	0.46	มาก
โดยรวม	4.26	0.42	มาก

จากตาราง 2 พบว่าบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 4.33$) ด้านการฝึกฝนทักษะ ($\bar{x} = 4.27$) และด้านการเพิ่มพูนความรู้ ($\bar{x} = 4.19$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความสำเร็จในการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการบรรลุเป้าหมาย	4.79	0.34	มากที่สุด
ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	4.44	0.46	มาก
ด้านความมั่นคงในการทำงาน	4.07	0.42	มาก
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือในหน้าที่การงาน	3.99	0.38	มาก
โดยรวม	4.32	0.30	มาก

จากตาราง 3 พบว่าบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.79$) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ($\bar{x} = 4.44$) ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 4.07$) และด้านการได้รับการยอมรับนับถือในหน้าที่การงาน ($\bar{x} = 3.99$)

ตอนที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ตามที่ได้ตั้งสมมติฐาน ในการแปลความหมายผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- TWS แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม
KL แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการเพิ่มพูนความรู้
ST แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการฝึกทักษะ
AT แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านทัศนคติ

ตาราง 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการพัฒนาตนเองสมัยใหม่กับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตัวแปร	TWS	KL	ST	AT	VIFs
$\bar{x}$	4.32	4.19	4.27	4.33	-
S.D.	0.30	0.52	0.51	0.46	-
TWS	-	0.453**	0.388**	0.413**	-
KL	-	-	0.464**	0.594**	1.654
ST	-	-	-	.617**	2.007
AT	-	-	-	-	1.583

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่าตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ มีค่าตั้งแต่ 1.583-2.007 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006: 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ในแต่ละด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.388-0.453 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ โดยรวม (TWS) ได้ดังนี้

$$TWS = 2.771 + 0.178(KL) + 0.034(ST) + 0.153(AT)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม (TWS) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 24.955$; $p < 0.0001$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.249 (ตาราง 5) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการพัฒนาตนเองสมัยใหม่แต่ละด้าน กับตัวแปรตามความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม (TWS) ปรากฏผล ดังตาราง 5

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมของบุคลากร
สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาตนเองสมัยใหม่	ความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม (TWS)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	2.771	0.185	15.003**	<0.0001
ด้านการเพิ่มพูนความรู้ (KL)	0.178	0.044	4.062**	<0.0001
ด้านการฝึกทักษะ (ST)	0.034	0.048	0.707	0.480
ด้านทัศนคติ (AT)	0.153	0.048	3.176**	0.002

$F = 24.955$ $p < 0.0001$ Adj R² = 0.249

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 5 พบว่าการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการเพิ่มพูนความรู้ (KL) และด้านทัศนคติ (AT) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม (TWS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 1 และ 3 สำหรับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการฝึกทักษะ (ST) ไม่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม (TWS)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ กับความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองสมัยใหม่โดยรวม ด้านทัศนคติ ด้านการฝึกฝนทักษะ และด้านการเพิ่มพูนความรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมให้พัฒนาตนเองหลาย ๆ ด้านเป็นสิ่งที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร มีความชอบในการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา และเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโปรแกรมซอฟต์แวร์ (Software) แต่ละสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ต่อตนเอง การติดต่อสื่อสารและเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ (Online) ให้เกิดความเชี่ยวชาญอย่างสม่ำเสมอ และการฝึกฝนภาระงานให้เกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดเพื่อนร่วมงานผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ตระกูลสถิตมัน (2553: 76) พบว่าความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการระดับมากที่สุดอันดับแรก คือ ด้านการฝึกอบรม/สัมมนา ศึกษาดูงาน รองลงมา ด้านวิจัยและด้านการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ อันดับสุดท้ายมีความต้องการระดับมากด้านการศึกษาต่อ วิทยุตา ทองแกมแก้ว (2552: 54) พบว่าบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ

มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการพัฒนาตนเองทักษะด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ และด้านการฝึกฝนทักษะเพิ่มเติม

2. บุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ในหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรจะเห็นในเรื่องของการนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กร ได้เป็นอย่างดี และสามารถทำงานได้ตรงตามเวลาที่กำหนดให้กับองค์กรได้ มีความพอใจในการส่งเสริมในการพัฒนาตนเองของ หน่วยงานอยู่ตลอดเวลา ได้รับการบรรจุงานที่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน และความมั่นคงให้กับครอบครัวด้วยได้รับการ เลื่อนตำแหน่งในสายงานอย่างสม่ำเสมอ และท่านได้รับการปรับขึ้นเงินเดือน และเพิ่มขึ้นของรายได้เหมาะสม สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ดวงรัตน์ โกยกิจเจริญ (2563: 93-103) พบว่าความสำเร็จในการทำงานซึ่งประกอบด้วยความสำเร็จด้านบทบาท ในการทำงาน ความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสำเร็จด้านการเงิน และความสำเร็จด้านความก้าวหน้าในการ เลื่อนตำแหน่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานในภาพบริการต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้งานดำเนินไปได้จนเกินผลสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน ร่วมกันจึงทำให้เกิดความสำเร็จในการทำงานได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2561: 56) พบว่า หัวหน้าสำนักงานบัญชีในประเทศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก เช่น ด้านการบรรลุ เป้าหมายความสำเร็จ เช่น สำนักงานบัญชีของท่านมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง สำนักงานบัญชีของท่านสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา และสำนักงานบัญชีของท่านมีการตอบสนองต่อความต้องการของ ลูกค้า ทำให้ผลงานมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น ด้านการจัดหาและการใช้ทรัพยากร เช่น สำนักงานบัญชีของท่าน สามารถจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีได้อย่างเหมาะสม สำนักงานบัญชีของท่านสามารถใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สำนักงานบัญชี และสำนักงานบัญชีของท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานให้ เป็นไปตามความเร่งด่วน และช่วงเวลาได้เป็นอย่างดี เป็นต้น ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน เช่น สำนักงานบัญชีของท่านมีการจัดทำ แผนการปฏิบัติงานประจำปีไว้เป็นอย่างดี สำนักงานบัญชีของท่านมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และสำนักงาน บัญชีของท่านมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วย

3. การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการเพิ่มพูนความรู้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงาน โดยรวม เนื่องจากสินค้าหรือบริการที่นำเสนอเพื่อตอบสนองจำเป็นหรือความต้องการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจได้เป็นอย่างดี เช่น รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีผลอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูง และผลิตภัณฑ์สินเชื่อเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น ทำให้ผู้รับบริการ เกิดความรู้สึกดีประทับใจที่เข้ารับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภพงศ์ สอนสังข์ (2561: 59) พบว่าองค์ประกอบ ความสำเร็จหลักที่มีร่วมกันในผู้ให้ข้อมูลในด้านการเพิ่มพูนความรู้และต่อองค์ความรู้ ซึ่งเป็นการหมั่นฝึกฝนเข้าร่วมอบรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการพัฒนาตนเองในสายงานอยู่ตลอดเวลา และมีการพัฒนาตนเองในเรื่องของการสื่อสาร อย่างต่อเนื่องกับเพื่อนร่วมงานและต่างหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาซึ่งจะนำไปสู่ ความสำเร็จในสายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านการฝึกทักษะ ไม่มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้ความสำคัญในเรื่องของด้านการฝึกทักษะการติดต่อสื่อสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ (Online) ให้เกิดความเชี่ยวชาญอย่างสม่ำเสมอ มุ่งเน้นการศึกษาและวิจัยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับภาระงานอย่างต่อเนื่อง และหมั่นฝึกฝนภาระงานให้เกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถถ่ายทอดเพื่อนร่วมงาน ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการยอมรับนับถือในหน้าที่การงาน ได้รับคำชมเชยจากหัวหน้างาน และผู้บริหารองค์กรอยู่เสมอ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานในสายงานเป็นอย่างดี และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน จากหัวหน้า และเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดีเสมอมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2559: 87) พบว่าตัวแปรอิสระ

และแรงจูงใจในปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงานสร้างสรรค์และความท้าทายความก้าวหน้าในอาชีพ และนโยบายขององค์กร ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ค่าจ้าง และผลตอบแทน คือ มีค่ามากกว่า 0.05 หมายความว่า ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ บุตรเพ็ง และคณะ (2562: 62) พบว่าความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยบุคลากรสายสนับสนุน เห็นว่าบุคลากร ควรได้รับการส่งเสริมการฝึกทักษะและความเชี่ยวชาญในสายงาน เพื่อความก้าวหน้าของแต่ละสายงานให้ชัดเจน และควรจัด ฝึกอบรมศึกษาดูงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรสนับสนุนและให้ทุนการศึกษาสำหรับบุคลากร ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อจะได้นำความรู้มาพัฒนาองค์กรต่อไป และควรสนับสนุนการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ สายงาน เพื่อให้ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

5. การพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะมีความคิดและแนวทางการพัฒนาตนเองตามความชอบในการพัฒนา ตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา และสามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน ตามภารกิจหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จทั้งตนเองและองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สกล บุญสิน (2550: 71) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้บริการต้องพร้อมให้คำแนะนำข้อมูลแก่ผู้รับบริการ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งบริษัทควรเสริมสร้างปัจจัยต่าง ๆ เช่น โปรโมทพนักงานดีเด่นประจำเดือนตราสัญลักษณ์แสดงระดับคุณภาพ ของพนักงาน เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เพื่อให้พนักงานมีความเต็มใจและความพร้อมในการให้คำแนะนำการบริการกับลูกค้าด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญในด้านการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้บุคลากรสายสนับสนุนได้เข้าร่วม การอบรมพัฒนาตนเองทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ตลอดเวลา เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กับการทำงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ลดความเสี่ยงจากการทำงานที่ผิดพลาดและไม่ตรงต่อเวลาที่กำหนดได้

1.2 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญในด้านการฝึกทักษะ เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และสร้างความเชี่ยวชาญอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานและประสบความสำเร็จในสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญในด้านทัศนคติ ซึ่งระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายงานไม่ว่าจะเป็นภายในและภายนอกองค์กร ก็มีสื่อที่มีความทันสมัยเข้ามาอยู่ใน กระบวนการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดความรู้สึกของบุคลากรที่ติดต่อประสานงานให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาตนเองสมัยใหม่ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของบุคลากร สายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานนั้นไม่ได้มีเพียงปัจจัยที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นี้เท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงานควบคู่ปัจจัยที่ใช้ ในการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้สามารถพยากรณ์ความน่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานที่ใกล้เคียง และมีรูปแบบการดำเนินงานคล้ายกัน เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการพัฒนาตนเองของผู้อื่น และแนวทางการศึกษาเพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ และปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2562). *จำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2562, จาก <https://pd.msu.ac.th/pd5/hr>
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช้าง.
- ดวงรัตน์ โภยกิจเจริญ. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานภาคบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 14(3), 93-104.
- ธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2557). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). *สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2562). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก <https://sites.google.com/site/potarticle/02>
- ไพโรจน์ บุตรเพ็ง, วันชาติ สุพรรณพิทักษ์, ทศนีย์ บุตรเพ็ง และภัทราภรณ์ เขียวทองสี. (2562). ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 28(2), 52-61.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2562). *ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562, จาก <http://www.msu.ac.th>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2554). *การพัฒนาตนเองของพนักงาน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิศรุตฯ ทองแกมแก้ว. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริรัตน์ ตระกูลสถิตมัน. (2553). *ความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศุภพงศ์ สอนสังข์. (2561). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จในอาชีพของนักออกแบบผลิตภัณฑ์*. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สกล บุญสิน. (2550). *ความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน: กรณีศึกษา บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมใจ ลักษณะ. (2552). *ประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making* (4th ed.). USA: John Wiley & Sons.

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

Development of Multimedia on Making Basketry from Bamboo Surface of Ban Tha Long Community, Huai Phai Sub-district, Khong Chiam District Ubon Ratchathani Province

ชัชวาล ขันติกขะชาต¹ และ ธเนศ ศรีพรหม²

Chatchawan Khantikhachenchat¹ and Tanet Sonphrom²

Received: 20 มิ.ย. 2564

Revised: 14 ต.ค. 2564

Accepted: 16 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี 2) พัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง ทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ของชุมชนบ้านท่าล้ง 3) หาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อมัลติมีเดียการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนจำนวน 3 คน ชาวบ้านชุมชนท่าล้ง จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น แบบประเมินการรับรู้ประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการทำกระติบข้าวเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนท่าล้งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน 2) สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะการทำงานแบบสื่อมัลติมีเดียการสื่อสารแบบทางเดียว ประกอบด้วย 8 เมนูหลัก และผลการประเมินคุณภาพสื่อมี 2 ด้าน 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านเทคนิควิธีและวิธีการ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด 3) ประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ 83.00/85.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียมีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการออกแบบเนื้อหา ด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพ และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สื่อมัลติมีเดีย, เครื่องจักสานผิวไม้ไผ่, ชุมชนบ้านท่าล้ง

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the method to produce basketry from the bamboo surface of Ban Tha Long community, Huai Phai sub-district, Khong Chiam district, Ubon Ratchani province; 2) to Develop multimedia on the topic of producing basketry from the bamboo surface of Ban Tha Long community; 3) To find out the efficiency of multimedia for producing basketry from bamboo surface of Ban Tha Long Community to be effective according to the 80/80 criteria; and 4) to assess the user's satisfaction with the multimedia for producing basketry from the bamboo surface. of Ban Tha Long Community.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล: Chatchawan.k@ubru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล: Tanet.s@ubru.ac.th

¹ Assistant Professor Dr., Faculty of Computer Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: Chatchawan.k@ubru.ac.th

² Assistant Professor Dr., Faculty of Computer Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: Tanet.s@ubru.ac.th

The samples were 3 scholars and 30 villagers in the Tha Long community using a simple random technique. The instruments used in the research consisted of a structured in-depth interview form, developed multimedia, multimedia Perceived performance assessment form, and satisfaction assessment form, The statistics used in the data analysis were mean and standard deviation.

The results of the research showed that: 1) The process of making wicker rice baskets from the bamboo surface are 5 steps; 2) The developed multimedia has the function of multimedia one-way communication consisting of 8 main menus and the results of the media quality assessment are divided into 2 aspects, that is 1) content aspect, and 2) technical method and methodology was at the most appropriate level; 3) Multimedia efficiency on making basketry from the bamboo surface was 83.00/85.00 which met the specified criteria; 4) There were 3 aspects of satisfaction towards multimedia, comprising the content design aspect, the motion design of the image aspect, and the aspect of promoting learning was at the highest satisfactory level.

Keywords: Multimedia, bamboo surface basketry, Ban Tha Long community

บทนำ

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีผู้คนสามารถผลิตปัจจัยในการดำรงชีวิตได้เองเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นอาหารหรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ “งานจักสาน” หรือเครื่องสานเป็นงานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตคนไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตของชาวชนบทในสังคมเกษตรกรรม เพราะงานจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำได้ไม่ยากและมักใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นมาจักสานเป็นภาชนะ ทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน ทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ และทำเป็นเครื่องจับสัตว์น้ำ งานเหล่านี้สามารถสนองประโยชน์ใช้สอยได้เป็นอย่างดี (วิบูลย์ ลิ้มสวน, 2542: 89-98) เครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่มีคุณค่าในตัวเองเพราะใช้วัตถุดิบจากตามธรรมชาติ ในด้านคุณค่าทางศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานทำขึ้นด้วยมือของมนุษย์ ซึ่งต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโรงงาน จึงมีคุณค่าเฉพาะตัวในแต่ละชิ้น ลวดลายจากการสาน สอด ทอ ถัก และรูปแบบเครื่องจักสานแสดงถึงลักษณะพื้นเมือง พื้นบ้านที่แตกต่างกัน ที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งของไทยที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นงานหัตถกรรมที่ทำจากวัสดุที่หาได้ไม่ยาก ราคาไม่แพง และมีกรรมวิธีทำของแต่ละพื้นที่ โดยการสานด้วยมือเป็นหลักและใช้เครื่องมือเพียงไม่กี่ชิ้น อีกทั้งไม่มีขั้นตอนและกรรมวิธียุ่งยากซับซ้อนเหมือนงานหัตถกรรมประเภทอื่น แต่สิ่งเหล่านี้กลับทำให้เครื่องจักสานเป็นงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าทางจิตใจ เพราะสร้างขึ้นอย่างตรงไปตรงมา “จากสมองสู่มือ” และไม่ว่างานที่ผลิตขึ้นเป็นจำนวนมากด้วยเครื่องจักร (กรกช คำศรี, 2559: 4)

ในปัจจุบันมีชุมชนหลายชุมชนที่ยังคงสืบทอดการทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ที่พัฒนาขึ้นหลายรูปแบบที่ทันสมัย แต่มีอีกหลายชุมชนที่ยังคงผลิตเครื่องจักสานที่สืบทอดรูปแบบดั้งเดิมจากบรรพบุรุษ โดยเฉพาะชุมชนชาวท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุดรธานี นั่นเดิมทีเป็นชาวบรูที่เป็นชนดั้งเดิม อาศัยอยู่บนภู และได้ย้ายมาบ้านหนองเม็ก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สปป.ลาว เมื่อครั้งมีการเก็บส่วยของฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2452 ทำให้ชาวบรูได้รับความเดือดร้อน จึงได้อพยพย้ายถิ่นฐานข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่บริเวณถ้ำทรายประมาณ 10 ครอบครัว ส่วนภูมิปัญญาหรืออัตลักษณ์ของชุมชนบ้านท่าล้ง คือ การใช้ภาษาบรู เป็นภาษาของตนเอง และมีการทำเครื่องจักสานที่มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนคือการทำเครื่องจักสานที่ใช้ผิวไม้ไผ่ ซึ่งมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์การทำเครื่องจักสานจากชุมชนอื่น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากชุมชนท่าล้งที่ใช้ผิวไม้ไผ่ในการผลิตแล้วนั้นยังมีความทนทานกว่าการใช้เนื้อไม้ด้านในเป็นอย่างมาก มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิต

และจำหน่ายในชุมชนทำล้งคือ กระติบข้าวเหนียว กระเป่า และของใช้อื่น ๆ ที่จักสานจากผิวไม้ไผ่ (Tourismlocallife, 2561: Online)

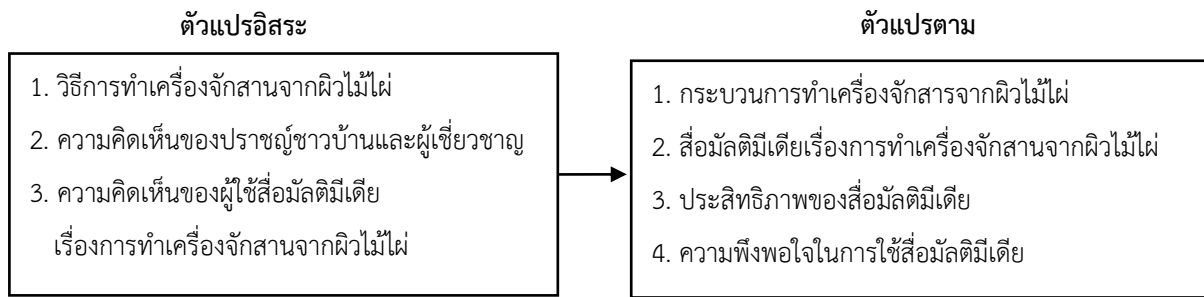
จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาจึงทราบว่า ความเป็นเอกลักษณ์และจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ในชุมชนทำล้งที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนอื่นนั้น ยังคงขาดการถ่ายทอดหรือสืบสานเพื่อเก็บรักษาภูมิปัญญากระบวนการ และขั้นตอนของการผลิตเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ จึงควรปลูกฝังให้ชาวบ้านและเยาวชนมีส่วนร่วมในการสืบสาน ถ่ายทอดองค์ความรู้ และวิธีการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ที่มีเพียงชุมชนบ้านทำล้งที่ผลิตและจำหน่ายมีรายได้ให้กับชุมชน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะเก็บข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาของปราชญ์ท้องถิ่นชุมชนทำล้ง และให้ชาวบ้านและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิธีการในการนำวัตถุดิบซึ่งเป็นต้นไผ่และนำผิวไม้ไผ่มาทำอย่างไร หรือวิธีการสานกระติบข้าวจากผิวไม้ไผ่หรือรูปทรงอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลจากปราชญ์ชุมชนจากการถ่ายทอดโดยมีส่วนร่วมของชุมชน และเยาวชนทุกกระบวนการการผลิตกระติบข้าวจากผิวไม้ไผ่มาถ่ายทอดในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียที่สามารถเก็บรักษาและเผยแพร่ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ไว้ให้เยาวชนได้เรียนรู้ได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังสามารถนำสื่อมัลติมีเดียไปใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน ชุมชน หรือผู้ที่สนใจนำไปต่อยอดเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากกระติบให้ทันสมัยโดดเด่นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และยุคสมัยของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาวิธีการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ของชุมชนบ้านทำล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
2. พัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่องทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ของชุมชนบ้านทำล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
3. หาประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านทำล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
4. ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อสื่อมัลติมีเดียการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านทำล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิด

กรอบแนวความคิดในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านทำล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินสกุล (2556: 50) เป็นการนำสื่อหลายชนิดมาสัมพันธ์กัน ซึ่งมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน การสอนชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา การใช้สื่อมัลติมีเดียจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ประสมประสานกันได้ และพบวิธีการเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียและได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภोजงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภोजงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ตามขั้นตอนในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียตามรูปแบบ ADDIE model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาวิเคราะห์

1.1 วิเคราะห์เนื้อหา จากการเก็บข้อมูลบริบทชุมชน ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และกำหนดเนื้อหาเพื่อใช้ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 เมนู ได้แก่

- เมนูที่ 1 ความเป็นมาการทำเครื่องจักสาน
- เมนูที่ 2 วัตถุประสงค์ มีเป้าหมาย
- เมนูที่ 3 ปราชญ์ชุมชน
- เมนูที่ 4 รูปแบบเครื่องจักสานของชุมชน
- เมนูที่ 5 วัสดุ/อุปกรณ์ นำเสนอเครื่องมือ และวัตถุดิบ
- เมนูที่ 6 ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์
- เมนูที่ 7 ขั้นตอนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่
- เมนูที่ 8 คณะผู้จัดทำ

1.2 วิเคราะห์รูปแบบสื่อมัลติมีเดีย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดีย ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และกำหนดรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย โดยใช้องค์ประกอบสื่อมัลติมีเดีย 5 ชนิด ได้แก่

- 1.2.1 ตัวอักษร
- 1.2.2 ภาพนิ่ง
- 1.2.3 ภาพเคลื่อนไหว
- 1.2.4 วีดิโอ
- 1.2.5 เสียง

2. ขั้นตอนการออกแบบ จัดทำสตอรี่บอร์ดวิเคราะห์และออกแบบสื่อมัลติมีเดียจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทในพื้นที่ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และออกแบบสื่อมัลติมีเดีย ดังนี้

- 2.1 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาเขียนบทและสตอรี่บอร์ด
- 2.2 เขียนบทบรรยาย

- 2.3 แบบร่างภาพเคลื่อนไหว
- 2.4 วางโครงเรื่อง
- 2.5 ประสานงานเพื่อของความอนุเคราะห์สถานที่ถ่ายทำ
- 2.6 จัดเตรียมอุปกรณ์ถ่ายทำและวางแผนการเดินทาง
- 2.7 เสียสละใช้ในสื่อมวลชน

3. ขั้นการพัฒนาสื่อมวลชนเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

- 3.1 วางแผนจัดเตรียมบทและสตอรี่บอร์ดและอุปกรณ์ในการถ่ายทำสื่อมวลชน
- 3.2 ประสานงานผู้นำชุมชน ประชาชนเพื่อจัดเตรียมสถานที่คัดเลือกเยาวชนเพื่อใช้ในการถ่ายทำภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

- 3.3 ลงพื้นที่บันทึกและถ่ายทำภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว
- 3.4 นำข้อมูลที่บันทึกและถ่ายทำภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวมาผลิตสื่อมวลชน
- 3.5 นำสื่อมวลชนไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
- 3.6 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญสื่อมวลชนก่อนนำไปทดลองใช้

4. ขั้นการทดลอง ใช้สื่อมวลชนเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ที่ได้พัฒนาขึ้น ดังนี้

- 4.1 ทดลองใช้สื่อมวลชนกับกลุ่มตัวอย่าง
- 4.2 นำสื่อมวลชนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 ประเมินการรับรู้และหาประสิทธิภาพของสื่อมวลชน

5. ขั้นการประเมิน

- 5.1 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมวลชน
- 5.2 เก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อมวลชนและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 ประชาชน ที่ทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี สัมภาษณ์ความเป็นมาและกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่

1.1.2 ชาวบ้าน ในเขตพื้นที่วิจัยที่ทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชาชน ที่ทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง

1.2.2 ตัวแทนชาวบ้าน บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย เพื่อทดลองใช้สื่อมวลชน ทดสอบผลการเรียนรู้ และประเมินความพึงพอใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาวิธีและกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่
- 2.2 สื่อมวลชนเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม

จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 แบบประเมินการรับรู้ประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาในด้านความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) มากกว่า 0.50 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ทำแบบสอบถามจริง ซึ่งคำถามที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง ยิ่งมีความแปรปรวนสูงเท่าใดจะสร้างความเชื่อมั่นของตัวแปรดังกล่าวลดต่ำลง ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ที่คำนวณได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ใน กรณีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้สูงหรือค่อนข้างสูง ถ้าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเข้าใกล้ 0.5 หรือมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ปานกลางหรือมีความเชื่อถือได้ค่อนข้างน้อยหรือน้อยตามลำดับ

โดยนำแบบสอบถามที่มีค่าความตรงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ผลการคำนวณ พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการออกแบบเนื้อหา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.729

ด้านที่ 2 ด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.806

ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.731

โดยสรุปแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามมี 3 ด้าน รวมทั้งหมด 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ติดต่อประสานงานผู้นำชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

3.1.2 ทำหนังสือจากต้นสังกัดขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

จากปราชญ์ชุมชน

3.1.3 ดำเนินการลงพื้นที่สัมภาษณ์ปราชญ์ชุมชนเกี่ยวกับความเป็นมาของการทำเครื่องจักสานและกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

3.1.4 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และจัดหมวดหมู่การนำเสนอข้อมูลในการนำไปพัฒนาสื่อมัลติมีเดียต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล่าง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายปราชญ์ชุมชนเพื่อถ่ายทำภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว กระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

3.2.2 ดำเนินการลงพื้นที่จัดเตรียมสถานที่ที่ได้รับการอนุเคราะห์ให้ถ่ายทำกระบวนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

3.2.3 หลังจากได้ข้อมูลภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมารวบรวมและคัดแยก เพื่อนำมาผลิตสื่อมัลติมีเดียให้สมบูรณ์

3.2.4 จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นผู้ประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น

3.2.5 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่อมัลติมีเดียจากต้นสังกัดของผู้วิจัย

3.2.6 นำสื่อที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย

3.2.7 จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 การเก็บข้อมูลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนชาวบ้าน บ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้นำชุมชนเพื่อขอเก็บข้อมูลในการทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียกับตัวแทนชุมชนบ้านท่าลั้ง

3.3.2 ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้นำชุมชนในการทดลองใช้สื่อกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 ลงพื้นที่แนะนำตัวและนำเสนอวัตถุประสงค์ของการทดลองใช้สื่อมัลติมีเดีย

3.3.4 ดำเนินการจัดสถานที่เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างรับชมสื่อมัลติมีเดีย

3.3.5 ดำเนินการทำการทดลองรับชมสื่อมัลติมีเดียตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองกลุ่มรายบุคคล โดยการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 3 คน ที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน (เก่ง ปานกลางและอ่อน)

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองกลุ่มย่อย โดยนำสื่อมัลติมีเดียไปทดลอง 9 คน เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน อ่อน 3 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองกลุ่มใหญ่ โดยสื่อมัลติมีเดียไปทดลอง เก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน อ่อน 10 คน รวมจำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

3.3.6 หลังจากรับชมสื่อมัลติมีเดียเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยแจกแบบวัดการรับรู้การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียน

3.4 การเก็บข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 หลังจากตัวแทนชาวบ้านทดลองรับชมสื่อและทำแบบวัดการรับรู้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อหลังจากการเรียนรู้สื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี กระบวนการและวิธีการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย อาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 69-70) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00	หมายความว่า	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50	หมายความว่า	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50	หมายความว่า	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด

4.3 การหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล, 2556: 10)

4.4 การวิเคราะห์หาความค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับการวัดความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่อยู่ในรูปมาตราการประเมิน (Rating scale) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00	หมายความว่า	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50	หมายความว่า	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50	หมายความว่า	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผล

จากผลการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาวิธีการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า (ผิวไม้ไผ่ที่มีสีเขียวหรือเปลือกไม้ไผ่นั้นเอง) ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ตามคำบอกเล่าจากปราชญ์ชุมชนชาวท่าลั้ง จากเดิมการทำเครื่องจักสานทั่วไปจะใช้ผิวในของไม้ไผ่มาจักสานแต่ชุมชนท่าลั้งนำผิวไม้ไผ่ที่มี การสืบทอดจากบรรพบุรุษมาทำเครื่องจักสานเพราะผิวไม้ไผ่มีความทนทานแข็งแรง ใช้ได้นาน และมีกลิ่นหอมของผิวไม้ไผ่ อีกทั้งเครื่องจักสานบ้านท่าลั้งยังมีลวดลายที่ประณีตจัดเรียงสวยงาม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านท่าลั้งที่มีความแตกต่างจากการทำเครื่องจักสานจากที่อื่น ส่วนวัสดุหรือไม้ไผ่ (หางผา) สามารถหาได้จากพื้นที่เพราะไม้ไผ่หางผามีขึ้นในทุกพื้นที่ภูเขาของชุมชนอยู่แล้วไม่ต้องลงทุนไปซื้อจากที่อื่นและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายต้นทุนด้วย มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกระติบทั้งหมด 4 อย่าง คือ ดอก หวาย (ภาษาอีสานเรียกตาเหลว) ติน (เป็นฐานของกระติบข้าว) เชือก ส่วนประกอบมี ฐาน ก้น ตัว และฝา ตัวกระติบสานด้วยลายสองยืน ลายสองนอน ฝาสานด้วยลายตาเหลว มีรูปแบบหลายขนาดหลายราคา โดยจะสานจากดอกผิวไม้ไผ่ที่เหลาให้แบนและบาง ซึ่งจะเป็นดอกอ่อนจะสานเป็นรูปทรงกระบอกให้มีความยาวเป็นสองเท่าของตัวกระติบ

เสร็จแล้วจะต้องพับทบกลับส่วนหนึ่งไว้ด้านใน โดยเฉพาะการสานลายด้านในและด้านนอกจะแตกต่างกัน คือ ส่วนที่จะพับทบกลับไว้ด้านในจะสานด้วยลายอำเวยีน ส่วนด้านนอกที่ต้องการความสวยงามจะสานด้วยลายสองยีน หรือยกดอกเพื่อความสวยงาม ส่วนกันจะสานเป็นแผ่นกลมทำแยกส่วนต่างหาก แล้วนำมาผนึกติดกับตัวกระบติบภายหลัง ส่วนฝากระบติบก็จะทำเช่นเดียวกับตัวกระบติบ กระติบบางอันมีขนาดใหญ่ก็ใช้หวายขัดเป็นวงทำเป็นฐานหรือขาตั้งเพื่อให้แข็งแรงคงทน แต่ถ้าเป็นกระบติบขนาดเล็ก อาจจะไม่มืฐานก็ได้ ส่วนเชือกส่วนมากเป็นเชือกในล่อนสีเขียวขี้ม้าทำหุติดที่ฐานและฝากระบติบเพื่อร้อยสายให้สละพายไปมาได้สะดวก การสานกระบติบของชุมชนท่าล้งอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ กระติบข้าวที่สานด้วยผิวไม้ไผ่จะมีน้ำหนักเบา หอม และระบายอากาศได้ดีทำให้ไอน้ำระเหยออกไปได้ ซึ่งจะทำให้ข้าวเหนียวที่บรรจุอยู่ภายในยังมีความร้อนและข้าวไม่แฉะด้วยไอน้ำ จึงมีราคาที่สูงกว่าท้องตลาดแต่ก็ไม่แพงเกินไป จึงเป็นที่มาของผลิตภัณฑ์ที่มีความละเอียดในชิ้นงานแต่ละชิ้นหลายรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นสินค้าโอท็อปในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 2 การจัดทำหวัดูติบและเตรียมตอกผิวไม้ไผ่

ภาพประกอบ 3 ตอกผิวไม้ไผ่เตรียมนำไปทำเครื่องจักสาน

ภาพประกอบ 4 การสานกระบติบข้าวจากผิวไม้ไผ่

ภาพประกอบ 5 กระติบข้าวจากผิวไม้ไผ่

2. ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยวางแผนการนำเสนอเป็นขั้นตอนไว้เรียบร้อยแล้วผู้ใช้จะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ชมสื่อ โดยลักษณะสื่อมัลติมีเดียจัดเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) และจะมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับสื่อ ในลักษณะการกดปุ่ม Play Forward Rewind หรือ Stop ซึ่งประกอบด้วย 8 เมนูหลัก คือ 1) ความเป็นมาการทำเครื่องจักสาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ประชาชนชุมชน 4) รูปแบบเครื่องจักสานของชุมชน 5) วัสดุ/อุปกรณ์ 6) ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ 7) ขั้นตอนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ และ 8) คณะผู้จัดทำ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละเมนูดังนี้

เมนูที่ 1 ความเป็นมาการทำเครื่องจักสาน นำเสนอประวัติความเป็นมาของชุมชนท่าลั้งและความเป็นมาของการทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

เมนูที่ 2 วัตถุประสงค์ มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีสื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

เมนูที่ 3 ประชาชนชุมชน เป็นการเรียงลำดับจากอดีตปราชญ์ผู้ซึ่งนำเทคนิควิธีการจักสานจากผิวไม้ไผ่มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการทำผลิตภัณฑ์เกือบทั้งหมดบ้านซึ่งกลายเป็นสินค้าโอท็อป ชาวบ้านหลายหลังคาเรือนจึงเป็นเหมือนปราชญ์ชุมชนที่มีการถ่ายทอดจากปราชญ์รุ่นเก่าสู่ปราชญ์ชุมชนในปัจจุบัน

เมนูที่ 4 รูปแบบเครื่องจักสานของชุมชน นำเสนอสินค้าตั้งแต่อดีตจนถึงการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ในปัจจุบัน

เมนูที่ 5 วัสดุ/อุปกรณ์ นำเสนอเครื่องมือ และวัตถุดิบในการนำมาใช้ในการจักสานจากผิวไม้ไผ่รวมทั้งการได้วัตถุดิบไม้ไผ่มาจากไหน

เมนูที่ 6 ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ นำเสนอส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง

เมนูที่ 7 ขั้นตอนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ อธิบายถึงขั้นตอนที่ใช้ในการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละรูปแบบที่จำหน่ายในปัจจุบัน

เมนูที่ 8 คณะผู้จัดทำ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพประกอบ 6 สื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าลั้งตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพประกอบ 7 แผนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่

ภาพประกอบ 8 ความเป็นมาการทำเครื่องจักสานผิวไม้ไผ่

ภาพประกอบ 9 ปราชญ์ชุมชนท่าล้ง

ภาพประกอบ 10 ส่วนประกอบของกระติบข้าว

ประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำให้ทราบว่าสื่อมัลติมีเดียที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสม และความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด ดังนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
	<i>f</i>	S.D.	
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาและขั้นตอนในการเรียนรู้	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
2. เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักการผลิตสื่อและทันสมัย	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
3. จัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
4. เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านเทคนิคและวิธีการ			
1. ตรงกับลักษณะของเนื้อหา	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
2. เหมาะสมกับลักษณะของชุมชน	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
3. มีลักษณะน่าสนใจดึงดูดความสนใจ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
4. มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.54	0.58	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่าความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.54) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านเนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักการผลิตสื่อและทันสมัย เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตรงกับลักษณะของเนื้อหาเหมาะสมกับลักษณะของชุมชน และมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ อยู่ในระดับเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.67) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านเนื้อหาและขั้นตอนในการเรียนรู้ จัดลำดับการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเหมาะสมเข้าใจง่าย และมีลักษณะน่าสนใจดึงดูดความสนใจ อยู่ในระดับเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.33) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58)

3. ผลการหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการทดลองหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดียกับกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านในชุมชนท่าล้ง 30 คนนั้น มีประสิทธิภาพ 83.00/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ดังนี้

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E_1/E_2
กระบวนการ (E_1)	30	100	83.00	83.00	$E_1/E_2 = 83.00/85.00$
ผลลัพธ์ (E_2)	30	30	25.50	85.00	

จากตาราง 2 พบว่าค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มีค่าเท่ากับ 83.00 และค่าร้อยละของประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเท่ากับ 85.00 สรุปได้ว่า สื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ($E_1/E_2 = 83.00/85.00$)

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียกับกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านในชุมชนท่าล้ง 30 คนนั้น 1) ด้านการออกแบบเนื้อหา พบว่า พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.56) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.53) 2) ด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพ พบว่า พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.64) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) และ 3) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.70) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) ซึ่งโดยรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด ดังนี้

ตาราง 3 ด้านการออกแบบเนื้อหา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การใช้เนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ	4.80	0.45	พึงพอใจมากที่สุด
การนำข้อมูลมาใช้มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.60	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
การใช้คำและภาษาชัดเจน	4.60	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.40	0.55	พึงพอใจมาก
การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล สะดวกต่อการเรียนรู้	4.40	0.55	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.56	0.53	พึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่าความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการออกแบบเนื้อหาโดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.56) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.53) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการใช้เนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.45) ความเหมาะสมและสอดคล้องการนำข้อมูลมาใช้มีความทันสมัย น่าสนใจ และการใช้คำและภาษาชัดเจน อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) และความเหมาะสมและสอดคล้องการจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย และการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล สะดวกต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55)

ตาราง 4 ด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การออกแบบหน้าจอเหมาะสม ง่ายต่อการใช้ สัดส่วนเหมาะสมสวยงาม	4.60	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
การใช้ขนาดสี ตัวอักษร สวยงาม อ่านง่าย	4.80	0.45	พึงพอใจมากที่สุด
การใช้ภาพกราฟิกเหมาะสม กับเนื้อหา	4.80	0.45	พึงพอใจมากที่สุด
การใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสม	4.40	0.55	พึงพอใจมาก
การนำเสนอข้อมูลที่แสดงบนจอภาพ ภาพรวมมีความชัดเจนน่าสนใจ	4.60	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.64	0.51	พึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.64) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการใช้ขนาดสี ตัวอักษร สวยงาม อ่านง่าย และการใช้ภาพกราฟิกเหมาะสม กับเนื้อหา อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.45) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการออกแบบหน้าจอเหมาะสม ง่ายต่อการใช้ สัดส่วนเหมาะสมสวยงาม และการนำเสนอข้อมูลที่แสดงบนจอภาพ ภาพรวมมีความชัดเจนน่าสนใจ อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) และความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55)

ตาราง 5 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้	4.80	0.45	พึงพอใจมากที่สุด
การมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของชุมชน	4.60	0.55	พึงพอใจมากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	0.50	พึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่าความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการส่งเสริมการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.70) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.80) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.45) ความเหมาะสมและสอดคล้องด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของชุมชน อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเรื่อง การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากระบวนการทำเครื่องจักสานชุมชนท่าล้งมีการพัฒนารูปแบบมาหลายรูปแบบ แต่ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการและมีการสั่งซื้อ หรือชาวบ้านผลิตสินค้าไม่ทันคือกระติบข้าวเหนียว โดยแบ่งส่วนประกอบของกระติบข้าวออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนฝา ส่วนตัวฐาน และส่วนก้น 1) ส่วนฝา จะมีขนาดใหญ่กว่าส่วนตัวเล็กน้อยเพื่อให้สามารถสวมส่วนตัวได้พอดี ขอบบนสุดของฝามีหูสำหรับร้อยเชือกในลอนสองข้างเพื่อใช้ถึงหรือคล้องหัวได้สะดวก 2) ส่วนตัว เป็นรูปทรงกระบอกสานซ้อนกันสองชั้น ให้สามารถเก็บความร้อนได้ดียิ่งขึ้น 3) ส่วนฐาน ทำด้วยก้านตาลเหลาตัดให้โค้งเป็นวงกลมมีขนาดเท่ากับส่วนก้นและผูกมัดให้ติดกันเพื่อใช้เป็นฐานสำหรับตั้งกระติบ 4) ส่วนก้น สานเป็นแผ่นซ้อนกันสองชั้นแล้วจึงนำสาวยึดติดกับส่วนตัว ส่วนวิธีการทำกระติบข้าวนั้นเริ่มจาก 1) นำวัสดุไม้ไผ่มาทำให้เป็นเส้นตอกหนาบางตามที่ต้องการ สิ่งที่สำคัญของการจักสานของชุมชน คือ ใช้มีดฝานผิวนอกของไม้ไผ่เป็นเส้นตอกแล้วนำมาเหลาให้บาง 2) นำไม้ไผ่มาจักสานเป็นเส้นตอกแล้วก็นำไปสานเป็นลาย เรียกว่าลายสาน ซึ่งลายสานเป็นการเอาเส้นตอกมาเชื่อมต่อกัน เพื่อให้เกิดแรงยึด โดยใช้วิธียักและข่มเส้นตอกให้เกิดเป็นลายตามที่ต้องการ ลายกระติบข้าวนิยมสานเป็นลายขัด ลายทแยง 3) การสานแต่ละชิ้นส่วนของกระติบนั้นส่วนมากจะเริ่มจากส่วนตัวก่อนแล้วสานส่วนก้นปิดส่วนตัวกระติบและประกอบส่วนฐานเข้ากับส่วนตัวกระติบ 4) ในส่วนของฝากกระติบจะต้องสานให้มีขนาดใหญ่กว่าส่วนตัวเล็กน้อยเพื่อให้สามารถสวมส่วนตัวได้พอดี และก็นำสาวยึดติดกับส่วนตัวและขอบบนสุดของฝาทาสำหรับร้อยเชือกในลอนสองข้าง 5) สุดท้ายนำแต่ละส่วนมาประกอบและตรวจและตัดส่วนเกินของตอกเพื่อความสวยงามและประณีตของผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและชุมชนท่าล้ง สอดคล้องกับ ชเนตติ พุ่มพฤษ (2562: 22-38) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องจักสานบ้านหัวเวียง ตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบ้านท้ายบ้าน ตำบลท่าดินแดง อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน คือ ทรัพยากรและลักษณะอาชีพ ความงามสืบทอด สภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อม และความเชื่อและสอดคล้องกับ เอกพงศ์ อินแก้ว ประชา พิจักขณา และอาณัญ ศิริพิชญ์ตระกูล (2554: 3) ได้ศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตหัตถกรรมจักสานสำหรับสร้างแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน ของจังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาสามารถแบ่ง

แนวทางการออกแบบได้เป็น 1) การขึ้นรูปแบบอิสระ (โครงสร้าง+โครงสร้าง=ผลงาน) 2) การขึ้นรูปแบบใช้ต้นแบบ (โครงสร้าง+ผิว = ผลงาน) โดยใช้วัสดุทางอุตสาหกรรมคือเซรามิก เป็นโครงสร้างหลัก ใช้ ไม้ไผ่ หวาย เป็นโครงสร้างรองและผิว โดยทั้ง 2 แนวทาง เป็นการนำเสนอเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการนำไปพัฒนาเพื่อต่อยอดในงานหัตถกรรมจักสานต่อไป

2. สื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยมีองค์ประกอบของสื่อมัลติมีเดียแบ่งเป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วย 8 เมนูหลัก ได้แก่ เมนูที่ 1 ความเป็นมาการทำเครื่องจักสาน นำเสนอประวัติความเป็นมาของชุมชนท่าล้งและความเป็นมาของการทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ เมนูที่ 2 วัตถุประสงค์ มีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีสื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์การทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย เมนูที่ 3 ประชาชนชุมชน เป็นการเรียงลำดับจากอดีตปราชญ์ผู้นำเทคนิควิธีการจักสานจากผิวไม้ไผ่มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการทำผลิตภัณฑ์เกือบทั้งหมดบ้านซึ่งกลายเป็นสินค้าโอท็อป ชาวบ้านหลายหลังคาเรือนจึงเป็นเหมือนปราชญ์ชุมชนที่มีการถ่ายทอดจากปราชญ์รุ่นเก่าสู่ปราชญ์ชุมชนในปัจจุบัน เมนูที่ 4 รูปแบบเครื่องจักสานของชุมชน นำเสนอสินค้าตั้งแต่อดีตจนถึงการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ในปัจจุบัน เมนูที่ 5 วัสดุ/อุปกรณ์ นำเสนอเครื่องมือและวัตถุดิบในการนำมาใช้ในการจักสานจากผิวไม้ไผ่รวมทั้งการได้วัตถุดิบไม้ไผ่มาจากไหน เมนูที่ 6 ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ นำเสนอส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง เมนูที่ 7 ขั้นตอนการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ อธิบายถึงขั้นตอนที่ใช้ในการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละรูปแบบที่จำหน่ายในปัจจุบัน และเมนูที่ 8 คณะผู้จัดทำ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และได้รับการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 ศศิณิศา พัชรธนโรจน์, พิมพ์ชนก สุวรรณศรี และศิริกรณ ก้นชั๊ด (2563: 116-145) การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องโคมไฟ 700 ปี อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยดังนี้ 1) ได้สื่อมัลติมีเดียด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องโคมไฟ 700 ปี ที่มีลักษณะการนำเสนอในรูปแบบของการตูนเล่าเรื่องและเป็น ตัวดำเนินเรื่องประกอบกับการใช้วิดีโอสาริตในการนำเสนอขั้นตอนและวิธีการทำโคมไฟ 700 ปี อย่างละเอียด 2) ผลการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องโคมไฟ 700 ปีโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน รวมคุณภาพทั้งหมด 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมเป็น 4.07 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.35 ซึ่งระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี 3) ความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง โคมไฟ 700 ปีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.45 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อัจฉรา สุ่มงะเขตร และณรงค์ฤทธิ์ มะสุใส (2562: 23-32) การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำข้าวฮาง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวฮางกลิ้งบ้านจาน หมู่ 1 ตำบลโนนจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการทำข้าวฮางมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การแช่ข้าว การนึ่งข้าว การผึ่งข้าว การสีข้าว การเก็บสิ่งเจือปน และการบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย 2) สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะการทำงานแบบนำเสนอประกอบด้วย 4 เมนูหลัก คือ ภูมิปัญญาข้าวฮาง องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำข้าวฮาง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวฮางกลิ้งบ้านจาน และวิถีทัศน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำข้าวฮาง มีผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำข้าวฮาง พบว่าอยู่ในระดับมาก

3. จากการหาประสิทธิภาพสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.00 และคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.00 แสดงว่าสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีประสิทธิภาพ 83.00/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่าสื่อมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นสื่อมัลติมีเดียที่ทันสมัยชาวบ้านที่ได้รับชมสื่อ

ที่ซับซ้อนเข้าใจยากผ่านภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร สี และเสียง ที่ชาวบ้านสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งการสร้างสื่อมัลติมีเดีย นั้นผู้วิจัยใช้ภาพประกอบที่มีสีสันกลุ่มโทนสีเขียวผิวไม้ไผ่ของเครื่องจักสานที่สร้างความสนใจ อีกทั้งประกอบด้วยเสียงบรรยาย ที่ใช้มีมออาซิป จึงสามารถเข้าใจง่ายเหมาะสมกับทุกช่วงวัยเพื่อให้ชาวบ้านมีความสนใจและความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ นอกจากนี้สื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านขั้นตอนในการวางแผนการผลิตอย่างมีระบบ และมีวิธีการอย่างเป็นกระบวนการ โดยเฉพาะดำเนินการศึกษาและลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหา ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในการนำมาพัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่มีประสิทธิภาพก่อนนำไปทดลองใช้จริง เพื่อรวบรวมข้อบกพร่องที่พบ ปรับปรุงแก้ไขให้สื่อมีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เวชยนต์ ปันธรรม (2560) ศึกษาการผลิตสื่อโมชันกราฟิก เรื่องระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนล ผลการวิจัยพบว่า สื่อโมชันกราฟิกเรื่องระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนลที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.55/81.33 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 มีความสอดคล้องกับ วรรณทิภา ธรรมโชติ (2562) การพัฒนาสื่อโมชันกราฟิก เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชา ส22101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าสื่อโมชันกราฟิกมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.00/83.53 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด

4. ผลจากการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียเรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นในกลุ่มตัวอย่าง โดยมีข้อคำถาม ประเมินความพึงพอใจทั้งหมด 3 ด้าน พบว่าด้านการออกแบบเนื้อหาโดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ย 4.56 ด้านการออกแบบการเคลื่อนไหวของภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.70 กล่าวได้ว่า สื่อมัลติมีเดีย เรื่องการทำเครื่องจักสานจากผิวไม้ไผ่ ของชุมชนบ้านท่าล้งที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความพึงพอใจในสื่อมัลติมีเดียมากที่สุด สอดคล้องกับ วุฒิชัย วิภาทาณัง (2559: 107-119) การศึกษาและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมงานจักสานประเภทผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก ของตกแต่งและเครื่องเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อ รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมงานจักสาน ด้านรูปแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านรูปแบบ ด้านความคงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ด้านความสวยงาม เรียงตามลำดับ สอดคล้องกับ อภิธา รุณวาทย์ (2561: 7-16) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่ามีความพึงพอใจ ของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ จิรายุทธ ประเสริฐศรี, ศชาภุช เหลี่ยมโธสง (2557: 43-55) การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการพัฒนาสื่อ มัลติมีเดียเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้เข้าชมสื่อมัลติมีเดียผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 35 คน กดปุ่มชอบ (Like) คิดเป็นร้อยละ 97.10

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการผลิต หรือขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหาเฉพาะชุมชนนั้น สามารถนำไป ประยุกต์กระบวนการหรือเพิ่มเติมวิธีการในการนำเสนอสื่อที่ทันสมัยยิ่งขึ้น

1.2 สื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านท่าล้างที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้เพื่อบูรณาการให้เข้ากับการเรียนการสอนเพิ่มเติมหลักสูตรของโรงเรียนในชุมชน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาจากปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนท่าล้าง เพื่อเป็นการคงไว้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่กับชุมชนของตนเองต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรออกแบบและพัฒนาสื่อมัลติมีเดียให้สอดคล้องกับชุมชนอื่น เพื่อนำไปใช้เผยแพร่ความแตกต่างทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของแต่ละชุมชนอย่างกว้างขวางหลากหลายรูปแบบมากขึ้น

2.2 ควรออกแบบและพัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่เป็นสื่ออินเทอร์เน็ตหรือแฟลชไดรฟ์ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียในระบบออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันให้กับผู้ที่สนใจศึกษาภูมิปัญญาการทำเครื่องจักสานชุมชนท่าล้าง สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกทุกที่ทุกสถานการณ์

2.3 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีภาษาของท้องถิ่นของชุมชนท่าล้าง คือ ภาษาบรูเป็นหลักและเพิ่มภาษาอื่นให้หลากหลาย เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนชาวยุทธให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสนใจได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรกรข คำศรี. (2559). *ศูนย์ส่งเสริมหัตถกรรมเครื่องจักสานทะเลน้อย*. วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดสามลดา.
- จิรายุทธ ประเสริฐศรี และคชกฤษฎ เหลี่ยมไธสง. (2557). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิทยาการสารสนเทศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(1), 43-55.
- ชนตติ พุ่มพุกษ์. (2562). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเครื่องจักสานบ้านหัวเวียง ตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและบ้านท้ายบ้าน ตำบลท่าดินแดง อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*, 11(2), 22-38.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล. (2556). *การศึกษาทางไกลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณทิภา ธรรมโชติ. (2562). การพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกเพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชา ส22101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารโครงการงานวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 37-47.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2542). *มรดกศิลปกรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- วุฒิชัย วิภาทานัง. (2559). การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมงานจักสานประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของตกแต่งและเครื่องเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยท้องถิ่น ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(3), 107-119.
- เวชยันต์ ปันธรรม. (2560). *การผลิตสื่อโมชันกราฟิกเรื่องระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนล*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศศิณีสภา พัทธธนโรจน์, พิมพ์ชนก สุวรรณศรี และศิริภรณ์ กันขัติ. (2563). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องโคมไฟ 700 ปี อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(1), 116-145.

- อภิธา รุณวาทย์. (2561). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(2), 7-16.
- อัจฉรา สุ่มเกษตร และณรงค์ฤทธิ์ มะสุใส. (2562). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำข้าวฮาง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวฮางกลิ้งบ้านจาน หมู่ 1 ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 5(1), 23-32.
- เอกพงศ์ อินแก้ว, ประชา พิจักขณา และอาณัญ ศรีพิชญ์ตระกูล. (2554). *ศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตหัตถกรรมจักสานสำหรับสร้างแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อความยั่งยืน ของจังหวัดอ่างทอง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Tourismlocallife. (2561). *บ้านท่าล้ง*. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2561, จาก <https://www.tourismlocallife.com/1851>

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครอง ของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Learning Activities by Cooperative Learning Using STAD
Techniques on Thai Politics and Government, and Peaceful Coexistence in Accordance
with Democracy Way for Grade 4 students

ศุภณัฐ ทัดถนินันต์¹ และ อรุณ สุขกระเดื่อง²

Supanat Hattaniran¹ and Arun Suikraduang²

Received: 15 พ.ค. 2564

Revised: 21 ต.ค. 2564

Accepted: 25 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed-Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.3/83.6 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ, เทคนิค STAD, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: Supanat.hattanirantung2538@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: arun.suikraduang@gmail.com

¹ Student, Master of Education Program in Social Studies Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University,
Email: Supanat.hattanirantung2538@gmail.com

² Assistant Professor, Lecturer in Social Studies Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University,
Email: arun.suikraduang@gmail.com

Abstract

This research aimed: 1) to develop learning activities by using STAD techniques on Thai politics and government, and peaceful coexistence under the democratic way, Grade 4 students to be effective according to criteria 75/75; 2) to compare learning achievement before and after class the 4th grade students who attended STAD technical co-operation learning on Thai politics and government, and peaceful coexistence under the democratic way; and 3) To study the satisfaction of Grade 4 students towards learning management by using STAD technique co-operation learning. The samples were 10 students of grade 4, Ban Nong Phai School, Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 2, Academic Year 2020, obtained by cluster random sampling. Research tools include learning management plans, achievement tests, and satisfaction questionnaires. The statistics used were mean, percentage, standard deviation, and the Wilcoxon Signed-Ranks Test.

The results of the research were as follows: 1) The learning management activities on Thai politics and government and peaceful coexistence under the democratic way of grade 4 has an effective of 82.3/83.6, which is meet the criteria is 75/75. 2) Grade 4 students who studied with a co-operative learning activity STAD technique had post-learning achievement higher than pre-learning with statistical significance at the .05 level. 3) The students' satisfaction with the overall development of STAD technique co-operative learning management activities were at the highest level.

Keywords: Collaborative Learning Activities, STAD Techniques, Academic Achievement

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 กล่าวถึงการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ การสร้างสรรค์วงจรความก้าวหน้าทางวิชาการ การสืบสานทางวัฒนธรรม การฝึกการอบรม และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีความมุ่งหมายว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ จิตใจ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และถือว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษา ต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีจุดเน้นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ในด้านต่าง ๆ รอบด้าน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 โดยเฉพาะในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่าจัดการศึกษาต้องยึด หลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งในทางปฏิบัติ และการแสดงความคิดเห็น ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชน ของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลก ได้อย่างสันติ อีกทั้งวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐาน

ความเชื่อว่าคุณคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นักเรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 26)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ หลักการจุดมุ่งหมาย และรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยระบุว่ามุ่งส่งเสริมให้เยาวชนของชาติรักความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ พร้อมทั้งมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี อีกทั้งสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่พึงมีในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยผ่านความสามารถของแต่ละบุคคล มีการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งยังมีเป้าหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันพร้อมกับไปสู่เป้าหมายที่สมาชิกภายในกลุ่มตั้งไว้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ถือเป็นการตอบสนองกับคุณลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของอริสโตเติลที่กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะมนุษย์มีการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเป็นกลุ่ม ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และแต่ละชีวิตต่างก็ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจ และความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ สังคมจึงเป็นแหล่งรวมศูนย์ทางความคิดที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา เพื่อแสวงหาคำตอบทุก ๆ อย่างให้กับตนเอง และสอดคล้องกับ (ณัฐพันธุ์ เจริญนันทน์, 2546: 113) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์ใช้เวลาสำคัญส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มต่าง ๆ อยู่เสมอ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีชีวิตอยู่ร่วมกัน ต้องพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อการดำรงชีวิตและเพื่อการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ต้องการ ทั้งเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำให้สังคมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา พัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิตและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา (อัยยา เม็ดไธสง, 2563: 172) พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงามหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญคือการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งเป็นทักษะทางสังคม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม สร้างสรรค์ผลงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553: 31-32) ดังนั้นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขนั้น จำเป็นต้องมีทักษะที่จำเป็นหลายประการ รวมถึงทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับประถมศึกษาพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา (LAS) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านหนองไผ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ร้อยละ 57.38 (โรงเรียนบ้านหนองไผ่, 2561: 8) นอกจากนั้นยังพบว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจจะเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ด้านผู้เรียน เด็กหลายคนขาดความอบอุ่นเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ไปทำงานรับจ้างที่ต่างถิ่น เด็กบางคนขาดความพร้อมทางด้านร่างกายและสติปัญญา ด้านผู้สอน มีปัญหาคือ ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกที่เรียนมา ส่วนมากสอนตามประสบการณ์และความถนัด จึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าทางวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งประโยชน์สูงสุด แก่นักเรียนให้ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นความรู้ที่มีความหมาย มีการสังเกต รวบรวม วิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปข้อมูล มีการแข่งขันกันในการทำใบงาน มีการใช้ กระบวนการกลุ่ม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546: 9) มักจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย การบริหารชั้นเรียนหนักไปทางประชาธิปไตย ครูกระจายอำนาจให้นักเรียนฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีการนำเสนอในรูปแบบชิ้นงาน นักเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่มร่วมเสนอ

ความคิดเห็น มีการใช้แผนผังความคิดในการสรุปงาน (กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2549: 166-167) ทำให้นักเรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ (สาโรช โคธีรักษ์, 2546: 79) การใช้แผนผังความคิดในการสอน มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด ผูกการรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือโน้ตต่าง ๆ โดยแสดงออกมาในรูปของแผนผังความคิด อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนเรียนได้ดียิ่งขึ้นและเกิดการเรียนรู้ถาวร ทำให้ความคิดที่คลุมเครืออยู่ชัดเจนสามารถนำไปใช้พัฒนาสรุปการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความคิดแก่นักเรียนในลักษณะของรูปธรรมได้อย่างชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน ที่มีชื่อเต็มว่า Student Teams Achievement Divisions พัฒนาขึ้นโดย Robert E. Slavin เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ที่ดี (ศุภลักษณ์ จ้อยนุแสง และวนิดา ธาระนัต, 2564: 150) โดยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยหลักการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD คือ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ร่วมหัวกันคิด ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2543: 37-38) ได้ให้ความหมายการเรียนแบบร่วมมือที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4-5 คน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำ 1 คน มีขั้นตอนการสอนดังนี้ ขั้นเตรียม เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกสมาชิกที่จะทำหน้าที่ต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจและความพร้อมของนักเรียน หรือทบทวนความรู้ที่จำเป็น ขั้นเสนอบทเรียน เป็นขั้นที่ครูดำเนินการสอนเนื้อหาในบทเรียนโดยใช้สื่อการสอนประกอบ เช่น แผนภาพ บัตรจำนวน เป็นต้น ขั้นฝึกทักษะ เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำแบบฝึกหัด นักเรียนจะได้รับแบบฝึกหัด และบัตรเฉลย นักเรียนจะผลัดกันทำหน้าที่ มีการอภิปรายและตรวจสอบว่ากลุ่มมีข้อผิดพลาดในการทำอะไร แล้วแก้ไขข้อผิดพลาดลงในแบบฝึกหัด ขั้นทดสอบหลังเรียน เป็นขั้นที่นักเรียนทดสอบเป็นรายบุคคล ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ข้อดีและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขในการทำงานร่วมกัน ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยนำคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับคะแนนฐาน เพื่อหาคะแนนพัฒนาของแต่ละคน นำคะแนนพัฒนาเทียบเป็นคะแนนกลุ่มจากตาราง แล้วนำคะแนนที่ทุกคนทำในกลุ่มมาเฉลี่ย กลุ่มใดมีคะแนนกลุ่มผ่านเกณฑ์จะได้รับรางวัลทั้งกลุ่มตามที่กำหนด

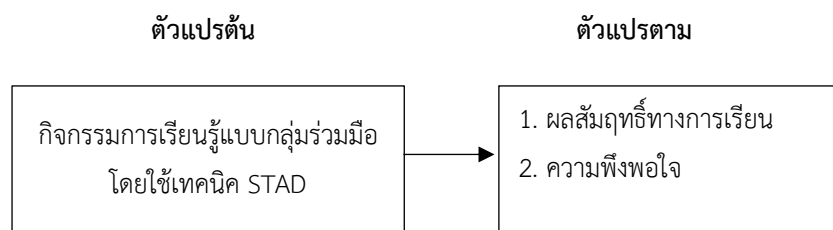
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจและทำการวิจัยในครั้งนี้โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดการทำงานกลุ่มของนักเรียน และนำรูปแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD (Student Team Achievement Division) มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา และพบว่านวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ส่งผลให้สถานศึกษาจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละมาตรฐาน และนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงกรอบแนวคิดของ Slavin (1995: 4) และวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543: 37-38) มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุป เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน ต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐาน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 12 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 119 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษา ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการพัฒนาจัดการจัดการการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทย

และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนบ้านหนองไผ่ ตำบลบ้านหวาย อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

3.2 ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบ เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ข้อ เพื่อตรวจสอบความรู้เดิม เก็บคะแนนผลสอบก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 แผน ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

3.4 เมื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ครบทุกเนื้อหา แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Post – test) ชุดเดิม มาทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนกับหลังเรียนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.5 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกำหนดประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เกณฑ์ 75/75 (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2558: 214)

4.2 วิเคราะห์จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้อย่างร่วมมือแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งใช้สถิติทดสอบสมมุติฐาน (Wilcoxon Signed-Ranks Test)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วเทียบกับเกณฑ์แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มาใช้พิจารณาแปลผลความพึงพอใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 103) นำคะแนนที่ประเมิน มาพิจารณาแปลผลความพึงพอใจ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.51-5.00 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจเหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจเหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจเหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจเหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจเหมาะสมน้อยที่สุด

สรุปผล

ผลการวิจัยในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้วิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD นวัตกรรมการศึกษา การวัดและประเมินผล ผลการประเมิน ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการหาประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.3/83.6 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 ดังตาราง 1

ตาราง 1 หาประสิทธิภาพของแผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

คนที่	คะแนนระหว่าง/ครั้งที่													คะแนน หลังเรียน (30)
	1 (10)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (10)	8 (10)	9 (10)	10 (10)	11 (10)	12 (10)	รวม (120)	
1	9	9	10	8	8	10	8	9	7	8	9	10	105	26
2	8	8	9	7	6	8	7	8	7	8	8	9	93	24
3	7	7	7	8	7	8	6	8	6	7	8	9	88	23
4	9	9	10	9	8	9	8	7	8	9	7	10	103	26
5	10	9	9	8	9	8	8	7	9	8	9	10	104	26
6	7	8	9	8	8	7	7	7	8	9	8	8	94	25
7	10	10	9	10	9	8	9	10	8	8	9	10	110	26
8	8	8	8	9	7	7	9	9	6	7	8	8	94	25
9	10	10	10	9	9	10	9	8	9	8	9	10	111	27
10	7	6	8	9	7	8	6	7	6	6	8	8	86	23
รวม	85	84	89	85	78	83	77	80	74	78	83	92	988	251
ค่าเฉลี่ย	8.5	8.4	8.9	8.5	7.8	8.3	7.7	8.0	7.4	7.8	8.3	9.2	98.8	25.1
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.26	1.26	0.99	0.84	1.03	1.05	1.15	1.05	1.17	0.91	0.67	0.91	8.92	1.37
ร้อยละ	85	84	89	85	78	83	77	80	74	78	83	92	82.3	83.6

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ผลต่างคะแนน (หลัง-ก่อน)	อันดับที่ของ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
					บวก	ลบ
1	23	28	3	7	7	
2	21	26	3	7	7	
3	21	25	2	2	2	
4	24	28	2	2	2	
5	23	29	3	7	7	
6	23	26	2	2	2	
7	23	29	3	7	7	
8	22	27	3	7	7	
9	24	29	3	7	7	
10	20	25	3	7	7	
รวม	224	272	27	55	55	0

$T_{.05,10}^* = 10$ (ค่า $T = 0 < 10$ จึงปฏิเสธ H_0)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.6$, S.D. = 0.45) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	นักเรียนชื่นชอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD	4.61	0.50	มากที่สุด
2	นักเรียนพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD และทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนและครอบคลุมตามผลการวิจัยที่คาดหวังของรายวิชา	4.55	0.51	มากที่สุด
3	นักเรียนพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย	4.55	0.51	มากที่สุด
4	นักเรียนชื่นชอบและมีความสุขสนุกสนานในการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น	4.88	0.32	มากที่สุด
5	นักเรียนพอใจที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาได้เต็มความรู้ความสามารถ	4.83	0.38	มากที่สุด
6	นักเรียนชื่นชอบกิจกรรมในกระบวนการกลุ่มตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น	4.77	0.42	มากที่สุด
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกชื่นชอบและกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น	4.83	0.38	มากที่สุด
8	นักเรียนพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่ทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาในแต่ละเรื่องได้อย่างยั่งยืน	4.44	0.51	มาก
9	นักเรียนชื่นชอบการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย และน่าสนใจ	4.55	0.51	มากที่สุด
10	นักเรียนพอใจในการทดสอบหลังเรียนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและความก้าวหน้าของตนเองได้	4.55	0.51	มากที่สุด
รวม		4.61	0.50	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สารสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD นวัตกรรมการศึกษา การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการหาประสิทธิภาพเท่ากับ 82.3/83.6 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ศึกษาได้สร้างแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการ การตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของ

แผนจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีการดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบและวิธีการ ที่เหมาะสม ซึ่งเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร คู่มือ หนังสือเรียน วิธีการ หลักการ ทฤษฎี วิธีการพัฒนา การคัดเลือกและการกำหนดสาระ การเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแบบกระบวนการ การจัดการเรียนรู้แบบแบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับ (จุฬาลักษณ์ รักพงษ์, เชาวฤทธิ์ จันจัน, พิศมัย หาญสมบัติ, 2558: 233) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบร่วมมือ วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า 1)การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้ เทคนิค STAD วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งการจัด การเรียนรู้โดยด้านการประเมินการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีผลเฉลี่ย 4.8 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีผลเฉลี่ย 4.8 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านแบบทดสอบวัดประสิทธิภาพระหว่างเรียนและหลังเรียนมีประสิทธิภาพ 85.50/89.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมือง การปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเตรียมการสอน เช่น การเตรียมสื่อการสอน การเตรียมตัว ของครูผู้สอน และการเตรียมตัวของนักเรียนในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยครูได้ชี้แจง วิธีการสอนให้นักเรียนเข้าใจถึงขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจสอบและให้คำแนะนำของครูในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ชี้แจงทำความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนจะเข้าใจหน้าที่ของตนเองและรู้จักแบ่งหน้าที่กัน ได้ อย่างชัดเจนและร่วมมือกันคิดร่วมกันทำกิจกรรม ครูผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกครั้งเพื่อให้นักเรียน มีเป้าหมายในการเรียน การทบทวนความรู้เดิมที่สัมพันธ์กับความรู้ใหม่ สามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายโดยไม่ยึดวิธีใด วิธีหนึ่ง กระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ทั้ง 5 ขั้นตอน ครูคอย ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน คอยสังเกตนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม พยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง จากการนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ไปใช้ในครั้งนี้ จึงส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน เรื่องการเมืองการปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถี ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ (สมฤดี พิพิทกล, 2559: 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนา เศรษฐกิจของไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5 โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ สื่อประสม ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนโดยใช้แผนจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อประสม กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมือง การปกครองของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.6, S.D. = 0.45) แสดงว่าการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการเมืองการปกครอง ของไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งมี ความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน จะเกิดความรู้สึกยินดีทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น ความพึงพอใจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการมุ่งพัฒนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการร่วมมือจากกลุ่ม กระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการแสวงหาความรู้ (ทศนา แคมมณี, 2553: 21-37) ดังนั้น ความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการ หรือเป็นปฏิกิริยาความรู้สึกที่แสดงออกมา

ตามความรู้สึกของบุคคลเมื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ตรงกันข้าม หากความต้องการของตน ไม่ได้รับการตอบสนอง ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ชวน ดิง ที แทง, สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์, 2560: 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ รู้จักอาเซียน และความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียน หน่วยการเรียนรู้รู้จักอาเซียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัย พบว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การเมืองการปกครองของไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางประเด็นต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ครูผู้สอนควรนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ควรคำนึงถึงเวลาไปใช้ปฏิบัติกิจกรรมจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด แต่ถ้าหากจัดสรรเวลาดี ๆ แผนการจัดการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาผู้เรียน

1.2 การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ควรต้องคำนึงถึงผู้เรียน สื่อการสอน ควรมีความพร้อม ครูควรพัฒนาไปสู่การ จัดนิทรรศการภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหน้าที่พลเมืองตามหลักแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอื่น และในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ความคงทนของการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อความหมาย การสื่อสาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิ่งแก้ว อารักษ์. (2549). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบแผนผังความคิดในการสรุปงาน*. กรุงเทพฯ: อริยชน.
- จุฬาลักษณ์ รักพงษ์, เชาวฤทธิ์ จันทน์, พิศมัย หาญสมบัติ. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบร่วมมือ วิชาหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือ, 15(1), 233-242.
- ชวน ดิง ที แทง และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ รู้จักอาเซียน และความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(2), 95-103.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2546). *ศึกษาสภาพความเป็นองค์กรของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงมกล สิ้นเพ็ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตินา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 13).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนบ้านหนองไผ่. (2561). *รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนบ้านหนองไผ่ ประจำปีการศึกษา 2561*.

มหาสารคาม: โรงเรียนบ้านหนองไผ่.

วรัญญา กิ่งสวัสดิ์. (2562). *กระบวนการกลุ่มในการทำงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพระปฐม*

วิทยาลัยหลวงพ่อบึงหนองสรณ์. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2543). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์วัฒนาพานิช.

ศุภลักษณ์ จ้อยนุแสง และวนิดา ผาชนะดี. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD*

เรื่องการดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(1), 150.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษา*

ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สมฤดี พิพิชกุล. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยระดับชั้น*

มัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อประสม. มหาสารคาม:

โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์.

สาโรช โสภีร์รักษ์. (2546). *นวัตกรรมการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์.

อัยยา เม็ดไธสง. (2563). *กระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น*.

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 12(1), 174-183.

Slavin, R.E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice* (2nded.). Massachusetts: Needham.

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ พนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต

Organization Good Membership Behaviors Affecting Career Advancement Opportunities
of Generation Y Hotels' Employees in Phuket

จิรวัดน์ ทิพย์ารอด¹

Jirawat Tippayarod¹

Received: 21 มิ.ย. 2564

Revised: 7 ต.ค. 2564

Accepted: 8 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ได้ตรวจสอบปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ซึ่งเก็บข้อมูลจากพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ G*Power version 3.1.9.2 ที่ระดับ 0.5 Power of test ที่ 0.95 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 187 คน จากโรงแรม 18 แห่งใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 6 แห่ง อำเภอกะทู้ จำนวน 5 แห่ง และอำเภอถลาง จำนวน 7 แห่ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น และพฤติกรรมความสำนึก ในหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่พนักงานเจนเนอเรชั่นวายควรมีในการทำงานเพื่อสนับสนุนงานขององค์การให้บรรลุตามเป้าหมาย ในส่วนของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ประกอบด้วย 4 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมความสำนึก ในหน้าที่ซึ่งทั้ง 4 พฤติกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ยกเว้นพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ มีความสัมพันธ์กันทางลบทิศทางตรงข้ามกันอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี, โอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ, พนักงานเจนเนอเรชั่นวาย

Abstract

The study examined the factors of good organizational membership behaviors that affect the career part advancement opportunities of Generation Y employees in Phuket hotels including verifying the relationships cause career advancement opportunities. The data were collected from 187 Generation Y employees at the operational level in Phuket hotels, by the sample size using G*Power version 3.1.9.2 at the 0.5 Power of test at 0.95 from 18 hotels in 3 districts, namely MuangPhuket 6 places, Kathu 5 places, and Talang district 7 places. The statistics used were frequency, percentage, means, standard deviation,

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
อีเมล: tatippayarod@gmail.com

¹ Assistant Professor Dr., Lecturer Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University, Email: tatippayarod@gmail.com

exploratory factor analysis, and multiple regression. The research results show that there are 6 kind of behaviors that Generation Y employees should behave for supporting the organization's work and achieving a company's goals which are Altruism behavior, Self-development behavior, Courtesy behavior, Compliance behavior, Sportsmanship behavior, and Conscientiousness behavior. Moreover, the results of this research found that good organizational citizenship behaviors that affect career advancement opportunities consist of 4 behaviors, including courtesy of others, sportsmanship, civic virtue, and conscientiousness behavior in which all 4 behaviors are positively related to career advancement except the altruism behaviors which having the negative relationship in the opposite result at the highest level.

Keywords: Good Membership Behavior, Career Advancement Opportunities, Generation Y Employees

บทนำ

การบริหารจัดการปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “บุคลากร” ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุดเพราะบุคลากรเป็นที่มาของประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของงาน เป็นปัจจัยในการผลักดันให้ผลงานที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (วสันต์ กานต์วรรัตน์, 2559: 20) โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และยิ่งในภาวะที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวในปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาคการท่องเที่ยวช่วยพยุงเศรษฐกิจไทยไว้ได้โดยรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทยและต่างชาติในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2562 มีบทบาทสำคัญถึง 17% ของ GDP ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกับปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงเติบโตมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาคการท่องเที่ยวของไทยยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสะท้อนจากอันดับในดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2562 โดย World Economic Forum ที่ไทยติดอันดับ 31 จาก 140 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย โดย 3 จังหวัดแรกที่มีรายได้ จากการท่องเที่ยวสูงสุด ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร มีรายได้ 1,051,119 ล้านบาท 2)ภูเก็ต มีรายได้ 477,324 ล้านบาท และ 3)ชลบุรีมีรายได้ 272,436 ล้านบาท ทั้งสามจังหวัดคิดเป็นสัดส่วน 65% ของรายได้ท่องเที่ยวทั่วประเทศ (ณิชภัทร สุวัฒนานนท์, 2562: 1)

จากการสำรวจของบริษัท C9 Hotelworks Company Limited (2019) คาดการณ์ว่าภายในช่วงปี พ.ศ. 2556-2566 จะมีโครงการด้านที่พักจำนวน 56 โครงการที่จะเกิดขึ้นและมีจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นอีก 15,463 ห้อง จากเดิมในปี พ.ศ. 2555 จังหวัดภูเก็ตมีห้องพักที่จดทะเบียนมากกว่า 45,000 ห้อง (C9 Hotelworks Market Research, 2019) การเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจโรงแรมส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ พนักงานในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่มีส่วนช่วยให้ธุรกิจมีความเจริญเติบโต ในปัจจุบันธุรกิจโรงแรมจังหวัดภูเก็ตประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากมีโรงแรมเกิดขึ้นมากมาย โรงแรมในเครือต่าง ๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาบุคลากร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่สามารถดึงดูดและรักษาลูกค้าได้ พนักงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดจึงใจบุคลากรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้ความสำคัญกับการเก็บรักษา สภาพแวดล้อมในการทำงานลดอัตราการเข้าออกของพนักงาน (Employee turnover rate) ให้น้อยลง และให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพันของพนักงาน (Employee engagement) ต่อองค์การให้มากขึ้นสามารถธำรงรักษาบุคคลโดยสร้างความผูกพันในองค์กร ทำให้องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของธุรกิจ (จิรวรรณ ทิพย์รส, 2562: 6) โดยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้้องค์การประสบความสำเร็จนั้นคือ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ (Organizational Citizenship Behavior หรือ OCB) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี

ขององค์กรไม่ใช่พฤติกรรม หรือการกระทำในลักษณะเชิงรับ แต่เป็นเรื่องของการรับรู้ของพนักงานระหว่างงานกับองค์การ เป็นพฤติกรรมเชิงรุกที่พนักงานเลือกที่จะปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุความต้องการบางอย่างและเพื่อให้ตนเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้ Buentello, Jung and Sun (2014) อธิบายว่า ถ้าพนักงานรับรู้ว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ สมาชิกจะตั้งใจ และทุ่มเทในการทำงาน ป้องกันและรักษาทรัพย์สินขององค์การ การนำผลประโยชน์มาสู่ตน พนักงานมีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรม ดังกล่าวมากขึ้น โดยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ หรือ OCB นักวิชาการและนักวิจัยทั้งหลายต่างพิจารณาว่าเป็นพฤติกรรม เชิงบวก เป็นพฤติกรรมของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเสียสละ อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและจริงใจโดยไม่หวัง ผลตอบแทนซึ่งพฤติกรรมนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จในระยะยาวอย่างยิ่งย่น (อรนิษฐ์ แสงทองสุข, 2559: 2) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็ม ที่เกินกว่าความรับผิดชอบโดยส่วนใหญ่พนักงาน ในภาคธุรกิจโรงแรมจะเป็นพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย เป็นบุคคลที่เกิดในระหว่างปี พ.ศ. 2523-2540 ปัจจุบันอายุระหว่าง 22-39 ปี (อภิญา อยู่ประเสริฐ และชูเกียรติ จากใจชน, 2561: 192) ลักษณะของพนักงานในเจนเนอเรชั่นอายุนั้น มีความมั่นใจในตัวเองสูง ชอบทำงานเพียงลำพังคาดหวังในการทำงานสูงในเรื่องของรายได้ และการเป็นผู้นำ ทะเยอทะยาน และมีแนวความคิด แบบก้าวกระโดดชอบแสดงออกตัดสินใจเร็วมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและทำงานหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสูง ทำงานเป็นทีม กล้าซักถาม จะค่อนข้างเปื่องง่ายจึงมีแนวโน้มในการเปลี่ยนงานสูง ชอบการซักถามเพื่อหาเหตุผลก่อนที่จะดำเนินการ (สุภัทมา ตันตยาภินันท์, 2554: 61) ขณะที่ความผูกพันต่อองค์การด้านโอกาส ก้าวหน้าในสายงานอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน เมื่อสมาชิกขององค์การได้ทำงานที่พอใจหรือได้รับความยุติธรรม อย่างเหมาะสม จะเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันความผูกพันที่มีต่อเป้าหมาย ค่านิยมขององค์การและการปฏิบัติงานตามบทบาท ของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและค่านิยมขององค์การซึ่งเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น สมาชิกที่มีความผูกพันต่อองค์การสูงจะมุ่งมั่นทำหน้าที่เพื่อให้ตนเองมีโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพและปรารถนาที่จะรักษา ความเป็นสมาชิกขององค์การไว้ เกิดความจงรักภักดีต่อองค์การ และตั้งใจจะทำงานในองค์การต่อไป โดยไม่คิดลาออกไปอยู่ที่อื่น (สุวรรณี จริยะพร, 2559: 230)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีความสนใจเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต และเพื่อเป็นแนวทาง ในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต โดยทำการศึกษาค้นคว้าประกอบ ของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การทั้ง 5 ด้าน คือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้า ในสายงานอาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายงาน อาชีพของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรม จังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและใช้วิธีการดำเนินวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานเงินเนอเรชั่นวัยอายุระหว่าง 22-39 ปี ระดับปฏิบัติการโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ที่โรงแรมเป็นสมาชิกชมรมบุคคลจังหวัดภูเก็ต ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง และเก็บข้อมูลจากโรงแรม 18 แห่ง มีพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยระดับปฏิบัติการ จำนวน 1,783 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานเงินเนอเรชั่นวัยระดับปฏิบัติการ จำนวน 160 ตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ G*Power version 3.1.9.2 ที่ระดับ 0.5 Power of test ที่ 0.95 และผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลกลับคืนมา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 192 ตัวอย่าง ซึ่งเก็บกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยขั้นแรกสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แบ่งเป็นอำเภอเมือง อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1) อำเภอเมือง จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ตำบลตลาดใหญ่ จำนวน 3 แห่ง ตำบลเกาะแก้ว จำนวน 1 แห่ง ตำบลกะต๊าะ จำนวน 1 แห่ง ตำบลกะรน จำนวน 1 แห่ง

2) อำเภอกะทู้ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ตำบลมกลา จำนวน 2 แห่ง ตำบลป่าตอง จำนวน 3 แห่ง

3) อำเภอถลาง จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ตำบลเทพกระษัตรีจำนวน 1 แห่ง ตำบลเชิงทะเล จำนวน 4 แห่ง ตำบลไม้ขาว จำนวน 2 แห่ง

ขั้นที่สอง สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) การจับฉลากรายชื่อโรงแรมในแต่ละอำเภอ แบบไม่ใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน รายได้ต่อเดือน แผนก/ฝ่ายที่ปฏิบัติงานโดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 ประกอบด้วยคำถาม 26 ข้อ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ใช้แนวคิด Theory of Organization Citizenship Behavior: OCB ของ Organ (1991) โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบแบบมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง มากที่สุด และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ประกอบด้วย 12 ข้อ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าคำถามข้อนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหาในงานวิจัยนี้พบว่า ข้อคำถามที่นำมาใช้ในแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.670-1.000 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยระดับปฏิบัติการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.869-0.902 ซึ่งผ่านการทดสอบตามแนวคิดของ Hair et al. (2010: 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม

3.2 คณะผู้วิจัยให้ผู้ช่วยวิจัยที่ผ่านการอบรม จำนวน 18 คน สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เก็บข้อมูลใช้เวลา 2 เดือน ตั้งแต่ พฤศจิกายน-ธันวาคม 2562 ได้ทำการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามกับพนักงานเงินเนอเรชั่นวัย รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน จำนวน 187 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98 ซึ่งเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สถิติโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล

4.2 ปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต และโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) และวิเคราะห์แต่ละปัจจัยด้วยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ยด้วยการหาค่าอันตรภาคชั้น

4.3 การทดสอบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต วิเคราะห์ด้วยการถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis)

สรุปผล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.90 มีอายุระหว่าง 25-27 ปี ร้อยละ 51.90 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 62.50 อายุการทำงาน 3-4 ปี ร้อยละ 33.70 มีรายได้ต่อเดือน 21,001-24,000 บาท ร้อยละ 23.00 และแผนกที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นแผนกอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 33.20

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเงินเนอเรชั่นวัยระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจเพื่อทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่นำมาใช้ศึกษาองค์ประกอบของปัจจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy พบว่าค่า KMO เท่ากับ 0.848 ซึ่งมากกว่า 0.800 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรของปัจจัยชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดี ตามเกณฑ์ของ Kim and Mueller (1978) การวิเคราะห์ค่า Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 (Chi-Square = 3516.292) แสดงว่าตัวแปรสามารถนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบได้นอกจากนั้น ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) พบค่าความร่วมกัน (Communalities) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 32 ตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง 0.600 - 0.784 จึงมีแนวโน้มที่สามารถเข้าอยู่ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้

ตาราง 1 ผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมูลากด้วยวิธีแวกซ์

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	7.757	24.239	24.239	4.133	12.917	12.917
2	5.080	15.874	40.113	4.113	12.852	25.769
3	3.095	9.671	49.784	3.863	12.072	37.842
4	2.192	6.850	56.634	3.532	11.037	48.879
5	1.864	5.826	62.460	3.379	10.560	59.439
6	1.415	4.422	66.882	2.382	7.443	66.882

ผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมูลากด้วยวิธีแวกซ์ แสดงดังตาราง 1 พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมด 32 ตัวแปร สามารถจัดเข้ากลุ่มองค์ประกอบ ได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมด ร้อยละ 66.882 นอกจากนั้นองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ มีตัวแปรระหว่าง 3-6 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 0.528-0.845 แสดงดังตาราง 2

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่มีความสัมพันธ์ต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ พบว่าจำนวน 6 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 2 น้ำหนักองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ

ปัจจัย	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ขาดงานหรือไม่สามารถมาทำงานได้	.752					
ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีภาระงานมาก	.830					
ช่วยเหลือแนะนำเพื่อนร่วมงานที่เข้ามาทำงานใหม่						
ในการปรับตัวแม้ไม่ถูกขอร้องให้ทำ	.810					
แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ของท่านให้แก่เพื่อนร่วมงาน	.782					
แนะนำเพื่อนร่วมงานใหม่ในการทำงานและการใช้อุปกรณ์สำนักงาน	.815					
ช่วยให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับเพื่อนร่วมงาน	.818					
โอกาสในการเจริญก้าวหน้าในสายงานอาชีพที่ท่านปฏิบัติอยู่		.766				
โอกาสแสดงผลงานที่มีต่อความเจริญก้าวหน้า		.700				
โอกาสปฏิบัติงานที่ทำหายับความรู้ ความสามารถ		.795				
โอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิ		.652				
มีความมั่นคงในการทำงานกับองค์การที่ท่านปฏิบัติ		.781				

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย	องค์ประกอบ					
	1	2	3	4	5	6
การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะที่ตรงในสายงาน		.825				
คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อเพื่อนร่วมงานอันเกิดจากการกระทำของตนเอง			.729			
พยายามหลีกเลี่ยงไม่สร้างปัญหาแก่เพื่อนร่วมงาน			.758			
เคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน			.799			
พยายามทำงานให้ดีที่สุดในทุก ๆ งานที่ได้รับมอบหมายแม้ว่าจะมีปัญหา			.772			
อธิบายและแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบก่อนกระทำการสำคัญใด ๆ			.760			
คิดถึงปัญหาที่เกี่ยวกับงานของท่านและปัญหาที่เกี่ยวกับงานของเพื่อนร่วมงาน			.771			
เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการประชุมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางโรงแรม				.788		
ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงแรม				.733		
เสนอแนะความคิดเห็นในที่ประชุมทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน				.773		
มีส่วนในการประชาสัมพันธ์โรงแรมทั้งทางตรงทางอ้อมให้เป็นที่รู้จักต่อสังคม				.704		
สามารถรักษาความลับของหน่วยงานที่ท่านสังกัดได้เป็นอย่างดี				.783		
ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด				.528		
อดทนต่อความไม่สะดวกสบายที่เกิดขึ้นในการทำงานและสถานที่ทำงานได้					.821	
สามารถอดทนต่อแรงกดดันในการทำงานได้					.779	
ทำงานให้ดีที่สุดในทุกสถานการณ์แม้ว่าจะเกิดปัญหาในระหว่างการทำงาน					.845	
สามารถอดทนต่อเพื่อนร่วมงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานได้					.763	
เมื่อถูกตำหนิในการทำงานท่านมักจะนำมาพิจารณาแก้ไขโดยไม่เกิดความท้อแท้					.713	
มาถึงที่ทำงานก่อนเข้างาน และเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มงานเสมอ						.776
ทำงานเกินเวลาทำงานปกติ						.835
ใช้ทรัพย์สินของโรงแรมด้วยความระมัดระวังและเอาใจใส่ดูแล						.749
Cronbach's Alpha	0.902	0.885	0.881	0.873	0.869	0.876

องค์ประกอบย่อยที่ 1 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ” อธิบายได้ด้วย 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.752–0.830 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 7.757 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 24.239 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ได้แก่ 1) ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ขาดงานหรือไม่สามารถมาทำงานได้ 2) ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่มีภาระงานมาก 3) ช่วยเหลือแนะนำเพื่อนร่วมงานที่เข้ามาทำงานใหม่ในการปรับตัวแม้ไม่ถูกขอร้องให้ทำ 4) แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ของท่านให้แก่เพื่อนร่วมงาน 5) แนะนำเพื่อนร่วมงานใหม่ในการทำงานและการใช้อุปกรณ์สำนักงาน และ 6) ช่วยให้งานสำเร็จและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับเพื่อนร่วมงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง” อธิบายได้ด้วย 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.652–0.825 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 5.080 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 40.113 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยที่ 2 ได้แก่ 1) โอกาสในการเจริญก้าวหน้าในสายงานอาชีพที่ท่านปฏิบัติอยู่ 2) โอกาสแสดงผลงานที่มีต่อความเจริญก้าวหน้า 3) โอกาสปฏิบัติงานที่ท้าทายกับความรู้ ความสามารถ 4) โอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิ 5) มีความมั่นคงในการทำงานกับองค์การที่ท่านปฏิบัติ และ 6) การได้รับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะที่ตรงในสายงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 3 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น” อธิบายได้ด้วย 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบตั้งแต่ 0.729-0.799 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 3.095 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 49.784 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยที่ 3 ได้แก่ 1) คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อเพื่อนร่วมงานอันเกิดจากการกระทำของตนเอง 2) พยายามหลีกเลี่ยงไม่สร้างปัญหาแก่เพื่อนร่วมงาน 3) เคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน 4) พยายามทำงานให้ดีที่สุดในทุก ๆ งานที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่าจะมีปัญหา 5) อธิบายและแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบก่อนกระทำการสำคัญใด ๆ และ 6) คิดถึงปัญหาที่เกี่ยวกับงานของท่านและปัญหาที่เกี่ยวกับงานของเพื่อนร่วมงาน องค์ประกอบย่อยที่ 4 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ” อธิบายได้ด้วย 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบตั้งแต่ 0.528-0.788 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 2.192 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 56.634 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยที่ 4 ได้แก่ 1) เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการประชุมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางโรงแรมเป็นหลัก 2) ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงแรม 3) เสนอแนะความคิดเห็นในที่ประชุมทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน 4) มีส่วนในการประชาสัมพันธ์โรงแรมทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เป็นที่รู้จักต่อสังคม 5) สามารถรักษาความลับของหน่วยงานที่ท่านสังกัดได้เป็นอย่างดี และ 6) ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

องค์ประกอบย่อยที่ 5 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น” อธิบายได้ด้วย 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.713-0.845 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 1.864 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 62.460 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยที่ 5 ได้แก่ 1) อดทนต่อความไม่สะดวกสบายที่เกิดขึ้น ในการทำงานและสถานที่ทำงานได้ 2) สามารถอดทนต่อแรงกดดันในการทำงานได้ 3) พยายามทำงานให้ดีที่สุด ในทุกสถานการณ์แม้ว่าจะเกิดปัญหาในระหว่างการทำงาน 4) สามารถอดทนต่อเพื่อนร่วมงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานได้ และ 5) เมื่อถูกตำหนิเกี่ยวกับการทำงานท่านมักจะนำมาพิจารณาแก้ไขโดยไม่เกิดความท้อแท้

องค์ประกอบย่อยที่ 6 เรียกชื่อว่า “พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่” อธิบายได้ด้วย 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบตั้งแต่ 0.749-0.835 ส่วนค่าไอเกน เท่ากับ 1.415 ค่าความแปรปรวนร่วมสะสมเท่ากับ 66.882 ตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยที่ 6 ได้แก่ 1) มาถึงที่ทำงานก่อนเข้างาน และเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มงานเสมอ 2) ทำงานเกินเวลาทำงานปกติ และ 3) ใช้ทรัพย์สินของโรงแรมด้วยความระมัดระวังและเอาใจใส่ดูแล

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	3.97	.669	มาก
2) พฤติกรรมคำนึงถึงผู้อื่น	3.99	.699	มาก
3) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น	3.93	.732	มาก
4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	3.98	.709	มาก
5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่	3.93	.825	มาก
6) พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง	3.93	.745	มาก

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แสดงดังตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม พนักงานเงินเนอเรนซ์รายระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมจังหวัดภูเก็ต รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าพนักงานเงินเนอเรนซ์รายระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมจังหวัดภูเก็ตมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือและพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเงินเนอเรนซ์รายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต ดังตาราง 4 และตาราง 5

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

รายการ	1)	2)	3)	4)	5)	6)
1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	1					
2) พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	.092	1				
3) พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น	.371**	.050	1			
4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	.011	.277**	.198**	1		
5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่	.009	.325**	.136	.502**	1	
6) พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง	-.086	.376**	.169*	.490**	.391**	1

*sig < 0.05, ** sig < 0.01, *** sig < 0.001

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร แสดงดังตาราง 4 พบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวอยู่ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง แต่มีตัวแปรพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ และพฤติกรรมการพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์กันทางลบทิศทางตรงข้ามกัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเงินเนอเรนซ์ราย ในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต

รายการ	B	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.212			.005
พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ (X_1)	-.183	-.164	-2.513*	.013
พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (X_2)	.268	.252	3.895***	.000
พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (X_3)	.137	.135	2.028*	.044
พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (X_4)	.350	.333	4.677***	.000
พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ (X_5)	.113	.125	1.747	.082
พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง (X_6)	.063	.032	.515	.407

$R^2 = 0.344$, Adj $R^2 = 0.326$, $f = 18.988$, Sig. of $f = 0.000$

*sig < 0.05, ** sig < 0.01, *** sig < 0.001

เมื่อนำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาแสดงดังตาราง 5 พบว่าพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ มีอิทธิพลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพในทางลบ ไม่พบระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น มีอิทธิพลในทางบวกต่อโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ ไม่พบระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น มีอิทธิพลในทางบวกต่อโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ มีอิทธิพลในทางบวกต่อโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

3. แนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต

3.1 ผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และหัวหน้างานควรมีกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในแผนกและต่างแผน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงแรมจะทำให้มีความสุขในการทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พูดคุยกัน โดยนำกิจกรรมละลายพฤติกรรมมาสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างพนักงานภายในโรงแรมกับเพื่อนสมาชิกและหัวหน้างาน เน้นการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของโรงแรมให้กับพนักงานได้รับทราบ โรงแรมควรมีการจัดกิจกรรมหรือให้พนักงานในโรงแรมทำงานร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งตำแหน่ง แผนก หรืออายุงาน อาจจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ทุกแผนกจะต้องทำร่วมกัน เพื่อให้พนักงานได้มองเห็นถึงการทำงานร่วมกันต้องมีความร่วมมือซึ่งกันและกัน

3.2 มีนโยบายวางแผนสร้างโอกาสในการเจริญก้าวหน้าในอาชีพอย่างชัดเจน และประกาศให้พนักงานรับทราบโดยทั่วกัน พร้อมทั้งจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการ ก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น โรงแรมสามารถพิจารณาฝึกอบรมพนักงานได้ทั้งแบบฝึกอบรมภายนอกและฝึกอบรมภายในโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถแต่ละบุคคล เพิ่มแรงผลักดันและจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าสายงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นวายระดับปฏิบัติการ

3.3 หัวหน้างานควรมอบหมายงานกำหนดขอบเขตภาระงานและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถ และสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการเปิดโอกาสให้พนักงานเจนเนอเรชั่นวายได้มีอำนาจในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการวางแผน หรือเสนอแนะความคิดเห็นในการทำงาน

อภิปรายผล

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการพัฒนาตนเอง พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น และพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่พนักงานเจนเนอเรชั่นวายควรมีในการทำงาน เพื่อสนับสนุนงานขององค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ เนื่องจากการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นใดในองค์กรต้องพึ่งพาอาศัยกัน การกระทำและการตัดสินใจของบุคคลหนึ่งอาจมีผลกระทบต่อกัน การพลีส่วนตัวของเพื่อนร่วมงาน หลีกเลี่ยงไม่สร้างปัญหาในการทำงาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจพยายามทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในการที่ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนและส่วนรวม สามารถทำงานภายใต้แรงกดดันได้ทุกสภาพการณ์และการรวมเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในการเสนอแนะความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ต่อองค์การ ซึ่งพนักงานเจนเนอเรชั่นวายมองว่าเมื่อตนเองมีลักษณะของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีแล้วนั้นจะส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของตนเองที่ทางโรงแรมจะมีการบริหารคนเก่ง (Talent Management) ในการวางแผนสืบทอดตำแหน่งงาน (Success Plan) การให้โอกาสพนักงานได้รับการฝึกอบรมตามทักษะสายงานอาชีพเพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ และยังทำให้พนักงานเจนเนอเรชั่นวายรู้สึกท้าทายในการทำงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง มีโอกาสแสดงผลงานที่ส่งผลต่อความก้าวหน้า มีอิสระในความคิดพนักงานสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ

ตามกำหนดเวลา และมีประสิทธิภาพแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ได้รับโอกาสริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดผลดีต่อโรงแรมอยู่เสมอทำให้พนักงานมีความรักองค์กร อยากที่จะทำงานอยู่กับโรงแรมเพื่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานของตนเองที่สูงขึ้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Din, Ishfaq and Adeel (2016: 4) ที่ได้อธิบายไว้ว่าพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจูงใจให้พนักงานเกิดการคงอยู่ในองค์กรด้วยความเต็มใจและพร้อมใจที่จะทำงานให้กับองค์กรด้วยความสมัครใจ และสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ในระยะยาว โดยปัจจัยเหล่านี้ก็จะ เป็นกุญแจสำคัญที่จะสามารถรักษาให้พนักงานคงอยู่กับองค์กรต่อไป และสอดคล้องกับ พัชร ประเสริฐสังข์และคณะ (2562: 6) ที่กล่าวว่าพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีมีความสัมพันธ์กับการคงอยู่ เนื่องจากพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต่อการคงอยู่ของบุคลากรกองรายได้ สำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร เพราะเมื่อบุคลากรมีพฤติกรรมที่ดีต่อองค์กรก็จะทำให้ บุคลากรคงอยู่ในองค์กรด้วยความเต็มใจ และสามารถสร้างประสิทธิภาพการทำงานพร้อมที่จะทำงานให้กับองค์กรด้วยความ สมัครใจ ซึ่งภาพรวมของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในองค์กรที่อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าเมื่อบุคลากรมีความทักษะ ความรู้ ความสามารถ เคารพและช่วยเหลือกันและกัน อดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคในการทำงาน รักงานและรักองค์กร หมั่นพัฒนา และฝึกฝนตนเองอย่างเสมอ ได้รับการเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาที่มีความเข้าใจ และรับฟังความคิดเห็นของพนักงานนั้น เลยเกิดเป็นความสัมพันธ์ และพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขึ้นเองโดยธรรมชาติที่จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในงาน (มุจลินท์ จรมา และกนกพร ชัยประสิทธิ์ 2562: 92; ทิวาพร รังงาม และสิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2559: 137)

พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย โรงแรมจังหวัดภูเก็ต ในส่วนของพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือมีอิทธิพลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพในทางลบ อาจจะเนื่องมาจากพนักงานเจนเนอเรชั่นวายมองว่าถึงจะมีการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เช่น การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานที่ขาดงาน มีภาระงานมาก การแนะนำเพื่อนร่วมงานที่เข้ามาทำงานใหม่ในการปรับตัวหรือการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ นั้น พนักงานเจนเนอเรชั่นวาย เห็นว่าการให้ความช่วยเหลือเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่เรื่องงานโดยตรงแต่เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติตามปกติเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการ ทำงาน ภายในและภายนอกแผนก/ฝ่ายในการประสานงานระหว่างกัน ตามภารกิจที่ต้องเสร็จสิ้นในระยะเวลาที่กำหนดจากผู้บริหาร รวมถึงส่งผลดีต่อการทำงานอยู่ในโรงแรมเดียวกันมากกว่าที่จะส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของตน ซึ่งผลของ พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพนั้นจะทำให้พนักงานมีความมุ่งมั่นใน การทำงาน มีคุณภาพการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงแรมได้ดีขึ้น

แนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานด้านพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อ โอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพพนักงานเจนเนอเรชั่นวายในโรงแรมจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ และหัวหน้างานควรมีกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในแผนกและต่างแผน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ภายในโรงแรมจะทำให้มีความสุขในการทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พุดคุยกันโดยนำกิจกรรมละลายพฤติกรรมมาสร้าง ความสัมพันธ์กันระหว่างพนักงานภายในโรงแรมกับเพื่อนสมาชิกและหัวหน้างาน เน้นการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของโรงแรม ให้กับพนักงานได้รับทราบ โรงแรมควรมีการจัดกิจกรรมหรือให้พนักงานในโรงแรมทำงานร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งตำแหน่ง แผนก หรืออายุงาน อาจจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ทุกแผนกจะต้องทำร่วมกันเพื่อให้พนักงานได้มองเห็นถึงการทำงานร่วมกัน ต้องมีความร่วมมือซึ่งกันและกัน สำหรับหัวหน้างานควรมอบหมายงานกำหนดขอบเขตภาระงานและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถและสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการเปิดโอกาสให้พนักงานเจนเนอเรชั่นวายได้มีอำนาจในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเสนอแนะความคิดเห็นในการทำงาน ทางโรงแรมควรมีนโยบายวางแผนสร้างโอกาสใน การเจริญก้าวหน้าในอาชีพอย่างชัดเจนและประกาศให้พนักงานรับทราบโดยทั่วกัน พร้อมทั้งจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเตรียม ความพร้อมในการก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น โรงแรมสามารถพิจารณาฝึกอบรมพนักงานได้ทั้งแบบฝึกอบรมภายนอกและฝึกอบรม ภายในโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถแต่ละบุคคลเพิ่มแรงผลักดันและจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้า

สายงานของพนักงานเงินเนอเรนวายระดับปฏิบัติการ สอดคล้องกับดวงกมล วิเชียรสาร และธนิษฐ์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ (2562: 1197) ที่กล่าวว่า ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการทำงานเป็นแรงขับเคลื่อนให้กับพนักงานในการพัฒนาตนเอง ให้ความรู้ความสามารถและเกิดทักษะในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานที่ปฏิบัติอยู่บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์และฝ่ายบริหารในฐานะผู้พัฒนาพนักงานเห็นถึงการสร้างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีที่มุ่งเน้นให้พนักงานเกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงแรม สร้างให้เกิดพฤติกรรมคำนึงถึงผู้อื่น การอดทน อดกลั้น ให้ความร่วมมือ และความสำนึกในหน้าที่จากจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยใส่ใจมุ่งมั่นในงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมรับผิดชอบในวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่โรงแรมได้วางไว้

1.2 ทางโรงแรมควรใส่ใจและรับรู้ในเรื่องพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีในด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับที่น้อย ประเด็นของเพื่อนร่วมงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ผู้บริหารควรมีการรับฟังปัญหาของพนักงานให้เพิ่มขึ้นใช้รูปแบบการประเมินรอบด้าน 360 องศาเพื่อทำให้ทุกคนในฝ่ายมีสิทธิประเมินเพื่อนร่วมงานร่วมกันจะส่งผลทำให้พนักงานเกิดความร่วมมือในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

1.3 เสริมสร้างให้พนักงานเกิดพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ให้พนักงานได้ทำงานร่วมกันมีการปรึกษาหารือในงานที่ทำ ทบทวนการทำงาน รวมไปถึงการพูดคุยสุขทุกข์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เสริมสร้างให้บุคลากรเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันรวมทั้งการจัดกิจกรรมทีม building เพื่อสร้างความสามัคคีและการทำงานร่วมกันได้ในทุกสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรที่ส่งผลต่อโอกาสความก้าวหน้าในสายงานอาชีพของพนักงานเงินเนอเรนวายและพนักงานเงินเนอเรนวายเอ็กซ์โรงแรมจังหวัดภูเก็ตเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาองค์กรต่อไป และการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ตอบแบบสอบถามควบคู่ไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิรวัดน์ ทิพย์รส. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรไปสู่องค์กรนวัตกรรมในยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 32(1), 1-33.
- ณิชภัทร สุวัฒนานนท์. (2562). การท่องเที่ยวกับบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ฮีโร่จำเป็นหรือ ฮีโร่ตัวจริง? ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_29Oct2019.aspx
- ดวงกมล วิเชียรสาร และธนิษฐ์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของผู้แทนยาบริษัทข้ามชาติในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 12(6), 1192-1213.
- ทิวาพร รักงาม และสิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2559). ความสัมพันธ์ของรูปแบบภาวะผู้นำและการรับรู้บรรยากาศองค์การต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยมีความผูกพันต่อองค์การเป็นตัวแปรกำกับในบุคลากรทางการพยาบาลสังกัดโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 42(2), 125-147.

- พัชรื ประเสริฐสังข์, กนกอร บุญมาเกิด และภาาริน ธนนทวิกุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีกับการคงอยู่ของบุคลากรกรรายได้ สำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 3(1), 1-8.
- มุลินท์ จรมา และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2562). พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภายในองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท โคมโปรดักส์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน). *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 6(2), 79-100.
- วสันต์ กานต์วรรัตน์. (2559) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบอาชีพพนักงานบริการส่วนหน้าในโรงแรม 5 ดาว กรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 11(1), 16-26.
- สุภัทมา ตันตยาภินันท์. (2554). ความแตกต่างภายในองค์กรกับยุทธวิธีในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 59-64.
- สุวรรณี จริยะพร. (2559). พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของบุคลากรของวิทยาลัยทองสุข. *Journal of Association of Research*, 21(1), 227-238.
- อภิญญา อยู่ประเสริฐ และชูเกียรติ จากใจชน. (2561). เจเนอเรชันกับความต้องการใช้สวัสดิการ ความสมดุลชีวิตและงานและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร: กรณีศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. *วารสารสารสนเทศ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 17(1), 189-198.
- อรณิชฐ์ แสงทองสุข. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานในธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Buentello, O., Jung, J. and Sun, J. (2014). Exploring the casual relationships between organizational citizenship behavior, total quality management, and performance. *British Journal of Management*, 16, 78-87.
- C9 Hotelworks Company Limited. (2019). Phuket Hotel Market Update July 2019. Retrieved November 09, 2019, from <https://issuu.com/thephuketinsider/docs/phuket-hotel-market-update-2019-07>
- Din, S.U., Ishfaq, M. and Adeel, M. (2016). Investigating the relationship of organizational citizenship behavior with job satisfaction, organizational commitment and turnover intention: Evidence from the banking sector of Pakistan. *Global Journal of Management and Business Research: A administration and Management*, 16(9), 4-12.
- Hair, J.F., Anderson, B.W., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis with reading* (4th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kim, J. O. and Mueller, C. W. (1978). *Factor Analysis: Statistical Methods and Practical Issues*. Beverly Hills, California: Sage.
- Levy, P. E. (2003). *Industrial/organizational psychology: Understanding the workplace*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Organ, W. D. (1991). *Applied Psychology of Work Behavior: A Book of Readings* (4th ed.). Illinois: R. R. Donnelley & Sons.
- Spector, P. E. (2003). *Industrial and organizational psychology: Research and practice* (3rd ed.). New York: John Wiley.
- Werner, J. M. and DeSimone R. L. (2012). *Human Resource Development* (4th ed.). USA: South-Western, Cengage learning.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อยุธยาและธนบุรี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Development of Cooperative Learning Activities Combined with Mind Mapping on Ayutthaya and Thonburi to Promote Analytical Thinking Skills and Learning Achievements of Grade 5 Students

จตุพร ดวงศรี¹ และ อรุณ สุขกระเดื่อง²

Jatuporn Duangsri¹ and Arun Suikraduang²

Received: 26 ส.ค. 2564

Revised: 22 พ.ย. 2564

Accepted: 26 พ.ย. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด 3) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างตอนดู่ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 พบว่าได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ระดับ 4.42-4.60 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และค่าประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 82.69/81.33 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.41)

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, แผนผังความคิด, การคิดวิเคราะห์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: jatupon0709@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: arun.suikradung@gmail.com

¹ Student, Master of Education Program in Social Studies, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Email: jatupon0709@gmail.com

² Assistant Professor, Master of Education Program in Social Studies, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Email: arun.suikradung@gmail.com

Abstract

The aims of this research were 1) to develop cooperative learning activities combined with mind mapping to achieve the criteria of 75/75, 2) to compare learning achievements before and after implementing the developed cooperative learning activities combined with mind mapping, 3) to compare analytical thinking skills before and after implementing the developed cooperative learning activities combined with mind mapping, and 4) to study the students' satisfaction of the implementation of the developed cooperative learning activities combined with mind mapping. The sample group included six grade 5 students at Ban Sawang Don Du School. They were obtained through cluster sampling. The research instruments were learning management plans, learning achievement tests, analytical thinking skills tests, and a satisfaction questionnaire. The statistics used in data analysis were mean, percentage, standard deviation, and Wilcoxon Singed Rank Test.

The results of the research were as follows. 1) The developed cooperative learning activities combined with mind mapping consisted of 13 learning management plans, a mean of appropriateness at 4.42-4.60 (high-highest levels), and the criteria of 82.69/81.33. 2) The learning achievements after implementing the developed cooperative learning activities combined with mind mapping were greater than before at a statistically significant level of .05. 3) The analytical thinking skills after implementing the developed cooperative learning activities combined with mind mapping were higher than before at a statistically significant level of .05. 4) The students' satisfaction with the developed cooperative learning activities combined with mind mapping was at a high level ($\bar{x} = 4.63$, S.D.= 0.41).

Keywords: Collaborative learning, Mind mapping, Analytical thinking

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้มนุษย์ก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารที่เรียนรู้ซึ่งกันและกันได้จากทุกมุมโลกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ มีผลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ดังนั้นการที่บุคคลจะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจำเป็นต้องมีความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ด้วยการผ่านกระบวนการคิดซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลนั้นกลายเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องของการคิดจึงได้รับความสนใจ และถูกกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากการศึกษาที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไรทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคมการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทนอดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2

เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เน้นความรู้ และความเข้าใจ ประวัติศาสตร์ และวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ สามารถนำไปใช้สืบค้นเรื่องราวที่ตนสนใจได้บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล เน้นความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถรู้เท่าทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ และการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 43)

วิชาประวัติศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเหตุการณ์ เรื่องราว และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์จึงเปรียบเสมือนการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ แหล่งวิทยาการความรู้ต่าง ๆ ที่ผ่านวิวัฒนาการของมนุษย์จากไม่รู้รู้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์กล่าวได้ว่าช่วยให้ผู้ศึกษาได้ฝึก สร้างทักษะการคิด รู้จักมีเหตุผล ไม่หาความรู้ เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ รู้แนวทางการดำเนินชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์จะต้องทำความเข้าใจข้อเท็จจริง ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผ่านการรวบรวม วิเคราะห์ ตีความ ประเมินคุณค่าอย่างมีเหตุมีผล และมีหลักเกณฑ์ แต่ปัจจุบัน พบว่าผู้เรียนในทุกระดับไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ เกิดความเบื่อหน่าย ขาดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การตีความ เพราะการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่ยังเน้นที่การท่องจำเนื้อหา สอนด้วยวิธีบรรยายเป็นหลัก ใช้แหล่งข้อมูลเดียวคือแบบเรียน ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับชีวิตประจำวัน ไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ เกิดการตั้งคำถามของผู้เรียนว่าเรียนไปทำไมเรียนแล้วได้อะไร จะเอาวิชาความรู้นี้ไปสร้างอาชีพได้อย่างไร (วิทยากร เชียงกูล, 2553) สอดคล้องกับวินัย พงศ์ศรีเพียร (2552: 13-14) กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีท่องจำเพียงอย่างเดียวจะทำให้ผู้เรียนขาดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การวิพากษ์วิจารณ์ และไม่มีทักษะด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่บทบาทของครูควรทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ด้วยการใช้วิธีการสอนที่อยู่บนพื้นฐานของการตั้งข้อสงสัย และกระบวนการวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล การสอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติ การเรียนการสอนโดยไม่ได้เน้นการสอนหนังสือ แต่ต้องเน้นการสอนให้คนมีปัญญาในการคิดวิเคราะห์จากความรู้สำคัญ การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ข้างต้น กล่าวได้ว่าการคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะที่ควรพัฒนาในวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อฝึกการคิดอย่างเป็นระบบเป็นเหตุเป็นผล รู้จัก แยกแยะ คิดแก้ปัญหา สามารถพิจารณาและสรุปเพื่อหาคำตอบได้

จากการศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ประวัติศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และจากการสังเกต ผู้เรียนขณะจัดการเรียนการสอนผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการจัดการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสม ไม่ใช้วิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันการเรียนรู้จากธรรมชาติการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษางานวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นให้มีประสิทธิภาพต่อไป (โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู, 2562: 21)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังกล่าวคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) เป็นลักษณะของการจัดการเรียนที่มีระบบการทำงานเป็นทีมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จร่วมกัน เพราะการจัดกิจกรรมด้วยแผนผังความคิดทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการนำเอาทฤษฎีเกี่ยวกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยโทนี บูซาน (Tony Buzan) ชาวอังกฤษ ได้พัฒนาจากการจดบันทึกแบบเดิมมาเป็นการจดบันทึกด้วยคำด้วยภาพ ด้วยสัญลักษณ์ แผ่นรีดมีออกไปรอบ ๆ ศูนย์กลางเหมือนการแตกแขนงของกิ่งไม้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2547: 80) ปล่อยความคิด ให้ไหลออกมาอย่างอิสระ เชื่อมโยงคำไปยังกิ่งก้านสาขาในปริมาณที่ไม่จำกัดตามต้องการที่ความคิดจะเชื่อมโยงได้ แผนผังความคิด

เมื่อเด็กได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะเกิดความคิดไตร่ตรอง คิดตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิด เพื่อนำไปสู่กระบวนการคิด และมีวิสัยทัศน์ในการคิด (ชาตรี สำราญ, 2543: 63) นำไปสู่การคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอน และมีความต่อเนื่องการแก้ปัญหาด้วยเทคนิคแผนผังความคิดเป็นเทคนิคหนึ่งที่จะพัฒนาสติปัญญาให้มีการคิดอย่างเป็นกระบวนการ (Process Thinking) ใช้การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ในสถานการณ์ที่มีหลายคำตอบ และใช้การคิดแบบเอกนัย ไปใช้ในการสร้างทางเลือกของการแก้ปัญหา ซึ่งการคิดในลักษณะนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาสมองในทุกด้าน ส่วนการจดบันทึก และจดอย่างสั้น ๆ ด้วยแผนผังความคิด จะทำให้การทบทวนความจำ ได้ผลกว่าการจดบันทึกแบบธรรมดา แม้ช่วงเวลาของการทบทวนจะยาวออกไป (โทนี บูซาน, 2542: 66) ซึ่งมีนักวิจัยได้นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เช่น จิตตานุ โสภณ (2559: 3) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ประกอบแผนผังความคิดจากเหตุผลแนวคิดและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดย 75 ตัวแรก คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำการประเมินใบงานระหว่างเรียน และการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 76 ขึ้นไป 75 ตัวหลัง คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียน เมื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

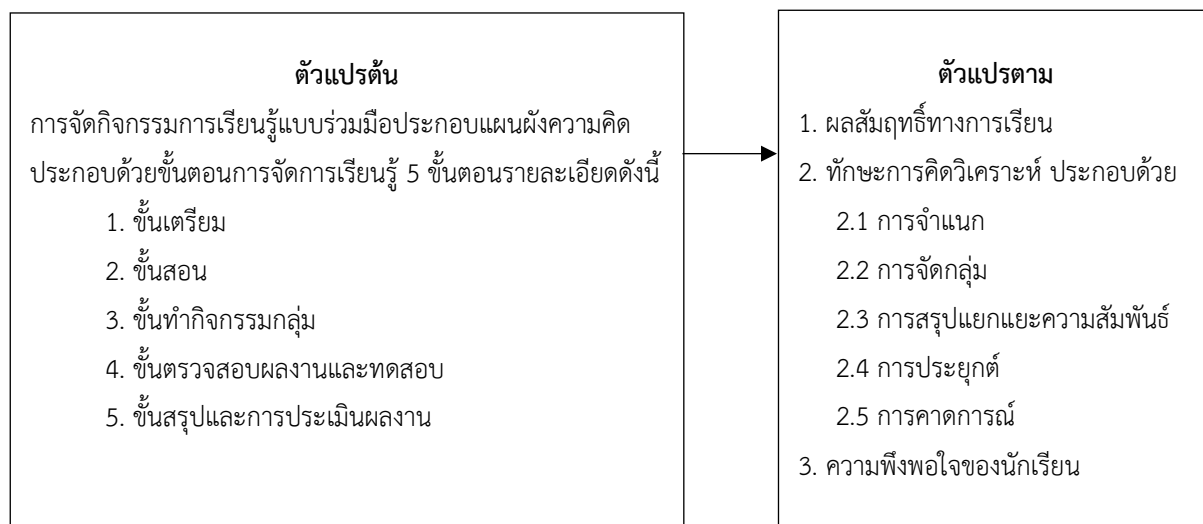
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ร่วมกับการใช้แผนผังความคิดในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานเป็นทีม ซึ่งสมาชิกภายในทีมจะต้องช่วยกันแก้ปัญหา วิเคราะห์ และสรุปอภิปรายผล การเรียนรู้แล้วสร้างสรรค์ผลงานออกมาในรูปแบบแผนผังความคิด ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุปและการประเมินผลงาน มาประยุกต์ใช้เป็นข้อตัวแปรต้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ประกอบด้วย 1) การจำแนก 2) การจัดกลุ่ม 3) การสรุปแยกแยะความสัมพันธ์ และความสอดคล้อง 4) การประยุกต์ 5) การคาดการณ์ อย่างมีหลักการและเหตุผล

เพื่อพัฒนาข้อวิเคราะห์ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เป็นตัวแปรตาม ดังภาพประกอบ

สมมติฐาน

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยา และธนบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด มีทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในเครือข่ายจุดสัมพันธ์ 13 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษา เขต 1 จำนวน 82 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษา เขต 1 ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 6 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายจุดสัมพันธ์ จำนวน 13 โรงเรียน ทั้งหมด 82 คน จึงต้องทำการแบ่งนักเรียนทั้งหมดออกเป็น 13 กลุ่ม ตามโรงเรียนก่อนที่จะมีการจับฉลาก สุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อความสะดวกต่อการวิจัย จึงแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ออกเป็น 13 กลุ่ม ตามโรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนมา 1 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่ม ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู จำนวน 6 คน แล้วใช้นักเรียนในห้องเรียนทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 13 แผน รวม 13 ชั่วโมง ซึ่งผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยเลขคณิตตั้งแต่ 4.42-4.67 ซึ่งหมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าข้อสอบสามารถใช้ได้ 28 ข้อ ใช้ไม่ได้ 12 ข้อ แล้วคัดเลือกมา 25 ข้อ หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ผลพบว่าเมื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของโลเวมีค่าเท่ากับ 0.85

2.3 แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าข้อสอบสามารถใช้ได้ 32 ข้อ ใช้ไม่ได้ 8 ข้อ แล้วคัดเลือกมา 30 ข้อ หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ผลพบว่าเมื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสันมีค่าเท่ากับ 0.77 107

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ทั้ง 5 ขั้นตอน ในแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความสอดคล้อง IOC 1.00 ทุกข้อคำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี จำนวน 30 ข้อ

3.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด จำนวน 13 แผน แล้วเก็บคะแนนระหว่างเรียน ได้แก่แบบทดสอบหลังเรียน

3.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 13 แผน จึงทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม จำนวน 25 ข้อ ตามข้อที่ 3.1

3.4 ทำการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยกำหนดประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เกณฑ์ 75/75

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด โดยใช้การทดสอบ Wilcoxon Signed-Ranks Test

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี โดยใช้การทดสอบ Wilcoxon Signed-Ranks Test

4.4 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายด้านและโดยรวม กำหนดการแปลผลเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยกำหนดประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เกณฑ์ 75/75

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
และธนบุรี

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน/ครั้งที่														คะแนน หลังเรียน (25)
	1 (10)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (10)	8 (10)	9 (10)	10 (10)	11 (10)	12 (10)	13 (10)	รวม (130)	
1	8	9	7	6	8	7	9	8	9	10	9	8	8	106	22
2	7	6	8	9	6	8	8	9	9	8	7	9	8	102	18
3	9	9	9	7	9	9	9	9	8	9	8	9	10	114	20
4	8	8	9	9	7	8	8	8	7	8	7	8	9	104	23
5	8	7	8	8	8	9	9	10	9	8	9	9	7	109	20
6	10	8	9	8	9	9	7	9	8	9	8	7	9	110	19
รวม	50	47	50	47	47	50	50	53	50	52	48	50	51	645	122
ค่าเฉลี่ย														107.5	20.33
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน														4.37	1.86
ค่าร้อยละของค่าเฉลี่ย														82.69	81.33

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี จำนวน 13 ชุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 107.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.69 และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33 ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี มีประสิทธิภาพ 82.69/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิดโดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Signed Sank Test ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโดยการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน (หลัง - ก่อน)	อันดับที่ของ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน			บวก	ลบ
1	13	22	+9	2.5	+2.5	
2	10	18	+8	1	+1	
3	6	20	+14	5	+5	
4	7	23	+16	6	+6	
5	8	20	+12	4	+4	
6	10	19	+9	2.5	+2.5	
รวม					21	0

$$T_{0.5,6} = 2$$

จากตาราง 2 พบว่า ค่า $T = 0 < 2$ จึงปฏิเสธ H_0 นั่นคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี

ตาราง 3 การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน (หลัง - ก่อน)	อันดับที่ของ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน			บวก	ลบ
1	15	26	+11	1	+1	
2	10	22	+12	2	+2	
3	8	23	+15	4.5	+4.5	
4	12	27	+15	3	+4	
5	10	23	+13	4.5	+4.5	
6	8	24	+16	6	+6	
รวม					21	0

$$T_{0.5,6} = 2$$

จากตาราง 3 พบว่า ค่า $T = 0 < 2$ จึงปฏิเสธ H_0 นั่นคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี และคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนและแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
1. นักเรียนพึงพอใจต่อการแจ้งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนก่อนเรียน	4.83	0.41	มากที่สุด
2. นักเรียนพึงพอใจต่อการแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ก่อนเรียน	5	0	มากที่สุด
3. นักเรียนพึงพอใจต่อการแนะนำแหล่งเรียนรู้และเอกสารประกอบการเรียนการสอน	4.5	0.55	มากที่สุด
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอธิบายเนื้อหาการเรียนการสอน	4.5	0.55	มากที่สุด
5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.83	0.41	มากที่สุด
6. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.33	0.52	มาก
7. นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมในชั่วโมง	4.83	0.41	มากที่สุด
8. นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.17	0.41	มาก
9. นักเรียนชื่นชอบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด	4.67	0.52	มากที่สุด
10. นักเรียนชื่นชอบในการนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้นหน้าชั้นเรียน	4.67	0.52	มากที่สุด
11. นักเรียนพึงพอใจต่อการทำใบงานในแต่ละเรื่อง	4.33	0.52	มาก
12. นักเรียนพึงพอใจและรู้สึกภูมิใจมากเมื่อทำงานสำเร็จ	5	0	มากที่สุด
13. นักเรียนพึงพอใจต่อการให้คะแนนการนำเสนอผลงาน	4.83	0.41	มากที่สุด
14. นักเรียนพึงพอใจต่อความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.33	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.63	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 พบว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และแต่ละแผนมีใบงาน ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม การเรียน มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ระดับ 4.42-4.60 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และค่าประสิทธิภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 82.69/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ใช้การจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำ กิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุปและการประเมินผลงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแผนผังความคิดและแนวคิด ของมาชาโนในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา ความคิดหลักและความคิดรองลงไปด้วยนำเสนอ เป็นแผนผังความคิด จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ช่วยให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้และฝึกฝนทักษะจากการเรียนแบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบรร พรหมทองแสน (2564: 113-123) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้ วิธีทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์ เรื่องเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพ (E1,E2) เท่ากับ 87.63/89.70 และการจัดการเรียนรู้แบบวิธีทางประวัติศาสตร์ มีประสิทธิภาพ (E1,E2) เท่ากับ 86.67/88.23 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิค การสอนแบบร่วมมือควบคู่ไปกับการใช้แผนผังความคิด ช่วยในการจัดการเรียนสอน ซึ่งผู้เรียนจะได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกภายในกลุ่มความสามารถ และสมาชิกภายในกลุ่มจะร่วมกันศึกษาหาคำตอบ ทำงานเป็นทีม แก้ไขปัญหา วิเคราะห์ และสรุปอภิปรายผลการเรียนรู้แล้วสร้างสรรค์ผลงาน โดยเขียนออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหา นั้น ๆ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรม กลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุปและการประเมินผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตนุช โสภ (2559: 3) วิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 51.52 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.57 และกลุ่มการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติซึ่งมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 48.32 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 65.15 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด เรื่องอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี และคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแผนผังความคิดและแนวคิดของมาซาโนในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา ความคิดหลัก และความคิดรองลงไปโดยนำเสนอเป็นแผนผังความคิด จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนทักษะจากการเรียนแบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ของ สุปรียา วิจิต (2559: 3) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้เทคนิคร่วมมือประกอบแผนผังความคิด มีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 14.04 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 28.35 ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิดมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.41) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับสมาชิกในชั้นเรียน รวมถึงครูผู้สอนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5) ขั้นสรุปและการประเมินผลงาน และผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ นักเรียนยังได้นำความรู้ที่ได้ไปสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบการสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาการแยกแยะองค์ประกอบ จัดกลุ่มความคิดรวบยอดเห็นภาพรวมของความคิดเห็น แสดงความสัมพันธ์ข้อมูลอย่างเป็นระบบทำให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงสิ่งที่เรียน ทำให้มองเห็นภาพรวมชัดเจนเข้าใจสิ่งที่เรียนรู่มากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ วิทวัฒน์ อันทะนัย (2559: 116-117) ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ด้วยการเรียนรู้แบบ 4MAT ประกอบแผนผังความคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ประกอบแผนผังความคิด โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.15)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่จะนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ไปใช้สอนควรศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจ พร้อมทั้งเตรียมสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือในการวัดผล ประเมินผลให้มีความหลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด มีลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน ซึ่งต้องใช้เวลากิจกรรมต่อเนื่อง ครูผู้สอนต้องพยายามควบคุมเวลา และยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนรู้ตามสถานการณ์ทั้งในและนอกเวลาเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเตรียมการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี รวมทั้งคำถามที่จะกระตุ้น ถาถามนักเรียนให้นักเรียนคิดเพื่อเชื่อมต่อกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนต่อไป

1.3 การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงวัยและระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสนใจของผู้เรียน

ดังนั้นควรเลือกเรื่องที่ทันสมัย มีเนื้อหาน่าอ่าน และมีประเด็นเสริมสร้างให้คิดหลากหลายแง่มุมเพื่อจูงใจและมีความท้าทายในการเรียนของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ประกอบแผนผังความคิด เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาประกอบแผนผังความคิด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของบลูม ประกอบแผนผังความคิด

2.2 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแผนผังความคิด ประกอบกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตนุช โสภาก. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชาตรี สำราญ. (2543). *การสอนโดยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครูสภา.
- โทนี บูซาน. (2542). *ใช้หัวคิด*. กรุงเทพฯ: ชวัญข้าว.
- โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู. (2562). *เอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีการศึกษา 2562*. ยโสธร: โรงเรียนบ้านสว่างดอนตู.
- วิทยากร เชียงกุล. (2553). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552: บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิวัฒน์ อันทะนัย. (2559). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ ด้วยการเรียนรู้แบบ 4MAT ประกอบแผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2552). การสอนประวัติศาสตร์ไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ*, 12(3), 9-16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การสอนประวัติศาสตร์ประวัติศาสตร์ไทยหลากหลายวิธีเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุบรร พรหนองแสน. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสสนิการและการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(1), 113-123.
- สุปรียา วิชิต. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคแบบร่วมมือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Analytical Thinking Ability by Using Learning Activities Based on Constructivist Concepts for Grade 8 Students

สิริรัศมี กุลโชตรานานนท์¹ และ จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์²

Sirirat Kullachodthananon¹ and Jitraporn Wongkhamjan²

Received: 30 พ.ย. 2564

Revised: 19 ก.พ. 2565

Accepted: 22 ก.พ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกษตรประชาวิทย์) อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 21 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ จำนวน 7 แผนการเรียนรู้ จำนวน 14 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 84 ข้อ 2) แบบสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 2 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 19 คน มีคะแนนเฉลี่ย 7.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.12 คิดเป็นร้อยละ 31.94 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 4 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 17 คน มีคะแนนเฉลี่ย 14.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.29 คิดเป็นร้อยละ 60.12 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 14 คน และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 คน มีคะแนนเฉลี่ย 26.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.98 คิดเป็นร้อยละ 72.88 นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 21 คน

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์, กิจกรรมการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: tickomporn2002@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: jitraporn.jw@gmail.com

¹ Student, Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: tickomporn2002@gmail.com

² Assistant Professor, Lecturer, Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: jitraporn.jw@gmail.com

Abstract

This research aimed to develop analytical thinking ability by using learning activities based on the concept of constructivism for Grade 8 students with an expected minimum average score of 70.00 % of the full score. The target group was 21 Grade 8 students of Bankanhaknonyai School (Sirigate Prachawit), Mueang Roi Et District, Roi Et Province. They were studying in the second semester of the academic year 2020. The research used 3 cycles of action research. The Research instrument were 7 lesson plans based a on constructivist learning management plan. And the instruments used for data collection and analysis were 1) A multiple-choice analytical thinking ability test with 4 choices, and 84 items. and 2) A student learning reflection form. The quantitative data was analyzed through mean, percentage, and standard deviation whereas the qualitative data was analyzed through narrative content analysis.

The research results of developing analytical thinking ability by using learning activities based on the concept of constructivism indicated that Grade 8 students had higher analytical thinking ability. After an intervention, 14 students (66.67%) showed an average test score of 26.24 from a full score of 36 points or 72.88% of the full score, which passed the criterion score of 70.00%

Keywords: Analytical thinking ability, Constructivism, Learning activities

บทนำ

การศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นยุคสังคมแห่งการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประชากรในประเทศต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างชาญฉลาดด้วยกลไกของการศึกษา ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่าการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และมาตรา 7 ระบุว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง สาระข้างต้น จึงเป็นกลไกการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของสังคม และเป็นภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิต การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ครูต้องเน้นให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งทักษะการคิดมีความสำคัญและเป็นคุณลักษณะ ของนักเรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่มุ่งให้นักเรียนมีทักษะ การคิดและทักษะการดำเนินชีวิต การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางปัญญาที่มนุษย์สามารถสังเคราะห์หรือสร้างสรรค์ ความรู้ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจน และทำให้เกิดผลได้อย่างสมบูรณ์ ขณะเดียวกับการคิดวิเคราะห์ยังช่วยให้มนุษย์ สามารถสังเคราะห์และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมได้ด้วย ในยุคของข้อมูลสารสนเทศ มีข้อมูลข่าวสารมากมายซึ่งมีความสำคัญ ถ้าหากนักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบอาจจะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากผิดพลาดได้ นักเรียนจึงต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแยกแยะสิ่งที่เป็นจริงออกมาจากส่วนที่เป็นเท็จ เพื่อจะได้

ใช้ในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นต่อนักเรียนต้องการทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยจึงพยายามหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล มาอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การคิดวิเคราะห์ต้องใช้ความสามารถในการสังเกต ตีความ การสืบค้น การหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของสมองในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องไม่ผิดพลาด ในขณะที่เดียวกันกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการคิด ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 5-6)

กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระภูมิศาสตร์ เป็นสาระที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากอุปกรณ์สื่อการเรียนอื่น ๆ นอกจากหนังสือเรียนและการสอนแบบบรรยาย นักเรียนจะได้ฝึกใช้และอ่านข้อมูลจากเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนอาจจะพบเจอหรือใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งนี้จากการลงมือปฏิบัติ ฝึกใช้สื่อดังกล่าวนี้ นักเรียนจะได้ร่วมกันเผชิญปัญหาและร่วมอภิปรายพร้อมหาคำตอบกับเพื่อนร่วมกลุ่มและเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะได้รับการช่วยเหลือจากนักเรียนเก่ง เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาฯ สาระภูมิศาสตร์ที่เน้นการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์นั้นจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษารวบรวมข้อมูลมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการแสดงความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความไม่เรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ กล่าวคือถ้าหากครูสามารถสร้างสรรคกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย ด้านความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก (อารมณ์) และการเข้าร่วมสังคม ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้การเรียนรู้มีความสำคัญซึ่งปัจจัยนี้ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ที่แท้จริง

จากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียน พบว่า ยังมีปัญหาของการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบมุ่งเน้นการอ่าน และท่องจำเนื้อหาสาระมากกว่า การสนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นและขาดการคิดริเริ่ม ทั้งยังขาดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย สภาพการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปัญหาในการเรียนการสอน คือ โดยทั่วไปยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เน้นให้นักเรียนอ่านและท่องจำ ไม่ได้ฝึกตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีการใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น และยังขาดการตัดสินใจและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นนักเรียนจึงไม่ได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญหลายประการที่ควรพัฒนา จากเอกสารการรายงานตนเองของสถานศึกษา (SAR) จะเห็นได้จากผลการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย์) อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา (โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ฯ, 2563: 38-39)

แนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รักการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยแนวทฤษฎีความเชื่อว่าบุคคลเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิม โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ ดังที่ ทิสนา แหม่มณี (2562: 90-93) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เน้นให้นักเรียนสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองโดยครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) ของนักเรียนได้ แต่ครูสามารถช่วยนักเรียนปรับโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสภาพการให้นักเรียนเกิดข้อขัดแย้งทางปัญญาหรือเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น (Disequilibrium) ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม นักเรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ความสนใจและแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน

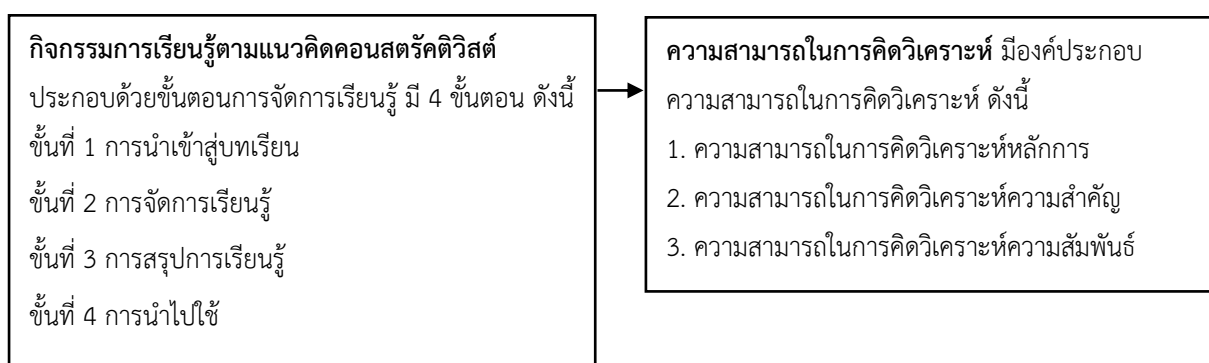
โดยที่ความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) เกิดจากการที่บุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการไตร่ตรองนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ทางปัญญา ที่ได้รับการตรวจสอบทั้งโดยตนเอง และผู้อื่นว่าสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งอยู่ในกรอบของโครงสร้างนั้นและใช้เป็นเครื่องมือสำหรับโครงสร้างใหม่อื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถไตร่ตรอง ใคร่ครวญ แยกแยะออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ เป็นการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อความถูกต้องชัดเจน มิใช่แค่การพิจารณาเพื่อแยกแยะความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการด้านเดียว แต่จะต้องพิจารณาใคร่ครวญทุกด้านทุกมุมอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ได้รับความจริง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือใช้ในการตัดสินใจต่อไปและการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการจัดลำดับให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดจนเป็นแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการคิด ประสบการณ์ และข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าของตนเอง มาอภิปรายแลกเปลี่ยนร่วมกับผู้อื่น โดยนักเรียนประเมินความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นด้วยการคิดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจร ซึ่งมีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผนการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนได้รับการเรียนรู้แต่ละวงจรเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในแต่ละวงจร พร้อมกับให้นักเรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ในวงจรมานั้น ๆ ด้วยแบบสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด แนวทางการพัฒนาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 21 คน เหตุผลในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายนั้นมีผลการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษาที่ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ที่สถานศึกษากำหนด จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ รายวิชาสังคมศึกษา วัฒนธรรม และศาสนา หน่วยที่ 8 เรื่อง ภูมิศาสตร์ จำนวน 7 แผน เวลา 14 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-4.56 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) แบบสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร จำนวน 3 ชุด แต่ละชุดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์เอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายสำคัญของการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยพิจารณาความต้องการในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หลักการ 2) การวิเคราะห์ความสำคัญ 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สำหรับใช้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1-2 วงจรละ 24 ข้อ รวม 48 ข้อ โดยแต่ละวงจรแบ่งเป็นลักษณะการคิดวิเคราะห์ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 8 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 8 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 8 ข้อ และวงจรปฏิบัติการที่ 3 มี 36 ข้อ โดยแบ่งเป็นลักษณะการคิดวิเคราะห์ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 12 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 12 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 12 ข้อ พบว่า แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าเป็นแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พร้อมชี้แจงจุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการประเมินผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อมุ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสรุปการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รายวิชาสังคมศึกษา วัฒนธรรม และศาสนา หน่วยที่ 8 เรื่อง ภูมิศาสตร์ จำนวน 7 แผน เวลา 14 ชั่วโมง รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ

วงจร ปฏิบัติการที่	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	เวลาการจัดการเรียนรู้ (ชั่วโมง)
1	1	เครื่องมือทางภูมิศาสตร์	2 ชั่วโมง
	2	ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของทวีปยุโรป	3 ชั่วโมง
2	3	ลักษณะทางสังคมของทวีปยุโรป	2 ชั่วโมง
	4	ลักษณะทางเศรษฐกิจของทวีปยุโรป	1 ชั่วโมง
3	5	ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของทวีปแอฟริกา	3 ชั่วโมง
	6	ลักษณะทางสังคมของทวีปแอฟริกา	2 ชั่วโมง
	7	ลักษณะทางเศรษฐกิจของทวีปแอฟริกา	1 ชั่วโมง

3.3 ผู้วิจัยได้ทำการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ผลการศึกษาต่อไป

3.4 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมผลงานความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากนั้นนำคะแนนที่ได้หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไปวิเคราะห์ผลและการแปลผลข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาวิเคราะห์ผล โดยมีขั้นตอนดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 84 ข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ (%) ของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดแต่ละวงจร จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบความเรียง ลักษณะการอธิบายความ เพื่อนำไปสรุปผลและอภิปรายผล รวมถึงให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุงในส่วนที่พบปัญหาและอุปสรรคให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินการครั้งต่อไป

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ในแต่ละวงจรประกอบด้วย ขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนขั้นปฏิบัติการ ได้ดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ 3 วงจร ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ทั้ง 3 วงจร ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย) ปีการศึกษา 2563 จำนวน 21 คน โดยจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน เป็นเวลา 14 ชั่วโมง ซึ่งจำแนกเป็น 3 วงจร ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1.1 วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ นักเรียนยังคงชินกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ทำให้การดำเนินกิจกรรมใช้เวลานาน ซึ่งเนื้อหาสาระที่มีมากและค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ทำให้นักเรียนสับสนยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้เลยทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์หลักการวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ นักเรียนยังขาดความมั่นใจในการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น นักเรียนไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเมื่อผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์พบว่าคะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำมาก มีคะแนนเฉลี่ย 7.67 คิดเป็นร้อยละ 31.94 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน เนื่องจากนักเรียนยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์เนื้อหาได้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกันยังไม่ค่อยชัดเจน ส่งผลให้นักเรียนยังไม่สามารถอธิบายหลักการหรือระบุสาเหตุความสำคัญ หรือระบุข้อดี-ข้อด้อยได้ เมื่อนักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ในหลักการและความสำคัญของเนื้อหาได้แล้วนั้น นักเรียนก็จะไม่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้ จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาในวงจรถัดไป

1.2 วงจรปฏิบัติการที่ 2 เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 4 ชั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า นักเรียนเริ่มเข้าใจบทบาทของตนเองในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงค่อย ๆ ลดบทบาทของครูผู้สอนมาเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมเท่านั้น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความพยายามและสนใจในกิจกรรมการตอบคำถามได้ดี แม้จะยังไม่ถูกก็ตาม นักเรียนบางคนยังสื่อสารโดยใช้คำในการสื่อความหมายผิด ทำให้เกิดความสับสน ผู้วิจัยก็ได้อธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ในส่วนของกิจกรรมกลุ่มมีนักเรียนบางคนที่ยังเกาะงวนให้เพื่อนร่วมกลุ่ม ผู้วิจัยได้กระตุ้นและเสริมแรงจิตใจในการทำงานแล้ว และเมื่อมีการนำเสนองานนักเรียนยังไม่ค่อยมั่นใจในการพูดและแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากนัก ผู้วิจัยได้พูดให้กำลังใจและสร้างความมั่นใจกับนักเรียน จากการทดสอบโดยแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้น จะเห็นได้ว่าคะแนนของนักเรียนยังคงอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 14.43 คิดเป็นร้อยละ 60.12 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 คน จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาในวงจรถัดไป

1.3 วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า นักเรียนเริ่มเข้าใจในบทบาทของตนเองในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และสามารถเข้าใจเนื้อหาจากการทำกิจกรรมกลุ่ม และได้แลกเปลี่ยนความรู้หรือการได้ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายหลักการของเนื้อหาการระบุข้อดี-ข้อด้อย หรือประโยชน์ของเนื้อหานั้นในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือการจัดการเรียนรู้และทำการทดสอบได้ รวมถึงสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้เป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันยังมีนักเรียนบางคนที่เป็นผู้บกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ช้าก็จะทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ช้ากว่านักเรียนปกติ สุดท้ายในการทดสอบโดยแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้น จะเห็นได้ว่าคะแนนของนักเรียนยังคงอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 26.24 คิดเป็นร้อยละ 72.88 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน

สรุปโดยรวม ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนมีแนวโน้มในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

2. ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจรปฏิบัติที่ 1 – 3

ผลการทดสอบ ท้ายวงจร	จำนวน นักเรียน	คะแนน					จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
		เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	21	24	19	4	7.67	31.94	2	9.52
2	21	24	19	10	14.43	60.12	4	19.04
3	21	36	31	18	26.24	72.88	14	66.67

จากตาราง 2 ผลการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจรปฏิบัติที่ 1-3 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์สูงขึ้นตามลำดับ คือ วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.67 คิดเป็นร้อยละ 31.94 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด วงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.43 คิดเป็นร้อยละ 60.12 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.04 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.24 คิดเป็นร้อยละ 72.88 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

อภิปรายผล

การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 7.67 คิดเป็นร้อยละ 31.94 และในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 14.43 คิดเป็นร้อยละ 60.12 และในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 26.24 คิดเป็นร้อยละ 72.88 ซึ่งทั้ง 3 วงจรมีแนวโน้มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดการเรียนรู้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นการจัดการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน จะส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความสำคัญเป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้เตรียมความพร้อมของนักเรียน ขั้นที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้นักเรียนได้ร่วมกันสร้างความคิดใหม่ จากการอธิบายร่วมกันและสาธิต ทำให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้ใหม่ในการอธิบายให้เหตุผลกับหลักการและความสำคัญ โดยนักเรียนจะร่วมกันแสดงความคิดเห็น และได้แย้งความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ขั้นที่ 3 การสรุปการเรียนรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนและครูได้ร่วมกันอธิบาย สาธิต และสรุป หลักการ ความสำคัญ และความสัมพันธ์ และขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นนี้นักเรียนจะเกิดการวิเคราะห์ความสำคัญและความสัมพันธ์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นักเรียนได้รับความรู้จากใบงานที่ครูสร้างขึ้นที่มีสถานการณ์ที่หลากหลาย และมีความเชื่อมโยงกัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผู้เรียนจะต้องเป็นฝ่ายสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมหรือการทำความเข้าใจกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นคิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งนี้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์อีกจำนวน 7 คน โดยสาเหตุเกิดจากผู้เรียนเป็นผู้ที่บกพร่องทางการเรียนรู้ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ช้ากว่าผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ เมื่อทำการทดสอบจึงไม่สามารถตอบคำถามในแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ได้ เพราะอ่านหนังสือไม่ออก สอดคล้องกับแนวคิดของทิตนา แคมมณี (2562: 90-93) ได้กล่าวถึง แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เน้นให้นักเรียนสร้างความรู้

โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง โดยครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) ของนักเรียนได้ แต่ครูสามารถช่วยนักเรียนปรับโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสภาพการให้นักเรียนเกิดข้อขัดแย้งทางปัญญาหรือเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น (Disequilibrium) ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม นักเรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ อีกทั้งโอนมา ทูพแห่ง (2560: 39) ได้กล่าวว่า ความรู้ที่ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจ ซึ่งได้จากการแปลความหมายของผู้เรียนครูไม่สามารถถ่ายทอดความรู้จากการสอนโดยตรง แต่เด็กจะค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง การสร้างองค์ความรู้ต้องเรียนรู้จากการอ่านยความสะดวกและจัดเตรียมกิจกรรมให้กับผู้เรียน ตลอดจนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากกรู้อยากร่วมกิจกรรมและใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ไขปัญหาการคิดวิเคราะห์ และสอดคล้องงานวิจัยของนางลักษณ์ งามวาจา (2560: 32-36) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 15 คน โดยใช้ทั้งหมดของประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) มี 7 ขั้นตอน คือ 1) การแสวงหาความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 3) เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) การแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่ม 5) การสรุป 6) การแสดงผลงาน และ 7) การประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 86.67 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบซิปปา (CIPPA Model) สูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.13 ตามหลักการของโมเดลซิปปายึดหลักการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและได้เรียนรู้จากกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ร่วมกับการผลิตผลงาน ซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์นั้น และยังสอดคล้องงานวิจัยของ วิจารณ์ พานิช (2559: 122) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสร้างความขัดแย้งทางปัญญา ขั้นได้ตรงขั้นสรุปผลการสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา และขั้นฝึกทักษะและนำไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมินว่ามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และเมื่อนำไปทดลองใช้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.7/76.25 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 3) นักเรียนพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา บางพิเศษ และประสาธน์ เนื่องเฉลิม (2562: 184-195) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ได้รับการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาในแต่ละวงจร พบว่าในวงจรที่ 1 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 62.50 และการประเมินเมื่อสิ้นสุดวงจรที่ 2 การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 76.67 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านการคิดวิเคราะห์จึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอน

นำกรอบแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ตามความเหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jong (2005: 7-19) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ การเข้าใจตนเองและกลวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในประเทศเกาหลี ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าใจตนเองและกลวิธีการเรียนรู้ แต่มีผลต่อการเสริมแรงกระตุ้นความสนใจ ในการเรียนและการควบคุมตนเอง และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์มากกว่า การเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้แสดงความรู้ความเข้าใจ ของตนเองออกมา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างกัน และสร้างแนวคิดหรือความรู้ใหม่ขึ้น ก่อนที่ผู้สอน จะบรรยายเนื้อหาสาระนั้นซึ่งเป็นการจำกัดความคิดของผู้เรียน โดยระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรใช้คำถาม กระตุ้นความคิดของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา โดยการเชื่อมโยงแนวความคิดต่าง ๆ เพื่อสร้าง ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สามารถใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ร่วมได้ เช่น แผนผังความคิด สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งนำมาใช้ในชั้นปรับโครงสร้างใหม่ทางปัญญา ทำให้เกิดความหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนมากขึ้น

1.2 ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สามารถทำให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน ห้องเรียน เช่น ใบความรู้ หนังสือเรียน หรือสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด หรือแหล่งข้อมูล จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางเนื้อหาอาจใช้เวลานานในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยควรบริหารเวลา ในการจัดการเรียนรู้และทำกิจกรรมให้เหมาะสม เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อหา ที่ต้องให้ความรู้แก่นักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนต้องแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม แต่ด้วยเวลาที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอผู้วิจัยเพิ่มเวลา ให้นักเรียนได้แสดงทักษะในการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด

1.4 ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์บ่อย ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ และส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น เช่น การตั้งคำถามกระตุ้นความคิดก่อนเข้าบทเรียน การเล่นเกม และการทำใบงาน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม มากกว่านี้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพกับนักเรียนมากขึ้น

2.2 ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการซึมซับความรู้ตั้งแต่ขั้นตอนนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อสร้างความกระจำแก่นักเรียน ให้มีคุณภาพ

2.3 ควรปรับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของนักเรียน ด้วยศักยภาพของนักเรียน ไม่เท่าเทียมกัน นักเรียนบางคนเป็นผู้บกพร่องทางการเรียนรู้ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ครูผู้สอนอาจจะต้องใส่ใจผู้เรียนกลุ่มนี้ มากกว่าปกติ เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้เท่ากับนักเรียนคนอื่น ๆ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนอาจจะจัดให้มีการจัดการเรียนรู้นอกเวลาเรียนให้เป็นพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทิศนา ขัมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ งามวาจา. (2560). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียน เรื่องภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปู่เจ้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย์). (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย์) (Self-Assessment Report) ปีการศึกษา 2562*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนบ้านคานหักโนนใหญ่ (ศิริเกตุประชาวิทย์).
- วิภาวรรณ สุขสุวรรณ. (2559). *การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุนิสา บางพิเศษ และประสาธ เนืองเฉลิม (2562:). *ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 13(3), 184-195.
- อโนมา ทพหมั่ง. (2560). *การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Jong, S. K. (2005). The Effects of a Constructivist Teaching Approach on Student Academic Achievement, Self-concept, and Learning Strategies. *Asia Pacific Education Review*, 6(1), 7-19.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

Innovative Leadership of School Administrator Affecting an Effectiveness of Academic
Administration in Schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3

พลวัตร พัฒนินบูลย์¹ และ วิชิต กำมันตะคุณ²

Pollawat Patniboon¹ and Wichit Kammatakun²

Received: 25 มิ.ย. 2564

Revised: 15 ต.ค. 2564

Accepted: 18 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 31 คน และครูผู้สอน จำนวน 300 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารความเสี่ยง ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ร้อยละ 53.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.526 + 0.253 X_3 + 0.287 X_4 + 0.113 X_2 + 0.070 X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.374Z_{X3} + 0.354Z_{X4} + 0.140Z_{X2} + 0.091Z_{X5}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: tunpatnibool@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: k_wichit@yahoo.com

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: tunpatnibool@gmail.com

² Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: k_wichit@yahoo.com

Abstract

The purposes of the study were: 1) to study the innovative leadership of school administrators under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3; 2) to study the effectiveness of academic administration in Schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3; 3) to investigate the relationship between innovative leadership of school administrators and effectiveness of academic administration in schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3; and 4) to create the predictive equation of effectiveness of academic administration In schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3. The samples comprised 31 administrators and 300 teachers. Statistics used in analyzing data were mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation, and Stepwise multiple regression. The research results were: 1) Innovative leadership of school administrators was at the moderate level; 2) The effectiveness of academic administration in schools was at the moderate level; 3) The innovative leadership of school administrators in the aspect of creative thinking, creating of innovative organizational climate, teamwork, and visionary of change were positive relationship with academic administration effectiveness in schools at .01 statistical significance; and 4) Innovative leadership of school administrators in the aspect of creative thinking, creating of innovative organizational climate, teamwork, and risk management together predicted effectiveness of academic administration In schools under Roi-Et Primary Educational Service Area Office 3 at 53.20 percent with statistically significant at the .01 level. The equation can be written as follows:

A predictive equation in raw score

$$Y' = 0.526 + 0.253 X_3 + 0.287 X_4 + 0.113 X_2 + 0.070 X_5$$

A predictive equation in standard score

$$Z' = 0.374 Z X_3 + 0.354 Z X_4 + 0.140 Z X_2 + 0.091 Z X_5$$

Keywords: Innovative leadership, Effectiveness of academic administration, Roi Et Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อองค์กรต่าง ๆ ไม่เว้นแม้กระทั่งองค์กรที่เคยประสบความสำเร็จมาแล้ว ในขณะเดียวกัน หากมองในมุมกลับ การเปลี่ยนแปลงนี้ก็สร้างโอกาสใหม่ ๆ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนมุมมอง และทัศนคติ ดังนั้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์กรจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งเทคนิค ในการบริหารจัดการ (Management) และความเป็นผู้นำ (Leadership) เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงให้ได้ ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเช่นกัน อันเป็นที่มาของกระแสโรงเรียนนวัตกรรมที่กลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ด้านคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา ทั้งนี้การสร้างสรรคนวัตกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำ ที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (กฤษพล อัมระนันท์, 2559: 21)

ยุคปัจจุบันหรือยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะที่ใช้กับโลกแห่งความเป็นจริง และต้องพยายามเพิ่มความใฝ่รู้ค่านึงถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

เช่น พัฒนาความรู้ทักษะและความสามารถที่จำเป็น เพื่อนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคมและเศรษฐกิจ การจัดการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก การศึกษาในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะใช้เวลาไม่มากนักในการศึกษา เพราะผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งถือว่า เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัล มุ่งเน้นให้สถานศึกษาตระหนักถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา แนวโน้มใหม่ของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการก้าวสู่ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking skills) มีทักษะเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศ (information, media, and technology skills) ในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร การจัดการการเรียนการสอนที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหาร เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงการนำนวัตกรรมมาช่วยในการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 อันเป็นสังคมยุคนวัตกรรม (Innovation society) ที่มุ่งเน้นให้คนมีความสามารถในการผลิตความรู้ และสร้างนวัตกรรมมาใช้เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและองค์กรได้ (กรีติ ยศยิ่งยง, 2552: 12)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญกับผู้บริหาร เป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กร โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศในองค์กร การบริหารความเสี่ยง จริยธรรมของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ปัจจัยเหล่านี้ ที่ผู้นำต้องใช้เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาให้มีความสามารถทางการแข่งขันขององค์กรให้มากขึ้น ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยหันมาให้ความสำคัญกับนวัตกรรม (พยัต วุฒินรงค์, 2555: 24) ดังนั้นการบริหารจัดการในโรงเรียนให้มีความสมบูรณ์แบบสูง และเกิดความยั่งยืน ผู้นำจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาสร้างขีดความสามารถของโรงเรียนเพื่อสร้างผลผลิตและแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาองค์กรในการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญด้านการเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ (เรืองยศ แวดล้อม, 2556: 3) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีบทบาททั้งในการจัดการและพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี ต้องรู้ถึงเทคนิค ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการ คือ บทบาทที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการแพร่ระบาดของโรค (Covid - 19) ทำให้ผู้บริหารต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนออนไลน์มากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องนำความรู้ทางด้านนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น ฉะนั้นงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งก็คือ การให้ความรู้แก่นักเรียน โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำ ชี้แนะครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน งานวิชาการจึงเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา โดยอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น งานวิชาการจึงถือว่าสำคัญยิ่งในการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานการวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จะเห็นได้ว่า

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษา ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (วิโรจน์ บุญเรือง, 2552: 4)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรในการที่จะทำให้บรรลุถึงความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ที่จะขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเกิดความร่วมมือกันในการนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหลักการพัฒนา และจะต้องมีคุณธรรมในการบริหาร (ทักษิณา เหลืองทวีผล, 2551: 7) สำหรับการบริหารงานในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรนโยบายสู่ภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน และการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานวิชาการ การบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการกำหนดความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 2) ซึ่งการบริหารวิชาการในสถานศึกษานั้น ครอบคลุมขอบข่ายงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่นที่ (วสันต์ ปรีดานันท์, 2553: 27)

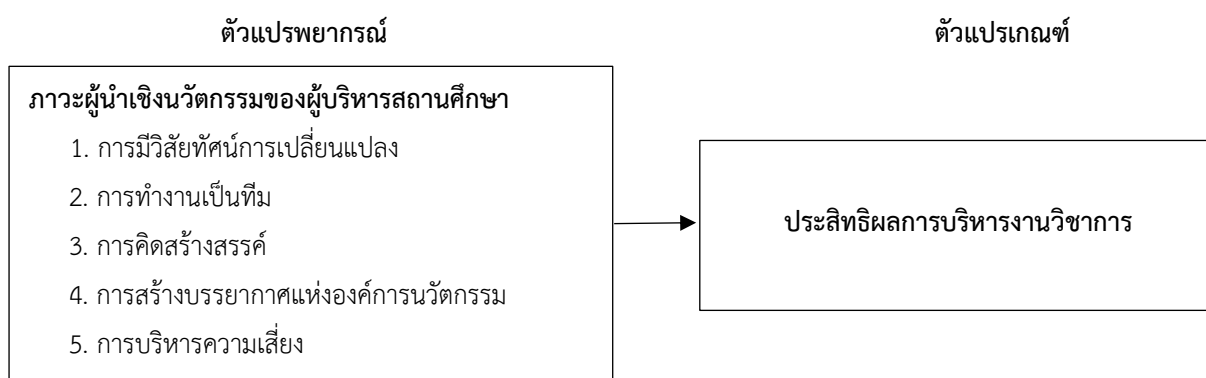
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของ กิริติ ยศยิ่งยง (2552), ขวัญชนก โตนาค (2556), ศศิประภา ชัยประสิทธิ์ (2552), อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุญ (2553), เฉลิมพร เยือกเย็น (2550), Dave (2007), Grady and Malloch (2010), Sen and Eren (2012), Volk (2012), Tidd, Bessant and Pavitt (2001), Hender (2003) มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม และ 5) ด้านการบริหารความเสี่ยง และสังเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของ วิมล เดชะ (2559), นิลวรรณ วัฒนา (2556), พระมหาปริญญา เดชบุญ (2556), รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553), ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2553), สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544), Faber and Shearon (1970), Campbell (1977), Kimbrough and Nunnery (1988) มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 2,298 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 217 คน และครู 2,081 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 331 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 31 คน และครู 300 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2552: 34–35) จากประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 2,298 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน

2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เพราะกลุ่มประชากรอยู่ในพื้นที่กว้าง และประชากรสามารถแบ่งระดับที่แตกต่างกันหลายระดับ จำเป็นต้องใช้วิธีสุ่มหลายวิธีประกอบกัน โดยแบ่งประชากรออกเป็น 5 อำเภอและเปิดตารางของ Krejcie and Morgan เพื่อทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นใช้การสุ่มแบบสัดส่วนแล้วทำการจับสลากแบบใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา การใช้ภาษา ให้ถูกต้องสมบูรณ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2552: 70–72) การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try- Out) กับบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.99 และตอนที่ 3 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เท่ากับ 0.99 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 331 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคำนวณหา ค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 3 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.5 วิเคราะห์หาตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างบรรยากาศ แห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ขอบข่ายภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	3.41	0.36	ปานกลาง
2	การทำงานเป็นทีม	3.35	0.43	ปานกลาง
3	การคิดสร้างสรรค์	3.38	0.52	ปานกลาง
4	การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม	3.39	0.43	ปานกลาง
5	การบริหารความเสี่ยง	3.42	0.45	ปานกลาง
โดยรวม		3.39	0.29	ปานกลาง

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คือ ประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หลักสูตร ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพในการวางแผนงานวิชาการ และประสิทธิผลในการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1	ประสิทธิผลในการวางแผนงานวิชาการ	3.35	0.46	ปานกลาง
2	ประสิทธิผลในการบริหารจัดการหลักสูตร	3.38	0.54	ปานกลาง
3	ประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน	3.35	0.44	ปานกลาง
4	ประสิทธิผลในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน	3.40	0.51	ปานกลาง
5	ประสิทธิผลในการนิเทศการศึกษา	3.31	0.48	ปานกลาง
โดยรวม		3.36	0.35	ปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .611^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X3) กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ (Y) ($r = .620^{**}$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ($r = .584^{**}$) และด้านการทำงานเป็นทีม ($r = .471^{**}$) ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X1) โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำมาก ($r = .206^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม		การมี วิสัยทัศน์ การมี วิสัยทัศน์ เปลี่ยนแปลง	การทำงาน การทำงาน เป็นทีม	การคิด สร้าง สรรค์	การสร้าง บรรยากาศ แห่ง องค์การ นวัตกรรม	การ บริหาร ความ เสี่ยง	ประสิทธิ ผลการ บริหารงาน วิชาการ y
การมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง	X ₁	1					.206 ^{**}
การทำงาน เป็นทีม	X ₂	.304 ^{**}	1				.471 ^{**}
การคิด สร้างสรรค์	X ₃	.188 ^{**}	.417 ^{**}	1			.620 ^{**}

** $p < 0.01$

ตาราง 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม		การมี วิสัยทัศน์ การมี วิสัยทัศน์ เปลี่ยนแปลง	การทำงาน การทำงาน เป็นทีม	การคิด สร้าง สรรค์	การสร้าง บรรยากาศ แห่ง องค์การ นวัตกรรม	การ บริหาร ความ เสี่ยง	ประสิทธิ ผลการ บริหารงาน วิชาการ y
การสร้าง บรรยากาศแห่ง องค์การ นวัตกรรม	X ₄	.343**	.424**	.435**	1		.584**
การบริหารความ เสี่ยง	X ₅	.270**	.268**	.365**	.085	1	.296**
ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม	X	.618**	.762**	.698**	.739**	.503**	.611**

** p < 0.01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ ใช้วิธีแบบมีขั้นตอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X₃) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 38.50 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม (X₄) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 50.70 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการทำงานเป็นทีม (X₂) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 52.50 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการบริหารความเสี่ยง (X₅) เข้าไปมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.20 ดังตาราง 4

ตาราง 4 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	p
1	X ₃	0.620	0.385	205.787	.000**
2	X ₃ X ₄	0.712	0.507	168.447	.000**
3	X ₃ X ₄ X ₂	0.725	0.525	120.571	.000**
4	X ₃ X ₄ X ₂ X ₅	0.730	0.532	92.714	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p < .01)

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p < .05)

5. การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ตัวแปรที่ได้รับการเลือกเข้าสมการ คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ (X3) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม (X4) ด้านการทำงานเป็นทีม (X2) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X5) สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.253, 0.287, 0.113, 0.070 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.374, 0.354, 0.140, 0.091 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปร	B	SE_b	Beta	T	sig
X ₃	.253	.031	.374	8.095	.000**
X ₄	.287	.036	.354	7.969	.000**
X ₂	.113	.036	.140	3.162	.002**
X ₅	.070	.032	.091	2.206	.028*

$$R = .730 \quad R^2_{adj} = .526 \quad F = 205.787$$

$$R^2 = .532 \quad SE_{est} = \pm .23975 \quad a = .526$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ (X3) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม (X4) ด้านการทำงานเป็นทีม (X2) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X5) ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 53.20 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ $SE_{est} = .239$ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y' = 0.526 + 0.253 X_3 + 0.287 X_4 + 0.113 X_2 + 0.070 X_5$$

สมการพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.374 Z_{X3} + 0.354 Z_{X4} + 0.140 Z_{X2} + 0.091 Z_{X5}$$

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านการบริหารความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกฎหมายการศึกษา ที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวุฒิการบริหารการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารเกิดความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและเทคนิควิธีการในการบริหารเพิ่มมากขึ้น การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กล่าวคือ การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งทุกองค์กรและส่วนราชการดำเนินอยู่ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ภิรญา สายศิริสุข (2561: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเวียงวิวรรณ ท่ามูล (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษา เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลของสถานศึกษา สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน สถานศึกษามีการวัดและการประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง การวัดผลและประเมินผลเป็นการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ผลการประเมินจะช่วยให้ครูผู้สอนรู้ข้อบกพร่องหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้เหมาะสม (จันทราณี สงวนนาม, 2551: 148) ซึ่งสอดคล้องกับ ลัญญา สุตานิช (2555: 117) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อยู่ในระดับมาก และพิษณุ สมจิตร (2563: 3) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาคำความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรมและการทำงานเป็นทีมตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และข้อที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร ในการที่จะทำให้บรรลุถึงความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ที่จะขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยเกิดความร่วมมือกันในการนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในหลักการพัฒนา และจะต้องมีคุณธรรมในการบริหาร (ทักษิณา เหลืองทวีผล, 2551: 7) การบริหารวิชาการในสถานศึกษานั้น ครอบคลุมขอบข่ายงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน และสถาบันอื่น (วสันต์ ปรีดานันต์, 2553: 27)

3.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีกระบวนการคิดวิเคราะห์งานอย่างเป็นระบบ มีการเปิดโอกาสและให้อิสระให้บุคลากรได้คิดและวางแผนการทำงานของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการกระตุ้นให้ครูมีทางเลือกที่หลากหลายในการพัฒนางานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สมประสงค์ โกศลบุญ (2554: 267) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์เป็นการผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล และแรงบันดาลใจนอกจากนี้ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็นผู้ที่สามารถคิดในเชิงบวก และเห็นโอกาสในการวิเคราะห์ที่ไปพร้อมกัน ในด้านการบริหารสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นเพียงพรสวรรค์ แต่เป็นกระบวนการที่ฝึกได้เกือบทั้งหมด หากบุคคลนั้นมีแรงบันดาลใจที่จะสร้างสิ่งใหม่ที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ความคิดสร้างสรรค์เป็นรากฐานของความสำเร็จในการสร้างสิ่งใหม่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อหน่วยงาน กลุ่มงานใดที่มีบุคลากรที่มีคุณสมบัติพิเศษนี้มาก ๆ ก็จะเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นอกจากจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหา หรือแนวทางการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย แล้วยังก่อให้เกิดสิ่งต่อไปนี้ คือ 1) ช่วยส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในหน่วยงาน 2) สนองความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานที่ความคิดของตนได้รับการยอมรับนำไปปฏิบัติ 3) ช่วยลดความขัดแย้งในหน่วยงาน 4) ช่วยพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงาน และ 5) ช่วยให้บุคลากรยอมรับลักษณะการบริหารงานของผู้บริหารมากขึ้น และ (Lindegar, 2009) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จว่า ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ภาพใหญ่ทั้งในและนอกองค์กร ซึ่งรวมถึงความสามารถในการถอดรหัสภูมิทัศน์ทางการเมืองภายในที่จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาองค์กรไปข้างหน้า การมองโลกในแง่ดีซึ่งจะมองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา สร้างการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย ความสามารถของผู้ร่วมงานสามารถโน้มน้าวและสร้างขวัญกำลังใจให้ทุกคนสามารถเอาชนะอุปสรรค และมีความมั่นใจในความสามารถของบุคลากรที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พวกเขาดำเนินการ มีการผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น และร่วมแรงร่วมใจฟันฝ่าอุปสรรคจนบรรลุตามเป้าหมาย ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้ผู้นำเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเกี่ยวกับแนวโน้มและการพัฒนานวัตกรรม

3.2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีการสร้างบรรยากาศในการสร้างองค์การนวัตกรรม โดยรับรู้ถึงศักยภาพของโรงเรียนตนเอง ผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการสนับสนุนให้ครูหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

และสร้างความรู้ให้กับตนเอง อีกทั้งสถานศึกษายังมีการสรรหาอุปกรณ์เครื่องมือให้กับผู้เรียนได้เข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับ Kaezevich (1984) ผู้บริหารหรือผู้นำทางการศึกษาควรมีบทบาทต่าง ๆ ในการบริหารให้เกิดประสิทธิผลในด้าน การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้กล่าวคือ บทบาทเป็นนักวางแผน สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต จัดเตรียมบุคลากร ให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีความรู้เข้าใจในการวางแผนบริบทสิ่งแวดล้อม และ (Patel, 2012) ได้เสนอเกี่ยวกับการ เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ว่า มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ศึกษาค้นคว้าตลอดเวลาในการปรับปรุงและพัฒนางานและสร้างวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3.3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีการเปิดโอกาส ให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น ของบุคลากรของโรงเรียน และยังมีจัดการประชุมร่วมกับครูเพื่อช่วยกันกำหนดจุดมุ่งหมาย บทบาท เพื่อสร้างภารกิจ ในการปฏิบัติงานตามความสามารถและความถนัด ผู้บริหารยังมีการส่งเสริมให้ครูมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันในการทำงานร่วมกัน สุนันทา เลาหันนท์ (2553: 118) ได้กล่าวไว้ว่า หน่วยงานมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างทีมงานด้วยเหตุผลต่อไปนี้ คือ 1) งานบางอย่าง ไม่สามารถทำสำเร็จเพียงคนเดียว 2) หน่วยงานมีงานเร่งด่วนที่ต้องการระดมบุคลากร เพื่อปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด 3) งานบางอย่างต้องอาศัยความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญจากหลายฝ่าย 4) งานบางอย่างเป็นงานที่มีหลายหน่วยงาน รับผิดชอบ ต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 5) เป็นงานที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อแสวงหา แนวทาง วิธีการ และเป้าหมายใหม่ ๆ 6) หน่วยงานต้องการสร้างบรรยากาศของความสามัคคีให้เกิดขึ้น การทำงานคนเดียวนั้น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถย่อมทำได้ แต่อาจมีข้อจำกัดจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อช่วยกันสร้างผลงาน ที่มีคุณภาพ ดังนั้นความสำเร็จของการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้า ขององค์กร จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการ ของสังคมหนึ่ง ในหลายวิธีที่นำมาสู่ความสำเร็จ คือ การอาศัยทีมงานซึ่งมีความพร้อมเพรียงและประสานการทำงานเป็นอย่างดี โดยมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน คือ สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ สมาชิกของทีมงานจะต้องสามัคคีกลมเกลียวกัน และพร้อมที่จะ ร่วมมือกันทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้ผลงานออกมามีคุณภาพ ดังนั้นการสร้างทีมงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ

3.4 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารความเสี่ยง ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการ เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกฎหมายการศึกษา ที่กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี วุฒิการบริหารการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารเกิดความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและเทคนิควิธีการในการบริหารเพิ่มมากขึ้น การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กล่าวคือ การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งทุกองค์กร และส่วนราชการดำเนินอยู่ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา วริทธิ์ กฤตผล (2560: 122) กล่าวว่า ความไม่แน่นอน ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่มาจากปัจจัยภายในและภายนอกสามารถ ส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งทางบวกและทางลบ โดยที่ ผลกระทบทางบวกถือว่าเป็นโอกาสที่องค์กรสามารถแสวงหาผลประโยชน์และความได้เปรียบ ขณะที่ผลกระทบทางลบสามารถทำให้ เกิดความสูญเสียซึ่งเป็นปัญหาและความเสี่ยงต่อองค์กรอย่างไรก็ตามความไม่แน่นอนไม่สามารถควบคุมได้ แต่เราสามารถ จัดการกับความเสี่ยงได้โดยการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอิทธิพลของความไม่แน่นอน เพื่อหาวิธีการจัดการ, การเตรียมการที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า รวมถึงการควบคุมและการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเครื่องมือ สำคัญที่จะช่วยให้องค์กรเกิดความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเป้าหมาย ขององค์กร ทั้งยังช่วยจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้การบริหาร ความเสี่ยงเป็นของวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เกิดการตระหนักรู้

ความเสี่ยงและนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้ เพื่อช่วยให้การบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีระบบ สามารถทำการควบคุมและตรวจสอบได้ ดังนั้นการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยงองค์กรตามมาตรฐานสากล ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดนโยบายในเรื่องการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจนจากผู้บริหารองค์กร โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง บทบาทหน้าที่ ในการกำกับดูแลรวมถึงหลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร โดยมีกระบวนการ และวิธีการในการบริหารความเสี่ยงดังนี้ เพื่อช่วยในการพิจารณาความเสี่ยงพื้นฐานที่สำคัญต่อการบริหารองค์กรให้สามารถ วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง ทั้งที่มาจากภายในและภายนอก และมีโอกาสที่จะส่งผลกระทบต่อเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้ได้ โดยทั่วไปการบริหารความเสี่ยงแบ่งเป็น 2 ระดับคือ 1) ระดับกลยุทธ์ (Strategic Risk) เน้นเรื่องการบริหารงานองค์กร ที่ต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติได้ตามแผน และก่อให้เกิดความได้เปรียบและสามารถแข่งขันได้ในอนาคต 2) ระดับปฏิบัติการ (Operational Risk) เน้นเรื่องการพัฒนา บุคลากรให้มีทักษะความชำนาญการในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงความตระหนักรู้ความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ เป้าหมายขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการระบุมูลค่าความเสี่ยงที่มีโอกาสทำให้เกิดผลกับเป้าหมายขององค์กรได้ในอนาคต

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ด้าน เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .385 สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ .532 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีบทบาททั้งในการจัดการและพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในทฤษฎีต่าง (เรื่องยศ แวดล้อม, 2556: 3) ผู้บริหารที่มีการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จะสามารถ นำองค์กรให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศเพราะจุดมุ่งหมาย ของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการ เกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานการวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญ ของสถานศึกษา เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษา ที่จะสร้าง นักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้ เป็นอย่างดี (วิโรจน์ บุญเรือง, 2552: 4)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งภาวะผู้นำด้านนี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพิจารณาและช่วยสร้างระบบการทำงานที่ส่งเสริม ให้ครูมีความสามัคคีและสามารถทำงานกันเป็นทีมได้อย่างสร้างสรรค์

1.2 จากการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

ด้านประสิทธิผลการนิเทศการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการทำงาน และจัดให้มีกรณีศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนางานวิชาการ

1.3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารความเสี่ยง ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน รวมถึงมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะการจูงใจ การคิดอย่างเป็นระบบ การริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ให้เป็นรูปธรรมและมีการกำกับติดตาม ประเมินผลการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 53.20 ดังนั้นควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น

2.2 ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพล อัมระนันท์. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). *องค์กรแห่งนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชนก โตนาค. (2556). *การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- เฉลิมพร เย็นเยือก. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอดดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- ทักษิณา เหลืองพิมผล. (2551). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นิลวรรณ วัฒนา (2556). *การศึกษาลักษณะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุรทอง ศรีสะอาด. (2552). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม: ประสานการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พยัต วุฒิรงค์. (2555). *การจัดการนวัตกรรมจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาปริยญา เตชปญโญ. (2556). *การบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิษณุ สมจิตร. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(3), 3-12.

- ภริญา สายศิริสุข. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.*
- เรืองยศ แวดล้อม. (2556). *การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ลัญญา สุตานิช. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.*
- วิสิทธิ์ กฤตผล. (2560). *การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.*
- วสันต์ ปรีดานันต์. (2553). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วิมล เดชะ. (2559). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประถมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- วิโรจน์ บุญเรือง. (2552). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.*
- เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2552). *องค์กรแห่งนวัตกรรม”ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่. วารสารนักบริหาร, 30(2), 60-63.*
- สมประสงค์ โกศลบุญ. (2554). *Creativity & Innovation ความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการ แปรความคิดไปสู่นวัตกรรม. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.*
- สุนันทา เลานันท์. (2553). *การพัฒนาองค์กร = Organization development. กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดวูเคชั่น.*
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ลาตพรวา.*
- อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต.*
- Campbell. (1977). *Administrative behavior in Education.* New York: Harper and Row.
- Dave. (2007). *Characteristics of innovative leaders.* Retrieved December 8, 2020, from <http://innovativeleadership.blogspot.com/2007/02/nnovative-leadership-progress-atwarp.html>
- Faber and Shearon. (1970). *Management : A Behavioral Approach.* Boston Mass: Allyn and Bacon.
- Grady, T. P. and Malloch, K. (2010). *Innovation Leadership: Creating the Landscape of Healthcare.* Canada: Jones and Bartlett Publishers.
- Hender, J. (2003). *Innovation leadership: Role and key imperatives.* United Kingdom: Grist Ltd.
- Kimbrough, R. and Nunnery, M. (1988). *Educational Administration An Introduction.* New York: Macmillan.
- Lindegard, R. (2009). *Measuring Organizational Performance.* Towards Methodological: Best.
- Sen, A. and Eren, E. (2012). *Innovative leadership for the twenty-first century.* Procedia Social and Behavioral Sciences, 41(2012), 1-14.
- Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2001). *Managing Innovation Integrating Technological Market and Organization Change.* Chichester: John Willey & Sons.

Vlok, A. (2012). *A leadership competency profile for innovation leaders in a science-based research and innovation organization in South Africa*. Procedia-Social: Behavioral Science.

การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง

Decisions to Use Quick Accounting Company Limited

กนกวรรณ โนรีวงศ์¹ และ ชินโสณ วิสิษฐนิธิกิจ²

Kanokwan Noreewong¹ and Chinnaso Visitnitikija²

Received: 2 พ.ย. 2564

Revised: 21 ก.พ. 2565

Accepted: 25 ก.พ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง 3) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้งจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลองค์กร และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีบริษัท คิวแควคเคาท์ติ้ง จำกัด จำนวน 250 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) อายุ ระดับการศึกษาทุนจดทะเบียน รูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ และกำไรต่อปีที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้งที่แตกต่างกัน และ 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย, ด้านส่งเสริมทางการตลาด, ด้านกระบวนการ, และด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสำนักงานบัญชี ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการ การเสนอราคาที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการที่ชัดเจน จัดช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงตัวลูกค้าโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ จัดหาบุคลากรที่ให้บริการงานบัญชีที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและจัดเก็บเอกสารของลูกค้าในสถานที่ที่ปลอดภัย

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, สำนักงานบัญชี, คิวแควคเคาท์ติ้ง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors in the marketing mix used in making decisions to use services provided by Quick Accounting Company Limited, 2) to study decisions made in selecting Quick Accounting Company Limited, 3) to compare the decisions made by different personal data and organizations, and 4) to examine factors in the marketing mix affecting decisions to use services provided by Quick Accounting Company Limited. The research employed quantitative methods. The sample group included 250 entrepreneurs who were customers of Quick Accounting Company Limited. A questionnaire

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อีเมล: popkanokwan2539@gmail.com

² ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹ Student, Master of Business Administration, Kasem Bundit University, Email: popkanokwan2539@gmail.com

² Dr., Lecturer, Master of Business Administration, Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University

was constructed as the main instrument to collect data. The data were analyzed with percentage, mean, t-test, One-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The research gained the following findings. 1) The factors in the marketing mix were used at a high level in making decisions to use services provided by Quick Accounting Company Limited. 2) The decisions in selecting Quick Accounting Company Limited were made at a high level. 3) Differences in age, education levels, capital, business types, business patterns, and annual profits caused differences in making decisions to hire Quick Accounting Company Limited. 4) The marketing mix factors (products, distribution channels, marketing promotion, processes, and physical characteristics affected the decisions made to hire Quick Accounting Company Limited at a statistically significant level of .05.

It is recommended that the executives of the accounting company should focus on service quality, clear bidding detail, communication channels that directly reach customers without middlemen, effective commercials, expert service staff, and safe customer document storage.

Keywords: Decision making, Accounting firms, Quick Accounting

บทนำ

ในการประกอบธุรกิจนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามประเภทของกิจการ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี คือ “พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543” ซึ่งมีการประกาศเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 แต่มีผลบังคับเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2543 สำหรับการจัดทำบัญชี ตลอดจนการกำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษา และต้องได้รับการฝึกอบรมตามที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด เมื่อมีการกำหนดกฎหมายในเรื่องการบัญชีแล้ว ภาะระดังกล่าวเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการดูแลการจัดทำบัญชี (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2543) ธุรกิจรับทำบัญชีจึงเป็นวิชาชีพบัญชีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากบัญชีมีลักษณะเป็นภาษาทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการต้องการทราบฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการในปัจจุบัน และในอนาคตธุรกิจสำนักงานบัญชีในประเทศไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือแนะนำในฐานะ “ผู้ทำบัญชี” ให้ผู้ประกอบการในฐานะ “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” สามารถนำตัวเลขทางบัญชีไปใช้ในการตัดสินใจเชิงธุรกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทของสำนักงานบัญชีนั้นได้เปลี่ยนไปจากการที่เป็นเพียงผู้บันทึกการ มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้วยสำนักงานบัญชีจึงเป็นปัจจัยในการพิจารณาเลือกซื้อบริการของลูกค้า เนื่องจากข้อมูลการบัญชี และรายงานทางการเงินที่สำนักงานบัญชีจัดทำให้ลูกค้าจะส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และการวางแผนกลยุทธ์ที่จะสามารถสร้างความสำเร็จให้กับลูกค้าของสำนักงานบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีเป็นจำนวนมากในปัจจุบันอันเนื่องมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลไทยตามนโยบายฟื้นฟู และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจากความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของธุรกิจขนาดใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 (กรมสรรพากร, 2551)

สำนักงานบัญชีคิวิกแอกเคาท์ติ้ง ได้เปิดให้บริการด้านบัญชีสำหรับธุรกิจ โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 มาจนถึงปัจจุบัน แต่จำนวนลูกค้ายังไม่เป็นตามเป้าหมายที่ทางบริษัทได้ตั้งไว้ โดยในปี พ.ศ. 2563 จำนวนลูกค้ามาใช้บริการลดลงร้อยละ 6.50 (บริษัท คิวิกแอกเคาท์ติ้ง จำกัด, 2564) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าธุรกิจให้บริการจัดทำบัญชีมีการแข่งขันกันมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการเปลี่ยนผู้ให้บริการรับทำบัญชีได้ตลอดเวลา จึงทำให้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญเนื่องจากการทำบัญชีเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ สำนักงานบัญชีจึงต้องปรับปรุงกิจการให้ดีขึ้น ซึ่งยังรวมถึงการบริการเสริมอื่น ๆ ทั้งการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจ การวางระบบบัญชี การจัดทำบัญชี การตรวจสอบบัญชี การจัดทำเว็บไซต์ รวมถึง

การให้คำปรึกษาปัญหาทางบัญชี และภาษีอากรกับธุรกิจ เนื่องจากเป้าหมายของธุรกิจผู้มาใช้บริการ หากมีผลกำไรแล้วต้องมีการเสียภาษีให้กับประเทศ และจะอย่างไรให้เสียภาษีน้อยแต่ให้ถูกต้องตามหลักบัญชี และกฎหมายจึงทำให้นักบัญชีมีส่วนเกี่ยวข้องที่มาช่วยในการจัดทำบันทึกบัญชีไม่ว่าจะเป็นรายรับ รายจ่าย หรือการทางการเงิน โดยการคำนวณรายได้ที่ต้องชำระโดยการยื่นแบบแสดงรายได้ การทำบัญชีต้องอาศัยนักบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ รวมถึงการเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชี และประมวลรัษฎากรเพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง นอกจากนี้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการตลาด (อรอนงค์ ทับทิมทอง, 2558) เนื่องจากการดำเนินการทางการตลาดของธุรกิจจะทำให้ผู้ให้บริการกับผู้บริโภคเข้ามาตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ หรือเลือกใช้บริการ จากการเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการ จนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนในระดับผู้ซื้อและผู้ขาย นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีต่อผลิตภัณฑ์ ตลอดจนกลับมาใช้บริการซ้ำ ดังที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเป็นตัวแปรทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ที่องค์กรจะต้องนำมาใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจของตลาด เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาเพื่อทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้ง ของผู้ประกอบการธุรกิจกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากสำนักงานบัญชีว่าเมื่อมีการซื้อสินค้าหรือบริการจะผ่าน 5 ขั้นตอนการตัดสินใจ ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินผลข้อมูลในการตัดสินใจหรือการประเมินทางเลือก การตัดสินใจและพฤติกรรมหลังการตัดสินใจเลือกเป็นที่ชัดเจนว่ากระบวนการซื้อเริ่มมีก่อนที่จะซื้อสินค้า หรือบริการ และจะเกิดผลกระทบคือการซื้อในเวลาต่อมา ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี ในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจ SME สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการของสำนักงานบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

วัตถุประสงค์

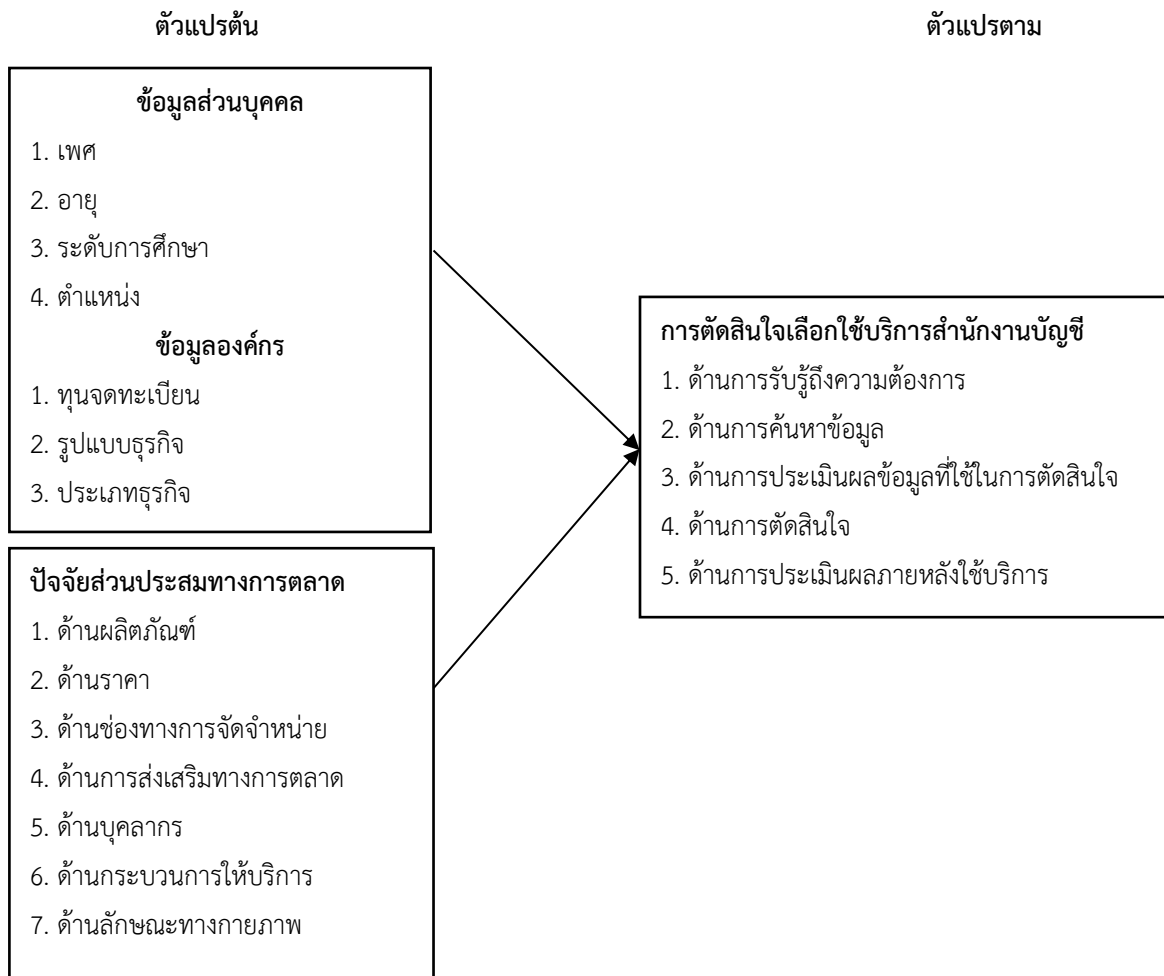
1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้ง
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้ง
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้งจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

และข้อมูลองค์กร

4. เพื่อศึกษาผลกระทบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคาท์ติ้ง

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler and Keller (2016) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และ ด้านกระบวนการ และการศึกษาการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่เลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี โดยอาศัยทฤษฎีการตัดสินใจ 5 ขั้นตอน ของ Kotler (2012) ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินผลข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ การตัดสินใจ และการประเมินผลภายหลังใช้บริการ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวคิวแอนด์เคาท์ติ้ง

สมมติฐาน

1. ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลองค์กรที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวคิวแอนด์เคาท์ติ้งที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวคิวแอนด์เคาท์ติ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ องค์กรธุรกิจที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัทคิวคิวแอนด์เคาท์ติ้ง จำกัด จำนวน 500 ราย (บริษัท คิวคิวแอนด์เคาท์ติ้ง จำกัด, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ องค์กรธุรกิจที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัท คิวคิวแอนด์เคาท์ติ้ง จำกัด ผู้ใช้บริการทำบัญชี จำนวน 250 ราย ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ของทาโร ยามานะ (Yamane, 1967: 56) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยในที่นี้กำหนดเท่ากับ 0.05)

$$n = (500) / (1 + 500(0.05)^2)$$

$$= 223 \text{ ตัวอย่าง}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 223 ราย เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือแบบสอบถามขาดความสมบูรณ์ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 250 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีวิวกแอนด์เคเคทติ้ง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และข้อมูลขององค์กร ประกอบด้วย ทุนจดทะเบียน รูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ กำไรต่อปี จำนวนรวม 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดการให้บริการประกอบด้วยคำถามประกอบด้วย

1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านกระบวนการ และ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ มีจำนวน 26 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การรับรู้ถึงความต้องการ 2) การค้นหาข้อมูล 3) การประเมินผลข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ 4) การตัดสินใจ และ 5) การประเมินผลภายหลังใช้บริการ โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ มีจำนวน 23 ข้อ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) ผลการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.50 แสดงว่าแบบสอบถามวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555)

2.2.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 องค์กร แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .88 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ได้มีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสารและผลการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และใช้ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนมิถุนายน–กรกฎาคม 2564 เมื่อได้รับกลับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ทุนจดทะเบียน รูปแบบของธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ และกำไรต่อปีของกิจการ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง สถิติที่ใช้คือ Multiple Regression Analysis

สรุปผล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง (ร้อยละ 58) อายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 44) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 73) ตำแหน่งงาน พนักงานบัญชีและการเงิน (ร้อยละ 36) ส่วนข้อมูลองค์กร พบว่าส่วนใหญ่ ทุนจดทะเบียนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,000,000 บาท (ร้อยละ 64) รูปแบบธุรกิจ บริษัทจำกัด (ร้อยละ 51) ประเภทธุรกิจ การให้บริการ (ร้อยละ 26) กำไร/ปีต่ำกว่าหรือเท่ากับ 300,000 บาท (ร้อยละ 43) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง ผลการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง สรุปผลได้ตามตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิแควคเคาท์ติ้ง

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.
ด้านผลิตภัณฑ์	4.252	0.363
ด้านราคา	4.219	0.349
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.984	0.458
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.828	0.572
ด้านบุคลากร	4.180	0.339
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.122	0.345
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.175	0.371
ภาพรวมเฉลี่ย	4.109	0.276

ผลจากการศึกษา พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพในภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย การให้บริการรับจดทะเบียนบริษัท การให้บริการจัดทำบัญชีรายเดือน การให้บริการออกแบบเว็บไซต์ พร้อมพื้นที่ และการให้บริการให้เช่าโปรแกรมสำเร็จรูปในการบันทึกบัญชี (Express)

2. ด้านราคา ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย การให้บริการรับจดทะเบียนบริษัท เริ่มต้น 9,500 บาท การให้บริการออกแบบตราายางราคา 500 บาท/อัน และการให้บริการจัดทำบัญชีรายเดือน เริ่มต้น 1,000 บาท/เดือน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย มีจำนวนสาขา สะดวกในการใช้บริการ การให้บริการผ่านทางออนไลน์ และสามารถติดต่อได้โดยตรงกับทางบริษัทโดยไม่ผ่านคนกลาง

4. ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น ไปปลิว เฟสบุ๊ค หรือเว็บไซต์ การแชร์ข้อมูลจากผู้ที่เคยใช้บริการ มีส่วนลดและโปรโมชั่น

5. ด้านบุคคล ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตประจำบริษัท พนักงานบัญชีมีใบประกอบวิชาชีพ (ผู้ทำบัญชี) พนักงานมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องภาษีอากร และพนักงานมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

6. ด้านกระบวนการ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย มีการให้คำปรึกษาแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้ประกอบการใหม่ ให้คำปรึกษาด้านจัดระบบบัญชี และการจัดทำเอกสาร ดูแล Support สนับสนุนข้อมูล และแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหา

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย มีตู้เซฟสำหรับเก็บเอกสารที่เป็นความลับ มีห้องพิเศษเพื่อรองรับผู้มาใช้บริการ มีอุปกรณ์ และเครื่องมือในการให้บริการที่ทันสมัย และความสะอาดของสถานที่จอดรถเพียงพอ และปลอดภัย

2. การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิกแอนด์เคาท์ติ้ง ผลการวิจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิกแอนด์เคาท์ติ้ง สรุปผลได้ตามตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิกแอนด์เคาท์ติ้ง

การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีควิกแอนด์เคาท์ติ้ง	$\bar{x}$	S.D.
ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ	4.188	0.360
ด้านการค้นหาข้อมูล	3.966	0.524
ด้านการประเมินผลข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ	4.148	0.344
ด้านการตัดสินใจ	4.047	0.350
ด้านการประเมินผลหลังการใช้บริการ	4.110	0.338
ภาพรวมเฉลี่ย	4.092	0.309

จากตาราง 2 พบว่าด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินผลข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลภายหลังใช้บริการ ในภาพรวมของกระบวนการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการรับรู้ถึงความต้องการ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 6 รายการ ประกอบด้วย 1) ท่านใช้บริการเพราะสำนักงานบัญชีสามารถจัดทำบัญชีให้เสร็จทันเวลา ภายในกำหนด 2) ท่านใช้บริการเพราะสำนักงานบัญชีมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถในด้านบัญชี และภาษี 3) ท่านใช้บริการเพราะสำนักงานบัญชีสามารถเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับบัญชีและภาษีให้กับผู้ประกอบการได้ดี 4) ท่านใช้บริการเพราะมีการติดตามผลการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างไม่เฉย 5) ท่านใช้บริการเพราะสามารถจัดทำงบการเงินให้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำ โดยถูกต้องตามหลักบัญชี 6) ท่านใช้บริการเพราะสำนักงานบัญชีสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกรมสรรพากรได้

2. ด้านการค้นหาข้อมูล ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 4 รายการ ประกอบด้วย 1) สามารถสอบถามข้อมูลจากสำนักงานบัญชีได้โดยตรง 2) สืบค้นผ่านทางสื่อออนไลน์หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น facebook ทีวี 3) สอบถามข้อมูลจากผู้เคยใช้บริการ 4) จากบุคคลที่รู้จัก เพื่อน ญาติ หรือบุคคลที่ท่านเชื่อถือ

3. ด้านการประเมินผลข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 4 รายการ ประกอบด้วย 1) มีการบริการที่ครบวงจร จบในที่เดียว 2) สำนักงานบัญชีมีการดูแลและการบริการที่ดีอย่างสม่ำเสมอ 3) ค่าบริการทำบัญชี มีความเหมาะสม และคุ้มค่า, สำนักงานบัญชีมีชื่อเสียง และรีวิวจากผู้ใช้บริการ

4. ด้านการตัดสินใจ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 5 รายการ ประกอบด้วย 1) มีบริการอบรมสำหรับผู้ประกอบการใหม่ 2) ท่าเลที่ตั้งของสำนักงานบัญชีอยู่ในเส้นทางคมนาคมสะดวก 3) มีความน่าเชื่อถือ 4) มียอดรีวิว หรือผลตอบรับดีกว่าที่อื่น 5) ราคาถูกกว่าที่อื่น

5. ด้านการประเมินผลหลังการใช้บริการ ผลจากการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 4 รายการ ประกอบด้วย มีความพึงพอใจต่อทีมงานผู้ทำบัญชีสามารถให้คำอธิบาย และปรึกษาได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน, ผู้ประกอบการสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ทำบัญชีได้โดยตรง, และมีความประสงค์จะใช้บริการสำนักงานบัญชีอย่างต่อเนื่อง

3. เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตาราง 3 เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้งจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	การตัดสินใจ		p-value	ผลการทดสอบ
	t	F		
ข้อมูลส่วนบุคคล				
เพศ	.921		.358	ไม่แตกต่าง
อายุ		5.274	.002*	แตกต่าง
ระดับการศึกษา		17.000	.000*	แตกต่าง
ตำแหน่งงาน		.943	.421	ไม่แตกต่าง
ข้อมูลองค์กร				
ทุนจดทะเบียน		22.506	.000*	แตกต่าง
รูปแบบธุรกิจ		4.938	.002*	แตกต่าง
ประเภทธุรกิจ		2.399	.029*	แตกต่าง
กำไรต่อปี		11.905	.000*	แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ และด้านตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแควคเคาท์ติ้ง ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ข้อมูลองค์กร ด้านทุนจดทะเบียน ด้านรูปแบบธุรกิจ ด้านประเภทธุรกิจ และด้านกำไรต่อปี ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี ของผู้ประกอบการธุรกิจที่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี คิวแควคเคาท์ติ้ง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์, ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้านส่งเสริมทางการตลาด, ด้านกระบวนการ, และด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี ของผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้ง

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	B	Std. Error	Beta	t	p-value	ผลการทดสอบ
ค่าคงที่	.440	.176		2.495	.013*	
ด้านผลิตภัณฑ์	.170	.038	.199	4.442	.000*	มีอิทธิพล
ด้านราคา	.069	.037	.078	1.830	.068	ไม่มีอิทธิพล
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.154	.032	.228	4.805	.000*	มีอิทธิพล
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	.153	.024	.283	6.383	.000*	มีอิทธิพล
ด้านบุคลากร	.058	.044	.064	1.328	.186	ไม่มีอิทธิพล
ด้านกระบวนการให้บริการ	.196	.041	.219	4.736	.000*	มีอิทธิพล
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.094	.037	.113	2.543	.012*	มีอิทธิพล

$R^2 = .695$, Adjusted $R^2 = .686$, $SE = .1728$, $F = 78.884$, $p\text{-value} = .000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านส่งเสริมทางการตลาด ($\beta=0.283$) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้งมากที่สุด รองลงมาคือด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\beta=0.228$) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\beta=0.219$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta=0.199$) และด้านลักษณะทางกายภาพ ($\beta=0.113$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้ใช้บริการที่สำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้ง ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิดา ลีนิจ, สุภาพร บุญเยี่ยม และชัยสิน สุขวิบูลย์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านกระบวนการในการให้บริการ ปัจจัยด้านสถานที่ และปัจจัยด้านกายภาพและการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา นาคเกื้อน (2559) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีรับทำบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับสำคัญมาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้ง พบว่าทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานบัญชีสามารถจัดทำบัญชีให้เสร็จทันเวลาภายในกำหนด สามารถสอบถามข้อมูลจากสำนักงานบัญชีได้โดยตรง มีการให้บริการที่ครบวงจร มีบริการอบรมสำหรับผู้ประกอบการใหม่ ทีมงานผู้ทำบัญชีสามารถให้คำอธิบายและปรึกษาได้อย่างครบถ้วนชัดเจน จึงทำให้ผู้ประกอบการมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี เสนาะกรรม และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษา พบว่าผู้ประกอบการมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้ง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวแอนด์เคเคที่ตั้ง

ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรุต จิตตาคานนท์, ไกรจิต สุตะเมือง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) ที่ได้ศึกษา พบว่าผู้ประกอบการที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความไว้วางใจในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้อมูลองค์การด้านทุนจดทะเบียน รูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ และกำไรต่อปีที่แตกต่างกัน มีผลต่อกระบวนการการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวิกแอนด์เคาท์ติ้งที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องในบางส่วนกับงานวิจัยของ สุภาวดี เสนาะกรรณ์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์ (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบการ พบว่าประเภทสถานประกอบการ ระยะเวลาในการดำเนินการ และเงินทุนจดทะเบียน ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบการ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องบางส่วนกับงานวิจัยของ ธงชัย จิรศิริโรจน์ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบริการรับทำบัญชีของ สำนักงานสหพัฒนการบัญชีในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าประเภทธุรกิจ เงินทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงานบัญชี ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานทั้งหมดของธุรกิจที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านลักษณะทางกายภาพ ($\beta=.113$) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคิวิกแอนด์เคาท์ติ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่ผู้มาใช้บริการ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2560) สอดคล้องกับผลการศึกษารายงานของ วิชุดา นาคเถื่อน (2559) ที่ศึกษา พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานรับทำบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการให้บริการให้ตรงกับความ ต้องการผู้มาใช้บริการดังนี้ คือ ควรมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการรับจดทะเบียนบริษัทที่มีความรวดเร็ว ให้ความสำคัญ ในการเสนอราคาที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการที่ชัดเจนให้ผู้ใช้บริการศึกษาเปรียบเทียบก่อนการตัดสินใจจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงตัวลูกค้าโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ให้ความสำคัญกับช่องทางการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการสร้างความรู้จักให้กับกลุ่มเป้าหมาย จัดหาบุคลากรที่ให้บริการงานบัญชีที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จัดระบบการให้บริการที่มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และจัดเก็บเอกสารของลูกค้าในสถานที่ที่ปลอดภัย มีการดูแลอย่างดีเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจให้กับผู้ใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารายงานเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2543). พระราชบัญญัติบัญชี. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.dbd.go.th>
- กรมสรรพากร. (2551). หน่วยบริการภาษี. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.rd.go.th>
- ชลิดา ลั่นจี่, สุภาพร บุญเยี่ยม และชัยสิน สุขวิบูลย์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(3), 891-906.
- ธงชัย จิรศิริโรจน์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบริการรับทำบัญชีของสำนักงานสหพัฒนา การบัญชี ในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครพนม. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- บริษัท ควิกแอกเคาท์ติ้ง จำกัด. (2564). รายงานประจำปี พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: ควิกแอกเคาท์ติ้ง.
- วิชุดา นาคเลื่อน. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานรับทำบัญชีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ศรุต จิตตัตตานนท์, ไกรจิต สุตะเมือง และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจในการเลือกใช้ บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารวิจัย มทร.กรุงเทพ, 8(2), 1-17.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2560). กลยุทธ์การบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สุภาวดี เสนาะกรรณ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี ของผู้ประกอบการ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 9(2), 240-245.
- อรอนงค์ ทับทิมทอง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการให้บริการของสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. สารนิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Kotler, P. and Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th global ed.). Edinburgh: Pearson.
- Kotler, P. (2012). *Principles of marketing*. New Jersey: Prentice Hall.
- Yamane, T. (1967). *Statistics an Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

A Study of Blended Learning Management during the COVID-19 Pandemic among Mathematics Students at Sisaket Rajabhat University

สิริกัลยา สุขชี¹ และ พิศาล สุขชี²

Sirikanlaya Sookkhee¹ and Phisan Sookkhee²

Received: 5 ต.ค. 2564

Revised: 26 พ.ย. 2564

Accepted: 29 พ.ย. 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การกำหนดเกณฑ์ร้อยละ แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละชั้นปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จากชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 113 คน ที่ผ่านการเรียนแบบผสมผสานในทุกรายวิชา ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 36 ข้อและคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ t ค่าสถิติทดสอบค่า F และสถิติเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ โดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบตามชั้นปีโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน และ 3) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้สอนควรพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนควรปรับปรุงความรับผิดชอบส่วนบุคคล มีวินัยในตนเอง และมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับความต้องการด้านการศึกษานอนภาคได้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์

¹ อาจารย์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล: sirikanlaya.s@sskru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อีเมล: phisan.s@sskru.ac.th

¹ Ph.D. Lecturer in Mathematics Education, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University, Email: sirikanlaya.s@sskru.ac.th

² Assistant Professor in Computer Sciences, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Sisaket Rajabhat University, Email: phisan.s@sskru.ac.th

Abstract

This study aimed 1) to study blended learning management, 2) to compare opinions on blended learning management, and 3) to explore recommendations and guidelines for blended learning management during the COVID-19 pandemic among the Mathematics major students of Sisaket Rajabhat University. The sample size was determined by percentage criteria. After that, proportional stratified random sampling was administered according to the population size at each year level. Finally, the sample group gained from the sampling method consisted of 113 students representing the 1st - the 4th year students of the Mathematics major. The sample students were enrolled in all the courses conducted with blended learning in the second semester of the academic year 2020. The main research instrument was a developed 5-Likert rating scale questionnaire containing 6 aspects and 36 questions and 1 open-ended question. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Least Significant Difference. The results are as follows. 1) The overall blended learning management was rated at a high level. 2) The students with different genders and year levels expressed different opinions on the overall blended learning management. 3) For recommendations and guidelines for further blended learning management, the students revealed that instructors should increase the efficiency of blended learning management in terms of lesson content and materials. Students should improve their personal responsibility and self-discipline. The university should pay greater attention to the facilities and systems required to run online blended learning management. This will help develop various teaching and learning methods to fit future education.

Keywords: Blended learning management, COVID-19, Mathematics major students

บทนำ

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาทั้งโลกต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงกับทุกประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยวและด้านการศึกษา ทั่วโลกต้องรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิดอย่างกระชั้นชิด เมื่อพิจารณาในด้านการศึกษา สถานศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน จากรูปแบบเดิม (Face to Face) ให้เป็นรูปแบบออนไลน์ (Online) หรือรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับผู้สอนและผู้เรียน (Pokhrel & Chhetri, 2021) เนื่องจากในบริบทการศึกษาของประเทศไทย ผู้สอนยังมีความเชี่ยวชาญในการสอนรูปแบบเดิม ยังขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการสอนแบบออนไลน์หรือแบบผสมผสาน อีกทั้งผู้เรียนยังคุ้นเคยกับการนั่งเรียนในห้องเรียน การโต้ตอบซักถามทำได้โดยสะดวก ความต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนแบบสองทาง ซึ่งการเรียนในรูปแบบผสมผสานนี้ทำให้ขาดการฝึกฝนและลดทอนการประสิทธิภาพการเรียนรู้เป็นอย่างมาก (Dhawan, 2020) จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับผู้สอนและผู้เรียนในการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นี้

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้พัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยกำหนดให้มีการบูรณาการรายวิชาสอนให้มีภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศและสื่อ เทคโนโลยี และทักษะอาชีพ ให้กับนักศึกษา ซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

2019 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ได้ปรับตัวเพื่อปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง จากเดิมเป็นการสอนในห้องเรียน มาเป็นการสอนแบบผสมผสานและการสอนออนไลน์ ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มโอกาสในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ในการปรับตัว การส่งเสริมการคิดที่เป็นระบบ การสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีรอบตัวให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสามารถเอาตัวรอดได้ ในสถานการณ์วิกฤตดังเช่นปัจจุบัน

โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้คณาจารย์ผู้รับผิดชอบในรายวิชาต่าง ๆ ดำเนินการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือแบบผสมผสาน โดยให้อาจารย์ผู้สอนปรับรูปแบบการสอนและการประเมินผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อทดแทนการเรียนการสอนรูปแบบเดิม ซึ่งในบางรายวิชาสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้เต็มรูปแบบ แต่บางรายวิชาโดยเฉพาะรายวิชาคณิตศาสตร์จำเป็นต้องมีการพิสูจน์ การอธิบาย และชี้แนะแนวคิด ดังนั้นรายวิชาทางด้านคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่จึงมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ เนื้อหาส่วนใหญ่ส่งผ่านระบบออนไลน์ ใช้การอภิปรายออนไลน์และมีการพบปะกันในห้องเรียนบ้าง ในบางคาบเรียน (Allen, Seaman & Garrett, 2007: 5) ซึ่งสัดส่วนการเรียนแบบผสมผสานเป็นไปตามที่อาจารย์ประจำรายวิชา กำหนด โดยจากผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนแบบผสมผสานของ Baczek et al. (2021) พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในการเรียนแบบออนไลน์เนื่องจากความสามารถในการเรียนจากที่บ้าน การเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ด้วยตัวเอง และมีสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบาย แต่ข้อเสียคือประสิทธิภาพในการเรียนน้อยกว่าการเรียนรูปแบบเดิม และมีความกระตือรือร้นน้อยกว่าการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม (ปิยาพร สันจุโคตร และสุนทรี มอญทวี, 2563) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานพบว่านักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และมีคะแนนพัฒนาการในการสรุปการเรียนรู้และการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้น มีงานวิจัยหลากหลายที่ศึกษาความพึงพอใจและผลของการจัดการศึกษาแบบผสมผสานในรายวิชาต่าง ๆ แล้วพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจและมีผลการเรียนที่ดีขึ้น (อภิรติ นันทศุภวัฒน์ และธรรมา นันทศุภวัฒน์, 2556, Anggoro & Teeraputon, 2018, ศราวุธ เรืองสวัสดิ์ และคณะ, 2563, ชนัญชิตา ทูมมานนท์ และคณะ, 2564) อีกทั้ง ผลการวิจัยพบว่าในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานให้ประสบผลสำเร็จ วิธีการจัดการเรียนการสอนมีผลต่อความกระตือรือร้นในการเรียน การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อนกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วม (Fadillah, Nopitasari, & Pradja, 2020) จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อทราบระดับสภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็น และศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เทียบเท่ากับการสอนในรูปแบบเดิม อีกทั้งสารสนเทศที่ได้ยังสามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่อาจจะนำมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนบนความปกติใหม่ (New Normal) ในอนาคตได้

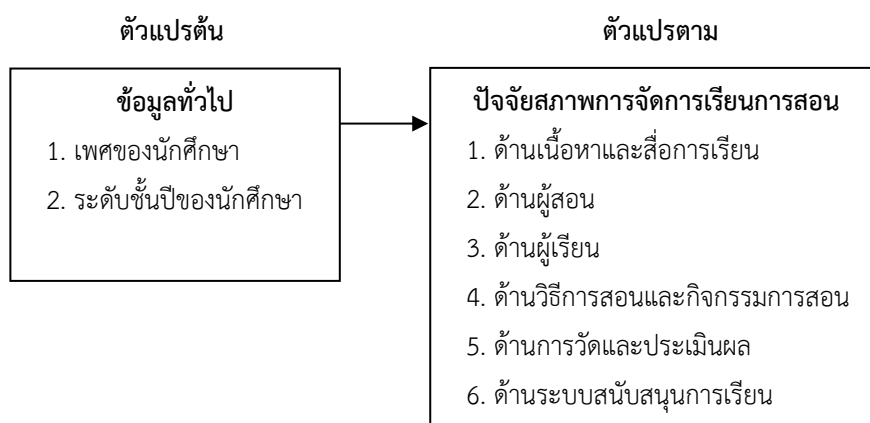
วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาโดยมีตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศและระดับชั้นปี และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการจัดการเรียนการสอนจากแนวคิดของ Tabata (1967, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2545), ฐานันท์ ธรรมเมธา (2557), เกวลี ผังดี และพิมพ์รดา ครองยุติ (2556), จารุวรรณ เทวกุล (2555), อรพรรณ ธนุสร (2561) และสมชาย บุญสุน (2554) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน 4) วิธีการสอนและกิจกรรมการสอน 5) การวัดและประเมินผล และ 6) ระบบสนับสนุนการเรียน ซึ่งสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 4 ชั้นปี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 225 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 4 ชั้นปี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละชั้นปี ได้หน่วยตัวอย่างดังต่อไปนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 25 คน รวมหน่วยตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 113 คน ซึ่งทำการเลือกหน่วยตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยแบ่งออกเป็น

2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ และระดับชั้นปี ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แบบสอบถามจำแนกเป็น 6 ด้าน รวมข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้มาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยการสร้างและพัฒนา เครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและนำทฤษฎีที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด พิจารณาตรวจสอบปรับปรุงโครงสร้างคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ทุกข้อและปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชา คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าจำแนก ของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.311 – 0.786 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.951

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงและบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักศึกษาทราบ และส่งแบบสอบถาม ให้นักศึกษาจำนวน 113 คน ให้กับหน่วยตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form และกำหนดให้ นักศึกษาตอบแบบสอบถาม หลังได้รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถาม ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของไวรัส โควิด 19 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้มา หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของไวรัส โควิด 19 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่า t แบบเป็นอิสระกัน (t-test Independent)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของไวรัส โควิด 19 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามชั้นปี โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน จำแนกทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) และตรวจสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD (Least Significant Difference)

4.5 วิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษตามประเด็นที่เสนอแนะแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผล

1. ผลการศึกษาศาภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยเก็บแบบสอบถามมาจำนวน 113 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 79.65 และเป็นเพศชาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 20.35 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.55 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.55 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.78 และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.12 ตามลำดับ โดยมีผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน	3.91	0.53	ระดับมาก
2. ด้านผู้สอน	4.23	0.57	ระดับมาก
3. ด้านผู้เรียน	3.75	0.60	ระดับมาก
4. ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน	3.94	0.54	ระดับมาก
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.03	0.54	ระดับมาก
6. ด้านระบบสนับสนุนการเรียน	3.78	0.64	ระดับมาก
เฉลี่ย	3.94	0.49	ระดับมาก

จากตาราง 1 พบว่าโดยภาพรวมระดับสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านผู้สอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.54) และด้านผู้เรียน ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศและชั้นปี

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

รายการ	ชาย		หญิง		t	P-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน	4.12	0.54	3.85	0.52	2.194*	0.030
2. ด้านผู้สอน	4.44	0.51	4.17	0.58	2.038*	0.044
3. ด้านผู้เรียน	4.06	0.66	3.67	0.56	2.826*	0.006
4. ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน	4.12	0.59	3.90	0.53	1.728	0.087
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.19	0.44	3.99	0.56	1.559	0.122
6. ด้านระบบสนับสนุนการเรียน	4.09	0.66	3.70	0.62	2.632*	0.010
เฉลี่ย	4.17	0.51	3.88	0.46	2.597*	0.011

* $p < .05$

จากตาราง 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านระบบสนับสนุนการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามชั้นปี

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value	LSD
1. ด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.935	3	0.645	2.338	0.078	-
	ภายในกลุ่ม	30.065	109	0.276			
	รวม	32.000	112				
2. ด้านผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	4.084	3	1.361	4.566*	0.005	(1,4), (2,3), (2,4)
	ภายในกลุ่ม	32.498	109	0.298			
	รวม	36.583	112				
3. ด้านผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	4.007	3	1.336	3.977*	0.010	(1,4), (2,4), (3,4)
	ภายในกลุ่ม	36.611	109	0.336			
	รวม	40.618	112				

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value	LSD
4. ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.708	3	0.569	1.974	0.122	-
	ภายในกลุ่ม	31.446	109	0.288			
	รวม	33.154	112				
5. ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.722	3	0.241	.819	0.486	-
	ภายในกลุ่ม	32.048	109	0.294			
	รวม	32.770	112				
6. ด้านระบบสนับสนุนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3.353	3	1.118	2.840*	0.041	(1,4), (2,4),
	ภายในกลุ่ม	42.884	109	0.393			(3,4)
	รวม	46.237	112				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.064	3	0.688	3.088*	0.030	(1,4), (3,4)
	ภายในกลุ่ม	24.290	109	0.223			
	รวม	26.355	112				

* $p < .05$

จากตาราง 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามชั้นปี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านระบบสนับสนุนการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน พิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เพื่อให้ทราบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ LSD พบว่า ด้านผู้สอน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา ด้านผู้เรียน พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และด้านระบบสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ วิเคราะห์ผลโดยสรุปตามประเด็นได้ดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ เนื้อหาที่เรียนมีความยากเกินไปเนื้อหาในการสอน มีแต่ตัวหนังสือทำให้นักศึกษาไม่ค่อยสนใจ ซึ่งไม่เหมาะกับการเรียนแบบออนไลน์ อีกทั้งการไม่กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการเรียนการสอนที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนขาดความชัดเจนและเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนการเรียนรู้ อีกทั้งสื่อที่ใช้ไม่น่าสนใจ ไม่สามารถกระตุ้นผู้เรียนได้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีเอกสารประกอบการสอนที่ใช้เป็นตำราหลัก หรือมีแหล่งข้อมูลเนื้อหาที่ให้นักศึกษาสามารถสืบค้นทำความเข้าใจเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองได้ ให้ผู้สอนลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น เน้นเฉพาะเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ในอนาคต ลดภาระงานให้กับนักเรียน ท้ายคาบสอนควรมีการสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนแต่ละคาบเพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจมากขึ้น และมีการจัดทำสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มีเนื้อหาที่กระชับเข้าใจง่าย และไม่น่าเบื่อเกินไป

3.2 ด้านผู้สอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้สอนขาดการเตรียมการสอนทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหา ผู้สอนสอนเร็วเกินไป และน้ำเสียงของผู้สอนไม่น่าฟัง การสอนที่เป็นแบบบรรยายมากเกินไปไม่กระชับ ไม่มีการเน้นย้ำเนื้อหาที่สำคัญ ไม่มีการซักถามนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาเบื่อหน่ายในการเรียน การส่งงานที่เป็นชิ้นงานต้องไปส่งที่มหาวิทยาลัย ทำให้ยากลำบากต่อการเดินทางในช่วงที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้สอนขาดความเข้าใจในสภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน และผู้สอนขาดการปรับตัวในการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีในการสอน การส่งงานและการสร้างสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ คือ ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอนและมีความแม่นยำในการสอน ปรับน้ำเสียงให้น่าฟัง มีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาผ่านการถามตอบ มีการสุ่มซักถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และความสนใจของนักศึกษา ไม่สอนเร็วเกินไป ปรับวิธีการสอนให้หลากหลายไม่น่าเบื่อ อาจจะมีการสอนออนไลน์ สลับกับการเรียนผ่านวิดีโอ และไม่มอบหมายงานเยอะเกินไป มีเกมส์หรือกิจกรรมให้นักศึกษาได้ผ่อนคลาย มีการปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นภาพชัดเจน มีการปรับรูปแบบการส่งงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Google Drive หรือ Email เป็นต้น

3.3 ด้านผู้เรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบและขาดวินัยในการเข้าเรียน ไม่ตรงต่อเวลาในการเข้าเรียน ในห้องเรียนขาดความสนใจต่ออาจารย์ผู้สอน ไม่ให้ความร่วมมือโต้ตอบกับอาจารย์ผู้สอน ไม่กล้าซักถามในห้องเรียน ไม่แสวงหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากการเรียนการสอน ขาดความพยายามในการศึกษาด้วยตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียน การไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานกลุ่มผู้เรียนบางคนทำงานพาร์ทไทม์ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนลดลง อีกทั้งขาดความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ในการเรียนและสัญญาณอินเทอร์เน็ต ข้อเสนอแนะ คือ ผู้เรียนควรมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นในการเรียน สร้างวินัยในการรับผิดชอบตนเอง กล้าที่จะซักถามในห้องเรียน และมีความพยายามในการค้นคว้างานและให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ในด้านอุปกรณ์การเรียนต้องเตรียมพร้อมให้มากยิ่งขึ้น

3.4 ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน ปัญหาที่พบ ได้แก่ กิจกรรมการสอนของผู้สอนไม่หลากหลาย ไม่แปลกใหม่ จึงไม่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาได้ รูปแบบการสอนทางคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการบรรยาย ใช้เวลานานทำให้น่าเบื่อ ขาดความน่าสนใจ เสียสมาธิได้ง่าย อีกทั้งการเรียนมีสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียน ในกิจกรรมการสอนมีการมอบหมายงานที่เยอะเกินไป ข้อเสนอแนะ คือ ในแต่ละสัปดาห์ควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายแตกต่างกัน ให้สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาได้ ผู้สอนควรปรับการปรับรูปแบบการสอนให้กระชับ เข้าใจง่าย อาจปรับรูปแบบการสอนให้มีการสอนแบบ on-site, online และ on-demand ผสมผสานกัน เพิ่มกิจกรรมการถามตอบเพื่อวัดความเข้าใจและทำให้นักศึกษาสนใจในเนื้อหาได้ตลอดทั้งคาบเรียน เพิ่มเกมส์หรือกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้ผ่อนคลาย

3.5 ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาที่พบ ได้แก่ การวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่ยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป การวัดผลที่ขาดการวัดประเมินเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะในงานกลุ่มทำให้ไม่สามารถจำแนกคะแนนที่แตกต่างตามความรับผิดชอบรายบุคคล ผู้เรียนบางคนไม่ได้ทำงานแต่ได้คะแนนเท่ากับคนอื่น ๆ ให้นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีการตกลงร่วมกันกับนักศึกษาว่าคะแนนหรือเกรดจะอยู่ในเกณฑ์ใด

แบ่งส่วนคะแนนอย่างไร มีการวัดผลในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนแบบออนไลน์ประสิทธิภาพในการทำงานไม่เต็มที่ ทำให้ผู้เรียนกังวล ข้อเสนอแนะ คือ มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ให้ยืดหยุ่นกับสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีการปรับเกณฑ์การวัดผลโดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล ลดการวัดผลและประเมินผลผ่านการสอบในห้องเรียน ให้วัดและประเมินผลจากกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เพราะการเรียนการสอนไม่เต็มที่เท่าที่ควรซึ่งมาจากปัญหาของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่อาจจะติดขัด มีการซักถามช่วยเหลือนักศึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อการวัดและประเมินผลเพิ่มเติม

3.6 ด้านระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ปัญหาที่พบ ได้แก่ การขาดอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ไม่พร้อมในการเรียน มหาวิทยาลัยควรจัดซื้อโปรแกรมการประชุมทางไกลที่ส่งเสริมการเรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกลิขสิทธิ์ให้กับนักศึกษา การขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ตใช้งานเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง จัดหาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดให้มีทรัพยากรให้ผู้สอนได้พัฒนาวิธีการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ คือ จัดหาทรัพยากรให้นักศึกษาให้เพียงพอ สร้างช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกลิขสิทธิ์และใช้งานโดยไม่มีการตัดสัญญาณเพื่อความต่อเนื่องในการเรียน การให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้เห็นความสำคัญและสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ และจัดให้มีโปรแกรมที่ให้ผู้สอนได้มีการพัฒนาวิธีการสอน สามารถสร้างสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยภาพรวมพบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิรัตน์ นันทศุภวัฒน์ และเรมวาล นันทศุภวัฒน์ (2556), Zhao and Yuan (2010), มนชิตา ภูมิพยัคฆ์, ทวี สระน้ำคำ และไชยยศ เรืองสุวรรณ (2560) และปรมาภรณ์ เวียงวิเศษ และทวี สระน้ำคำ (2560) ที่พบว่าความพึงพอใจและผลลัพธ์ของการเรียนแบบผสมผสานอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เนื่องมาจากการเรียนในรูปแบบผสมผสานมีประโยชน์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทมากขึ้น และเป็นการเรียนที่ยืดหยุ่นสำหรับทุกคน โดยพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจด้านผู้สอนมากเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับผลการศึกษาของภากร แจ่มหม้อ และคณะ (2559) ที่ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ซึ่งพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อผู้สอนในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องมาจากผู้สอนปรับรูปแบบการสอนเป็นแบบผสมผสาน จึงมีเทคนิคการสอนที่แตกต่างจากเดิม การลงมือปฏิบัติจริง การมีแหล่งเรียนรู้หรือสื่อออนไลน์ที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ ชัญญิตา ทุมมานนท์ และคณะ (2564) ในการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พบว่าผู้เรียนให้ความสำคัญกับด้านผู้สอน โดยให้ความคิดเห็นว่า ผู้เรียนมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอน ผ่านทางช่องทางออนไลน์ที่ตนคุ้นเคย รู้สึกใกล้ชิดกับผู้สอนมากขึ้น และผลความพึงพอใจด้านผู้เรียนอยู่ในลำดับท้ายสุด สอดคล้องกับ เศรษฐา วีระธรรมมานนท์ และ อาริรัตน์ ใจประดับ (2561) ที่พบว่าปัญหาของการเรียนแบบผสมผสานเกิดจากตัวผู้เรียนด้วยส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากการเรียนแบบผสมผสานที่สามารถเข้าไปเรียนเมื่อใดก็ได้ ทำให้เกิดอุปนิสัยที่ไม่ดี ขาดความรับผิดชอบในการเข้าเรียน และความสนใจในบทเรียนลดน้อยลงเนื่องจากรูปแบบการเรียนไม่สามารถที่จะส่งเสริมความต้องการในการมีส่วนร่วมในห้องเรียนได้

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yan, Yulei, Sury and Talai (2016) ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างเพศในการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่ามีความแตกต่างกันเพศชายและเพศหญิงในด้านการมีความมั่นใจในความสามารถทางคอมพิวเตอร์ และมีความสุขสนุกสนานในการใช้เทคโนโลยีมากกว่าเพศหญิง โดยมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเพศชายจะมีความรู้สึกว่าการเรียนแบบผสมผสานจะประสบผลสำเร็จเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในวิชาชีพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ He and Freeman (2010) ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศที่มีต่อความรู้ ความวิตกกังวล ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน และผลกระทบต่อการประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งพบว่านักเรียนหญิงมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์น้อยกว่าและมีประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่านักเรียนชาย ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตามชั้นปี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน จะพบว่าโดยส่วนใหญ่นักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 จะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเดียวกัน และแตกต่างจากความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhonggen (2021) ซึ่งศึกษาความแตกต่างของเพศ ระดับการศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลพบว่าใน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันได้แก่ระดับบัณฑิตศึกษา และระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนในรูปแบบออนไลน์มากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องมาจากผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีความเข้มงวดในการศึกษามากกว่าและสามารถควบคุมพฤติกรรมและความรับผิดชอบได้มากกว่า

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวมข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้น อาจแบ่งได้เป็นสามมิติ ได้แก่มิติในด้านผู้สอน รวมถึงด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการสอน ด้านการวัดและประเมินผล โดยผู้สอนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการสอนให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน ต้องมีการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีเนื้อหาครบถ้วน มีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย การปรับตัวของผู้สอนในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในช่องทางที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจในการเรียนการสอนและการวัดผลผ่านรูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน ของอิทธิ นันทศุภวัฒน์ และเรมวาล นันทศุภวัฒน์ (2556) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะความสามารถทางเทคโนโลยี และเตรียมความพร้อมในด้านเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน มิติที่สองได้แก่ ด้านผู้เรียน โดยจะพบว่าปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบและขาดวินัยในตนเอง ขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ขาดความพยายามในการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ กัลยาณี ตันตรานนท์ และวิลาวณีย์ เตือนราษฎร์ (2560) ที่พบว่าไม่ติดตามข่าวสาร และนักศึกษขาดความรับผิดชอบในการเข้าเรียน และมิติที่สามได้แก่ ด้านระบบสนับสนุนการเรียน ซึ่งจะพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการด้านอุปกรณ์ในการเรียนที่มีประสิทธิภาพและการขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ตใช้งานเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งสอดคล้องกับข้อจำกัดของการเรียนแบบผสมผสานของ อภิชาติ อนุกุลเวช (2555) ที่กล่าวว่าข้อจำกัดของการเรียนรู้แบบผสมผสานคือความไม่พร้อมด้านอุปกรณ์ในการเรียนรู้ และขาดทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ อีกทั้งปัญหาจากการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต แม้ว่าผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะพบปัญหาดังกล่าวข้างต้นแต่ผลความพึงพอใจของนักศึกษายังอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นอีกแนวทางการจัดการเรียนการสอน

ที่สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งผู้สอนต้องปรับตัวในการเรียนรู้เทคโนโลยีและสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับความต้องการในการศึกษาในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษานำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายในการจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 การศึกษานี้ทำให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นของเพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันในการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งจะเป็ข้อมูลให้ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่แตกต่างกันมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น ๆ และเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนบนความปกติใหม่ในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในห้องเรียนและการเรียนแบบผสมผสานในระดับอุดมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลในการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

2.3 การศึกษานี้เน้นเฉพาะวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานการวิจัยในอนาคตสามารถศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบตัวต่อตัว แบบผสมผสาน และแบบใช้ไอเลิร์นนิ่ง

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณี ตันตรานนท์ และ วิลาวรรณ เตือนราษฎร์. (2560). ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานต่อผลลัพธ์

ในการเรียนรู้ในกระบวนวิชาวิทยาการระบาด. *พยาบาลสาร*, 44(3), 144-152.

เกวลี ผังดี และ พิมพ์ระดา ครอบยุติ. (2556). ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถิติ*. ขอนแก่น:

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จารุวรรณ เทวกุล. (2555). ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา. *วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชนัญชิตา ทุมมานนท์, ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, ชุตินา สุระเศรษฐ, จรินทร์ วินทะไชย, ชนิตา ตันติเฉลิม และดุสิตา ทินมาลา.

(2564). ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อระดับการยึดมั่นผูกพันในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2), 140-151.

ฐานันท์ ธรรมเมธา. (2557). อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice. กรุงเทพฯ:

สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ทิตินา แคมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปรมาภรณ์ เวียงวิเศษ และ ทวี สระน้ำคำ. (2560). ผลของบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีโครงสร้างกลุ่มต่างกันเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*,
11(1), 57-65.
- ปิยาพร สินธุโคตร และ สุนทรี มอญทวี. (2563). ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 ของนักเรียนพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาล
กองทัพเรือ. *วารสารแพทยนาวิ*, 47(1), 158-171.
- ภาณุกร แจ่มหม้อ, สุริศักดิ์ ประสารพันธ์, วารินทร์ แก้วอุไร และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้วิชาชีววิทยาแบบผสมผสานโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมความใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(2), 37-49.
- มนชิดา ภูมิพยัคฆ์, ทวี สระน้ำคำ และไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บผสมผสานด้วยเทคนิค
การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 38-47.
- ศราวุธ เรืองสวัสดิ์, ปภาสินี แซ่ตัว และ ปิยรัตน์ ชูมี. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อทักษะการเรียนรู้
แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. *วารสารพยาบาล
ทหารบก*, 21(1), 235-244.
- เศรษฐา วีระธรรมานนท์ และอารีรัตน์ ใจประดับ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในวิชาการถ่ายภาพ
ดิจิทัล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 10(ฉบับพิเศษ), 227-240.
- สมชาย บุญสุน. (2554). *ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2564). *การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564,
จาก <http://abhichatdotcom.blogspot.com/2012/04/blended-learning.html>
- อภิรดี นันทศุภวัฒน์ และเรมวดี นันทศุภวัฒน์. (2556). ความพึงพอใจและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
ในกระบวนการวิชาภาวะผู้นำและการจัดการทางพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
พยาบาลสาร, 40(ฉบับพิเศษ), 47-60.
- อรรณณ อนุสร. (2561). *ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์
และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Allen, I. E., Seaman J. and Garrett, R. (2007). Blended in the Extent and Promise of Blended Education in
the United State. Retrieved November 5, 2021, from <https://www.bayviewanalytics.com/reports/blending-in.pdf>
- Anggoro, K. J. and Teerputon, D. (2018). The Intergration of Co-Teaching and Blended Learning to Improve
Students' English Skill in Thailand. *Journal of Education Naresuan University*, 20(3), 264-276.
- Baczek, M., Zaganczyk-Baczek, M., Szpringer, M., Jaroszynski, A. and Wozakowska-Kaplon, B. (2021).
Students' Perception of Online Learning during the COVID-19 Pandemic: A Survey Study of
Polish Medical Students. *Medicine*, 100(7).
- Dhawan, S. (2020). Online Learning: A Panacea in the Time COVID-19 Crisis. *Journal of Educational Technology
Systems*, 49(1), 5-22.

- Fadillah, A., Nopitasari, D. and Pradja, P. B. (2020). Blended Learning Model During the Covid-19 Pandemic: Analysis of Student's Mathematical Disposition. *Jurnal Teori dan Aplikasi Matematika (JTAM)*, 4(2), 173-181.
- He, J. and Freeman, L. A. (2010). Are Men More Technology- Oriented Than Women? The Role of Gender on the Development of General Computer Self-Efficacy of College Students. *Journal of Information Systems Education*, 21(2), 203-212.
- Pokhrel, S. and Chhetri, R. (2021). A Literature Review on Impact of COVID-19 Pandemic on Teaching and Learning. *Higher Education of the future*, 8(1), 133-141.
- Yan, M. D., Yulei, G. Z., Sury, R. and Talai, O. (2016). Examining Student Satisfaction and Gender Differences in Technology-Supported, Blended Learning. *Journal of Information Systems Education*, 27(2), 119-130.
- Zhao, G. D. and Yuan, S. (2010). Factor Affecting Students' Satisfaction in Blended Learning: the case of Peking Unersity. *Distance Education in China*, 6, 32-38.
- Zhonggen, Y. (2021). The effects of gender, educational level, and personality on online learning outcomes during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18(14), 1-17.

การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร

The Development of Activity Sets to Promote Reading Comprehension of Thai
Language Department for Ninth Grade Students of Wat Burapa Charity School,
Sakon Nakhon Province

สมชัย ไชแสงจันทร์¹ วณิกา ฉลากบาง² และ วันเพ็ญ นันทศรี³

Somchai Khaisangjun¹, Wannika Chalabang² and Wanpen Nantasri³

Received: 29 ก.ย. 2564

Revised: 2 ก.พ. 2565

Accepted: 4 ก.พ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ ที่ระดับ 70/70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร จำนวน 21 คน จำนวน 1 ห้องเรียนได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 และ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.48 ถึง 0.76 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.60 และใช้สูตร KR-20 มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test dependent samples) ผลการวิจัย พบว่า

1) ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร มี 8 ชุดกิจกรรม จัดเรียงจากเนื้อหาง่ายไปหายาก ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่ 1 นิทาน ชุดกิจกรรมที่ 2 บทเพลง ชุดกิจกรรมที่ 3 ข่าว ชุดกิจกรรมที่ 4 โฆษณา ชุดกิจกรรมที่ 5 บทความ ชุดกิจกรรมที่ 6 สุภาษิต ชุดกิจกรรมที่ 7 คำคม และชุดกิจกรรมที่ 8 บทร้อยกรอง แต่ละชุดกิจกรรม ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง รวมเป็น 16 ชั่วโมง องค์ประกอบชุดกิจกรรมประกอบด้วย 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำชี้แจงสำหรับครู 3) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 4) จุดประสงค์ 5) เวลา 6) สื่อ 7) เนื้อหา 8) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยการใช้เทคนิค 5W 1H ผังความคิดการถามตอบ และกิจกรรมกลุ่ม 9) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 10) เฉลยแบบทดสอบ และ 11) แบบสอบถามความพึงพอใจ ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 84.80/89.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: somchaikhaisangjun@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: wannika.chlk@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: Wanphen48@gmail.com

¹ Student, Master of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: somchaikhaisangjun@gmail.com

² Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: wannika.chlk@gmail.com

³ Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: Wanphen48@gmail.com

การอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม, ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ, กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop and determine the efficiency of activity sets to promote reading comprehension of ninth-grade students according to the 70/70 criterion, 2) to compare the reading comprehension achievements of the students before and after learning with the reading comprehension activity sets, and 3) to examine the students' satisfaction of learning through the reading comprehension activity sets. The sample group included 21 ninth-grade students enrolled at Wat Burapa Charity School. This classroom was sampled through cluster random sampling. The research instruments were 1) reading comprehension activity sets with an IOC of 0.60 -1.00 and appropriateness at the highest level, 2) a reading comprehension test with an index of difficulty (p) of 0.48 to 0.76, a power of discrimination (r) of 0.20 to 0.60, and a reliability of 0.89 from KR-20, and 3) a satisfaction questionnaire on learning through the reading comprehension activity sets with an IOC of 1.00. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (dependent samples). The results of the study are as follows:

1. The reading comprehension activity sets had a total of 8 sets. They were arranged upon the levels of content difficulty as set 1 tales (the easiest), set 2 songs, set 3 news, set 4 commercials, set 5 articles, set 6 proverbs, set 7 quotes, and set 8 poems. The duration of each activity set was 2 hours, so the 8 sets required a total of 16 hours. Each activity set consisted of 1) the set title, 2) instructions for teachers, 3) instructions for students, 4) objectives, 5) a time period, 6) learning materials, 7) content, 8) learning activities with the 5W1H technique, a mind map technique, a group process technique and reinforcement, 9) a pre-test and a post-test, 10) answer keys, and 11) a satisfaction questionnaire. The reading comprehension activity sets had an efficiency of 84.80/89.40, which was greater than the pre-set criterion of 70/70.

2. The reading comprehension achievements of the students after completely learning with the reading comprehension activity sets were better than before learning with a statistical significance of .01.

3. The students expressed the highest level of overall satisfaction with the reading comprehension activity sets ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50).

Keywords: Activity sets, Reading comprehension activity sets, Thai language department

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะทั้ง 4 ด้านอย่างสัมพันธ์กัน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การอ่านจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ถึงแม้ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิต มีการค้นคว้าและค้นพบทฤษฎีความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา และจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์เราเป็นคนทันสมัย คือ การอ่าน การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การอ่านที่ถูกต้องนั้นจำเป็นต้องรู้หลักวิธีการอ่าน สำหรับผู้อ่านทุกคน การฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เด็กเรียนมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญ และมีความรู้กว้างขวาง (อิชยา จินะกาญจน์, 2554: 75) ผู้มีทักษะในการอ่าน คือ สามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว อ่านได้ถูกต้อง ย่อมมีโอกาสในชีวิตหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสังคม การศึกษาความรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารให้กว้างไกลและทันสมัย โดยเฉพาะโลกปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล ผู้ที่มีทักษะในการอ่านเป็นทุนอยู่ในตัวแล้วย่อมมีโอกาสได้เปรียบคนที่ไม่มีทักษะในการอ่าน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551: 74) ด้วยเหตุนี้ วิธีที่จะทำให้บุคคลปรับตัวให้ทันกับความเจริญของสังคม คือ การอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการอ่านด้วยความรวดเร็ว เข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง การอ่านที่ดีจะต้องอ่านจับใจความสำคัญได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แต่จากการสำรวจผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่าปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคือ อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ไม่สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ ไม่สามารถแยกใจความสำคัญหลักกับใจความรองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร อีกทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่าง ๆ ด้วยสาเหตุของปัญหาการอ่านของนักเรียน คือ ตัวนักเรียนติดเกม สภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่ดี ตัวครูผู้สอน ที่ไม่ตรงเอกวิชาภาษาไทย ขาดความเข้าใจและการใช้สื่อของครูตัวนักเรียนเป็นครอบครัวแตกแยกไม่ได้อยู่กับผู้ปกครอง ทำให้เป็นภาระของตาข่ายยาย ร้อยละ 75 ของนักเรียนทั้งหมด รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนการกุศลวัดบูรพา (SAR) (โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา, 2560: 33-40)

โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนในระดับอนุบาล 1-3 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนทั้งหมด 1,454 คน ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนช้า คิดช้า และอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง จับประเด็นและจับใจความไม่ถูกต้อง ไม่ตรงประเด็นไม่กล้าแสดงออก ขาดความสนใจ เบื่อหน่าย การแยกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นที่ปรากฏในเรื่องที่อ่านไม่ได้ ไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควรประมาณร้อยละ 65 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนการกุศลวัดบูรพา (SAR) (โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา, 2560: 33-40) จึงควรมีชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ อีกทั้งยังเป็นเอกสารที่รวบรวมชุดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่านซึ่งมีเนื้อหาทั้ง นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคมและคำประพันธ์ ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความดังข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ ซึ่งองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ มีดังนี้ ชื่อกิจกรรม คำชี้แจงสำหรับครูและนักเรียน จุดประสงค์ เวลา สื่อ เนื้อหา (นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคมและคำประพันธ์) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ เฉลยแบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ การใช้เทคนิคต่าง ๆ (เทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่ม, และเทคนิคการเสริมแรง) เป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมณีรัตน์ สุโขศิริรัตน์ (2549: 20-27) ว่าได้กล่าวถึง ทฤษฎีการอ่านแนวปฏิสัมพันธ์ (Interactive Theories of Reading) ว่าเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญต่อประสบการณ์ทางการอ่านและทฤษฎีการพัฒนาทางภาษา และการอ่านออก อ่านได้ตามแนวปัญญาเชิงสังคม (The Sociocognitive Theories of Language and Literary Development) ที่สำคัญทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism) เป็นการสร้างพลังความรู้ในตนเอง และหากผู้เรียนมีโอกาส

ได้สร้างความคิดของตนเองไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจะมีความหมายต่อผู้เรียน มีความคงทนไม่ลืมง่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ได้ง่ายและนำทฤษฎีการอ่านจับใจความมาใช้ประโยชน์สำหรับจัดเตรียมการสอน เพื่อให้การสอนการอ่านจับใจความประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื้อหาในชุดกิจกรรมถูกคัดสรรมาอย่างดี และจัดเรียงจากง่ายไปหายาก ในแต่ละชุดจะจัดกิจกรรมไม่เหมือนกัน และใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น บทเพลง หรือเกม เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการจัดกิจกรรม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย สนุกและเข้าใจมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อให้นักเรียน สรุปเรื่องย่อ การอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ รวมถึงสามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตลอดจนสามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ โดยพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551: 74 และอริยา จินะกาญจน์, 2554: 75) และเนื้อหาในชุดกิจกรรมประกอบด้วย นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคม คำประพันธ์ ผู้วิจัยได้เรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก ดังทัศนะของนักวิชาการต่อไปนี้ (วันทนี ดุลชาติ, 2550: 55 และสุพิชชา ทะแพงพันธุ์, 2550: 56) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ มี 8 ชุด แต่ละชุดมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ชื่อชุดกิจกรรม
2. คำชี้แจงสำหรับครู
3. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
4. จุดประสงค์
5. เวลา
6. สื่อ
7. เนื้อหา (นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคม คำประพันธ์)
8. กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย เทคนิค 5W 1H, เทคนิคแผนผังความคิด, เทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่มมีขั้นตอนดังนี้
 - ขั้นตอนที่ 1 การเลือกหัวหน้ากลุ่ม
 - ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมาย
 - ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนในการทำงาน
 - ขั้นตอนที่ 4 การแบ่งงานตามความสามารถ
 - ขั้นตอนที่ 5 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
 - ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลและปรับปรุงงาน

1. ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ
2. ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา มี 4 ห้อง จำนวนนักเรียน 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม แบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ชุดกิจกรรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนการอ่านจับใจความ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม มีดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา จังหวัดสกลนคร โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 อธิบายและชี้แจงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้สอดคล้องกับกรอบเนื้อหา และในแต่ละชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) คำชี้แจงสำหรับครู 3) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 4) จุดประสงค์ 5) เวลา 6) สื่อ 7) เนื้อหา 8) กิจกรรมการเรียนการสอน แจ้งจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน สรุปผลการเรียน แบบทดสอบหลังเรียน 9) เฉลยแบบทดสอบ และ 10) แบบสอบถามความพึงพอใจ ให้นักเรียนเข้าใจ

3.2 ทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และดำเนินกิจกรรมนำเทคนิคการสอนหลายวิธี มาเป็นแนวทางในการสอน ประกอบด้วย เทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เทคนิคการเสริมแรง

3.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม

3.4 ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน

3.5 ทำแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เรียน ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรม

3.6 นำข้อมูลมารวบรวม สรุปผล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test dependent samples) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 ใช้สูตร KR-20 เนื่องจากข้อสอบแต่ละข้อมีความยากง่ายไม่เท่ากัน (วาโร พึงสวัสดิ์, 2551: 236)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ

สรุปผล

ผลการวิจัยสรุปตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มีจำนวน 8 ชุดกิจกรรม จัดเรียงจากเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก เนื้อหา มีหลายลักษณะดังนี้ 1 นิทาน 2 บทเพลง 3 ข่าว 4 โฆษณา 5 บทความ 6 สุภาษิต 7 คำคม และ 8 บทร้อยกรอง ในแต่ละชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำชี้แจงสำหรับครู 3) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 4) จุดประสงค์ 5) เวลา 6) สื่อ 7) เนื้อหา (นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคม บทร้อยกรอง) 8) กิจกรรมการเรียนรู้อยู่ประกอบด้วยเทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เทคนิคการเสริมแรง 9) แบบทดสอบ

ก่อนเรียน และหลังเรียน 10) เฉลยแบบทดสอบ และ 11) แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง และชุดกิจกรรมดังกล่าวใช้เวลาทั้งหมด 2 สัปดาห์ รวมเป็น 16 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.80/89.40 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ 70/70

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความทดสอบค่า t (t-test dependent samples) มีค่า 6.43 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความระหว่างก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

N	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	sig
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
21	38	33.95	2.04	35.76	2.00	6.43**	0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 33.95 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 35.76 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนทดลองใช้ชุดกิจกรรม(ก่อนเรียน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ ของนักเรียน

ข้อที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	เนื้อหาที่น่าสนใจเป็นเรื่องที่ฉันชอบ	4.57	0.51	มากที่สุด
2	ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ มีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถของนักเรียน	4.71	0.46	มากที่สุด
3	การอ่านจับใจความจากนิทานทำให้ฉันได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.62	0.59	มากที่สุด
4	การเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความทำให้ฉันเรียนอย่างสนุก	4.48	0.51	มาก
5	การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความทำให้ฉันได้เรียนรู้การทำงานกลุ่ม	4.52	0.51	มากที่สุด
6	ฉันมีโอกาสดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ จากการอ่านกับเพื่อน ๆ	4.52	0.51	มากที่สุด
7	การแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ จากการอ่านกับเพื่อน ๆ ทำให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น	4.48	0.51	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
8	ฉันได้ฝึกทักษะต่าง ๆ จนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	4.48	0.75	มาก
9	ครูแจ้งคะแนนให้นักเรียนทราบทุกครั้งที่ทดสอบ	4.67	0.48	มากที่สุด
10	ทุกครั้งที่ยื่นด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ จะมีสื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง	4.62	0.50	มากที่สุด
11	ครูจัดให้มีการทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม	4.29	0.46	มาก
12	ฉันรู้สึกพอใจกับคะแนนที่ได้	5.00	0.00	มากที่สุด
13	การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความทำให้ฉันเข้าใจ และมีความรู้มากขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
14	ฉันมีความสนใจในการอ่านมากขึ้นหลังจากที่ได้เรียน จากชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ	5.00	0.00	มากที่สุด
15	ฉันรู้สึกมีความสุขกับการเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อปฏิบัติกิจกรรม ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจับใจความ	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.66	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยได้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มีจำนวน 8 ชุดกิจกรรม จัดเรียงจากเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก เนื้อหามีหลายลักษณะดังนี้ 1 นิทาน 2 บทเพลง 3 ข่าว 4 โฆษณา 5 บทความ 6 สุภาษิต 7 คำคม และ 8 บทร้อยกรอง ในแต่ละชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำชี้แจงสำหรับครู 3) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 4) จุดประสงค์ 5) เวลา 6) สื่อ 7) เนื้อหา ประกอบด้วย นิทาน บทเพลง ข่าว โฆษณา บทความ สุภาษิต คำคม บทร้อยกรอง 8) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย เทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เทคนิคการเสริมแรง 9) แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 10) เฉลยแบบทดสอบ และ 11) แบบสอบถามความพึงพอใจใช้เวลา 2 ชั่วโมง และชุดกิจกรรมดังกล่าวใช้เวลาทั้งหมด 2 สัปดาห์ รวมเป็น 16 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ยึดหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดกิจกรรมและนักวิชาการหลายท่าน เช่น อภิชาติ ชุมพัตน์ (2552: 77), จิตรา ดวงปรีชา (2554: 40) และวิลาสินี บุตรแสนคม (2554: 21) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมว่า ชุดกิจกรรมประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน ที่ต้องใช้ร่วมกัน คือส่วนที่ 1 คู่มือครูประกอบการใช้

ชุดกิจกรรม เป็นคู่มือการใช้กิจกรรมสำหรับครู ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการใช้ชุดกิจกรรม องค์ประกอบของชุดกิจกรรม คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทครูสิ่งที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน แบบบันทึกผลจากการอ่าน ข้อเสนอแนะในการอ่านและแบบทดสอบพร้อมเฉลย ส่วนที่ 2 ชุดกิจกรรม โดยแต่ละชุดประกอบไปด้วย 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำชี้แจง 3) วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ 4) เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่บอกเวลาทั้งหมดในการเรียนรู้ 5) สื่อ เป็นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในชุดกิจกรรม 6) เนื้อหา เป็นส่วนที่เสนอความรู้ให้กับผู้เรียน 7) กิจกรรม ประกอบด้วยส่วนสำคัญ อันได้แก่ คู่มือครู กิจกรรม วิธีดำเนินการ ใบความรู้ และสื่อการสอน ตลอดจนแบบประเมิน 8) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 9) เฉลยแบบทดสอบ และ 10) แบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดกิจกรรมของผู้เรียน และ จากการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านจับใจความ ยังมุ่งให้ผู้เรียน พัฒนาการคิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่าน เนื่องจากผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ที่เป็นจะมีกรปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ ทำให้การอ่านจับใจความดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ วิลาลินี บุตรแสนคม (2554: 21), จิตรา ดวงปรีชา (2554: 40) และสุบรร พรหมทองแสน และสาคร อัจฉกร (2564: 113-123) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมที่ดีจะต้องมีความสามารถในการอ่านจับใจความ มี 4 องค์ประกอบ 1) ความสามารถในการตีความ การแยกแยะข้อเท็จจริง การหาคำตอบได้ถูกต้อง 2) ความสามารถในการแปลความ และทำความเข้าใจสัญลักษณ์ของคำ 3) การขยายความ การสื่อสารเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง และ 4) ความสามารถในการวิเคราะห์ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของ นักเรียนโรงเรียนการกุศลวัดบูรพา มีประสิทธิภาพ 84.80/89.40 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 70/70 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวยสด กาวิ (2549: 61) เรื่องศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าชุดกิจกรรม การอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 5 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ทุกชุด และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ ผลการวิจัย พบว่านักเรียน มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การอ่านจับใจความที่มี 8 ชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบและเทคนิคที่นำมาใช้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียน ได้เห็นตัวอย่างหลากหลายได้ลงมืออ่านและปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนและได้รับการเสริมแรงจากครู ทำให้ความสามารถ การอ่านจับใจความเพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อน และหลังการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศล วัดบูรพา มีความเข้าใจในการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ เป็นผลมาจากองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการอ่าน จับใจความและการใช้เทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคการเสริมแรง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้เพราะนักเรียน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 8 ชุดกิจกรรมตรงกับความสนใจของนักเรียน เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ การตีความ แปลความและการขยายความ และสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความรักและชอบเรียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของ จารุวรรณ เหล่าดี (2550) เรื่อง ผลการเรียนรู้แบบบูรณาการควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคม ที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคมมีทักษะการอ่านภาษาไทยเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการควบคู่กับ การเสริมแรงทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 8 ชุดกิจกรรมตรงกับความสนใจของนักเรียน เทคนิคที่ใช้ในชุดกิจกรรมประกอบด้วย เทคนิคคำถาม 5W 1H เทคนิคผังความคิด เทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่ม และเทคนิคการเสริมแรงทำให้นักเรียนรู้หลักการในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ การตีความ การแปลความ รวมถึงการแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สามารถทำข้อสอบที่มีเนื้อหาในลักษณะเดียวกันได้ดี และมีผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์ สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ฌานวัฒน์ นิมสวัสดิ์ (2549: บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยเกมปริศนาคำกลอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการสร้างและการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเกมปริศนาคำกลอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (88.63/89.57) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย ด้วยเกมปริศนาคำกลอนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกการใช้ภาษาไทย กลุ่มสาระภาษาไทยด้วยเกมปริศนาคำกลอนอยู่ในระหว่างมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุน งบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เหมาะสม ครูผู้สอนที่จะนำชุดกิจกรรมไปใช้ จะต้องศึกษาแนวคิด หลักการ ขั้นตอน หรือวิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับนักเรียน ของกลุ่มสาระภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนำชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ ดังกล่าวไปใช้เป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลต่อนักเรียนต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.50) จึงควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนและเน้นการปรับใช้สื่อต่าง ๆ ให้หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งไม่อาจสอนแทนครูได้ทั้งหมด ดังนั้นครูควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนให้เกิดความพร้อมกับการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียน ครูควรดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักเรียนเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และที่สำคัญก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องศึกษาแนวการจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความแต่ละชุดเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรม

1.4 จากผลการวิจัย ที่พบว่าความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีความพร้อมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี นำเทคนิคต่าง ๆ นำนมาใช้ให้หลากหลายวิธี บุคลิกภาพดี มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความ รวมทั้งมีทักษะการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในแต่ละชุดกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความของนักเรียน ในระดับชั้นอื่น ๆ และศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นต้น ความสามารถในการใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ เหล่าดี. (2550). ผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาดี อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตรา ดวงปรีชา. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ และการเข้าใจ ความหมายของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฉนวนวัฒน์ นิมสวัสดิ์. (2549). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยด้วยปริศนาคำกลอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มนิรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2549). อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา. (2560). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน. สกลนคร: โรงเรียนการกุศลวัดบูรพา.
- วิลาลินี บุตรแสนคม. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงาน องค์ประกอบของชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจ ความภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- วันทนี ดุลชาติ. (2550). ผลการใช้ชุดฝึกแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถใน การคิดขั้นสูงและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุบรร พรหมองแสน และสาคร อัมจักร. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 15(2), 113-123.
- สุพิชชา ทะแพงพันธ์. (2550). การพัฒนาชุดกิจกรรมเรียนรู้หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). 19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สวยสด กาวี. (2549). การสร้างชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภوتاปลา จังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. อุดรดิษฐ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- อภิชาติ ขมพูทัศน์. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนบรรยายโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อิชยา จินะกาญจน์. (2554). ผลของการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยกิจกรรมต่อพฤติกรรม ความไม่ใส่ใจการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ Development of Early Childhood Emotional Intelligence through Physical Activities Coordinated with Guidance

ชญานนท์ สุวรรณเพชร¹ และ พีระพร รัตนเกียรติ²
Chayanon Suwannapate¹ and Peeraporn Rattanakiat²

Received: 13 ก.ย. 2564

Revised: 1 ธ.ค. 2564

Accepted: 3 ธ.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงใหญ่ อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง 2) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น 3) ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Pre-Experimental Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 40.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 12.90$) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 13.36$) ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 13.81$) 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ พบว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีค่าร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 53.53

คำสำคัญ: กิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ, การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์, เด็กปฐมวัย

Abstract

This research was conducted with aims to 1) study the level of emotional intelligence of preschool children after implementing physical activities coordinated with guidance and 2) compare the emotional intelligence of preschool children before and after physical activities coordinated with guidance. The target sample included 11 early childhood children enrolled in kindergarten 3 at Ban Dong Yai School in the

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: nunchawee_333@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: edurmu@rmu.ac.th

¹ Student, Master of Education Program in Early Childhood Education, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University, Email: nunchawee_333@hotmail.com

² Lecturer, Master of Education Program in Early Childhood Education, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University, Email: edurmu@rmu.ac.th

academic year 2020. This school is located in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province under Maha Sarakham Primary Education Service Area Office 2. This sample was obtained through purposive sampling. The research instruments consisted of lesson plans of physical activities coordinated with guidance and an emotional intelligence assessment form for early childhood covering 3 aspects; 1) awareness of one's own emotions and feelings, 2) awareness of others' emotions and feelings, and 3) living with others. The research design was a pre-experimental design. The statistics used to analyze the collected data were mean, standard deviation, and percentage.

The findings revealed that 1) the preschool children gained a very good level ($\bar{x} = 40.09$) of emotional intelligence after implementing the physical activities coordinated with guidance. Analyzing the three aspects of emotional intelligence, it was found that all the aspects were at a very good level; awareness of one's own emotions and feelings ($\bar{x} = 12.90$), awareness of others' emotions and feelings ($\bar{x} = 13.36$), and living with others ($\bar{x} = 13.81$). In conclusion, preschool children's emotional intelligence improved in all aspects after implementing the physical activities coordinated with guidance. The average percentage of progress was 53.53.

Keywords: Physical activities coordinated with guidance, Emotional intelligence development, Early childhood

บทนำ

ปัจจุบันแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามสภาพแวดล้อมของสังคม ค่านิยมของกระแสวัตถุ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เหตุการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งสังคมไทย ในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพราะสภาพปัญหาของระบบการศึกษา จะมุ่งเน้นพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้เรียน จึงอาจส่งผลให้มีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ กับผู้อื่น และการควบคุมอารมณ์ตนเอง ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาด้วย สอดคล้องกับการรายงานข่าวของกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต, 2561: ออนไลน์) พบว่าเด็กจำนวนมากกำลังเผชิญการถูกรังแก ล้อเลียน ส่งผลให้เกิดความเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล ไม่อยากไปโรงเรียนมากขึ้น และยังพบปัญหาใหม่ มีการรังแกกันผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งการใช้ข้อความ ภาพ หรือวิดีโอคลิปบนโลกอินเทอร์เน็ตด้วย มีเด็กถูกรังแกในสถานศึกษาปีละประมาณ 6 แสนคน ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของโลก ที่มีสัดส่วนนักเรียนถูกรังแกจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันสูงถึงร้อยละ 40 รองจากญี่ปุ่น ขณะที่ในปี 2553 การสำรวจนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ พบว่าร้อยละ 33 เคยรังแกผู้อื่นทางออนไลน์ อีกร้อยละ 43 บอกเคยถูกคนอื่นรังแก การรังแกกันหรือล้อเลียนกันในโรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นการปลุกฝังเด็ก เรื่องความรุนแรง การทำร้ายกัน มีผลกระทบต่อเด็กทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งอารมณ์จิตใจร่างกายและคุณภาพชีวิตในระยะยาว นักเรียนที่ถูกรังแกมักเครียด ซึมเศร้า มีปัญหาการเข้าสังคมจนโต หากถูกกดดันรุนแรงหรือเรื้อรัง จะนำไปสู่การทำร้ายคนอื่น เพื่อแก้แค้น หรือทำร้ายตนเอง รุนแรงถึงฆ่าตัวตาย ขณะที่นักเรียนที่รังแกคนอื่น เมื่อทำบ่อยครั้งจนกลายเป็นนิสัยเคยชิน จะมีปัญหาบุคลิกภาพแบบใช้ความก้าวร้าว ความรุนแรงต่อผู้อื่น ความรู้สึกผิดน้อย ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา เป็นอันธพาล อาชญากรได้ สังคมจึงต้องช่วยกันใส่ใจ เร่งสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อลดการสูญเสียคุณภาพ ประชากรในสังคมที่เกิดจากผลกระทบปัญหานี้ในระยะยาว

ในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญควรเริ่ม ตั้งแต่การได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่ วัยเด็ก โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้เน้นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ให้มีการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะพัฒนาการด้านร่างกายที่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกายในทุกอิริยาบถอย่างอิสระ ผ่านอุปกรณ์ เพลง ดนตรี จังหวะ สัญลักษณ์ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งประสบการณ์ สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจจะเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส มีความเห็น ออกเห็นใจผู้อื่น พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ต่อตนเองและผู้อื่น มี ความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตาม วัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความ ต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจนั้นสำคัญต่อ เด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2)

Gardner (1953, อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2550: 56-58) ได้นิยามคำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบท ทางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาที่จะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้ Gardner มีความเชื่อ พื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทางคณิตศาสตร์ เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง 5 ประเภทด้วยกัน ความจริงอาจจะมีมากกว่านี้ คนแต่ละคนจะมีความสามารถเฉพาะด้าน ที่แตกต่างไปจากคนอื่น และมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ความสามารถที่ผสมผสานกันออกมา ทำให้บุคคลแต่ละคน มีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของแต่ละบุคคลจะไม่อยู่คงที่อยู่ที่ระดับที่ตนมีตอนเกิด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับในสภาพแวดล้อมที่ทำให้รู้สึกเป็นสุข โกรธ กลัว สนุกสนาน อิจฉา ฯลฯ ซึ่งลักษณะอารมณ์ดังกล่าว เป็นอารมณ์ที่เป็นไปในทางบวกและทางลบ การเกิดอารมณ์ใด บ่อยครั้งจะทำให้เป็นลักษณะอารมณ์ประจำตน (วัฒนา ปุณณฤทธิ, 2557: 9) ถ้าเด็กเกิดอารมณ์เครียดบ่อยครั้งจะกลายเป็น แรงกดดันทางอารมณ์ ทำให้เด็กรู้สึกไม่พอใจ ไม่สบายใจ บางคนแสดงออกด้วยวาจาคำพูด แต่เด็กบางคนไม่แสดงออก และเก็บกดไว้ภายในกลายเป็นความกังวล สาเหตุของความเครียดอาจมีได้หลายอย่าง เช่น สภาพครอบครัวแตกแยกไม่มั่นคง เครียดจากการถูกทำทารุณกรรม ทำร้ายและความทะเลาะทแยกัน คาดหวังของพ่อแม่ เป็นต้น สอดคล้องกับกนกวรรณ ซื่อจริง (2553: 23) ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์จำเป็นต้องรับ การปลูกฝัง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญา เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ เป็นทักษะที่เกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากวิธีการเลี้ยงดู การมีแบบอย่างหรือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กเล็กในช่วงอายุ 2-5 ปี เพราะความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กจะพัฒนาได้อย่างมาก ในช่วงวัยนี้ และคุณสมบัติหลายประการ อาทิเช่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การมีวินัย ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะเกิดขึ้นได้จากการสร้างรากฐานในวัยนี้

กิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้ลงมือ กระทำกับวัตถุ เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ร่างกายปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองในการเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการ ในลักษณะต่าง ๆ โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะทำหน้าที่ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน คอยอยู่เคียงข้าง เป็นเพื่อนร่วมทาง เปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะได้ปลดปล่อย เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระเต็มตามศักยภาพของตนเอง ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้รับการชี้แนะมีทักษะความสามารถ อันจะนำไปสู่จุดหมายปลายทางด้วยแรงจูงใจภายใน

และความสามารถของผู้รับการชี้แนะเองสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะพื้นฐานในการเคลื่อนไหวเพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพแข็งแรง ด้านวิถีชีวิต โดยช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางกาย ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่ส่งผลไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายเมื่อเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ด้านจิตใจ โดยการช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลรวมถึงภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดี ด้านสังคม โดยช่วยสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียนในการอยู่ร่วมกันด้วยเหตุผล และการร่วมมือในการทำงานเป็นทีม ซึ่งกิจกรรมทางกายถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในอนาคตของเด็กปฐมวัย ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ ลดความรู้สึกลดความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า ช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้นและเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ อีกทั้งยังมีผลต่อสุขภาพและสมรรถภาพทางกายโดยรวม โดยเด็กปฐมวัยควรมีกิจกรรมทางกายที่หลากหลายและสม่ำเสมออย่างน้อย 180 นาทีต่อวัน (คณะกรรมการพัฒนาร่างแผนแม่บทการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย, 2561-2573: ออนไลน์)

โรงเรียนบ้านดงใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย และส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองที่เป็น ปู่ ย่า ตา และยาย มากกว่าพ่อแม่เด็กเอง มีการเลี้ยงดูที่เด็กอยู่กับสื่อออนไลน์ โทรศัพท์มือถือเป็นส่วนใหญ่ โดยเมื่อเด็กได้อยู่กับสื่อเหล่านี้แล้วเด็กจะอยู่นิ่ง ไม่ดิ้น และผู้ปกครองก็จะได้มีเวลาในการทำงานของตนเอง โดยที่ลืมนึกถึงผลกระทบอื่น ๆ ที่ตามมาว่าถ้าเด็ก ๆ เติบโตขึ้นมาจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์ไม่มั่นคงและความสามารถในการกำกับดูแลตนเองก็ทำได้ยาก ไม่สามารถที่จะปรับตัวเองเข้ากับผู้อื่นได้ เด็กอยู่กับสื่อเทคโนโลยีเหล่านี้มาก ๆ หรือเรียกอีกอย่างว่า “พฤติกรรมเนือยนิ่ง” (คณะกรรมการพัฒนาร่างแผนแม่บทการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย, 2561-2573: ออนไลน์) จากการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียนบ้านดงใหญ่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา พบว่าพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมที่เด็กมีคะแนนร้อยละ 69 จากการศึกษาของครูผู้สอน พบว่าบริบทของโรงเรียนบ้านดงใหญ่เด็กส่วนใหญ่จะได้รับการเลี้ยงดูโดยผู้สูงอายุทำให้เด็กถูกเลี้ยงแบบตามใจ เลี้ยงแบบให้เด็กอยู่กับโทรศัพท์มือถือ ไอแพด มากกว่าการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเอง งอแง ร้องไห้เมื่อถูกขัดใจ ยึดตนเองเป็นสำคัญ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่รุนแรงบ่อยครั้ง มีอาการตัวเกร็งเมื่อโกรธหรือไม่พอใจผู้อื่น ทำลายข้าวของเมื่อถูกคนรอบข้างขัดใจ มีอารมณ์ที่หงุดหงิดโมโหง่ายเวลาที่ไม่ได้ของสิ่งนั้นจากเพื่อน ๆ ขว้างปาสิ่งของทุกครั้ง ที่โดนขัดใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เริ่มรุนแรงมากยิ่งขึ้น

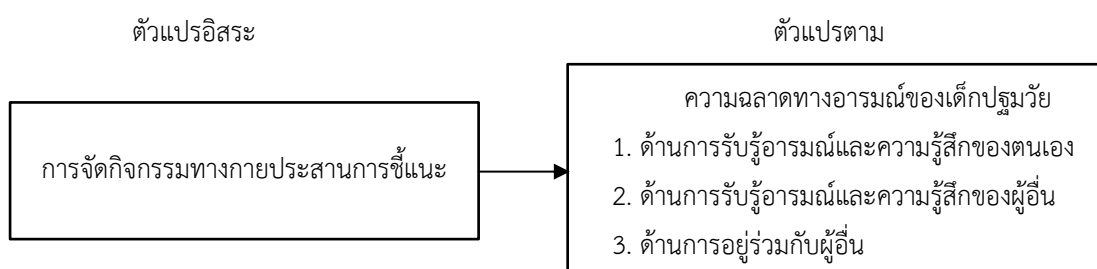
จากความสำคัญและสภาพปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมาก เพราะความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข มีความสามารถในการรู้จัก เข้าใจ และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้สอดคล้องตามวัย มีการประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและมีความสุข ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีพื้นฐานทางด้านอารมณ์ที่ดีต่อไปในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยจากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 3 องค์ประกอบ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของวิจัย ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง 2) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น 3) ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมทางกาย ประสานการชี้แนะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงใหญ่ อำเภอกวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ จำนวน 24 แผน

2.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ประยุกต์ใช้จาก กรมสุขภาพจิต (2546) ได้แก่ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ผู้วิจัยจัดทำเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมี 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ได้กำหนดค่าคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้ 5 คือระดับดีมาก 4 คือระดับดี 3 คือระดับปานกลาง 2 คือระดับน้อย 1 คือระดับน้อยมาก ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน 36.01 – 45.00 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 27.01 – 36.00 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี

คะแนน 18.01 – 27.00 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 9.01 – 18.00 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 0.00 – 9.00 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับน้อยมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมทางกายประสานการขึ้นและและการปฏิบัติกิจกรรมทางกายประสานการขึ้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยพึงรับรู้เข้าใจที่ชัดเจน

3.2 สังเกตและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายขณะทำกิจกรรมโดยยังไม่ปรับใช้กิจกรรมทางกายประสานการขึ้นในสัปดาห์ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้สังเกตเป็นผู้วิจัย

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมทางกายประสานการขึ้น ตามแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 กิจกรรม กิจกรรมละ 8 แผน รวมจำนวน 24 แผนการจัดกิจกรรม ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง มีรูปแบบกิจกรรม ประกอบด้วย 1) การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างสร้างสรรค์ประกอบอุปกรณ์ เพลง ดนตรี จังหวะ และสัญญาณ จัดกิจกรรมทุกวันจันทร์ 2) การเคลื่อนไหวร่างกายผ่านเกมการเล่น ใช้จัดกิจกรรมทุกวันอังคาร 3) การเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย ใช้จัดกิจกรรมทุกวันพุธ

3.4 สังเกตและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มเป้าหมายหลังการทดลองขณะทำกิจกรรมทางกายประสานการขึ้น ผู้วิจัยทำการสังเกตหลังการทดลอง (Posttest) โดยตัวผู้วิจัยเอง

3.5 นำผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 104)

4.2 การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมทางกายประสานการ โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 78)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{x}_2 - \bar{x}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

สรุปผล

เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานการขึ้นปรากฏผลการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการขึ้น

ผู้วิจัยได้นำ คะแนนแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการขึ้นมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย โดยจำแนกรายด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และแปลผลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติแสดงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ

ความฉลาดทางอารมณ์	N	K	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง		
			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	11	15	5.18	0.38	น้อย	12.90	1.08	ดีมาก
2. ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	11	15	5.27	0.44	น้อย	13.36	1.06	ดีมาก
3. ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	11	15	5.54	0.49	น้อย	13.81	1.46	ดีมาก
รวม	11	45	16	1.12	น้อย	40.09	3.23	ดีมาก

จากตาราง 1 เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ก่อนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 16$) ภายหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 40.09$) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 5.18$) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 5.27$) ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 5.73$) ภายหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ พบว่าด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 12.90$) ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 13.36$) และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 13.81$) อยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางด้านอารมณ์โดยรวมและรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ

ความฉลาดทางอารมณ์	N	K	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ร้อยละของ ความก้าวหน้า
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	11	15	5.18	0.38	12.90	1.08	51.46
2. การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	11	15	5.27	0.44	13.36	1.06	53.93
3. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	11	15	5.54	0.49	13.81	1.46	55.13
รวม	11	45	16	1.12	40.09	3.23	53.53

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 เมื่อพิจารณาภาพโดยรวมและรายด้าน พบว่าหลังการจัดกิจกรรมทางกาย ประสานการชี้แนะเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 53.53 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะเด็กปฐมวัยมีการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 51.46 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 53.93 การอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 53.93 ทุกด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ

อภิปรายผล

เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะเป็นกิจกรรมที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้อยู่ในระดับที่ดีมากขึ้นสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในทุกอิริยาบถอย่างอิสระ ผ่านอุปกรณ์ เพลง ดนตรี จังหวะ สัญญาณ และเคลื่อนไหวร่างกายผ่านเกมการเล่น การที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายร่วมกับเพื่อน ๆ การได้ยินเสียงเพลงจะทำให้เด็กเกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน พร้อมทั้งจะเรียนรู้ โดยใช้ร่างกายของตนเองเป็นสื่อในการแสดงอารมณ์ผ่านกิจกรรมทางกาย ได้สนทนาซักถาม เล่าอารมณ์และความรู้สึกของตนเองผ่านกิจกรรม เรียนรู้เกี่ยวกับการรอคอย การได้ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม การอยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข การปฏิบัติตามขั้นตอนและกฎกติกาของกิจกรรมทางกาย เด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย สมมติตัวเองเป็นตัวละครต่าง ๆ จะทำให้เด็กกล้าและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของจินกัค รามสูตร (2550: 56) ที่ใช้การเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ให้เด็กมีอารมณ์สนุกสนาน เพลิดเพลิน สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี และในการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะนี้เด็กจะได้แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ การแสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ถือได้ว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางกายมีความสำคัญต่อสุขภาพทางกายและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนกระตุ้นด้วยคำถาม และแนะนำในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่สุริดิช สุวรรณลา (2560: 37) กล่าวว่า การชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการที่ผู้ชี้แนะ (Coach) ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับการชี้แนะ (Coachee) ในการพัฒนาความสามารถของบุคคลจากสภาพที่เป็นอยู่ไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาด้วยตนเอง โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การชี้แนะ แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน การสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้บุคคลนั้นค้นพบวิธีการในการแก้ปัญหาด้วยตนเองและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ขั้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นขั้นแรกของการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก โดยครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สนุกสนาน ด้วยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายอยู่กับที่ โดยเริ่มจากการเคลื่อนไหวตั้งแต่ศีรษะไปถึงปลายเท้าและจากปลายเท้าขึ้นมาถึงศีรษะ ประกอบเสียงเพลง เคลื่อนไหวร่างกายเคลื่อนที่ เคลื่อนไหวร่างกายประกอบการเคาะจังหวะ และเสียงดนตรี ซึ่งเป็นวิธีการที่พัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ดีที่สุดอีกวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของอารี พันธมณี (2546: 27) ที่กล่าวว่า การทำให้เด็กมีความสุขด้วยการจัดกิจกรรมโดยการใช้เพลง ดนตรี เพื่อให้เด็กผ่อนคลาย และมีอารมณ์ที่มั่นคง ควรให้เด็กฟังเพลง ร้องเพลง เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ประกอบเพลง เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะเป็นที่ชอบเสียงเพลง ชอบการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ชอบกระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะ หากเราสามารถนำเสียงเพลง ดนตรี การเคาะจังหวะ

มาประกอบการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กมีโอกาสได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปรอบ ๆ บริเวณ จะทำให้เด็กเกิดอารมณ์สนุกสนาน ผ่อนคลาย เป็นการพักผ่อนคลาย ได้เปลี่ยนอิริยาบถ ช่วยพัฒนาในด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก ช่วงเวลาที่เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมทางกายประเลียงเพลง ดนตรี สมอจะหลังสารแห่งความสุขออกมา และเด็กจะเกิดเจตคติที่ดีต่อเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด เด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกายตามความคิดและจินตนาการ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ดังที่เยาวยา เดชะคุปต์ (2542: 15) ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยที่ใช้เพลง ดนตรีมาจัดประกอบกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความสุขเพลิดเพลิน คลายความกังวล ซึ่งเป็นบรรยากาศทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่เคร่งเครียดสามารถแสดงพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายตามบทเพลงได้อย่างอิสระทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน ถือเป็นการกระตุ้นร่างกายให้ตื่นตัว กระตือรือร้น มีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป ในขั้นตอนนี้เด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เช่น กระโดดไปข้างหน้า กระโดดไปด้านข้าง กระโดดเขย่งไปด้านหน้า เป็นต้น เมื่อได้ยินสัญญาณ “หยุด” ให้หยุดการเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที เป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินไปในตัวเด็กจะมีความตั้งใจ มีสมาธิที่แน่วแน่กับเสียงจังหวะสัญญาณที่ครูเคาะ เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักการรอคอย ช่วยเหลือผู้อื่น เคารพกติกาต่าง ๆ ผ่อนคลายอารมณ์ที่ตึงเครียด ปลดปล่อยโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามความคิดและจินตนาการไปรอบ ๆ บริเวณ อย่างไม่กังวลใจ กลัว วิตก กังวลว่าจะทำผิด แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกของตนเอง

1.2 ขั้นการชี้แนะและการปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูจะดำเนินกิจกรรมด้วยการสาธิตวิธีการในการเคลื่อนไหว ยกตัวอย่างการเคลื่อนไหวร่างกาย ตลอดจนแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในเคลื่อนไหวร่างกาย การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ประกอบอุปกรณ์อย่างปลอดภัย การวางแผนจากสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในขั้นนี้เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้รู้จักกับวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาให้ประกอบการเล่น ได้ทดลองเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปพร้อมกับอุปกรณ์ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ กิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ระบายความเครียด ได้เล่าอารมณ์ความรู้สึกของตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมว่าตนเองรู้สึกอย่างไร อีกทั้งเด็กจะได้รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของเพื่อนคนอื่นด้วย ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรม อีโมชันบล็อก ในขั้นการชี้แนะและการปฏิบัติ ครูนำอีโมชันบล็อกให้เด็กดู จากนั้นสนทนาเกี่ยวกับอารมณ์ สีหน้าท่าทางแบบต่าง ๆ และขออาสาสมัครเด็กออกมาสาธิตสีหน้าท่าทางแบบต่าง ๆ แล้วส่งอีโมชันบล็อกให้เด็ก ๆ สัมผัสและหมุน พร้อมแสดงสีหน้าท่าทางตามอีโมชันที่เด็ก ๆ ชอบ “ในระหว่างกิจกรรมน้องมิวสิคพูดขึ้นว่า หนูสงสัยอีโมชันภาพคนแก่ขอทานมากเลย หนูเคยเอาเงินไปใส่ในขั้นที่คนแก่วางไว้ข้างถนนด้วยค่ะ”

1.3 ขั้นต่อยอดประสบการณ์และเสริมกำลังใจ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นด้วยคำถาม พูดคุย ชักถาม อาจเป็นคำถามที่ทำทาย หรือคำถามที่เป็นสถานการณ์ สร้างทางเลือก การที่เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปพร้อมกับอุปกรณ์ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าอารมณ์ของตนเองและรับฟังอารมณ์ของผู้อื่น จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้เด็กได้ซึมซับ และเกิดการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงอารมณ์ ตลอดจนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง ความเครียด ที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี โดยในขั้นนี้ครูจะกระตุ้นด้วยคำถามที่เป็นการต่อยอดประสบการณ์และเสริมกำลังใจให้กับเด็ก ยกตัวอย่างเช่น ในกิจกรรม มदनอยพลงญ์ที่ครูสมมติให้เด็ก ๆ เป็นมदनอย โดยครูจะสร้างสถานการณ์ที่ทำทาย ต่อยอดประสบการณ์และเสริมกำลังใจในการเคลื่อนไหวร่างกายตามคำบรรยาย โดยมีอาหารชิ้นใหญ่มากอยู่ 3 ชิ้น ที่มदनอยต้องนำกลับรัง มदनอยจะมีวิธีการอย่างไรในการขนอาหารกลับไปรังของตนเอง มदनอยจะได้ร่วมกันวางแผนในการนำอาหารกลับรัง ทำให้เด็กแต่ละคนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ดังที่จิตตินันท์ บุญสิทธิกุล (2558: 9) ได้กล่าวถึงความสามารถของเด็กปฐมวัยที่จะเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์เพื่อนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นความสามารถในการรู้จักตนเองในด้านความรู้สึกและการแสดงออกอย่างเหมาะสม มองตนเองในทางที่ดีรับรู้ในความสามารถของตนเอง สามารถคิดแสดงออกและใช้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ ในขั้นนี้ครูจะสาธิตการเคลื่อนไหวกับอุปกรณ์นั้นจากข้อตกลง

หรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น เพื่อเปิดประสบการณ์ใหม่ให้กับเด็ก ซึ่งครูจะสังเกตพฤติกรรมระหว่างเด็กปฏิบัติกิจกรรม ครูคอยเสริมแรงให้กำลังใจ โดยใช้คำพูด สติในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับมิลินทรา กวินโกลโรจน์ (2558: 2) ได้เสนอกระบวนการชี้แนะการปฏิบัติที่ผู้ชี้แนะควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะ ลงมือตามแผนการให้กำลังใจ เปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะได้เล่าความรู้สึก เพื่อให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ร่วมวางแผน

1.4 ขั้นผ่อนคลายสู่การทบทวน เป็นขั้นที่ครูให้เด็กได้ผ่อนคลายร่างกายในอิริยาบถต่าง ๆ บอกความรู้สึกเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางกายในแต่ละกิจกรรมว่าเด็กรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้ ชอบหรือไม่ชอบ เพราะเหตุใด ในขั้นนี้ครูจะกระตุ้นด้วยคำถาม สนทนา ซักถาม และทบทวนกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พูดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางด้านอารมณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ได้บอกความรู้สึกของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม เด็กจะทบทวนว่าพฤติกรรมไหนดีไม่ดีเพราะเหตุใด ซึ่งกระบวนการในขั้นนี้จะนำไปสู่การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ให้เด็กมีความอารมณ์ที่มั่นคง แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ จะทำให้เด็กมีความสุขในการร่วมกิจกรรม มีทักษะทางสังคม รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกได้ระบายอารมณ์ และเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเป็นวิธีพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อีกวิธีหนึ่ง โดยการจัดกิจกรรมทางกายเพื่อพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์นั้น ผู้วิจัยจะสร้างทางเลือกกระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้เด็กไว้วางใจ โดยมีครูคอยกระตุ้นด้วยคำถาม ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนคอยให้กำลังใจ ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมทางกายนั้นถือเป็นพื้นฐานสำคัญของความฉลาดทางด้านอารมณ์ คือ ด้านรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ทำให้เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถรับรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง บอกความรู้สึกและความต้องการของตนเองเมื่อครูซักถามได้ เช่น หนูรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมในวันนี้ เพราะเหตุใด สิ่งที่ได้ชอบ/ไม่ชอบในกิจกรรมนี้คืออะไร ฯลฯ แสดงสีหน้าท่าทางยิ้มแย้ม แจ่มใส ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ตลอดจนการแสดงท่าทางปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนเล่นในสิ่งที่ไม่ชอบ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ทำให้เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เข้าไปช่วยเหลือ พูดปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนร้องไห้ อีกทั้งยังไม่กระทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่หยิ่งและขโมยของผู้อื่นมาเป็นของของตน ตลอดจนชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น และด้านอยู่ร่วมกับผู้อื่น และด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภารัตน์ จอกทอง (2556: 78-80) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ พบว่าหลังจากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงขึ้น

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ พบว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีค่าร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 53.53 สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

2.1 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะมีรูปแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าประกอบบทเพลงเสียงดนตรี การเคาะจังหวะในขั้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ใช้ร่างกายของตนเองเป็นสื่อในการแสดงออกทางอารมณ์ ทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานและมีความสุขในการเคลื่อนไหวร่างกาย ระบายความตึงเครียดภายในจิตใจ รู้สึกผ่อนคลาย แสดงสีหน้าท่าทาง ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน รับรู้อารมณ์ของตนเองว่าตนเองกำลังมีความสุขสนุกสนานอยู่กับกิจกรรมทางกายที่ครูจัดขึ้น ดังที่พัฒนา ปญญฤทธิ์ (2557: 3) กล่าวว่า คำพูดหรือถ้อยคำของบุคคลรอบข้างเด็กปฐมวัยนั้นมีผลต่อการรับรู้อารมณ์ของเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กรับรู้อารมณ์ของตนเองและแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม และกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะนั้นเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนในห้องเรียน เด็กจะเกิดปฏิสัมพันธ์กันทางบวก มีการช่วยเหลือและยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม เด็กจะสามารถรอยยิ้มเมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นหรืออุปกรณ์ที่ตนต้องการเล่นได้

2.2 ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะ มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหวทำกิจกรรมร่วมกัน เคลื่อนไหวตามคำบรรยายของครู แบ่งกลุ่มและช่วยกันคิดเพื่อที่จะทำงานให้สำเร็จ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ เข้าใจความสัมพันธ์ของการกระทำตนเองที่มีต่อเพื่อน เด็กจะแสดงความเคารพต่อสิทธิหน้าที่ของตนเองและเพื่อน ส่งผลให้เกิดความเคารพข้อตกลงของกลุ่มซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีทางอารมณ์ของ Ausubel (1970, อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553: 127-133) ที่เชื่อว่า การทำกิจกรรมร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และสิ่งแวดล้อมจะมารกระตุ้นให้เด็กแสดงความเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ และจะทำให้ประสบเป้าหมายความสำเร็จในที่สุด โดยสมาชิกแต่ละคนประกอบไปด้วยผู้ที่มีความสามารถที่แตกต่างกันทำให้เกิดการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กเพิ่มความมั่นใจ แสดงออกในความสามารถของตนเอง สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อน เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยการจัดกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะนี้ครูเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นด้วยคำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิดวางแผนเชื่อมโยงสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ เด็ก ๆ จะได้ช่วยกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและหาวิธีการแก้ปัญหาจากกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะ ยกตัวอย่างคำถามเช่น ในขณะที่เด็กเคลื่อนไหวไปพร้อมกับทอชีแล้วเกิดท่อนไม้ไฟไปโดนเพื่อน คิดว่าเพื่อนจะรู้สึกอย่างไร แล้วเราต้องทำอะไร เด็กจะช่วยกันพาท่อนไม้ไฟไปให้ถึงเส้นช่วยช่วยกันได้อย่างไร แล้วเมื่อพาท่อนไม้ไฟไปถึงเส้นชัยแล้วเด็กรู้สึกอย่างไร ถ้านำผ้าขิดมาต่อกันเป็นรูปทรง แล้วทุกคนต้องอยู่ในรูปทรงจะทำอย่างไร หากผ้าขิดพลาดไปโดนเพื่อนคนอื่น จะทำอย่างไร ฯลฯ เป็นกระบวนการในปริมโนทัศน์ของเด็ก ๆ จากกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มในชั้นการจัดกิจกรรมต่อยอดประสบการณ์และเสริมกำลังใจ ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะได้แบ่งกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันตามเงื่อนไขข้อตกลงที่ครูกำหนดขึ้นมา ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มลดความขัดแย้ง ทำให้เด็กปฐมวัยรับรู้อารมณ์และมีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่กระทำการในสิ่งที่ผู้อื่นไม่ชอบ ตลอดจนแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น ดังที่ Piaget (1896, อ้างถึงใน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2556: 48-51) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ผ่านการทำกิจกรรมกลุ่มเด็กจะรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นและไม่แสดงอารมณ์ที่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจออกมา และในกิจกรรมทางกายที่เด็กได้ปฏิบัติจะทำให้เด็กได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการชวนเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมพูดปลอบใจ แสดงความชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น ยกตัวอย่างเช่น “กิจกรรมมดน้อยพญากบ โดยครูชี้แนะสมมติให้เด็ก ๆ เป็นเจ้ามดน้อยและมีอาหารอยู่ 3 กอง ทีมมดน้อยต้องช่วยกันนำกลับรัง จะมีมดน้อยตัวหนึ่งพูดขึ้นว่าเอาอาหารขึ้นหลังเราเลยเพื่อนเราแบกเองไหว ส่วนมดน้อยตัวอื่น ๆ ก็คอยช่วยประคองอาหารไว้ไม่ให้อาหารตกจากหลังเรานะ ระหว่างที่นำอาหารข้ามสะพานไม้กระดานแผ่นเดียว เกิดอุบัติเหตุมดน้อยโดนเหยียบเท้าและมดน้อยตัวนั้นก็ขอโทษทันทีหลังจากที่เหยียบเท้าเพื่อนโดยที่ครูไม่ต้องบอก”

2.3 ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะ มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโดยใช้บทเพลง เสียงดนตรี และอุปกรณ์มาประกอบการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพวัน ศรีหรั่ง (2550: 72-73) ที่ใช้เพลง ดนตรี กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักการรอคอย ช่วยเหลือผู้อื่น เคารพกติกาอย่างง่าย ๆ เพราะกิจกรรมทางกายประสานซึ้นเนาะเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ใฝ่เรียนรู้อารมณ์ เกิดความสนุกสนาน และเปิดเผยความรู้สึกซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม เด็กจะรู้จักการแบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ครูกำหนดให้ในกิจกรรมทางกาย ยกตัวอย่างเช่น ในกิจกรรม สร้างสรรค์ท่าทางกับสายยาง ขึ้นต่อยอดประสบการณ์และเสริมกำลังใจ ครูใช้คำถามให้กระตุ้นว่าเด็กจะมีวิธีการเคลื่อนไหวร่างกายไปด้วยกัน 2 คน โดยมีสายยาง 2 วงได้อย่างไร แล้วถ้าเคลื่อนไหวร่างกายไปด้วยกัน 3 คน โดยมีสายยาง 3 วงจะเคลื่อนไหวอย่างไร ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมทางกายที่ครูจัดขึ้นนี้จะเน้นให้เด็กควบคุมอารมณ์ของตนเองและปรับตัว

ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เข้าอกเข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น เน้นให้เด็กรู้จักการขอโทษและให้อภัยผู้อื่น ดังที่สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2556: 239) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับเพื่อนในการทำงานร่วมกัน เด็กจะทำตามข้อตกลง กติกาในการทำงาน ร่วมกัน เพื่อทำงานของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย และจากสถานการณ์ที่ครูจัดให้เกิดปัญหา โดยมีครูให้คำพูดคอยชี้แนะแนวทาง ยกตัวอย่างเช่น ในกิจกรรม เก็บมะนาวไปขาย ที่ครูให้เด็ก ๆ เคลื่อนไหวร่างกายในเก็บมะนาวไปขาย แล้วระหว่างที่ขนมะนาวไปขายแล้วมะนาวตกลงกระเด็นกระจายเด็กจะอย่างไร ถ้าเด็กไปขายมะนาวแล้วมีคนเอาขนมมาแลก เด็กจะอย่างไร สมมติเด็กไปขายมะนาวที่ตลาดแล้วเห็นคุณยายยกกะละมังที่ใส่ปลาจากรถเข็นไม่ได้ เด็กจะอย่างไร ฯลฯ สอดคล้องกับ งานวิจัยของอรรณูญา กุญจอมศรี (2556: 80-81) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ SMILE ที่มีการจัดกิจกรรมทางกายผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE ทำให้เด็กมีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะช่วยส่งเสริมความฉลาด ทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 การจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น หัวใจของการจัดกิจกรรม คือ ครูผู้สอน และเด็ก ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ต้องเปิดโอกาสให้เด็ก ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ ยึดหยุ่นกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม
- 1.2 การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ ผู้จัดกิจกรรมต้องทำความเข้าใจและศึกษาเครื่องมือที่วัดความฉลาด ทางด้านอารมณ์ว่าต้องการวัดด้านใด เพราะความฉลาดทางด้านอารมณ์ค่อนข้างกว้าง ยากต่อการวัดและประเมินผล
- 1.3 ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ เพราะถ้าเด็กมีความ ไว้วางใจในตัวครู และกล้าแสดงออก กล้าลงมือทำกิจกรรม จะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยครูต้องศึกษาวิธีจัดกิจกรรม ทางกายประสานการชี้แนะให้มีความแม่นยำ และควรยึดหยุ่นตามความเหมาะสม ตามเวลาหรือบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านสมาธิของเด็กปฐมวัย เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุอื่น ๆ หรือเด็กพิเศษ ที่ใช้การจัด กิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะ
- 2.3 ควรมีจัดกิจกรรมทางกายประสานการชี้แนะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น การรู้จัก เอื้อเฟื้อแบ่งปัน การรู้จักควบคุมตนเอง ด้านการแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่เหมาะสม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ชื่อจริง. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียน บ้านทุ่งแจ่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี.

กรมสุขภาพจิต. (2561). ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต ไทยอันดับ2 “เด็กรังแกกันในโรงเรียน” พบเหยื่อปีละ

- 6 แสนคน. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485>. กรมสุขภาพจิต. (2546). *แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 6-11 ปี*. นนทบุรี: วงศ์กมลโปรดักชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการพัฒนาแผนแม่บทการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย. (พ.ศ. 2561-2573). *แผนแม่บทการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย*. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2563, จาก <http://dohdatacenter.anamai.moph.go.th/coverpage/3673c9bb6c72658b7c6fffe4b847135a.pdf>
- จินกักร งามสุต. (2550). *การเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตตินันท์ บุญสถิรกุล. (2558). *การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมกับการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย*. ในเอกสารการสอน ชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทศนา เขมณเฑียร. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วีริยาสาส์น.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2553). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เข้าออฟเคอร์มิส.
- มลินทรา กวินโกมลโรจน์. (2558). *การวิจัยและพัฒนากระบวนการชี้แนะที่อิงทฤษฎีเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุงชุดการคิดด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัฒนา บุญญฤทธิ์. (2557). *หน่วยที่ 9 การประเมินและการเสริมสร้างพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ – จิตใจของเด็กปฐมวัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิภารัตน์ จอกทอง. (2556). *การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2556). *การวัดและการประเมินผลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดิษ สุวรรณลา. (2560). *คู่มือการพัฒนาวิชาชีพ เรื่องการชี้แนะ (Coaching)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญญา กุญจอมศรี. (2556). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพวัน ศรีหรั่ง. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ต่อเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดเกษตรราชม*. จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.

ผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ ในประเทศไทย

Impacts of Logistics Management on the Competitiveness of Logistics Business in Thailand

สินใจ สิลิปะเส็ด¹ และ เสาวลักษณ์ จิตติมงคล²

Sinchai Silipaseuth¹ and Saowaluk Jittimongkon²

Received: 9 ก.ย. 2564

Revised: 14 ธ.ค. 2564

Accepted: 14 ธ.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการด้านโลจิสติกส์ของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย 2) ศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย 3) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านโลจิสติกส์กับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย 4) ทดสอบผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่มีต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยจำนวน 231 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

การจัดการด้านโลจิสติกส์ ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ ด้านการให้บริการลูกค้า ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง ด้านการขนส่ง และด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย การจัดการด้านโลจิสติกส์ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย โดยการจัดการด้านโลจิสติกส์ ด้านการให้บริการลูกค้า ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ และด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้าส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

คำสำคัญ: การจัดการด้านโลจิสติกส์, ขีดความสามารถในการแข่งขัน, ธุรกิจโลจิสติกส์

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: sinchai1995poum@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: sinchai1995poum@gmail.com

¹ Student, Master of Business Administration Program in Entrepreneurship Management, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: sinchai1995poum@gmail.com

² Lecturer, Master of Business Administration Program in Entrepreneurship Management, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: sinchai1995poum@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the management of the logistics business in Thailand, 2) to examine the competitiveness of the logistics business in Thailand, 3) to analyze the relationship between the management and the competitiveness of the logistics business, and 4) to determine the effects of the management of the competitiveness of the logistics business in Thailand. The samples were 231 logistics entrepreneurs in Thailand. The main research instrument for data collection was a developed questionnaire. The statistics used in data analysis consisted of percentage, mean, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The findings revealed that Thai logistics entrepreneurs had a high level of overall opinions on the management of the logistics business. They also showed a high level of opinions on separate aspects of the management of the logistics business. Likewise, their opinions on the competitiveness of the logistics business in Thailand were at a high level. The relationship between the management and the competitiveness, the management aspects such as logistic communication, customer service, inventory management, transportation, and demand forecasting had positive relationships with the competitiveness. This implies that the management had a direct impact on competitiveness. The major factors impacting competitiveness included customer service, logistic communication, and demand forecasting.

Keywords: Logistics management, Competitiveness, Logistic business

บทนำ

ปัจจุบันโลจิสติกส์มีสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดการด้านโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดต้นทุน เพิ่มกำไรและส่งผลให้ธุรกิจเติบโต อีกทั้งยังช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันธุรกิจด้านโลจิสติกส์มีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากบริษัทข้ามชาติที่มีความได้เปรียบทั้งด้านเงินทุนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ธุรกิจด้านโลจิสติกส์ภายในประเทศจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสามารถแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติได้นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจโลจิสติกส์ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ เป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ เนื่องจากการจัดการด้านโลจิสติกส์เป็นกระบวนการสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ครอบคลุมกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ การเก็บสินค้า การบริการ การผลิต การส่งออก การติดต่อสื่อสารด้านโลจิสติกส์ และการบริการทุกประเภท ดังนั้นธุรกิจโลจิสติกส์ต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารจัดการ การติดต่อสื่อสารด้านโลจิสติกส์ การขนส่ง การคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า การลงทุน การค้า การตลาด เทคโนโลยี บุคลากร และอื่น ๆ เพื่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ธุรกิจโลจิสติกส์สามารถพัฒนาศักยภาพธุรกิจ เศรษฐกิจของประเทศ และสามารถแข่งขันกับประเทศที่มีศักยภาพสูงกว่าได้ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

ธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยมีการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้นตามแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากภาพรวมของการส่งออกไปยังตลาดคู่ค้าที่สำคัญ รวมทั้งการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และการท่องเที่ยวยังคงเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในประเทศ ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีมูลค่ารวม 2,106.5 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 จากปี พ.ศ. 2559 หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาประจำปี (Nominal GDP) ลดลงจากร้อยละ 13.8 ต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี พ.ศ. 2559 โดยต้นทุนโลจิสติกส์ประกอบด้วยต้นทุนค่าขนส่งสินค้า

1,140.1 พันล้านบาท หรือร้อยละ 7.4 ต่อ GDP ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง 774.9 พันล้านบาท หรือร้อยละ 5.0 ต่อ GDP และต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ 191.5 พันล้านบาท หรือร้อยละ 1.2 ต่อ GDP (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) และโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2562 โดยต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 13.4 ต่อ GDP หรือมีมูลค่ารวม 2,258.4 พันล้านบาท ซึ่งเป็นสัดส่วนคงที่เท่ากับปี พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 1) ต้นทุนการขนส่งสินค้าร้อยละ 6.7 ต่อ GDP 2) ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง ร้อยละ 5.7 ต่อ GDP และ 3) ต้นทุนการบริหารจัดการร้อยละ 1.0 ต่อ GDP (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

ธุรกิจโลจิสติกส์เป็นธุรกิจที่ดำเนินงานในด้านการให้บริการนำเข้าไป ส่งออกสินค้าภายในและต่างประเทศ จัดส่งสินค้าทางไปรษณีย์ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีกระบวนการจัดหาวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตสินค้า การบรรจุภัณฑ์ การจัดเก็บสินค้า การส่งสินค้า และการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคซึ่งมีการขนส่งสินค้าหลายรูปแบบ โดยใช้หลักในการจัดการด้านโลจิสติกส์เข้ามาช่วยในการศึกษาความต้องการของลูกค้าและตลาด ลดความเสี่ยง ความเสียหายในระหว่างการเก็บรักษาสินค้า สามารถให้บริการได้ตลอดเวลาและมีการติดต่อสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพ (ภูเด่น แก้วภิบาล และเกตุกฤา โกฎกุล, 2562) นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความแตกต่าง ด้านต้นทุนที่ดี และมุ่งเน้นในด้านความสามารถในการตอบสนองความต้องการด้านสินค้าหรือการให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพ (สุภัสสรา ปัญญารัฐโรจน์, 2559) จึงนำไปสู่การจัดการด้านโลจิสติกส์ (Logistics Management) ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (Demand Forecasting) ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (Communications) ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management) ด้านการขนส่ง (Transportation) ด้านการให้บริการลูกค้า (Customer Service) การจัดการด้านโลจิสติกส์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดขีดความสามารถในการแข่งขันในการดำเนินงานของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย สามารถตอบสนองความต้องการในด้านของสินค้าหรือการให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพ ด้วยราคาที่เหมาะสมในการให้บริการ มีความแตกต่างจากองค์กรหรือบริษัทอื่นในการให้บริการ มีกำไรที่ดีในการดำเนินงาน มีการมุ่งเน้นตลาดเฉพาะส่วน มีกิจกรรมที่เหนือคู่แข่ง (สุภัสสรา ปัญญารัฐโรจน์, 2559)

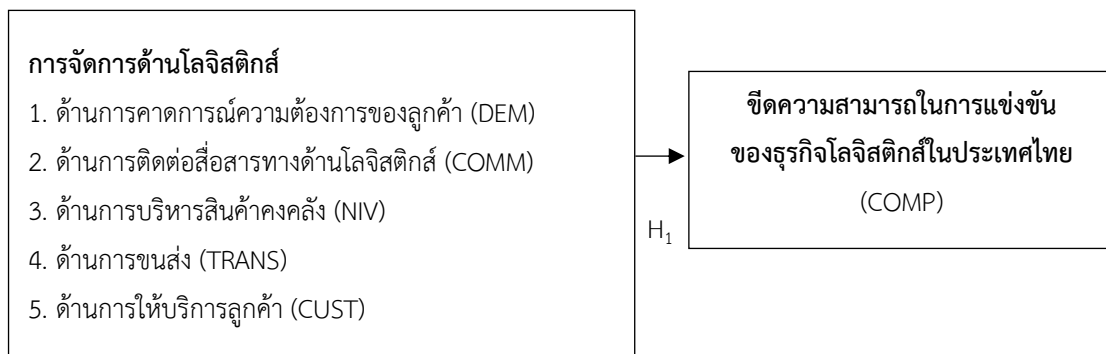
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องผลกระทบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทโลจิสติกส์ในประเทศไทย เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบจากการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เพื่อให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกลุ่มธุรกิจโลจิสติกส์นำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินธุรกิจโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านโลจิสติกส์กับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่มีต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการด้านโลจิสติกส์ของภูเด่น แก้วภิบาล และเกศกัญญา โกฏิกุล (2562) และภาววิ อยู่จ้อย และพัฒน์ พิสิษฐเกษม (2560) และแนวคิดขีดความสามารถในการแข่งขันของ สุภัสสร่า ปัญโญรัฐโรจน์ (2559) มาประยุกต์ใช้เป็นชื่อตัวแปรต้น การจัดการด้านโลจิสติกส์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า 2) ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ 3) ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง 4) ด้านการขนส่ง 5) ด้านการให้บริการลูกค้า และชื่อตัวแปรตามขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด ผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

สมมติฐาน

1. การจัดการด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย
2. การจัดการด้านโลจิสติกส์ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรคือ ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 17,378 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เนื่องจากผู้ศึกษาทราบจำนวนประชากรจึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 727) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายปิด (Close-Ended-Questionnaires) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของธุรกิจเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายปิด (Close-Ended-Questionnaires) จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย รูปแบบของกิจการ จำนวนเงินทุน จดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาดำเนินงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การให้บริการของกิจการประเภทของการให้บริการ และประเภทของสินค้าที่ให้บริการด้านโลจิสติกส์

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการจัดการด้านโลจิสติกส์ของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวของ Likert จำนวน 25 ข้อ ดังต่อไปนี้ ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง ด้านการขนส่ง ด้านการให้บริการลูกค้า จำนวนด้านละ 5 ข้อ

2.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวของ Likert จำนวน 6 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เนื่องจากผู้ศึกษาทราบจำนวนประชากร จึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีรายชื่อประชากร จำนวน 17,378 ราย และได้ใช้ตารางเลขสุ่มโดยมีเลขกำกับหน่วยรายชื่อทั้งหมดของประชากร และกลุ่มตัวอย่างมีความยินดีในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีการกระจายแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ โดยผ่านช่องทางเครือข่ายสังคม เช่น Messenger และ Email ส่งในรูปแบบ Google Form ส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ได้รับการตอบกลับมาจำนวน 247 ชุด และทำการรวบรวมแบบสอบถามและได้มีการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามที่ตอบกลับมา พบว่ามีแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 231 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 57.75 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar and Day (2001) ที่ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามจะต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2564

ตาราง 1 ข้อมูลประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ภูมิภาค	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ผู้ตอบ แบบสอบถาม (คน)	ผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)
1	กรุงเทพมหานคร	7,872	181	93	40.26
2	ภาคกลาง (ยกเว้น กทม.)	4,508	104	68	29.44
3	ภาคเหนือ	581	13	9	3.89
4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	847	19	11	4.76
5	ภาคตะวันออก	2,024	47	31	13.42
6	ภาคตะวันตก	346	8	6	2.60
7	ภาคใต้	1,200	28	13	5.63
รวม		17,378	400	231	100.00

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงสถิติในรายงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน บทความทางวิชาการ เอกสารงานวิจัยและข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้างนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์สถิติตามลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ในรูปแบบตาราง กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ตั้งแต่ระดับความสำคัญน้อยที่สุดระดับความสำคัญมากที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบจากแบบสอบถาม โดยการใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีความหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ในรูปแบบตาราง กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ตั้งแต่ระดับความสำคัญน้อยที่สุดระดับความสำคัญมากที่สุด แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบจากแบบสอบถาม โดยการใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีความหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านโลจิสติกส์กับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

4.4 การวิเคราะห์ผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่มีต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยโดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย โดยรวม

ลำดับที่	การจัดการด้านโลจิสติกส์	$\bar{x}$	S.D.	แปลค่า
1	ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (Demand Forecasting)	4.43	0.34	มาก
2	ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (Communications Logistic)	4.23	0.40	มาก
3	ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง (Inventory Management)	4.17	0.42	มาก
4	ด้านการขนส่ง (Transportation)	4.24	0.38	มาก
5	ด้านการให้บริการลูกค้า (Customer Service)	4.24	0.36	มาก
โดยรวม		4.26	0.30	มาก

จากตาราง 2 พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (Demand Forecasting) ($\bar{x} = 4.43$) รองลงมาคือ ด้านการขนส่งและด้านการให้บริการลูกค้า (Customer Service) ($\bar{x} = 4.24$) และด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (Communications Logistic) ($\bar{x} = 4.23$) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

ลำดับที่	ขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1	สามารถตอบสนองความต้องการในด้านของสินค้าหรือการให้บริการที่ดี มีประสิทธิภาพ	4.35	0.50	มาก
2	ราคาที่เหมาะสมในการให้บริการ	4.30	0.53	มาก
3	ความแตกต่างจากองค์กรหรือบริษัทอื่นในการให้บริการ	4.25	0.51	มาก
4	กำไรที่ดีในการดำเนินงาน	4.23	0.49	มาก
5	การมุ่งเน้นบางส่วนของตลาด	4.29	0.47	มาก
6	กิจกรรมและการบริการที่เหนือคู่แข่ง	4.28	0.49	มาก
โดยรวม		4.28	0.36	มาก

จากตาราง 3 พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ ในประเทศไทย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทโลจิสติกส์ในประเทศไทย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สามารถตอบสนองความต้องการในด้านของสินค้าหรือการให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ มีราคาที่เหมาะสมในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.30$) และ มีการมุ่งเน้นบางส่วนของตลาด ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ

ตาราง 4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	DEM	COMM	INV	TRANS	CUST	COMP	VIFs
DEM	-	0.462**	0.448**	0.434**	0.375**	0.414**	1.377
COMM			0.650**	0.549**	0.495**	0.543**	1.924
INV				0.647**	0.584**	0.494**	2.317
TRANS					0.645**	0.484**	2.205
CUST						0.529**	1.890

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่าตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ 1.890–

2.317 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งสอดคล้องกับของ Hair et al. (2010)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การจัดการด้านโลจิสติกส์ คือ ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านการโลจิสติกส์ ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง ด้านการขนส่ง และด้านการให้บริการลูกค้า พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับตัวแปรตาม คือ ชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.414–0.543 โดยการจัดการด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กับชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มากที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านการโลจิสติกส์ (COMM) $r=0.543$ รองลงมาคือ ด้านการให้บริการลูกค้า (CUST) $r=0.529$ ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง (INV) $r = 0.494$ ด้านการขนส่ง (TRANS) $r = 0.484$ และด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (DEM) $r = 0.414$ ตามลำดับ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

การจัดการด้านโลจิสติกส์ส่งผลกระทบต่อชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

การจัดการด้านโลจิสติกส์	ชีตความสามารถในการแข่งขัน (COMP)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	1.016	0.284		3.583	0.000**
1. ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (DEM)	0.139	0.064	0.132	2.182	0.030**
2. ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านการโลจิสติกส์ (COMM)	0.250	0.064	0.276	3.879	0.000**
3. ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง (INV)	0.049	0.067	0.057	0.734	0.464
4. ด้านการขนส่ง (TRANS)	0.063	0.073	0.066	0.389	0.300
5. ด้านการให้บริการลูกค้า (CUST)	0.264	0.070	0.267	3.786	0.000**

F = 30.791 P = 0.000** Adjusted R² = 0.393

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัย พบว่าตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มากที่สุด คือ ด้านการให้บริการลูกค้า (CUST) สูงขึ้น 1 หน่วย ทำให้ชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย สูงขึ้น 0.264 รองลงมาคือ ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านการโลจิสติกส์ (COMM) สูงขึ้น 1 หน่วย

ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย สูงขึ้น 0.250 และด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย สูงขึ้น 0.139 ตามลำดับ

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ ขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยได้ ดังนี้

$$COMP = 1.016 + 0.139 DEM + 0.250 COMM + 0.264 CUST$$

อภิปรายผล

การวิจัยผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นต่อการจัดการด้านโลจิสติกส์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด

1.1 ด้านคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า อยู่ในระดับมากเนื่องจากให้ความสำคัญกับการประมาณการความต้องการด้านสินค้าและบริการของลูกค้า มีการกำหนดจำนวนสินค้าในการขนส่งที่แม่นยำ ลดความเสียหายด้านต้นทุนและเวลาในการดำเนินงานการจัดการคำสั่งซื้อ การเตรียมการในการจัดส่งในช่วงเวลาของลูกค้า และกำหนดทิศทางในการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์ให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพร ดงน้อย (2559: 39-45) ได้ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญระดับมากในด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการของลูกค้า เพื่อวางแผนกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในอดีตเพื่อวางแผนปรับปรุงและลดปัญหาในอนาคต และการนำข้อมูลความต้องการในอดีตมาประมาณการความต้องการในปัจจุบันได้ตรงตามความเป็นจริง

1.2 ด้านการขนส่ง ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นด้านการขนส่งอยู่ในระดับมากเนื่องจากให้ความสำคัญกับกระบวนการลำเลียงหรือการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหรือสินค้า ในเวลาที่ถูกต้องตามที่กำหนด มีการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ และต้นทุนการขนส่งที่เหมาะสม มีความปลอดภัยในระหว่างการขนส่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย เจริญชัย, วีระกิตต์ เสาร์ม และนิศาตร์ณ์ โชติเชย (2560: 578-584) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญระดับมาก ในด้านการขนส่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์เพื่อการวางแผนเส้นทางขนส่ง มีระบบการนำเข้าและส่งออกสินค้า และมีการออกแบบการดำเนินการจัดส่งสินค้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสินค้าน้อยที่สุด

1.3 ด้านการให้บริการลูกค้า ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นด้านการให้บริการลูกค้า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากให้ความสำคัญกับกระบวนการให้บริการลูกค้า การบริการลูกค้าในทุก ๆ กิจกรรมประกอบด้วย พนักงานบริการดี มีการทำงานที่รวดเร็วและกระตือรือร้น และมีการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในการบริการ มีการขนส่งหรือส่งมอบตามความต้องการของลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยของลูกค้าก่อนและหลังการขายได้อย่างถูกต้อง มีการให้บริการขนส่งสินค้าที่มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า ทำให้การดำเนินงานในด้านโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพในการบริการและสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ กรรณมรงค์ (2559: 68-71) ได้ศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของร้านจัดจำหน่ายวัสดุก่อสร้างในภาคใต้ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญระดับมากในด้านการให้บริการลูกค้า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับระบบหรือวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับลูกค้า

ระบบหรือวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับผู้ส่งมอบ ระบบเอกสารและฐานข้อมูลขององค์กร การทำสัญญา
ร่วมกับผู้ส่งมอบ ความถี่ในการสั่งซื้อวัตถุดิบและระบบเอกสาร หรือวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันภายในองค์กร

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็น
ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารภายในองค์กร
แลกเปลี่ยนข้อมูลของส่วนงานต่าง ๆ ในองค์กรที่ชัดเจน องค์กรมีการให้ข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นลำดับขั้นตอน ด้านการสื่อสาร
ภายนอกองค์กรที่มีการสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าอย่างแม่นยำ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการในด้านข้อมูลข่าวสาร
และตรวจสอบการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร เหมือนใจ (2562: 41-51) ได้ศึกษาปัจจัยและกิจกรรม
ทางโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการขนส่งสินค้า ของผู้ประกอบการธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับในหมู่บ้านไม้ดอกไม้
ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญระดับมาก ในด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร
มีการวางระบบการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ที่ดี สามารถเชื่อมโยงไปยังฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ
และมีความสามารถดำเนินการกับคำสั่งซื้อที่มีเข้ามาได้อย่างรวดเร็ว

1.5 ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง ผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย มีความคิดเห็นด้านการบริหาร
สินค้าคงคลังลูกค้า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากให้ความสำคัญกับการวางแผนกำหนดปริมาณสินค้าคงคลังที่เหมาะสม
การจัดบันทึกสินค้าเข้า-ออก การจัดซื้อและปริมาณสินค้าทันต่อความต้องการ มีความถูกต้อง แม่นยำ ประหยัดแรงงาน
และทันต่อเวลา และการจัดระเบียบของสินค้า เพื่อให้สินค้าที่มีอยู่ตรงตามความต้องการของลูกค้า และสะดวกในการตรวจ
รายการสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริ พลอยจินดา และนพดล บุรณนัญญ์ (2562: 5-8) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การขนส่งทางเรือ กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญ
ระดับมาก ในด้านการบริหารสินค้าคงคลัง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการจัดการคำสั่งซื้อ
ที่ชัดเจนตามความต้องการของลูกค้า มีการหมุนเวียนสินค้าที่รวดเร็ว และมีสินค้าค้างในสต็อกที่เหมาะสม

2. ผลการศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์
ในประเทศไทย มีความคิดเห็นต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์
รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับสามารถตอบสนองความต้องการ
ในด้านของสินค้าหรือการให้บริการที่ดีมีประสิทธิภาพมีราคาที่เหมาะสมในการให้บริการ มีการมุ่งเน้นบางส่วนของตลาด
มีกิจกรรมและการบริการที่เหนือคู่แข่ง มีความแตกต่างจากองค์กรหรือบริษัทอื่นในการให้บริการ และมีกำไรที่ดีในการดำเนินงาน
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย เจริญชัย, วีระกิตต์ เสาร์ม และนิศารัตน์ โชติเชย (2560: 578-584) ได้ศึกษารูปแบบ
การจัดการโลจิสติกส์ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย
พบว่าผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณารายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตอบสนอง
อย่างรวดเร็ว รองลงมาคือ การเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการด้านโลจิสติกส์และขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ
โลจิสติกส์ในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่าการจัดการด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ
โลจิสติกส์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางบวก โดยมีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของบริษัทโลจิสติกส์ในประเทศไทย มากที่สุดคือ ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (COMM) ด้านการให้บริการลูกค้า
(CUST) ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง (INV) ด้านการขนส่ง (TRANS) และด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (DEM)
ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐธิดา กุศลลาไสยานนท์ (2559: 9-18) ได้ศึกษา การจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อ
ประสิทธิภาพในการทำงานของอุตสาหกรรมโรงสีข้าว ในจังหวัดนครปฐม พบว่าด้านการขนส่ง ด้านการบริหารคลังสินค้า

ด้านการจัดซื้อ ด้านการบริหารสินค้าคงคลังด้านการพยากรณ์ และด้านการติดต่อสื่อสารทางโลจิสติกส์ โดยมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของอุตสาหกรรมโรงสีข้าว ในจังหวัดนครปฐม

4. ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย

4.1 ด้านการให้บริการลูกค้า (CUST) ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากกิจการมีการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ด้วยการตอบสนองการขนส่งหรือส่งมอบตามความต้องการของลูกค้า กิจการมีการให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยของลูกค้าก่อนและหลังการขายได้อย่างถูกต้อง การให้บริการขนส่งสินค้าที่มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า กิจการมีพนักงานบริการที่ดี มีการทำงานที่รวดเร็วและกระตือรือร้นและมีการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร เหมือนใจ (2562: 41-51) ได้ศึกษา ปัจจัยและกิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก พบว่ากิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก คือด้านการให้บริการลูกค้า ที่มีความสามารถในการสร้างความประทับใจในการบริการ ความสามารถในการส่งสินค้าที่ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด มีความสามารถในการส่งสินค้าได้ตรงตามสถานที่ที่ต้องการ มีความสามารถในการส่งสินค้าได้ตรงเวลาทันตามความต้องการของลูกค้า และสามารถตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า

4.2 ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านโลจิสติกส์ (COMM) ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากกระบวนการสื่อสารภายในองค์กร แลกเปลี่ยนข้อมูลของส่วนงานต่าง ๆ ในองค์กรที่ชัดเจน กิจการมีการให้ข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นลำดับขั้นตอน มีการแนะนำหรือมีการตอบข้อสงสัยข้อคำถามของลูกค้าหลังการขายและบริการ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการในด้านข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบการทำงานได้ และกิจการมีการสื่อสารภายนอกองค์กรกับกลุ่มลูกค้าอย่างแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และสรารุณ ลักษณะโต (2562: 29-31) ศึกษาการประเมินความสามารถในการแข่งขันและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันกรณีศึกษาท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันกรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ที่มีระบบบริการลูกค้า ระบบสื่อสารข้อมูลไร้สาย มีระบบตรวจสอบการทำงานในท่าเรือ และมีระบบตรวจสอบความปลอดภัย

4.3 ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า (DEM) ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากกิจการมีการเตรียมการในการจัดส่งในช่วงเวลาของลูกค้า กำหนดทิศทางในการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์ให้เพียงพอ กิจการมีการจัดการคำสั่งซื้อและจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า กิจการมีการประมาณการความต้องการด้านสินค้าและบริการของลูกค้า และกิจการกำหนดจำนวนสินค้าในการขนส่งที่แม่นยำ ไม่เกิดการสูญเสียด้านต้นทุนและเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพร ดงน้อย (2559: 39-45) ได้ศึกษา การจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่าการจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย คือ ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า ที่มีผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการของลูกค้า เพื่อวางแผนกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในอดีตเพื่อวางแผนปรับปรุงและลดปัญหาในอนาคต และการนำข้อมูลความต้องการในอดีตมาประมาณการความต้องการในปัจจุบันได้ตรงตามความเป็นจริง

4.4 ด้านการขนส่ง (TRANS) ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เนื่องจากกิจการมีกระบวนการลำเลียงหรือการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหรือสินค้าในเวลาที่ถูกต้องตามที่กำหนด กิจการมีการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ การขนส่งมีความเชื่อถือได้ กิจการมีราคาการขนส่งที่เหมาะสม กิจการมีปลอดภัยในระหว่างการขนส่ง

ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม นะมิ, อัมพล ชูสนุก, ณวีวรรณ ชูสนุก และกิตติ เจริญพรพานิชกุล (2560: 51-53) ศึกษาอิทธิพลของการจัดการด้านโลจิสติกส์ ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลของไทย พบว่ากระบวนการทางด้านการขนส่งไม่มีผลต่อการให้บริการจัดเก็บอาหารฮาลาล การให้บริการขนส่งอาหารฮาลาล และความสามารถในการจัดส่งที่นำมาใช้ในอาหารฮาลาล ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมทั่ว ๆ ไปทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการทางด้านการขนส่งไม่ส่งผลต่อการให้บริการจัดเก็บอาหารฮาลาล การให้บริการขนส่งอาหารฮาลาล และความสามารถในการจัดส่งที่นำมาใช้ในอาหารฮาลาล

4.5 ด้านการบริหารสินค้าคงคลัง ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย เนื่องจากกิจการมีการวางแผนกำหนดปริมาณสินค้าคงคลัง กิจการมีการจัดบันทึกสินค้าเข้า-ออก กิจการรักษาระดับสินค้า กิจการมีการจัดซื้อและปริมาณสินค้า กิจการมีการจัดระเบียบของสินค้า ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพร ดงน้อย (2559: 39-45) ได้ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่าการบริหารสินค้าคงคลัง ไม่มีผลต่อการตรวจสอบการใช้อาหาร และคลังเก็บอาหาร การลงรายงานความเคลื่อนไหวของสินค้าคงคลัง ที่มีสินค้าเข้าและออก การตรวจสอบคลังสินค้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาผลกระทบการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการจัดการด้านโลจิสติกส์ ดังนี้

1.1 การให้บริการลูกค้า โดยกิจการมีการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าด้วยการตอบสนองการขนส่งหรือส่งมอบตามความต้องการของลูกค้า กิจการมีการให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยของลูกค้าก่อนและหลังการขาย ได้อย่างถูกต้อง มีการให้บริการขนส่งสินค้าที่มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า กิจการมีพนักงานบริการที่ดี มีการทำงานที่ว่องไวและกระตือรือร้น มีการสร้างความหน้าเชื่อถือ ความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในการบริการ

1.2 ด้านการติดต่อสื่อสารทางด้านการโลจิสติกส์ โดยกิจการมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในองค์กร ฝ่ายผลิต ฝ่ายบัญชี ฝ่ายวัตถุดิบ ฝ่ายบริการลูกค้า และฝ่ายการตลาด ที่ชัดเจน กิจการมีการให้ข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นลำดับขั้นตอนมีการแนะนำหรือมีการตอบข้อสงสัยข้อคำถามของลูกค้าหลังการขายและบริการ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการในด้านข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบตำแหน่งของสินค้าในระหว่างขนส่ง และกิจการมีการสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าอย่างแม่นยำ

1.3 ด้านการคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า โดยกิจการมีการเตรียมการในการจัดส่งในช่วงเวลาของลูกค้าต้องการตามที่กำหนด กิจการมีการรับรู้ข้อมูลความต้องการล่วงหน้าที่ถูกต้องชัดเจนในตัวสินค้าและบริการ และกิจการมีการรับรู้การจัดการคำสั่งซื้อและจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าได้ทัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทโลจิสติกส์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการกระจายสินค้า และด้านการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านโลจิสติกส์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารต้นทุนของผู้ประกอบการบริษัทโลจิสติกส์ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนธุรกิจโลจิสติกส์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย เจริญชัย, วีระกิตติ์ เสาร่ม และนิศารัตน์ โชติเชย. (2560). รูปแบบการจัดการโลจิสติกส์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 571-586.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *คู่มือการพัฒนาระบบบริหารคุณภาพ ตามมาตรฐาน ISO 9001 สำหรับธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์*. สืบค้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://anyflip.com/hssd/igky/basic>
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). *โลจิสติกส์ไทยปี 2562* แข่งคู่จะเป็นที่หนึ่งในตลาดโลจิสติกส์ ผู้ประกอบการต้องทำอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.thailandindustrialtoday.com>
- เชษฐธิดา กุศลไสยานนท์. (2559). การจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของอุตสาหกรรมโรงสีข้าวในจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา*, 10(1), 9-18.
- ธนกร เหมือนใจ. (2562). *ปัจจัยและกิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภูเด่น แก้วภิบาล และเกศกัญญา โกฏิสิริชัย. (2562). การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าธุรกิจของผู้ประกอบการบ้านนกแอ่น ในจังหวัดกระบี่. *วารสาร WMS Journal of Management*, 8(3), 93-101.
- ภาววี อยู่จ้อย และพัฒน์ พิสิษฐเกษม. (2560). *ปัจจัยด้านการจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการด้านการขนส่งนักท่องเที่ยวของธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 12. 19 สิงหาคม 2560. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต. 52-59.
- มาเรียม นะมิ, อัมพล ชูสนุก, ฉวีวรรณ ชูสนุก และกิตติ เจริญพรพานิชกุล. (2560). ศึกษาอิทธิพลของการจัดการด้านโลจิสติกส์ต่อผลการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลของไทย. *วารสารปัญญาทัศน์*, 9(2), 43-56.
- วัชรภาพร ดงน้อย. (2559). *การจัดการโลจิสติกส์ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน.
- วัชรภาพร ดงน้อย. (2559). *การจัดการโลจิสติกส์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของฟาร์มสุกรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน.
- ศิริ พลอยจินดา และนพดล บุรณัญญ์. (2562). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์การขนส่งทางเรือ กรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 9(3), 12-27.
- ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และสรารัฐ ลักษณะโต. (2562). การประเมินความสามารถในการแข่งขันและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันกรณีศึกษา ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 5(2), 25-32.
- สุพัต อิศราศิวกุล (2561). *การพัฒนาสมรรถนะของพนักงานขับรถขนส่ง ตามหลัก 7R กรณีศึกษา: กลุ่มธุรกิจขนส่งสินค้า*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน.
- สุกัสนรา ปัญโญรัฐโรจน์ (2559). การจัดการโลจิสติกส์ ที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 2(2), 91-100.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *การประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและขนส่งสินค้า (กบส.)*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=70459>
- อดิศักดิ์ วรรณรงค์. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของร้านจัดจำหน่ายวัสดุก่อสร้างในภาคใต้. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(1), 68-71.
- อุมาพร มณีเนียม. (2559). *ความสำคัญของการจัดการโลจิสติกส์*. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2563, จาก https://web.facebook.com/.500983413295095/posts/1037271979666233/?_rdc=1&_rdr
- Aaker, D. A., Kumer, V. and Day, G. S. (2001). *Marketing research* (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A global perspective* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing industries and Competitors*. New York: The Free Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

The Exercise of Power of Administrators Affecting Work Motivation of Teachers Under
Roi Et Primary Educational Service Area Office 3

ทิววรรณ ราโช¹ และ สมใจ ปุมิพันธุ์²

Tiwawan Racho¹ and Somjai Pumipuntu²

Received: 23 ก.ค. 2564

Revised: 2 พ.ย. 2564

Accepted: 3 พ.ย. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการใช้อำนาจผู้บริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และ 3) เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูจำนวน 331 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหาร เท่ากับ .81 และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ .80 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหาร ด้านอำนาจการให้รางวัล (X_1) ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร (X_6) และด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (X_5) สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (Y) ได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ

$$Y' = 1.609 + 0.325 X_1 + 0.164 X_6 + 0.155 X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.417 Z_{x1} + 0.211 Z_{x6} + 0.226 Z_{x5}$$

คำสำคัญ: การใช้อำนาจของผู้บริหาร, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล:

kid_d_pat@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: spumpun@hotmail.com

¹ Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajbhat University, Email: kid_d_pat@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer, Master of Educational Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajbhat University, Email: spumpun@hotmail.com

Abstract

This research aimed to 1) study the exercise of the power of administrators under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3, 2) study the teachers' work motivation under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3, and 3) study the exercise of the power of administrators affecting teachers' work motivation under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3. The sample group was 331 teachers under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3. The tool used in this research was the Likert scale question. The reliability of the Likert scale question on the use of administrative power was 0.81 and teachers' work motivation was .80. The statistics used in this research were percentage, mean, standard deviation, and Stepwise Multiple Regression analysis.

The results of the research were found 1) The exercise of the power of administrators under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 overall was at a high level, 2) Teachers' work motivation under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 overall was at a high level, and 3) The equations predicting teachers' work motivation under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 indicated that the exercise of the power of administrators in rewarding (X_1), information (X_6), and expertise (X_5) could predict teachers' work motivation under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 (Y) at 53% with a statistical significance level of .01 and the predictive equations could be written as follows.

The predictive equation in unstandardized core:

$$Y' = 1.609 + 0.325 X_1 + 0.164 X_6 + 0.155 X_5$$

The predictive equation in standardized score:

$$Z'_y = 0.417 Z_{x1} + 0.211 Z_{x6} + 0.226 Z_{x5}$$

Keywords: The exercise of administrators' power, Teachers' work motivation, School Administrators

บทนำ

ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ที่ผันผวน ส่งผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคมและประเทศชาติ ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศสามารถเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ก็คือ คุณภาพของประชากร เพราะประชากรที่มีคุณภาพก็ย่อมที่จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประชากรในประเทศให้มีคุณภาพก็คือกระบวนการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้ระบบการจัดการศึกษาของไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ โดยจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการในการพัฒนาคน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 3) และเนื่องจากผล การปฏิบัติงานของครูจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่นั้น Mathis and Jackson (2012: 109) กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ระดับแรงจูงใจ การได้รับการสนับสนุน การตระหนักถึงงานที่ทำและความสัมพันธ์กับองค์กร ดังนั้นผู้บริหารจะต้องรู้จักการสร้างภาวะกระตุ้นหรือตอบสนองความต้องการ และความพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้น ซึ่งก็คือ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ครู และเนื่องจากแรงจูงใจที่ดีจะช่วยเพิ่มผลิตภาพของงาน ทำให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้ามาก

ยิ่งขึ้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในด้านการสร้างอำนาจและการสร้างอิทธิพล เพื่อให้บริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่วางไว้

แรงจูงใจถือเป็นพลังที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในและภายนอกตัวบุคคล ก่อให้เกิดการกระทำ หรือพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น โดยประชุม รอดประเสริฐ (2547: 345) กล่าวว่า ในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ครู ถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะการสร้างแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาพึงมีพึงได้ คนที่ได้รับการสร้างแรงจูงใจที่ถูกทางหรือตรงกับความต้องการ จะพยายามใช้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถึงร้อยละ 80 ถึงร้อยละ 90 ในการทำงาน จึงเห็นได้ว่า แรงจูงใจมีความสำคัญในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารงานบุคคล ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และเนื่องจากแรงจูงใจที่ดีจะช่วยเพิ่มผลผลิตของงาน ทำให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในด้านการสร้างอำนาจและการสร้างอิทธิพล เพื่อให้บริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่วางไว้

อำนาจถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้งานเคลื่อนที่ได้ หากผู้บริหารมีความสามารถในการเลือกใช้อำนาจให้เหมาะสม ย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจตคติ และค่านิยมของครูให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการได้ โดยที่ณัฐชา มั่งกะลัง (2561: 72) กล่าวว่าผู้บริหารต้องรู้จักการใช้เทคนิค กฎระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนต้องมีอำนาจเป็นเครื่องมือในการสั่งการ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้ทุกคนในสถานศึกษายินยอมปฏิบัติตามโดยไม่ขัดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณ รัชธรรม (2545: 64) ที่กล่าวว่าอำนาจเปรียบเสมือนตัวยึดเหนี่ยวโครงสร้างและกิจกรรมของสถานศึกษา เข้าด้วยกัน เป็นตัวหลักในการผลักดันให้สถานศึกษาดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา และถ้าหากผู้บริหารขาดอำนาจก็ย่อมไม่มีอิทธิพลจะควบคุมพฤติกรรมของบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ ซึ่งก่อให้เกิดความล้มเหลวในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้อำนาจในวิธีที่หลากหลาย เช่น การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ การให้อำนาจหน้าที่และให้ความเชื่อใจในการตัดสินใจ และดำเนินการได้อย่างเป็นอิสระในเรื่องที่เป็นความชำนาญของบุคคลนั้น ๆ

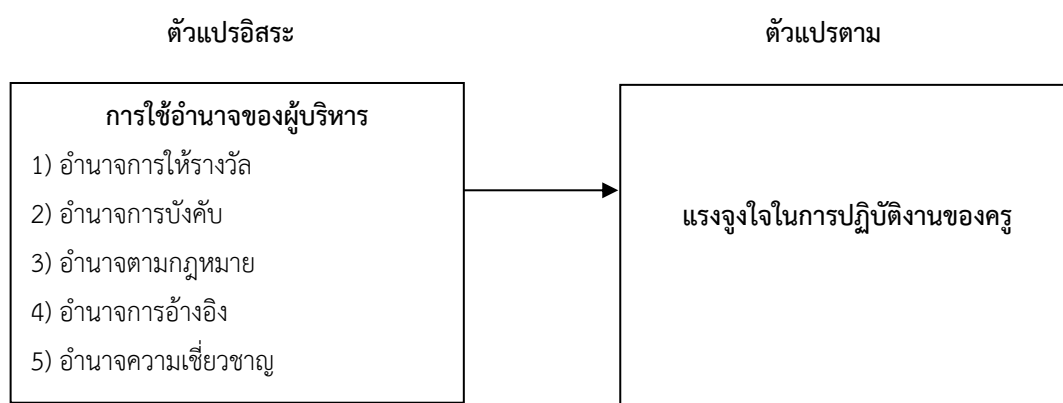
ในการสำรวจพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เกิดปัญหาขาดแคลนครูสะสม และขาดแคลนครูตามกรอบงานที่กำหนด ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูและส่งผลเสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จึงสนใจที่จะศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสม อันจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และทำให้การบริหารงานของผู้บริหารประสบความสำเร็จในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจผู้บริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของผู้บริหารจากนักวิชาการ 11 ท่าน ดังต่อไปนี้ 1) เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536, อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วีสต์ 2555: 7), 2) รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548: 78-79), 3) สุจิตรา จินดานิล (2555: 84-85), 4) McClelland (1975, อ้างถึงใน จงรักษ์ แสงแก้ว 2547: 17), 5) Robbins (1983: 134), 6) Bartol (1998, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์ 2555: 91-92), 7) Blanchard & Johnson (2001: 201), 8) Hoy & Miskel (2001: 225-226), 9) Gamson (2003: 68), 10) Peabody (2004: 463-472) และ 11) Yulk (2013: 191-196) และได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จากนักวิชาการ 10 ท่าน ดังต่อไปนี้ 1) เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2543: 336-337), 2) Herzberg (1959: 60-63 อ้างถึงใน จิตต์สุนน พรหมคลวัฒน์ 2552: 17-18), 3) McGregor (1960: 33-57), 4) McClelland (1961, อ้างถึงใน พิชสิริ ชมภูคำ 2552: 180), 5) Adams (1965: 267-269), 6) Guilford and Gray (1970: 171), 7) Maslow (1970, อ้างถึงใน นิติพล ฤตะโชติ 2557: 13), 8) Gilmer (1970: 225), 9) Herman (1970: 354-355) และ 10) Alderfer (1972: 198)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

สมมติฐาน

การใช้อำนาจของผู้บริหารด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจการอ้างอิง ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ และด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร อย่างน้อยสองด้าน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การวิจัยนี้ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 2,373 คน จำแนกเป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 950 คน โรงเรียนขนาดกลาง 1,320 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 103 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (2563: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2563 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 42-44) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ครู	ครู
เล็ก	950	111
กลาง	1320	176
ใหญ่	103	44
รวม	2373	331

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 การใช้อำนาจของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และตอนที่ 3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับครู เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 331 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ จำนวน 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ในลำดับต่อไป ซึ่งพบว่าเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่สามารถใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 309 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้แปลความหมาย รายชื่อ รายด้านและความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่มดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

สรุปผล

การวิจัยการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x} = 4.01$) รองลงมาคือ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ($\bar{x} = 3.91$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านอำนาจการบังคับ ($\bar{x} = 3.64$) ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านอำนาจการให้รางวัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อ 6 อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 5 ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีโอกาสได้พัฒนา ตนเองเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ ข้อ 4 ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเลื่อนตำแหน่ง และดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ($\bar{x} = 4.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหารจัดให้มีสวัสดิการเพื่อบริการครูภายในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.28$)

ด้านอำนาจการบังคับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อ 3 และข้อ 5 อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 2 ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางในการให้ ครูปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมาคือ ข้อ 1 ผู้บริหารว่ากล่าวตักเตือนครูที่บกพร่อง ละเลยต่อหน้าที่ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ($\bar{x} = 3.85$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารมีการลงโทษครูที่ไม่ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.32$)

ด้านอำนาจตามกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 2 ผู้บริหารมีการใช้อำนาจโดยชอบธรรมและตามสิทธิภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ และข้อ 5 ผู้บริหารมีการพิจารณาการปฏิบัติงานของครูให้เป็นไปตามกฎระเบียบและแบบแผนของทางราชการ ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมาคือ ข้อ 3 ผู้บริหารมีการปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความเหมาะสมตามกฎหมายบัญญัติ ($\bar{x} = 3.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 ผู้บริหารมีการใช้อำนาจตามบทบาทหน้าที่ในการบริหารงาน หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 3.75$)

ด้านอำนาจการอ้างอิง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 ผู้บริหารมีการวางตัวที่เหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมาคือ ข้อ 1 ผู้บริหาร มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหารทำให้ครูรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ($\bar{x} = 3.68$)

ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 ผู้บริหารมีทักษะความรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือ ข้อ 1 ผู้บริหารแสดงออกถึงความกล้าคิด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ($\bar{x} = 4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 4 ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.64$)

ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน และข้อ 5 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ผู้บริหารสามารถเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ ด้วยช่องทางที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.10$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารมีการจัดการความเสี่ยงทางเทคโนโลยี โดยจัดวางระบบควบคุมดูแลข้อมูลสำคัญของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.75$)

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสำเร็จในงาน ($\bar{x} = 4.31$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{x} = 4.11$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสวัสดิการและความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.83$) ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านความสำเร็จในงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 ท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ($\bar{x} = 4.44$) รองลงมาคือ ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยดี ทั้งทางตรงและทางอ้อม ($\bar{x} = 4.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3 ท่านปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จเนื่องจากงานที่ปฏิบัติมีการกำหนดภาระงานที่ชัดเจน เหมาะสม $\bar{x} = 4.22$)

ด้านสวัสดิการและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 2 ท่านได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับสถานภาพของครูและสอดคล้องกับความต้องการ ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมาคือ ข้อ 6 ท่านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม และปลอดภัย ($\bar{x} = 3.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 โรงเรียนจัดหาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.63$)

ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 3 ท่านมีความรู้สึกก้าวหน้าของท่านเป็นอาชีพที่มั่นคงและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.41$) รองลงมาคือ ข้อ 1 ท่านมีความรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานว่ามีความมั่นคง ($\bar{x} = 4.39$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 ท่านมีความมั่นใจในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ว่าสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้นานจนเกษียณอายุราชการ ($\bar{x} = 3.60$)

ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1 ท่านได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ ข้อ 4 เพื่อนร่วมงานเต็มใจให้ท่านเป็นผู้นำในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3 ท่านได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เมื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ($\bar{x} = 4.03$)

3. สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหาร ด้านอำนาจการให้รางวัล (X_1) เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ดีที่สุด รองลงมา คือ อำนาจข้อมูลข่าวสาร (X_6) และด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (X_5) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _b	β	t	p
X_1	0.325	0.038	0.417	8.471**	0.000
X_6	0.164	0.043	0.211	3.823**	0.000
X_5	0.155	0.042	0.226	3.698**	0.000
$R = 0.728, R^2 = 0.530, a = 1.609$					

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว ดังกล่าว สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเขียนในรูปของสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ

$$Y' = 1.609 + 0.325 X_1 + 0.164 X_6 + 0.155 X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.417 Z_{x1} + 0.211 Z_{x6} + 0.226 Z_{x5}$$

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารมีการเข้าถึง ควบคุม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศที่สำคัญ และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและการวางแผนขององค์กร จึงทำให้ผู้บริหารมีอำนาจเหนือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา ทวีโชคนิมิต (2563: 1-13) วิจัยเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมศักดิ์ คงสมบัติ (2563: 191-212) วิจัยเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านอำนาจการให้ข่าวสารข้อมูลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านอำนาจการบังคับ อำนาจอ้างอิง อำนาจเชี่ยวชาญ และอำนาจตามกฎหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมพร วันทาพงษ์ และยุวธิดา ขาปัญญา (2560: 99-112) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสำเร็จในงาน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูทำงานสำเร็จทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจและปลอบปล้ำที่สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จอย่างดี จึงเป็นแรงขับเคลื่อนในการปฏิบัติงาน หรือสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

ให้ลุล่วงไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร จตุพร (2563: 26-38) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ความรับผิดชอบ ลักษณะของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกนงค์ อารยพัฒน์มงคล และพรเทพ ฐิณ (2562: 17-24) วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน กับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูในมิติด้านปัจจัยจูงใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ความสำเร็จในการทำงาน รองลงมา คือ ลักษณะของงาน และอันดับต่ำสุด คือ การได้รับการยอมรับนับถือและความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์วิทย์ กล้าหาญ, ชัยพจน์ รักงาม และสมุทร ชำนาญ (2561: 318-332) วิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณษา รักษ์ผล (2561: 165-175) วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านไร่ อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านไร่ อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสำเร็จในการทำงาน ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ การได้รับการยอมรับนับถือ โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต และความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

3. การสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่าใช้อำนาจของผู้บริหารทั้ง 3 ด้านสามารถรวมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการใช้อำนาจของผู้บริหาร ด้านอำนาจการให้รางวัล เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ดีที่สุด รองลงมาคือ ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร และด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ซึ่งจะได้อธิบายแยกประเด็น ดังนี้

3.1 ด้านอำนาจการให้รางวัล ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีพฤติกรรมในการควบคุมทรัพยากร หรือการให้ผลตอบแทนด้วยสิ่งที่มีคุณค่าและความหมาย การสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน และการจัดสวัสดิการ รวมทั้งการให้ประโยชน์กับครู เพื่อให้ประกอบคุณความดีต่อไป ย่อมส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิทยา ด้านอารมณ์ (2546: 25-45) กล่าวว่า ความสามารถในการสร้างอิทธิพลผ่านการให้รางวัลหรือคุณค่าบางอย่าง สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอื่นได้ เช่น การขึ้นเงินเดือน การจ่ายโบนัส การเลื่อนขั้นตำแหน่ง รวมถึงการชื่นชมด้วยทั้งคำพูดและลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2549: 3-4) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารชอบให้รางวัลเพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจ เช่น การชมเชย ให้สิ่งของตอบแทน เลื่อนขั้นเงินเดือน จ่ายค่าตอบแทนสูงขึ้น เป็นต้น โดยการได้รับรางวัลเหล่านี้ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและพึงพอใจต่อผู้บริหาร จึงทำให้เกิดอำนาจขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิตรา จินดานิล (2555: 84) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารให้ผลตอบแทนเป็นรางวัลหรือกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ก้าวหน้า การให้เงิน สิ่งของ สวัสดิการในการทำงาน รวมถึงการยกย่องสรรเสริญ ถือเป็นสิ่งที่อาจก่อให้เกิดอำนาจแก่ผู้บริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณิ คาดการณ์ไกล และประเสริฐ

อินทร์รักษ์ (2557: 67-79) วิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหาร อำนาจข้อมูลข่าวสาร อำนาจการบังคับ อำนาจอ้างอิง และอำนาจตามกฎหมาย สามารถทำนายแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในภาพรวมได้ร้อยละ 53.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีพฤติกรรมในการเข้าถึง ควบคุม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน โดยข่าวสารนั้นมีประโยชน์ต่อครูหรือต่อโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536, อ้างถึงในวโร เพ็งสวัสดิ์, 2555: 7) กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการตัดสินใจ ดังนั้น ถ้าใครมีข้อมูลผู้นั้นก็มีอำนาจ ผู้บริหารบางคนมักจะเปิดเผยข้อมูลเฉพาะพรรคพวกของตน ก่อนที่จะประกาศให้คนทั้งหลายทราบภายหลัง คนได้รับข้อมูลก่อนย่อมได้เปรียบในการเตรียมตัวเขียนโครงการหรือเตรียมการกำหนดกิจกรรมใด ๆ ก่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2549: 217-220) กล่าวว่า การควบคุมความรู้และข่าวสาร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกลั่นกรอง สรุป วิเคราะห์ ทำให้เกิดความรู้ในการมองโลกเพื่อที่จะให้คนเชื่อในสิ่งที่ตนต้องการ บุคคลเหล่านี้มีบทบาทในการควบคุมการส่งข้อมูลหรือความรู้ว่าจะไปให้ถึงมือผู้รับได้ในเวลาช้าหรือเร็ว และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bartol Bartol et al. (1998, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2555: 91-92) กล่าวว่า การที่ได้ครอบครองและควบคุมข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและการวางแผนขององค์กรจะทำให้มีอำนาจเหนือผู้อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชชา มากะเต และชัยพจน์ รักษาม (2559: 147-161) วิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มี 5 ด้าน คือ อำนาจการให้รางวัล อำนาจการมีข่าวสารข้อมูล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจบังคับ โดยการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมได้ร้อยละ 59.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีพฤติกรรมที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความรู้มีทักษะและประสบการณ์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามจนทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ย่อมทำให้ครูมีแรงจูงใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 78-79) กล่าวว่า เนื่องจากทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านก่อให้เกิดอำนาจของบุคคลขึ้น โดยเกิดจากการที่มีผู้ยอมรับในความเชี่ยวชาญหรือความสามารถของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2549: 3-4) กล่าวว่า การสร้างสมความรู้ การศึกษาค้นคว้าวิจัย จนทำให้เป็นผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับในความสามารถและความเชี่ยวชาญของตนเอง หากได้ปฏิบัติงานตรงกับความสามารถหรือความถนัดก็จะยิ่งทำให้เพิ่มความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Blanchard and Johnson (2001: 201) กล่าวว่า ครูในสถานศึกษาจะยอมรับความสามารถในการจัดการและการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ มีความเชี่ยวชาญในงานวิชาการหรือสาขาเฉพาะ เพื่อบริหารงานให้บรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Schermerhorn (2008: 322) กล่าวว่า ความสามารถของผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะและมีความรู้จนเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป อำนาจเช่นนี้ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมทำตาม เพราะเชื่อว่าผู้บริหารมีความรู้ความสามารถเหนือตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ คำมา (2557: 102-119) วิจัยเรื่อง

การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ และด้านอำนาจการให้รางวัล เป็นตัวพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 40.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา จันทร์โคตร (2551: 112-125) วิจัยเรื่อง การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 คือการใช้พลังอำนาจเชี่ยวชาญ การใช้พลังอำนาจอ้างอิง การใช้พลังอำนาจตามกฎหมาย การใช้พลังอำนาจให้รางวัลและการใช้พลังอำนาจข่าวสารข้อมูล โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 80.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านอำนาจการบังคับ ดังนั้น การที่ผู้บริหารจะสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นกับครู ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทาง กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเป็นธรรมเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และผู้บริหารควรมีการพิจารณาโทษครูที่ไม่ปฏิบัติตามแนวทาง กฎระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสวัสดิการและความปลอดภัย ดังนั้น การที่จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู ผู้บริหารควรจัดหาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของครู รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความสะอาดปลอดภัย เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เท่านั้น ในการศึกษารั้ต่อไปควรมีการศึกษาครูในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมองค์การ หรือบรรยากาศองค์การ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูซึ่งทำให้โรงเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

เกรียงศักดิ์ เชี่ยวยิ่ง. (2543). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.

จรงค์ แซงแก้ว. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.

กำแพงเพชร: สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

- จิตต์สุมน พรหมคล้วน. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะของผู้นำของผู้บังคับบัญชากับขวัญกำลังใจของบุคลากร
ในสถาบันสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชลิดา ทวีโชคนิมิต. (2563). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 5(ฉบับเพิ่มเติม), 1-13.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2549). การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัฐชา มังกะลัง. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 5(3), 71-78.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). องค์การแห่งความรู้จากแนวคิดสู่ปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รัตนไตรฯ.
- นิติพล ฤตะโชติ. (2557). พฤติกรรมองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณวิทย์ กล้าหาญ, ชัยพจน์ รักงาม และสมุทธ ชำนาญ. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 11(2), 318-332.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). นโยบายและการวางแผนงานหลักการและทฤษฎี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปราณี คาคาณณโกศล และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2557). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,
5(1), 67-79.
- พนมพร วันทาพงษ์ และยุวธิดา ขาปัญญา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพ
งานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 14(64), 105-196.
- พรรณษา รักษ์ผล. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านไร่ อำเภอดงเจริญ จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 165-175.
- พัชสิริ ชมภูคำ. (2552). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: แมคกรอฮิล.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). พฤติกรรมองค์การ: แบบทดสอบและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2555). การวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4(7), 1-10.
- วัฒนา จันทโคตร. (2551). การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- วิทยา ด้านธารงกุล. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วัชร จตุพร. (2563). คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วารสารสหศาสตร์, 20(1), 26-38.

- สุคนธ์ อารยพัฒน์มงคล และ พรเทพ รุ่งแผน. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการดำเนินงาน
การประกันคุณภาพภายในของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 6(1), 17-24.
- สุจิตรา จินดานิล. (2555). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.
วารสารนาคบุตรปริทรรศน์โครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 4(2), 84-85.
- สุพิชชา มากะเต และ ชัยพจน์ รังงาม. (2559). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
ปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 27(2), 147-161.
- เสริมศักดิ์ คงสมบัติ. (2563). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 11(1), 191-212.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2563). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.roiet3.go.th/index.php/home>
- อรพรรณ คำมา. (2557). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณ รักธรรม. (2545). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Adam, J. S. (1965). *Advances in Experimental Social Psychology*. New York: Academic.
- Alderfer, C. P. (1972). *A comparative Analysis of Complex Organizations*. New York: The Free Press.
- Blanchard, H. P. and Johnson, D. E. (2001). *Management of organizational behavior: leading human resources*.
Upper Saddle River. New Jersey: Prentice-Hall.
- Gamson, W. A. (2003). *Power and discontent*. Evanston IL: The Dorsey press.
- Gilmer, V. B. (1970). *Applied Psychology*. New York: McGraw-hill.
- Guilford, J. and Gray, D. E. (1970). *Motivation and Modern Management*. Massachusetts: Addison- Wesley
- Herman, H. J. (1970). *A Questionnaire Measure of Achievement Motivation Journal of Learning Thinking
and Culture*. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, K. W. and Miskel, G. C. (2001). *Educational Administration*. Singapore: McGraw-Hill.
- John, R. S. (2008). *Management* (9th ed.). Asia: John Wiley and Sons Inc.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York: McGregor-Hill.Publishers.
- Mathis, L. R. and Jackson, H. J. (2012). *Human Resource Management: Essential Perspectives*. Florence:
South-Western College Publishing.
- Peabody, R. L. (2004). Perception of Organizational Authority. *A comparative analysis. Administrative Quarterly*,
6(3), 463-472.
- Robbins, S. P. (1983). *Essentials of Organization Behavior*. Englewood Cliffs: Prentice-hall.
- Yulk, A. G. (2013). *Leadership in Organizations*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

The Development of Training Course Enhancing Leadership for Lower Secondary
Students at Bansuanudomvittaya School, Chonburi Province

Received: 3 ก.พ. 2564

Revised: 9 ธ.ค. 2564

Accepted: 13 ธ.ค. 2564

พลธาวิน Wacharadhorntumrong¹, ศศินันท์ Sirithadakunlaphat² และ นีรชา จุ่มพล³

Pholthawin Wacharadhorntumrong¹, Sasinan Sirithadakunlaphat² and Niracha Chumphol³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี และ 2) ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยมุ่งเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนก่อนและหลังการฝึกอบรม ทักษะภาวะผู้นำ และความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ประชากร ได้แก่ นักเรียนทั้งหมด 1,125 คน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำนักเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของนักเรียน 2) แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำนักเรียน 3) หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำของนักเรียน 4) แบบทดสอบวัดความรู้ 5) แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผลจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผล ความรู้เรื่องภาวะผู้นำของนักเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรฝึกอบรม, ภาวะผู้นำนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop a training course to enhance leadership for lower secondary students at Bansuanudomvittaya school and 2) evaluate the use of training course to enhance leadership by focusing on comparing knowledge of leadership for students before and after

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี อีเมล: pholthawin@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ครูโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

¹ Director of Bansuanudomvittaya School, Chonburi Province, Email: pholthawin@gmail.com

² Assistant Professor, Ed.D. Lecturer in Faculty of Education, Burapha University

³ Teacher of Bansuanudomvittaya School, Chonburi Province

the training, leadership skills and satisfaction towards the training course. The population consisted of 1,125 students and the sample group was a group of 30 student leaders who were the student committee of Bansuanudomvittaya school in academic year of 2020, selected by purposive sampling. The research tools were 1) a questionnaire on the training needs of students, 2) an interview form with those involved in the course development for student leadership, 3) student leadership training course, 4) knowledge test, 5) leadership skills Assessment Questionnaire, and 6) satisfaction questionnaire on training course. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples). The results were found that the development of a leadership training course for students consisted of 4 steps: a study of basic information; training course development, course implementation, and evaluation. The training course contained 7 components: principles and rationales, objectives, content structure, duration, activities, media and materials, and measurement and evaluation. The students' leadership knowledge after training was significantly higher than before training at level of .01. The students' leadership skills were at a high level. And the satisfaction towards the training course was at a high level.

Keywords: Course development, Training course, Student leadership

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันนับว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความก้าวหน้าวิทยาการสมัยใหม่ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลต่อการพัฒนาประเทศและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะเพื่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาจึงกลายเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันในโลกในทุกรูปแบบ และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงควรจัดให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระวิชาและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นแบบร่วมมือร่วมใจส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงบทบาท การเป็นสมาชิก ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ระบุว่า “เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2563: 7)

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งหนึ่งในทักษะที่มีความสำคัญ ได้แก่ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership) (วิจารณ์ พานิช, 2556: 16) ซึ่งทักษะนี้นับว่ามีความสำคัญต่อบุคคลที่เป็นหัวหน้ากิจกรรม คณะกรรมการดำเนินงาน และผู้นำนักเรียนอย่างมาก หากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งจากกลุ่มให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำ รวมทั้งมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นที่ใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องและภาวะผู้นำนั้นยังส่งผลต่อการยอมรับนับถือจากสมาชิกหรือผู้ร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้นำสามารถประสานความคิดและระดมพลังทำงาน แก้ปัญหาได้ โดยที่ทักษะการเป็นผู้นำนั้นสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ตั้งแต่วัยเด็ก และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีในฐานะผู้นำ โดยการใช้ทักษะภาวะผู้นำอย่างไรก็ตามการพัฒนาภาวะผู้นำสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้การรับรู้ด้วยตนเอง การรักษาวินัย การจัดทำโปรแกรม

พัฒนาความเป็นผู้นำ และการให้การศึกษาโดยการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและสร้างประสบการณ์ในงาน และการสอนในอันที่จะส่งผลทำให้บุคคลมีความสามารถสูงขึ้น (ทัศนพรณ จิรารักษ์, 2559: 1-2) ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำที่พัฒนาขึ้นนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้นำนักเรียนในด้านการทำงาน การสร้างความเชื่อมั่น การทำงานอย่างเป็นระบบ เพิ่มความสามารถ และประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียน และช่วยแก้ปัญหาการทำงานที่ขาดการมีส่วนร่วม และการแสดงบทบาทผู้นำนักเรียนที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 99/5 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,125 คน โดย ได้กำหนดปรัชญาไว้ดังนี้ “ปัญญา นรานัน รตนัน ปัญญาคือแก้วสารพัดนึก” คำขวัญหรืออัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ “เด็กดี มีความรู้ อยู่อย่างมีความสุข” และวิสัยทัศน์ คือ “โรงเรียนเป็นสถานศึกษาชั้นนำยุคใหม่ (Leading school) ที่มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล (World Class Standard) นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา มีทักษะความเป็นผู้นำ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ดำรงชีวิตแบบพอเพียงและมีความสุข สามารถใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ (ICT) ในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 รองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยใช้การเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติ อย่างหลากหลาย แบบ Active Learning เป็นฐานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการบริหารจัดการและการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน เดิมนั้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี (โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา, 2563: 2)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการพัฒนาศักยภาพหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนได้มีทักษะผู้นำที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต และสามารถนำไปพัฒนาพื้นฐานการทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

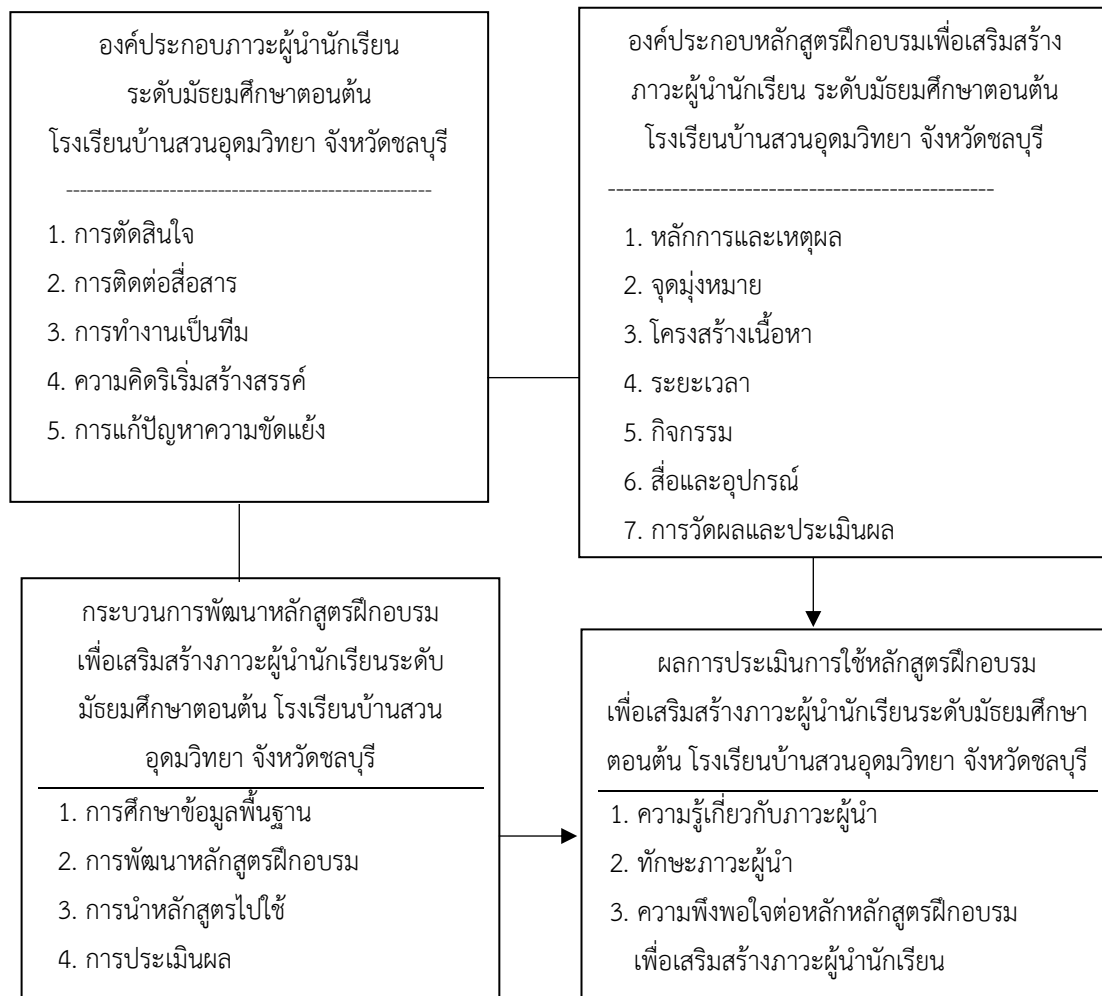
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนก่อนและหลังการฝึกอบรม ทักษะภาวะผู้นำ และความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาให้เกิดความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางแผน การจัดการเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ โดยเฉพาะการพัฒนาความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนจะทำให้เด็กมีความรู้ คุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน

และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้น ควรมีการจัดหากิจกรรมและวิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของชูชัย สมितिไกร (2554: 41) ทศนพรรณ จิรารักษ์ (2559: 81-83) กานต์ธีรา ปัญจะทองคำ (2558: 7-9) วนิตา เลิศทองคำ (2560: 334-340) และลัดดาวัลย์ ศรีนิมิตแก้ว (2555: 5-11) ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนทั้งหมด จำนวน 1,125 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำนักเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรม จำนวน 15 รายการ และข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้เสนอแนะข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาหาค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 และข้อเสนอแนะจากข้อคำถามปลายเปิดโดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำนักเรียนตอบคำถามโดยเสรี นำแบบสัมภาษณ์นี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือและนำมาหาค่าความสอดคล้องของความคิดเห็น จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าทุกข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.3 หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำของนักเรียน เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ หลักการ และเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผลโดยหลักสูตรฝึกอบรม ภาวะผู้นำนักเรียน มี 5 กิจกรรม ได้แก่ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ความขัดแย้ง ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมนี้ได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน โดยพบว่าทุกรายการมีคะแนนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

2.4 แบบทดสอบวัดความรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สร้างขึ้นตามแนวทางของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 14-18) และหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเหมาะสม และจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.24-0.66 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.28-0.76 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.78

2.5 แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ ตามแนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2558) ซึ่งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาหาค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.84

2.6 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ ซึ่งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและนำมาหาค่าความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ประชุมชี้แจงนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมภาวะผู้นำนักเรียนของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา เพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางการฝึกอบรมและการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำของนักเรียน

3.2 ทดสอบความรู้ก่อนอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียน

3.3 ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียนตามหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

3.4 ทดสอบความรู้หลังการอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียน

3.5 เมื่อเวลาผ่านไป 3 เดือน มีการประเมินทักษะภาวะผู้นำของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำนักเรียน ที่สร้างขึ้น

3.6 ประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรมเรื่องภาวะผู้นำนักเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรม ทักษะภาวะผู้นำและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผล

จากการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

1.2 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผล

2. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

3. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำสำหรับนักเรียน ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

ผลการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนฝึกอบรม	30	20	10.47	2.08	15.376	.000**
หลังฝึกอบรม	30	20	15.47	1.17		

**p<.01

จากตาราง 1 แสดงว่า ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนหลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1 ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

ตาราง 2 ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียน

ด้านที่	ภาวะผู้นำ	$\bar{x}$	S.D.	ทักษะผู้นำของนักเรียน
1	การตัดสินใจ	4.14	0.43	มาก
2	การติดต่อสื่อสาร	4.36	0.44	มาก
3	การทำงานเป็นทีม	4.43	0.48	มาก
4	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.32	0.46	มาก
5	การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	4.23	0.52	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.30	0.47	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3.2 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียน

ด้านที่	กิจกรรมตามหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ	$\bar{x}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1	การตัดสินใจ	4.41	0.48	มาก
2	การติดต่อสื่อสาร	4.52	0.46	มากที่สุด
3	การทำงานเป็นทีม	4.54	0.42	มากที่สุด
4	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.38	0.40	มาก
5	การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	4.36	0.56	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.44	0.46	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียน หลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยาในครั้งนี้พบว่า เป็นหลักสูตรที่มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ระยะเวลา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรจากแนวคิด ทฤษฎีด้านหลักสูตรจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านด้วยกัน ทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมนี้ มีองค์ประกอบเหมาะสมครบถ้วนตามหลักวิชาการ และเป็นการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor and Alexander (1981: 30-34) ผลการตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันในทุกรายการ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิรักษ์ พันภัยพาล (2559: 3-10) ที่ได้วิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนพรณ จิรารักษ์ (2559: 81-83) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องภาวะผู้นำของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม โดยพบว่าคะแนนหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยการฝึกหรือหัวข้อการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนั้นเป็นการฝึกอบรมโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม และเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้ดี ผู้เข้าอบรมไม่ว่าจะเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือนักศึกษามหาวิทยาลัยก็ตาม ต่างมีการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นผู้นำผ่านการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน ดังที่ Dugan and Komives (2007: 3) ได้รายงานผลการวิจัยไว้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษา ควรได้จัดกิจกรรมและโปรแกรม การพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างเหมาะสม นอกจากนี้แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ ได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนของการสร้างแบบทดสอบตามหลักวิชาการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบทดสอบมีคุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเกิดความรู้ ความเข้าใจหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกานต์ธิดา ปัญจะทองคำ (2558: 5-9) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำจากการร่วมกิจกรรมตามหน่วยฝึกอบรมอย่างหลากหลาย โดยการให้ความรู้เชิงทฤษฎีก่อน และตามด้วยการสาธิต และการปฏิบัติแบบเรียนรู้ร่วมกัน จากนั้นให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ช่วยให้เกิดความจำ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามแนวคิดการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการฝึกอบรมที่เน้นทักษะปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การมีสมรรถนะในการบริหารจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี (อธยา เม็ดไธสง, 2563: 4-9) รวมทั้งแบบประเมินทักษะภาวะผู้นำที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและพิจารณาแล้วมีความเห็นสอดคล้องกันทุกรายการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนพรณ จิรารักษ์ (2559: 5-7) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง

ภาวะผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนเรียนรู้เป็นทีมร่วมกับเพื่อน ๆ แบ่งปันความคิด ส่งเสริมความร่วมมือ และทำงานเป็นทีม ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์ธีรา ปัญจะทองคำ (2558: 5-9) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมได้ ดังนั้นโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ขยายผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำให้กว้างขวางต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะภาวะผู้นำของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมต่อเนื่อง จึงถือได้ว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกอบรมสามารถสร้างความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา ร่วมกันได้ ดังนั้นควรมีการจัดหากิจกรรมและวิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะภาวะผู้นำแบบยั่งยืน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรีนั้น ควรมีการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำ ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน ในอันที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม กิจกรรม หรือการร่วมกิจกรรมตามหน่วยฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และองค์ประกอบภาวะผู้นำ นักเรียนมีดีอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโดยมุ่งเน้นกระบวนการ และมวลประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยไม่ยึดเนื้อหาสาระที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

กานต์ธีรา ปัญจะทองคำ. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*.

วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
ชูชัย สมิทธิไกร. (2554). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนพรรณ จิรารักษ์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ ศรีนิมิตแก้ว. (2555). รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำ
สำหรับคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลกรุงเทพ.
- โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา. (2563). รายงานผลการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562. ชลบุรี: โรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา เลิศทองคำ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเยาวชนของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตลาดา พับลิเคชั่น.
- สุทธิรักษ์ พันภัยพล. (2559). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.
ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2563). รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีการศึกษา 2562. ชลบุรี:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- อัยยา เม็ดไธสง. (2563). สมรรถนะในการบริหารจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาครูสังคมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,
14(1), 172-182.
- Dugan, J. P. and Komives, S. R. (2007). *Developing leadership capacity in college students: Findings
from a national study*. A Report from the Multi-Institutional Study of Leadership. College Park.
MD: National Clearinghouse for Leadership Programs.
- Saylor, J. G. and Alexander, W. M. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning* (4th ed.).
New York: Holt, Rinehart and Winston.

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

Development of an Appropriate Area-Based Internal Supervision Model under the Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 1

พลพิศฐ์ ตาละซอน¹, อูราสา พรหมทา² และ จำเนียร พลหาญ³
Polpisit Talason¹, Urasa Promta² and Chumnian Poolaharn³

Received: 9 ส.ค. 2564
Revised: 12 ต.ค. 2564
Accepted: 18 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายใน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การนิเทศภายใน 3) เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายใน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน แยกเป็น ผู้อำนวยการ 140 คน และครูผู้สอน 300 คน ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน โดยศึกษาตัวอย่างที่ดีจำนวน 3 แห่ง แล้วกร่างรูปแบบการนิเทศภายใน ยืนยันโดยการประเมินและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่มี 10 องค์ประกอบ 50 ตัวบ่งชี้ 2) โรงเรียนมีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) รูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กลไกการดำเนินงาน 4) องค์ประกอบการนิเทศภายใน ประกอบด้วย บุคลากรนิเทศ โครงสร้างนิเทศ แผนการนิเทศ ระบบข้อมูลสารสนเทศ เทคนิค นิเทศ เครื่องมือนิเทศ ดำเนินการนิเทศ วิเคราะห์ผลการนิเทศ การประเมินผล และการเผยแพร่และขยายผล และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การนิเทศภายใน, ความเหมาะสมเชิงพื้นที่¹

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อีเมล: polpisit22@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Student, Doctor of Education Program in Educational Management, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University, Email: polpisit22@gmail.com

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study elements or components and indicators of internal supervision, 2) to study the current and desirable condition of internal supervision, and 3) to develop the model of an appropriate area-based internal supervision for the school. There were 3 phases of research, Phase 1: the study of factors and indicators of supervision in schools. Phase 2: the study of the current and desirable condition of internal supervision for schools under the Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 1 by studying a sample group consisting of 440 people including 140 school directors and 300 teachers. Phase 3: the development of the appropriate internal supervision model for school by studying 3 best practice and drafting the appropriate internal supervision model for the school. The tentative model was assured and in-depth interviews with 9 experts. The research findings found that 1) the appropriate area-based internal supervision in schools consisted of 10 factors and 50 indicators. 2) the current condition of the school overall was at the middle level and needs overall and each aspect was at a high level. 3) the appropriate area-based internal supervision for schools under the Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 1 consisted of 1) the principle of the model 2) the objective of the model 3) the operating mechanism 4) factors of internal supervision consisted of the staff, structure of supervision, plan for supervision, the information communication and technology system, the supervision technique, instruments using for supervision, supervising, analyzing results of supervision, evaluating supervision, and extending results of supervision and 5) the conditions of success

Keywords: Model development, Internal supervision, Area-Based

บทนำ

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาของทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจากการรายงานผลการนิเทศของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามสภาพบริบท มีทั้งปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนิเทศ การนิเทศยังขาดความต่อเนื่องและความเป็นเอกภาพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) จำเป็นต้องดำเนินการโดยมีผู้มีความรู้ความสามารถในกระบวนการนิเทศการศึกษา นั่นคือศึกษานิเทศก์ แต่ในปัจจุบันการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์จากหน่วยงานต้นสังกัดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการขยายตัวของจำนวนสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้การนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์และหน่วยงานต้นสังกัดไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน การขับเคลื่อนการศึกษา รวมถึงการนิเทศการศึกษา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เนื่องจากประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครู หรือผู้ดูแลนักเรียนและผู้ปกครองอยู่ร่วมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากบริหารจัดการได้ไม่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเองก็ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้นก็จะมีจัดการเรียนการสอนออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลง

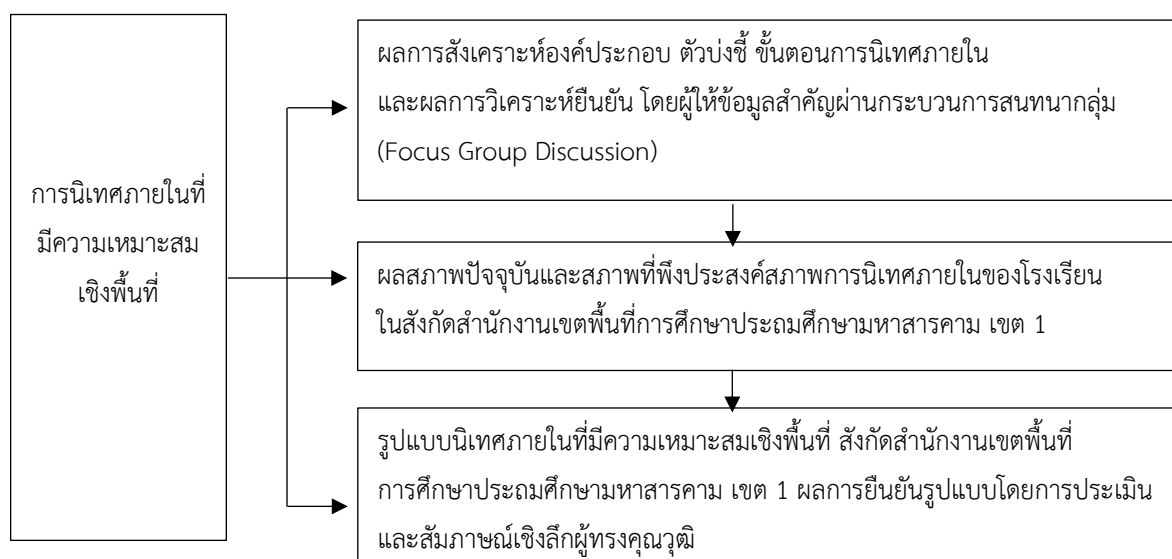
ก็จะสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบตามช่วงวัยของเด็ก เพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ดังนั้นการนิเทศการศึกษา ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพบริบทที่เปลี่ยนไปด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดเรื่องการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ แนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด ภายใต้สถานการณ์ที่มีข้อจำกัดทั้งทางด้านบุคลากร ความพร้อม หรือการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาแนวทางการนิเทศภายในในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ และใช้รูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับดำเนินการอันเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรในสังกัดโดยทุกกระบวนการ เป็นการสร้างประโยชน์ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลายและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ท้ายที่สุดผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการนิเทศภายในต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายใน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายใน 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และ 3) การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในระยที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 7 คน ระยที่ 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 196 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 160 คน และครู จำนวน 1,260 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2550: 199) โดยใช้จำนวนผู้อำนวยการโรงเรียนและจำนวนครูในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 140 คน และ ครู จำนวน 300 คน รวม 440 คน และในระยที่ 3 เป็นการศึกษากรณีตัวอย่าง (Best Practice Study) เพื่อการศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านกุดตะกวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) โรงเรียนวัดเขาปาเจ้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 และ 3) โรงเรียนอนุบาลวัดอุเทนภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) ครูวิชาการ และ 3) ศึกษาพิเศษ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายใน

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาการนิเทศภายในโรงเรียน (IOC) (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2552: 101-102) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาการนิเทศภายในโรงเรียน ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 มีจำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเลือกผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เนื่องจากมีบริบทที่ใกล้เคียงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เมื่อทำการทดลองใช้แบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งพบว่าโดยรวมทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

2.3 แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนต้นแบบการนิเทศภายใน ความเหมาะสมทุกด้านการประเมินระดับมากที่สุด โดยมีผลคะแนนประเมินเฉลี่ย 5.00

2.4 แบบประเมินรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความมีประโยชน์ โดยทุกด้านการประเมินระดับมากที่สุด โดยมีผลคะแนนประเมินเฉลี่ย 5.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้ดำเนินการ ตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2563 - กรกฎาคม 2564 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในระยที่ 1 ทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่แสดงถึงทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายใน สังเคราะห์องค์ประกอบ

ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของการนิเทศภายใน และยืนยันองค์ประกอบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 7 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในระยะที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน และในระยะที่ 3 ศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนต้นแบบด้านการนิเทศภายใน จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อยกร่างรูปแบบและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความมีประโยชน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในระยะที่ 1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายใน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบและกำหนดตัวบ่งชี้ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน ในระยะที่ 2 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และในระยะที่ 3 ศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนต้นแบบด้านการนิเทศภายใน ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในระยะที่ 1 ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในระยะที่ 2 และผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศในระยะที่ 3 เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ และประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและความมีประโยชน์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับองค์ประกอบดังนี้ 1) บุคลากรนิเทศ 2) โครงสร้างการนิเทศ 3) แผนการนิเทศ 4) ระบบข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ 5) เทคนิคนิเทศ 6) เครื่องมือนิเทศ 7) การดำเนินการนิเทศ 8) การวิเคราะห์ผลการนิเทศ 9) การประเมินผลการนิเทศ 10) การเผยแพร่และขยายผล และตัวบ่งชี้การนิเทศภายในจำนวนทั้งสิ้น 50 ตัวบ่งชี้
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปได้ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

องค์ประกอบการนิเทศภายใน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. บุคลากรนิเทศ	2.89	0.89	ปานกลาง	4.21	0.82	มาก	0.31	5
2. โครงสร้างการนิเทศ	2.70	0.93	ปานกลาง	4.54	0.64	มากที่สุด	0.41	2
3. แผนการนิเทศ	2.72	0.94	ปานกลาง	4.57	0.56	มากที่สุด	0.40	3
4. ระบบข้อมูลสารสนเทศ	2.68	0.96	ปานกลาง	4.57	0.58	มากที่สุด	0.41	2
5. เทคนิคนิเทศ	2.69	0.90	ปานกลาง	4.58	0.55	มากที่สุด	0.41	2
6. เครื่องมือนิเทศ	2.71	0.92	ปานกลาง	4.51	0.62	มากที่สุด	0.40	3
7. การดำเนินการนิเทศ	2.70	0.92	ปานกลาง	4.56	0.63	มากที่สุด	0.42	1
8. การวิเคราะห์ผลการนิเทศ	2.73	0.92	ปานกลาง	4.51	0.68	มากที่สุด	0.39	4
9. การประเมินผล	2.71	0.88	ปานกลาง	4.54	0.64	มากที่สุด	0.40	3
10. การเผยแพร่และขยายผล	2.71	0.90	ปานกลาง	4.53	0.66	มากที่สุด	0.40	3
รวม	2.72	0.92	ปานกลาง	4.51	0.63	มากที่สุด		

จากตาราง 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$, S.D.. = 0.92) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D.. = 0.63) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรนิเทศ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าด้านการดำเนินการนิเทศ มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.42) ด้านโครงสร้างการนิเทศ ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านเทคนิคนิเทศ มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 2 (PNI_{modified} = 0.41) และด้านแผนการนิเทศ ด้านเครื่องมือนิเทศ ด้านกระประเมินผล และด้านการเผยแพร่และขยายผล มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 3 (PNI_{modified} = 0.40)

3. ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นองค์ประกอบการดำเนินงานการนิเทศที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ผลการสร้างรูปแบบสรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการมนุษยสัมพันธ์ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการแบ่งปัน หลักการกัลยาณมิตร 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนที่มีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน ให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด และเพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจและนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศภายใน 3) กลไกการดำเนินงาน การดำเนินการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ เป็นการดำเนินงานร่วมกันทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน การดำเนินการที่จะเกิดประสิทธิผลสูงสุดต้องมีการประสานงานในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ พัฒนา ติดตาม ควบคุม มีการดำเนินการตามองค์ประกอบของการนิเทศภายในครบถ้วน 4) องค์ประกอบการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบได้แก่ บุคลากรนิเทศ โครงสร้างการนิเทศ แผนการนิเทศ ข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ เทคนิคนิเทศ เครื่องมือนิเทศ ดำเนินการนิเทศ วิเคราะห์ผลการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศ

เผยแพร่ผลการนิเทศ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นปัจจัย เงื่อนไข หรือหลักปฏิบัติสำคัญที่จะนำรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจนเหมาะสม ผู้นิเทศมีความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศภายใน ผู้รับการนิเทศมีเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บุคลากรนิเทศ 2) โครงสร้างการนิเทศ 3) แผนการนิเทศ 4) ข้อมูลสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ 5) เทคนิคนิเทศ 6) เครื่องมือนิเทศ 7) ดำเนินการนิเทศ 8) วิเคราะห์ผลการนิเทศ 9) ประเมินผลการนิเทศ 10) เผยแพร่ผลการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบมาจากการสังเคราะห์เอกสารของนักการศึกษา ทำให้ได้องค์ประกอบการนิเทศภายในทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนิเทศเชิงพื้นที่ พบว่าการนิเทศเชิงพื้นที่คือการนิเทศภายในที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของโรงเรียน ซึ่งจากการวิจัยทำให้ได้องค์ประกอบที่มีความครอบคลุมกับการนิเทศภายในและรายละเอียดในองค์ประกอบมีการเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐพงศ์ ทับสุลิ (2559: 236) ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบกระบวนการนิเทศ ผลลัพธ์การนิเทศและการให้ข้อมูลย้อนกลับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพิ่มพูน ร่มศรี (2558: 273) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ มี 7 องค์ประกอบคือ 1) บุคลากร 2) การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการนิเทศ 3) ระบบข้อมูลและสารสนเทศ 4) เทคนิคการนิเทศ 5) สื่อ แหล่งเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ 6) การประเมินผลการนิเทศ และ 7) การสร้างเครือข่ายการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวรรธ วัชโสภ (2561: 216) ได้สร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ได้ 3 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ คือ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 49) ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนในการดำเนินการที่มีความสำคัญในการนิเทศภายใน คือ การวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ การสังเคราะห์ผลการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศและการเผยแพร่และขยายผล และสอดคล้องกับ Glickman and Stephen (2001: 14) ได้กล่าวว่า การนิเทศจะเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้การนิเทศภายในสถานศึกษามุ่งเน้นให้บุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยเรียงลำดับสภาพปัญหา ดังนี้ ด้านข้อมูลระบบสารสนเทศ ด้านเทคนิคนิเทศ ด้านโครงสร้างการนิเทศและการดำเนินการนิเทศ ด้านเครื่องมือนิเทศ การประเมินผลและการเผยแพร่และขยายผล ด้านแผนการนิเทศ ด้านบุคลากรนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูไม่มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการนิเทศภายใน ทั้งยังไม่สามารถดำเนินการการนิเทศภายในได้ครอบคลุมกระบวนการทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับ จริญญา น่วมมะโน (2562: 186) ได้ทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เมื่อวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านเทคนิคนิเทศ ด้านแผนการนิเทศและระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านโครงสร้างการนิเทศและการประเมินผล ด้านการเผยแพร่และขยายผลด้านเครื่องมือนิเทศ และการวิเคราะห์ผลการนิเทศ ด้านบุคลากรนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ สันติ หัตถ์ (2564: 326) ทำการวิจัยเรื่องระบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดลำดับความสำคัญต้องการจำเป็นขององค์ประกอบ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่า PNI อันดับ 1 คือการจัดการภายในทีมงาน ด้านกระบวนการมีค่า PNI อันดับ 1 การกำกับติดตามการนิเทศภายใน และด้านผลผลิตและผลลัพธ์มีค่า PNI อันดับ 1 คือ ทีมงานนิเทศภายใน แสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในจากบริบทที่มีความแตกต่างกัน มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงไม่เพียงสามารถนำมาใช้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้ในรูปแบบในการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ ได้อีกด้วย

3. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ ควรดำเนินการตามหลักการ 5 ประการ คือ หลักการมนุษยสัมพันธ์ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการแบ่งปัน หลักการกัลยาณมิตร องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนที่มีสภาพบริบทที่แตกต่างกัน ให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด และเพื่อพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจและนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศภายใน องค์ประกอบที่ 3 กลไกการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้ บุคลากรนิเทศ การจัดโครงสร้างนิเทศ แผนการนิเทศ ระบบสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ เทคนิคการนิเทศ เครื่องมือนิเทศ ด้านดำเนินการนิเทศ การวิเคราะห์ผลการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ และการเผยแพร่และขยายผล และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นปัจจัยเงื่อนไข หรือหลักปฏิบัติสำคัญที่จะนำรูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจน เหมาะสมผู้นิเทศมีความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศภายใน ผู้รับการนิเทศมีเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่อง รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้พัฒนาจากหลักการแนวคิดของนักการศึกษาซึ่งมีแนวคิดที่คล้ายกัน เช่น สุทธนู ศรีไสย์ (2545: 117-119) จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559: 150) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 86-98) และชารี มณีศรี (2542: 55) และจากการศึกษางานวิจัยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558: 337) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียน มีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการนิเทศภายใน และส่วนที่ 4 การประเมินผล และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จริญญา น่วมมะโน (2562: 244) ได้ทำวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัย พบว่ารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กลไกการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 4 เนื้อหาการนิเทศภายใน องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการ

นิเทศภายใน ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศ องค์ประกอบที่ 6 การประเมินรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 7 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการนำรูปแบบการนิเทศภายในไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางในองค์ประกอบด้านบุคลากร ควรให้ภาคีเครือข่าย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ราษฎรชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เป็นต้น เข้ามามีบทบาท เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากร และอาจจะมีความรู้ไม่ครบทุกเรื่องที่จะนิเทศ

1.2 ในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในนี้ โรงเรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขในแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมกับ บริบทของแต่ละโรงเรียนได้

1.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการนิเทศภายในตามขนาดของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยนวัตกรรมที่ใช้ในการนิเทศสำหรับโรงเรียนแต่ละขนาด เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรัญ น่วมมะโน. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ซารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ณัฐพงศ์ ทับสุลิ. (2559). *การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนวรรธ วัชโสภ. (2561). *รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2550). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กาฬสินธุ์: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- เพิ่มพูน รมศรี. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สันติ หัตถิ. (2564). *ระบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทธนู ศรีไสย. (2545). *หลักการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางนิเทศ Active Learning*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Glickman, C. D. and Stephen, G. (2001). *Supervision and Instruction Leadership: A Development Approach* (3rd ed.). Massachusetts: ALLyn and Bacon In.

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก

The Development of Academic Leadership of Teachers by Using the Concept of Lesson Study and Active Learning

วัชร ปานภูมิ¹

Watchara Panpum¹

Received: 16 ส.ค. 2564

Revised: 10 ต.ค. 2564

Accepted: 12 ต.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผน และร่วมกันสะท้อนผล และครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน และ 2) นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test (Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การศึกษาชั้นเรียน, การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop academic leadership of teachers by using the concept of lesson study and active learning, and 2) to develop the quality of students by using lesson study and active learning. Action research was employed to develop the academic leadership of teachers by applying the concept of lesson study through a plan, act, reflect, and write lesson plan by using the concept of active learning to apply for organizing learning activities for improving student quality. Samples were: 1) 21 teachers and educational personnel of Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, the academic year 2021; and 2) 120 kindergarten students (level 2) to primary students of

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด อีเมล: watchara0819@hotmail.com

¹ Director of Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, Roi Et Province,
Email: watchara0819@hotmail.com

Ban Ma-Ue School, Roi Et Primary Educational Service Area Office 1, the academic year 2021. The research instruments used for data collection were a test, interview form, observation form, and evaluation form. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent). The results found that 1) the academic leadership of teachers after applying the concept of lesson study and active learning was higher than before with statistically significant at .05 level; 2) the quality of students after studying were higher than before with statistically significant at .05 level.

Keywords: Academic leadership, Lesson study, Active learning

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพังได้ ต้องมีการติดต่อสื่อสารและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น สังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์ แยกแยะและมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อทันกับเหตุการณ์ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สภาพการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา เพราะคุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่ง และเป็นตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ฉะนั้น ประเทศที่จะคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษา การอบรมสั่งสอนอย่างสมดุลให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนการสร้างความรู้และส่งเสริมความสามารถอย่างหลากหลายเพื่อนำไปสู่การประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องจัดการเรียนการสอนไม่ใช่เพียงเน้นด้านวิชาความรู้เท่านั้น แต่ต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมด้านอื่น ๆ ในชีวิตจริงของผู้เรียนด้วย โดยมุ่งให้โอกาสผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละคน และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการศึกษารเรียนรู้ โรงเรียนต้องเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาในมิติที่กว้างขึ้น เพราะในปัจจุบันเป็นสังคมโลกไร้พรมแดนมีการติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นในอนาคตโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมีการแข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น โรงเรียนในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน และผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพเพื่อที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1-7)

การพัฒนาวิชาชีพครูยุคใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษา สิ่งบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนา คือ ความสามารถในการเชิงสมรรถนะ ซึ่งใช้เป็นฐานในการทำงานทางวิชาชีพ (Competencies-Based Development) สมรรถนะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน คือ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Learning) เพราะสมรรถนะครูเป็นพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี เพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูทำให้สามารถปฏิบัติงาน ในสายงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นสมรรถนะครูในการปฏิบัติงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผลที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553: 15) ซึ่งในการพัฒนาครูและบุคลากร

ให้สามารถพัฒนาตนเองตามสมรรถหลักและสมรรถนะประจำสายงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องหาแนวคิดที่เหมาะสมกับ
ความเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการพัฒนาซึ่ง Lesson Study เป็นแนวคิดหนึ่งที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาครูวิชาชีพ โดยการทำงานร่วมกัน
ของกลุ่มทั้งการวางแผนบทเรียน สังเกตการเรียนสอน สังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน วิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้
ของนักเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการศึกษบทเรียนในครั้งต่อไป ซึ่ง Lesson Study ประกอบด้วย 1) การร่วมกันวางแผน (Plan)
ครูผู้สอนและผู้ร่วมสังเกตการสอน จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้อยู่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์
หลักสูตร เนื้อหา สถานการณ์ปัญหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการคาดเดาคำตอบที่น่าจะเกิดขึ้นจากการค้นหา
คำตอบของผู้เรียน การร่วมสร้างแผนตามขั้นตอน รวมถึงสร้างเครื่องมือสังเกตการณ์สอนร่วมกัน 2) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน
(Do) เมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ร่วมกันสร้างขึ้นเข้าสู่ชั้นเรียน ทีมผู้ร่วมสังเกตจะเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน
บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามเครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกันสร้างขึ้น โดยกระบวนการเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียน
3) การร่วมกันสะท้อนผล (See) หลังจากทำการสอนเสร็จสิ้น ครูผู้สอนจะทำการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
และต่อด้วยครูผู้ร่วมสังเกตสะท้อนผล หากการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
ไปใช้สอนต่อไปได้ แต่เมื่อพบว่าบทเรียนต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อน
บทเรียน จนได้บทเรียนวิจัยที่ดีเป็นวงจรการศึกษาบทเรียน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าควรมีกี่วงจร ขึ้นอยู่กับการปรับปรุงบทเรียน
จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สำหรับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ
และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ
คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียน
จะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) (Fiedler & Brent, 1996: 43-47)
Gifkins (2015: 4-7) ให้ความหมายไว้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมี
ปฏิสัมพันธ์ กับเนื้อหาในรูปแบบใด ๆ ที่สามารถแสดงความคิดผ่านกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้หรือผ่านกระบวนการ จัดทำข้อมูล
เพื่อกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาแทนที่จะถ่ายทอดข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่เป้าหมาย คือ การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรม การอภิปราย การประยุกต์ใช้หลักการเพื่อส่งเสริมความคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งการเรียนรู้เชิงรุก (Active
Learning) ประกอบด้วย 1) การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interactive) 2) การใช้คำถามระดับสูง (Higher-order thinking)
3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction)

โรงเรียนบ้านมะอี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีเป้าหมายในการพัฒนา คือ คุณภาพ
(โรงเรียนบ้านมะอี, 2562: 1) โดยเฉพาะคุณภาพด้านนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยโรงเรียนมีแนวคิดในการพัฒนา คือ
การสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยให้ครูทุกคนสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ (Leadership) ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะร่วมมือ
(Collaboration) ทำงานกับบุคลากรคนอื่นในโรงเรียนมีลักษณะเป็นทีม (Teamwork) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่
อำนวยความสะดวก (Facilitator) และสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในสังกัด (Inspiration) และนิเทศกำกับ ติดตาม
(Supervision) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
โดยใช้การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยในการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน
(Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) และครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ซึ่งมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การร่วมกันวางแผน
(Plan) เป็นการวางแผนการพัฒนาบุคลากรในการร่วมกันพัฒนาวัฒนธรรมและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ของผู้เรียนตามแนวคิด Active Learning จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถาม
ขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) ระยะที่ 2 การร่วมกัน
ปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นขั้นที่ครูปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้และวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นและระยะที่ 3 การร่วมกัน

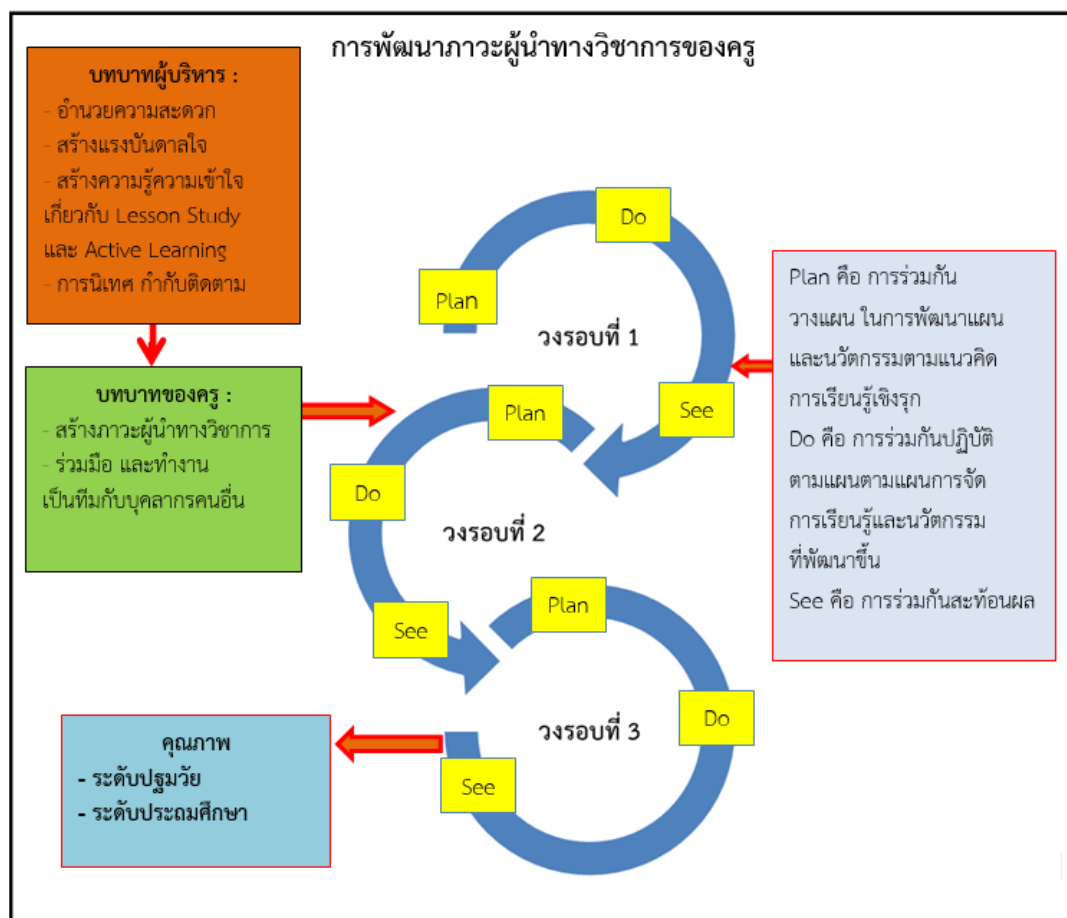
สะท้อนผล (See) เป็นขั้นการสนทนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันหลังจากทำกิจกรรมหรือการสอนเสร็จสิ้น หากการทำกิจกรรมหรือการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมที่สมบูรณ์ไปใช้ต่อไป แต่เมื่อพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมต้องมีการปรับปรุงแก้ไขก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อนบทเรียนจนได้บทเรียนที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งในการดำเนินการตามแนวคิด Lesson Study จะดำเนินการ 3 วงรอบ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ คนเก่ง คนดี และมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กรอบแนวคิด

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านมะอึ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านมะอึ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบ ประกอบด้วย

2.1.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.1.2 แบบทดสอบทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.3 แบบสังเกต ประกอบด้วย

2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับปฐมวัย

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.4 แบบประเมิน ประกอบด้วย

2.4.1 แบบประเมินความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.4.2 แบบประเมินความพร้อมนักเรียนระดับปฐมวัย

2.4.3 แบบประเมินทักษะการคิดนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.4.4 แบบประเมินทักษะชีวิตนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และคุณภาพของนักเรียน ซึ่งการพัฒนาครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นการพัฒนาครูเพื่อให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) ได้ และเป้าหมายที่สำคัญ คือครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) ในการวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการดังนี้

3.1 การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1.1 ประเมินผลก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.1.2 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.1.3 ประเมินผลหลังเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3.2 การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และการร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามขั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) โดยดำเนินการดังนี้

3.2.1 การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ทั้งระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยดำเนินการเป็น 4 ทีม ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 ทีมที่ 1 การพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของนักเรียนระดับปฐมวัย

3.2.1.2 ทีมที่ 2 การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3.2.1.3 ทีมที่ 3 การพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3.2.1.4 ทีมที่ 4 การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

3.2.2 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันวางแผน (Plan) ตามแนวคิด Lesson Study และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ทีมที่ 1 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด High Scope เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย วงล้อแห่งการเรียนรู้ จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ 2) การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ 3) กิจกรรมประจำวัน 4) การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และ 5) การประเมินผลโดยผ่านกิจกรรม 6 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเข้าวันใหม่สดใสแข็งแรง 2) กิจกรรมกลุ่มใหญ่ 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรีและกิจกรรมกลุ่มย่อย 5) กิจกรรมเล่นสนุกนอกห้องเรียน และ 6) กิจกรรมสวดขึ้นหลังตื่นนอน

3.2.2.2 ทีมที่ 2 การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน เป็นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ของจริงของจำลอง สื่อมัลติมีเดีย และสื่อการเรียนรู้ที่ครูประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน

3.2.2.3 ทีมที่ 3 การใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) และการจัดกิจกรรมจากโลกจริงสู่โลกของกลุ่มสาระเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ประกอบด้วย การดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอปัญหาปลายเปิด ในขั้นตอนนี้ครูสร้างสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดในชั้นเรียน ผู้เรียนจะเกิดความสงสัยในปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคย ผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้วิธีการที่หลากหลาย ไม่จำกัดคำตอบ โดยเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิม ขั้นที่ 2 นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขั้นตอนนี้ นักเรียนในกลุ่มก็จะช่วยกันคิดหาวิธีของแต่ละคน/กลุ่ม สรุปร่วมกันในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปและเหตุผลที่ได้คำตอบมาอย่างนี้เพราะอะไร มีวิธีการอย่างไร ขั้นที่ 3 อภิปรายทั้งชั้นเรียน เมื่อนักเรียนทุกกลุ่มได้คำตอบพร้อมกับเหตุผลแนวคิด และวิธีหาคำตอบก็จะนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนได้รับทราบถึงวิธีการคิดของนักเรียน ขั้นที่ 4 สรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิด

ของนักเรียน เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมที่ครูและนักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปของบทเรียนที่มีความเหมือนและแตกต่าง ในการหาคำตอบของแต่ละกลุ่ม เพื่อที่จะสรุปเป็นแนวคิดร่วมกันทั้งชั้นเรียน

3.2.2.4 ทีมที่ 4 การใช้ Authentic Learning ร่วมกับ Project Based Learning เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวแบบยั่งยืน กิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ เป็นต้น โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ พร้อมสรุปออกมาในรูปแบบของโครงการ

3.2.3 ประเมินก่อนเรียนนักเรียนตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

3.2.4 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ตามแนวคิด Lesson Study ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของคณะครูทั้ง 4 ทีม โดยในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แต่ละครั้ง จะมีครูผู้สอน 1 คน และครูผู้ร่วมสังเกตการสอนอย่างน้อย 1 คน เมื่อครูผู้สอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ร่วมกันสร้างขึ้นเข้าสู่ชั้นเรียน ทีมผู้ร่วมสังเกตจะเข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามเครื่องมือสังเกตการสอน ที่ร่วมกันสร้างขึ้น โดยกระบวนการเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.5 คณะครูแต่ละทีมร่วมกันการสะท้อนผล (See) ตามแนวคิด Lesson Study หลังการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งครูผู้สอนจะทำการสะท้อนผลการจัด การเรียนรู้ของตนเอง และต่อด้วยครูผู้ร่วมสังเกตสะท้อนผล หากการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ก็จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์นำไปใช้สอนต่อไปได้ แต่เมื่อพบว่า บทเรียนต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ก็เริ่มทำการวางแผนบทเรียนใหม่ ทำการสอนซ้ำ และสะท้อนบทเรียนจนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ

3.2.6 การดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยดำเนินการ 3 วงรอบ ดังนี้

ตาราง 1 วัน เวลา ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนด้วยแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กิจกรรม	วัน เดือน ปี		
	วงรอบที่ 1	วงรอบที่ 2	วงรอบที่ 3
1. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันวางแผน (Plan) ตามแนวคิด Lesson Study และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา นักเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	20 – 24 พ.ค. 2562	1 – 5 ก.ค. 2562	14 – 23 ส.ค. 2562
2. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ตามแนวคิด Lesson Study ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	27 พ.ค. – 21 มิ.ย. 2562	8 ก.ค. – 2 ส.ค. 2562	26 ส.ค.– 20 ก.ย. 2562
3. คณะครูแต่ละทีมร่วมกันการสะท้อนผล (See) ตามแนวคิด Lesson Study หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	24 – 28 มิ.ย. 2562	5 – 9 ส.ค. 2562	23 – 27 ก.ย. 2562

3.2.7 ประเมินหลังเรียนนักเรียนตามเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

3.2.8 ประเมินประเมินความพึงพอใจของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดแนวทางการศึกษา
ชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้
เชิงรุก (Active Learning) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 แบบทดสอบและแบบประเมิน ที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ประมวลผลและจัดกระทำข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่
ตีความ และสร้างข้อสรุป

4.3 การหาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการพัฒนาใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples)

สรุปผล

1. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้
เชิงรุก (Active Learning) พบว่า หลังการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) พบว่า

2.1 ผลการพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนระดับปฐมวัยโดยใช้
แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัด
ประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน
(Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)
ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)
ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน
(Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิด
การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้
แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวทางการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ประกอบด้วย
ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด

การเรียนรู้เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 2) การใช้คำถามชั้นสูง (Higher-order thinking) 3) การปฏิบัติ (Action) และ 4) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) พบว่าหลังการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2550: 11) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมจะเกิดผลดี โดยสมาชิกทุกคนในทีมงาน ต้องมีเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกในทีมจะต้องการยอมรับนับถือกัน การรวมกลุ่มกันทำงานเป็นทีม ภายใต้ความเชื่อที่ว่าทุกคนในทีมมีความรู้ความสามารถต่างกัน มีความร่วมมือ พร้อมใจในการทำงาน มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ การจัดแบ่งการทำงานถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบโดยสมาชิกในทีมจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อกลุ่มสมาชิกโดยรวมและยังมีความรับผิดชอบต่อตนเองจึงจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จและสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความผูกพันต่อกันจะช่วยเสริมให้สมาชิกในทีมมีความผูกพันกัน เข้าใจกัน เรียนรู้ความแตกต่างกันและกันจะช่วยให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนั้นผู้บริหารก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ถ้าผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งบทบาทของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการนิเทศ ติดตามการสอนของครูและความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งเป็นพัฒนาาร่วมกันให้เกิดคุณภาพ (อรธพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ขาปัญญา, 2563: 204) ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญดาภักดิ์ กัลปติ (2559: 184–196) ได้พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูระดับประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาและเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในโรงเรียนจากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของโปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 วิสัยทัศน์ Module 2 การกระตุ้นปัญญา Module 3 ความคิดสร้างสรรค์ Module 4 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 5 ความคิดยืดหยุ่น ผลการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาจากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ พบว่า ผลการทดสอบความรู้การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษา มีคะแนนก่อนพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 12.82 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนคิดเป็น ร้อยละ 42.74 และมีคะแนนหลังการพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 23 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 76.66 แสดงว่า ครูประถมศึกษามีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ทุกคน ผลการประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาก่อนพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษา หลังพัฒนาและระยะติดตามผล พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาระยะติดตามผลสูงกว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาหลังพัฒนา และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนามตามโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครูประถมศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า 1) ผลการพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนระดับปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิด

การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ผลการประเมินความพึงพอใจของคณะครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทิพยนตร์ (2561: 117-143) ได้พัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครู การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 14 โรงเรียน 3) ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่สมัครใจ เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 50 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ระยะ ประกอบด้วย 1) ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง 2) ระยะที่ 2 การนำรูปแบบ S2KRA2W Model ทดลองใช้ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง และ 3) ระยะที่ 3 การขยายผลรูปแบบ S2KRA2W Model กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง พบว่าผลการวิเคราะห์รูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง มีทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ 2) การนำรูปแบบ S2KRA2W Model ทดลองใช้ในโรงเรียนสระแก้วราษฎร์บำรุง พบว่าครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน จากผลการปฏิบัติการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมมีปัญหาด้านครูผู้สอน คือ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงวุฒิ ครูมีภาระงานสอนมาก ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) การขยายผลรูปแบบ S2KRA2W Model กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ค่าเฉลี่ย ของทุกโรงเรียนเป็นรายชื่อในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าความประหยัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของ นวัตกรรมของครู พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผล 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานอย่างพอเพียง 2) นวัตกรรมเน้น การมีส่วนร่วมใช้ง่ายและมีประโยชน์ 3) นวัตกรรมมีการออกแบบที่เข้าใจง่าย และมีคุณค่า และ 4) นวัตกรรมเกิดผลแก่เป้าหมายได้ชัดเจน ด้านความพึงพอใจของครูในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน พบว่าครูมีความพึงพอใจในระดับมากและต่อ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และคุณภาพของนักเรียนซึ่งการพัฒนาครูใช้แนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นการพัฒนาครูเพื่อให้ครูสามารถร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) และร่วมกันสะท้อนผล (See) ได้ และเป้าหมายที่สำคัญ คือครูสามารถร่วมกันเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้ ดังนั้นในการนำไปใช้ ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกแนวคิดเพื่อเกิดการพัฒนาคุณภาพของครูและนักเรียนได้อย่างแท้จริง

1.2 การนำแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูและนักเรียนไปใช้ ต้องดูบริบทว่ามีความเหมือนกับโรงเรียนที่ทำวิจัยหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมงานภารกิจของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาและนำแนวคิดที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูให้มีคุณภาพทำให้องค์กรที่เข้มแข็งและเกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพนนตร. (2561). *การพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) ตามโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม แลกเป้า สพฐ. ปีงบประมาณ 2561*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงานของอนุกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งในส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ญดาภักดิ์ กัลปดี. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของครู ระดับประถมศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนบ้านมะอี. (2562). *รายงานคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2561*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนบ้านมะอี.
- วรารณ ตระกูลสุชาติ. (2550). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อรธพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ขาปัญญา. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด*, 14(3), 199–207.
- Felder, R. and Brent, R. (1996). Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction. *Journal of College Teaching*, 44(2), 43-47.
- Gifkins, J. (2015). *What Is 'Active Learning' and Why Is It Important?*. E-international relations. Retrieved January 18, 2019, from Available: <http://www.eir.info/2015/10/08/what-is-active-learning-and-why-is-it-important>.

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนบ้านห้วยทราย

The Development of an Internal Education Quality Assurance System to Promote Participation of Ban Huaisai School

วชิระ พลพิทักษ์¹

Vachira Pholphithuk¹

Received: 28 ก.ย. 2564

Revised: 13 ก.พ. 2565

Accepted: 15 ก.พ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ 2) ศึกษาผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 121 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 20 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึก ผลการวิจัย พบว่า

1. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โรงเรียน ได้จัดงบประมาณในการดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) กระบวนการ ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน การนิเทศ กำกับติดตาม และ 3) ผลผลิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในแบบมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการดำเนินงานตามระบบ และผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า 1) กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานตามระบบ อยู่ระดับมากที่สุด และ 3) โรงเรียนผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ในปี 2564

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ, ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, การมีส่วนร่วม

Abstract

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ 2) ศึกษาผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 121 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 20 คน และผู้ปกครอง

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อีเมล: Dr.vachira@gmail.com

¹ Director of Ban Huaisai School under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

Email: Dr.vachira@gmail.com

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึก ผลการวิจัย พบว่า

1. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โรงเรียน ได้จัดงบประมาณในการดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) กระบวนการ ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน การนิเทศ กำกับติดตาม และ 3) ผลผลิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในแบบมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการดำเนินงานตามระบบ และผลการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า 1) กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานตามระบบ อยู่ระดับมากที่สุด และ 3) โรงเรียนผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ในปี 2564

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ, ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, การมีส่วนร่วม

Abstract

The key purposes of this research were 1) to develop an internal education quality assurance system to promote participation, and 2) to examine the results of the implementation of the developed system carried out at Ban Huaisai School. The design of the research was action research. The target group consisted of 121 educational personnel members (5 basic education institution committees, 20 primary students, and 96 parents of primary students). The informants were 14 teachers and educational personnel members. Research instruments for data collection were a structured interview form and a note-taking form. The results were as follows:

1. The developed internal education quality assurance system to promote participation consisted of 1) Inputs, 2) Processes, and 3) Outputs. For Input, the school subsidized necessary and sufficient budgets for school operations. The teachers and educational personnel staff cooperated in making a handbook for internal quality assurance. For Process, it included workshops, learning activities to boost student qualities, and supervision and monitoring. Outputs, were knowledge, understanding, and competence of the target group in the operation of internal education quality assurance to promote participation, the satisfaction of the system, and the results of external quality assurance.

2. The results of the implementation of the developed system to promote participation revealed that 1) the target group's knowledge, understanding, and competence in the operation of the internal education quality assurance to promote participation were rated at a high level, 2) their satisfaction of the system was rated at the highest level, and 3) the school passed the 4th cycle of the external quality assessment in 2021.

Keywords: System development, Internal education quality assurance system, Participation

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดโดยให้ความสำคัญแตกต่างระหว่างบุคคล ปลุกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดแทรกไว้ในทุกงาน โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกัน พัฒนานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) โดยได้กำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนที่กำหนด โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ขึ้น เพื่อตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษา ทุกแห่งด้วยการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานที่เป็นกลาง เพราะจะทำให้เกิดกลไกในการตรวจสอบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ ถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุด คือ สถานศึกษาและภายในห้องเรียนต้องมีการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550: 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตราที่ 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดและพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) การประกันคุณภาพทางการศึกษาถือเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม (สงบ ลักษณะ, 2552: 374)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับ มีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับปรุงใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ไม่เพิ่มภาระการจัดทำเอกสารให้สถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้ ปรับกระบวนการทัศน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา (evaluation and development) บนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมาย คือ มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (accountability) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 1)

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทุกแห่ง มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) มาตรฐานในบริบทนี้จึงเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการ

พัฒนาคุณภาพเพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็น การให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐาน เดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐาน ยังเป็นการกำหนดความคาดหวังที่ชัดเจนให้กับครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการร่วมมือร่วมพลังเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐาน การศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัด การศึกษาที่เกิดขึ้น (accountability) มาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) ผู้เรียน ทำให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาตนเองตามความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติ ว่าต้องการคนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร จะทำอย่างไร จึงจะเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนด 2) ครู ใช้มาตรฐานเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียน มีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ 3) ท้องถิ่นและสถานศึกษา ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้ บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ 4) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้นำชุมชน ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ประชาชน ได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้นักไทยในท้องถิ่นเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดการศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด 5) ประเทศชาติ ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือ ที่ทำให้ทุกองค์กรประกอบของระบบการศึกษาขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน สู่เป้าหมายเดียวกัน และทำให้เกิดภาพการจัดการศึกษา ที่มีความหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 2-3)

การกำหนดมาตรฐานจึงเน้นที่คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของกระบวนการบริหารและการจัดการ และคุณภาพ ของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึงสุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึงเป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึงเป็นคนดี ของคนรอบข้างและสังคม)” และในมาตรา 7 ที่ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 5-6) นอกจากนี้ เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการ ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่า คนไทยยุคใหม่ ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็น พลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดมาตรฐาน การศึกษาย่อย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้นในระดับปานกลาง มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร

และการคิดคำนวณ รวมทั้งการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับดี ดีเลิศ และยอดเยี่ยม จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่องความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดและการแก้ปัญหา การมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และมีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สำหรับด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และการมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับดี ดีเลิศ และยอดเยี่ยม จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่องความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย รวมทั้งการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกัน บนความแตกต่างและหลากหลาย 2) แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ การจัดการศึกษา ของสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารคุณภาพของสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ ด้านการบริหาร คุณภาพของสถานศึกษาเน้นที่การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ของสถานศึกษา รวมทั้งระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้านการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี หลักสูตรสถานศึกษา จะมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในสถานศึกษา ซึ่งจะสะท้อนว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เจตคติและพฤติกรรมตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ หรือไม่ หลักสูตรที่ดีควรคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน ท้องถิ่นและชุมชน มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ หรือจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ตามขีดความสามารถ ทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ด้านการพัฒนาครู และบุคลากร ครูและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การพัฒนาครู และบุคลากรเน้นไปที่ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพซึ่งต้องมีการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของ บุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ สภาพแวดล้อม และการบริการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคง สะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียน ดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนด้วย มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้น ในระดับปานกลาง ที่เป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดและระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับดี ดีเลิศ และยอดเยี่ยม จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกันในเรื่องการดำเนินการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม รวมทั้งการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา 3) แนวคิดในการกำหนด มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนการสอนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนซึ่งจะบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับกันว่าส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างแท้จริง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเน้นที่การปฏิบัติ (active learning) เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้นในระดับ “ปานกลาง” ที่การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง รวมทั้งความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและการนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับดี ดีเลิศ และยอดเยี่ยม จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 5-9)

โรงเรียนบ้านห้วยทราย เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคม อารมณ์และสติปัญญา ให้มีความเหมาะสมกับพัฒนาการช่วงวัย โดยมุ่งจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสทางการศึกษาโดยเน้นคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิต (โรงเรียนบ้านห้วยทราย, 2562) เพราะการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นต้องระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานการศึกษา หน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อน โดยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการเช่นเดียวกับการบริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินงานให้เป็นระบบครบวงจรโดยมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมทั้งมีจุดอ่อนหรือปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินงานระยะต่อไปบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพจากหลักการดังกล่าว คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและคุณภาพต่อผู้เรียน จึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานและเป็นการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยได้ดำเนินการพัฒนาในรอบปีการศึกษา 2562-2563 โดยอาศัยรูปแบบการพัฒนาระบบแบบ The System Development Life Cycle SDLC จำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาระบบ (Systems Investigation) การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) การออกแบบระบบ (Systems Design) การใช้ระบบ (Systems Implementation) การบำรุงรักษาและการทบทวนระบบ (Systems Maintenance and Review) และกระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยอาศัยวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นกรอบและกระบวนการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย โดยผลการพัฒนาได้นำเสนอในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียน

บ้านห้วยทราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านห้วยทราย จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยทราย ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.2.3 ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านห้วยทราย ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 96 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายในสถานศึกษาขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ ทั้งแบบไม่มีโครงสร้างและแบบมีโครงสร้าง

2.1.2 กำหนดขอบเขตในการสัมภาษณ์

2.1.3 จัดสร้างแบบสัมภาษณ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและโครงสร้าง แล้วทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ท่านที่ 1 และ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ท่านที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล ท่านที่ 4 และ 5 ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน

2.1.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องแบบสัมภาษณ์ (IOC) จากการประเมินแบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 ซึ่งมีความมากกว่า .50 จึงถือว่านำไปใช้ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 201)

2.1.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 แบบวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบวิเคราะห์ระบบ

2.2.2 กำหนดกรอบและขอบข่ายในการวิเคราะห์ระบบการพัฒนาระบบ

2.2.3 จัดสร้างแบบวิเคราะห์ระบบการพัฒนา ได้แก่ กระบวนการวางแผนเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษา กระบวนการปฏิบัติตามแผนเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา กระบวนการประเมินผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

2.4 นำแบบวิเคราะห์ระบบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและโครงสร้าง แล้วทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือประเด็นที่ต้องการออกแบบวิเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ท่านที่ 1 และ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ท่านที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล ท่านที่ 4 และ 5 ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

2.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องแบบวิเคราะห์ระบบ (IOC) จากการประเมินแบบวิเคราะห์ระบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 ซึ่งมีความมากกว่า .50 จึงถือว่านำไปใช้ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546: 201)

2.6 นำแบบวิเคราะห์ระบบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. แบบบันทึกการปฏิบัติงาน แบบบันทึกการประชุม และแบบบันทึกประจำวัน ซึ่งมีรูปแบบลักษณะเดียวกัน คือ เป็นเอกสารบันทึกข้อมูลในการทำงาน มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบบันทึก

3.2 กำหนดกรอบและขอบข่ายในแบบบันทึก

3.3 จัดสร้างแบบบันทึก

3.4 นำแบบบันทึกที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ท่านที่ 1 และ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ท่านที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล ท่านที่ 4 และ 5 ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

3.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องแบบบันทึกระบบ (IOC) จากการประเมินแบบบันทึกระบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80-1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 จึงถือว่านำไปใช้ได้ (สุชาติ ประสิทธิ์ รัฐสินธุ์, 2546: 201)

3.6 นำแบบบันทึกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยทำการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกการประชุม บันทึกประจำวัน และการประเมิน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาจากบันทึกความคิดเห็นต่าง ๆ กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการ โดยการพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการในแต่ละวงจรปฏิบัติการ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินการปฏิบัติงาน หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการครบทั้ง 2 วงจรแล้ว จึงทำการประเมินผลการดำเนินงาน นำคะแนนจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่รวบรวมด้วยเทคนิคแบบสามเส้า (Triangulation) จากการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการวิจัย

4.2 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดหลาย ๆ รอบ (Read and Re-read) แล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อการกำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุป และนำเสนอโดยอิงกรอบการศึกษาโดยการบรรยาย (Narrative Form) พร้อมอ้างอิงข้อมูลบางส่วนซึ่งเป็นมาของข้อสรุปนั้น

สรุปผล

จากการวิจัย พบว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้ดำเนินการ 2 วงจร ดังนี้

วงรอบที่ 1 พบว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ได้ดำเนินการตามการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การใช้ระบบ การบำรุงรักษาและการทบทวนระบบ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย พบว่าคณะทำงานที่โรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพ

การศึกษาอยู่ในระดับน้อย การวางแผนและกำหนดทางเลือก พบว่าเป็นปัญหาของผู้บริหาร ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการอยู่ในระดับน้อย การกำหนดทางเลือกในการดำเนินการ ครูมีส่วนร่วมน้อย และการสรุปรวบรวมข้อมูลที่จะนำมา เป็นข้อมูลในการวางแผน ตลอดจนยังขาดการประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบ ขึ้นการวิเคราะห์ระบบโดยการประชุม เชิงปฏิบัติการทำให้คณะทำงานของโรงเรียนและคณะครูมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเกี่ยวกับ แผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ที่เป็น กระบวนการอย่างเป็นระบบ สามารถปฏิบัติการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยทราย มีกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ 3 กิจกรรม ได้แก่ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดกระบวนการและวิธีปฏิบัติ ของระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการกำกับติดตามประเมินผล ขึ้นการใช้ระบบโดยการประชุมกำกับติดตามในภาพรวม ระดับสถานศึกษาเดือนละ 1 ครั้ง มีการปฏิบัติงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่กำหนดแนวทาง ไว้เป็นคู่มือการดำเนินงาน แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะคณะทำงานของโรงเรียนยังไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษาได้ทุกเรื่อง การเตรียมพร้อมด้านเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานยังไม่ตรงตามความต้องการของครู

วงรอบที่ 2 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียน บ้านห้วยทราย ได้ดำเนินการตามการพัฒนาระบบ 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การใช้ระบบ การบำรุงรักษาและการทบทวนระบบ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ผลจากการพัฒนาพบว่า ผลการดำเนินการพัฒนาระบบทั้ง 5 ขั้น บรรลุเป้าหมาย คณะทำงานได้รับผิดชอบในการกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สู่นักเรียนของครู โดยมุ่งเน้นความสำเร็จตามกรอบมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจแผนปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สู่คุณครูด้วยความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังผลการวิจัย พบว่า 1) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1.1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โรงเรียนได้จัดงบประมาณในการดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 1.2) กระบวนการ ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สู่คุณภาพผู้เรียน การนิเทศกำกับติดตาม และ 1.3) ผลผลิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ประกันคุณภาพภายในแบบมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการดำเนินงานตามระบบ และผลการประเมินคุณภาพภายนอก 2) ผลการใช้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า 2.1) กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก 2.2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ในการดำเนินงานตามระบบ อยู่ระดับมากที่สุด และ 2.3) โรงเรียนผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ในปี 2564

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่าด้านปัจจัย โรงเรียน ได้จัดงบประมาณในการดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสม ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนร่วมกันจัดทำคู่มือ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างพอเพียง ด้านการดำเนินการ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ผู้เรียน ดำเนินการใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน นิเทศกำกับติดตาม ด้านสังเกตการณ์ มีการใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบวิเคราะห์ และด้านสะท้อนกลับ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุง ใหม่ขึ้น ดังนั้นการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ได้บรรลุกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนในการพัฒนาระบบตามรูปแบบ SDLC โดยประกอบด้วย การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การใช้ระบบ การบำรุงรักษาและการทบทวนระบบ โดยมีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมความคิดเห็น

เพื่อกำหนดกระบวนการและวิธีการปฏิบัติของระบบประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากผู้วิจัย มีการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และรูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่พัฒนาตามรูปแบบวงจรเดมมิง (PDCA) โดยมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งพัฒนาความสำเร็จตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ทำให้ผลจากการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ทำให้คณะทำงานได้รับผิดชอบในการกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่นักเรียนของครูโดยมุ่งเน้นความสำเร็จตามกรอบมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจแผนปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่นักเรียนด้วยความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับสุรสิทธิ์ จันทร์แสงศรี, อมร มะลาศรี และสมศรี เยาวกรณ์ (2562: 137) ที่กล่าวว่าจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน ถือเป็นกระบวนการที่พัฒนาคณะครู ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำกับตนเองในการเรียนรู้ เข้าใจแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการวางแผนการปฏิบัติ การรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในวงจรต่อไป และสอดคล้องกับปัญญนันต์ บุญธิมา (2561: 173-174) ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดห้วยม้าโก้ง ในรูป Model มีชื่อว่า 6 5 2 Model ที่ประกอบด้วย การดำเนินการระดับโรงเรียน 6 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจผลการดำเนินงาน 2) ประสานเตรียมการ 3) วางแผนและดำเนินงาน 4) ติดตามตรวจสอบเพื่อพัฒนา 5) สะท้อนคุณภาพเพื่อปรับปรุง 6) ประเมินตนเองและประเมินรูปแบบ การดำเนินการระดับห้องเรียน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) บริหารจัดการห้องเรียน 2) เพิ่มศักยภาพความเป็นครู 3) จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) วัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย 5) พัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และคุณภาพนักเรียน มุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียน 2 ด้าน คือ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. ผลการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อยู่ในระดับมาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีความพึงพอใจในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อยู่ระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ดี ส่งผลให้ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (สมศ.) ดังนั้นผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ต้องดำเนินการในขั้นการออกแบบระบบ ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาระบบให้มากขึ้น สามารถสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และการกำกับติดตาม และผู้บริหารร่วมประชุมกับครูเดือนละ 1 ครั้ง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้ตามที่กำหนด และในขั้นการบำรุงรักษา และการทบทวนระบบ ทำให้ได้ทราบข้อมูลที่เป็นจุดเด่น คณะทำงานและครูได้ตามกำหนดทั้ง 3 กิจกรรม ซึ่งจากความสำเร็จในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดังกล่าวจึงเป็นผลทำให้โรงเรียนบ้านห้วยทรายผ่านการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากรูปแบบการบริหารงานที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จึงทำให้ได้รับความร่วมมือและส่งเสริมให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ (2560: 176) ที่กล่าวว่ากระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการระดมความคิดและศักยภาพต่าง ๆ ที่มีอยู่ มาร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมกันแก้ไขปัญหา อันเป็นการสร้างจิตสำนึกหน้าที่รับผิดชอบที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาทิดศักดิ์ สิริวิทย์โก (2562: 392) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียน

รอบด้านทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่าการที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น จะต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและภายในระบบต้องสามารถยืดหยุ่นได้ โดยเริ่มจากผู้บริหารต้องมีการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับครูให้มีเป้าหมายเดียวกันที่จะมุ่งมั่นช่วยเหลือนักเรียนในการดูแล รวมทั้งสร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน โดยจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์ และสรุปผลร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการจึงจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นจึงควรนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาการทำงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารควรจะให้การสนับสนุนโดยกำหนดนโยบายการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการกำหนดภาระงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ การสนับสนุนด้านงบประมาณ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยบรรจุเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

1.3 การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในครั้งนี้ ได้ออกแบบและวิเคราะห์ระบบให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านห้วยทราย หากมีการนำระบบดังกล่าวไปใช้กับสถานศึกษาอื่นจึงควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและออกแบบระบบให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยและพัฒนาโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีอื่น ๆ ที่มีในอนาคตเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการดำเนินการตามรูปแบบที่ดำเนินการนี้ เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาระบบที่มีความเหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินตา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 4(1), 176-187.

ปิยานันต์ บุญธิมา. (2561). *การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดห้วยม้าโค้งด้วยแนวคิดแบบโคเซ็น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

พระมหากิตติศักดิ์ สิริวิฑูรโก. (2562). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณแก่น*, 6(3), 377-394.

โรงเรียนบ้านห้วยทราย. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2562*. อุดรธานี. นครพนม: โรงเรียนบ้านห้วยทราย.

สงป ลักษณะ. (2552). *หลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา*. ม.ป.ท.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

สุรสิทธิ์ จันทร์แสงศรี, อมร มะลาศรี และสมิคร เขียวกรณ์. (2562). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนคลองขามวิทยาการ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 13(2), 128-139.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูป การศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). *มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number – ISSN)

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.)

เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะห่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อ ต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระ อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนา ความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้ว เข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับ คำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ทำย่อบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิจัยอาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความ หรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิง ภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้นๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่อง ที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมาย ของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่อง ของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่า เรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรม เรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์ มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น มีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญ ของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียน ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อยู่ในสาขาของบทความ เท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการ นำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่อง ที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่อง ที่นำเสนอก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้พันธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่าน ได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้พันธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

/แบบฟอร์มการเขียนบทความ...

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³

ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1 ² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2 ³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี..... ของ (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

วิธีดำเนินการวิจัย

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล (ข้อมูลภาษาไทย)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

2.4 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

- 1.1 ใส่เนื้อหา.....
- 1.2 ใส่เนื้อหา.....
2. ใส่เนื้อหา.....
 - 2.1 ใส่เนื้อหา.....
 - 2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 ใส่เนื้อหา.....
 - 1.2 ใส่เนื้อหา.....
 - 1.3 ใส่เนื้อหา.....
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 1.1 ใส่เนื้อหา.....
 - 1.2 ใส่เนื้อหา.....
 - 1.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)

หนังสือ

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

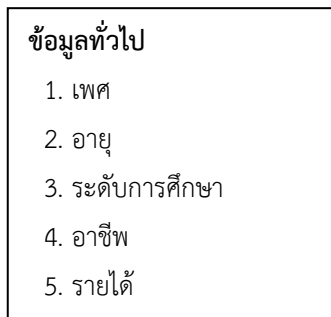
ตัวอย่างตาราง

ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

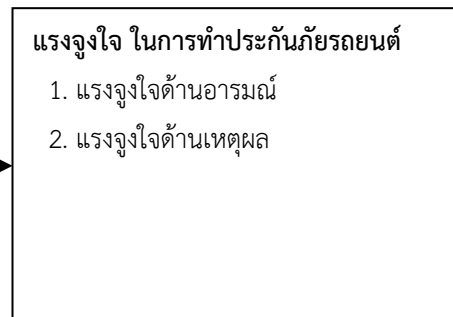
ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มินา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก

RERU

Journal of Roi Et Rajabhat University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

เลขที่ 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

โทรศัพท์ 043 556 231 หรือ 043 556 001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 043 556 167 หรือ 043 556 009

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com